

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DANIŞTAY BAŞKANLIĞI

2023

YILLIK RAPOR

2023

YILLIK RAPOR

T.C. Danıştay Başkanlığı Adına Sahibi

Zeki Yiğit

Danıştay Başkanı

Hazırlayan

Danıştay İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi

ISBN

978-625-98332-2-4

Basım Yılı

2024

Basım Yeri

Özyurt Matbaacılık

Tel: 0312 384 15 36

Web: www.ozyurtmatbaacilik.com

Yayın Yönetim Yeri

T.C. Danıştay Başkanlığı Yayın İşleri Müdürlüğü

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No:149

Eskişehir Yolu 10. Km. Çankaya/ANKARA

Tel: 0(312) 253 20 48 **E-posta:** yayin@danistay.gov.tr

www.danistay.gov.tr

© 2024 T.C. DANIŞTAY BAŞKANLIĞI

Tüm hakları saklıdır. Danıştay Başkanlığının yazılı izni olmaksızın Yıllık Raporun tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

İşbu Rapor

01/01/2023 – 31/12/2023
tarihleri arasındaki veriler

esas alınmak suretiyle
hazırlanmıştır.

TAKDİM

Zeki Yiğit
Türkiye Cumhuriyeti Danıştay Başkanı

Hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kurup sürdürmekle kendisini yükümlü sayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve anayasaya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargının denetimine tabi olan devlet demektir. Kuşkusuz idarenin yargısal denetimi “hukuk devleti” ilkesinin en önemli parçasıdır. Bu çerçevede idari yargının temel işlevi, yönetimin hukuka bağlılığını sağlamak, kişi hak ve özgürlüklerini korumak suretiyle demokratik hukuk devleti ilkesini güvenceye almaktır.

Bu kapsamda Danıştay; ilk derece baktığı idari uyuşmazlıkların nihai çözüm mercii ve ilk derece ile istinaf mahkemelerinin verdiği kararların temyiz mercii göreviyle Anayasa'nın 36. maddesinde öngörülen vatandaşların adil yargılanma hakkının gerçekleştirilmesi için Türk milletine ve adalete hizmet etmeye devam etmektedir.

Kurulduğu günden bu güne üstlendiği görevi evrensel hukuk ilkelerine uygun şekilde yerine getiren Danıştay, idare hukukunun gelişmesine ve adaletin tezzii ve tesisine büyük katkı sağlamış, insan haklarının korunarak adil ve kaliteli bir yargılama faaliyetinin geliştirilmesine ve dolayısıyla adaletin güçlenmesine önderlik etmek için çalışmalarını titizlikle yürüterek 2023 yılı itibarıyla 155. hizmet yılını tamamlamıştır.

Danıştay, 2023 yılında hukuk sistemine yapmış olduğu katkıyı ve yargısal faaliyetlerini ortaya koymak ve hesap verilebilirlik ile şeffaflığı sağlamak adına hazırladığı bu “Yıllık Rapor”u kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

Raporun birinci bölümünde Danıştay tanıtılmış, Kurumun tarihçesine, fiziki olanaklarına, görevlerine ve mevcut teşkilat yapısına yer verilmiştir.

Öte yandan, kurumsal şeffaflık ve erişilebilirlik anlayışımızın gereği olarak, 2023 yılında Danıştayın gündeminde yer tutmuş önemli konular ve olaylar raporda açıklanarak kamuoyunun bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

Bu kapsamda, 2023 yılında gerçekleşen Danıştay Başsavcılığı ile Danıştay Yedinci, Dokuzuncu ve Onüçüncü Daire Başkanlıkları seçimi, açılış, sempozyum, çalıştay, seminer, sosyal etkinlikler, meslek öncesi, meslek içi ve hizmet içi eğitimler, uluslararası ilişkiler kapsamında gerçekleştirilen ziyaret ve faaliyetlere değinilmiştir.

Hukuk ve içtihat birliği korunarak yargı düzeninin tutarlı işlemlerini sağlamak, o yargı düzeninin başındaki yüksek mahkemenin en temel görevlerindedir. İçtihatları birleştirme, hukuki istikrarı ve güvenliği sağlamayı amaçlayan en önemli müessesedir. Bu usul ile bir hukuk normunun ileriye dönük olarak nasıl uygulanacağı ortaya konulmaktadır. 2023 yılında bu önemli görevin yerine getirilmesi amacıyla bir konuda içtihatların birleştirilmesine karar verilmiş olup, söz konusu karara Raporda yer verilmiştir.

Danıştay Başkanlığı ile Bölge İdare Mahkemeleri arasında iletişim ve işbirliğinin güçlendirilmesi, Danıştay içtihatlarının bilinirliğinin sağlanması, olası içtihat farklılıklarının azaltılması ve mahkemelerdeki ihtisaslaşmada etkinlik ve verimliliğin sağlanması amacıyla, daire ve kurullar ile Bölge İdare Mahkemeleri arasında düzenli değerlendirme yapılmasını temin etmek üzere belirli aralıklarla farklı konularda içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantıları yapılmaktadır. Raporda, bu yıl Bursa, Samsun ve Gaziantep'te yapılan Bölge İdare Mahkemeleri ile içtihat paylaşımı toplantılarından bahsedilmiş, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/C maddesi kapsamında istinaf mahkemeleri arasındaki içtihat farklılığının giderilmesine ilişkin kararlar ve bu kararlara ilişkin veriler yer almıştır.

Yürüttüğümüz yargısal faaliyetlere ilişkin sayısal verilerin sağlıklı biçimde elde edilerek değerlendirilmesi, böylelikle sağlıklı istatistiklere ulaşılması için bu konudaki çalışmalara özel bir önem verilmiş, elde edilen istatistik veriler grafikler eşliğinde açıklanmak suretiyle Danıştayın 2023 yılı performansı ortaya konulmuştur.

2023 yılında da kararların kamuoyu ile paylaşılması hususuna özen gösterilmiş, Danıştay dava daire ve kurulları tarafından verilen kararlar Danıştay resmî internet sitesinde düzenli biçimde yayımlanmıştır. Yine 2023 yılı içerisinde, başta akademisyenler ile hukuk uygulayıcıları olmak üzere içtihatları takip eden tüm ilgililere katkı sağlaması amacıyla,

belirlenen konularda iki adet karar bülteni hazırlanarak hukukla ilgilenenlerin istifadesine sunulmuştur. Raporda bu konuya yönelik çalışmalara ve yayımlanan kararlara ilişkin istatistiklere de yer verilmiştir.

Danıştay, yargısal faaliyetlerinin yürütülmesinin yanı sıra idare hukukunu yakinen ilgilendiren diğer alanlardaki gelişmeleri takip ederek katkı sunmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda, insan hakları konusundaki çalışmaların yargılama hizmetine yansıtılmasını sağlamak amacıyla 2013 yılında kurulan "İnsan Hakları Komisyonu" bilimsel faaliyetlerine 2023 yılında da devam etmiştir. Ayrıca idare hukuku ve idari yargılama hukuku konularında incelemelerde bulunmak üzere kurulan "İdari Yargı Komisyonu" da mevzuattaki ve uygulamadaki aksamaları tespit ederek sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerilerinde bulunmuştur. Raporda her iki Komisyonun 2023 yılı çalışmalarına yer verilmiştir.

Son olarak; güncel ve emsal değeri olan, idare hukuku alanındaki akademik çalışmalara yön vereceği değerlendirilen ve 2023 yılında Danıştay daire ve kurullarınca verilen ilkesel nitelikteki kararlar raporda paylaşılmıştır.

Danıştay tarafından hazırlanan 2023 Yıllık Raporunun ilgililer ve ilgilenenler açısından yararlı olmasını diliyorum.

BAŞKANIN
KONUŞMALARI

BÖLÜM

02

I. İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ KAPSAMINDA ULUSLARARASI İDARİ YARGI SEMPOZYUMU AÇILIŞ KONUŞMASI

**Değerli Adalet Bakanı;
Saygıdeğer meslektaşlarım,
Kıymetli konuklar,**

Avrupa Konseyi, Adalet Bakanlığı ve Başkanlığımız tarafından müştereken düzenlenen Uluslararası İdari Yargı Sempozyumuna teşekkürlerinizden onur ve memnuniyet duyduğumu belirterek sizleri saygıyla selamlıyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

2023 yılı itibarıyla Danıştay'ın kuruluşunun 155. yıldönümünü idrak etmiş bulunuyoruz. 155 yıl boyunca Türkiye'de genelde hukukun ve özelde idare hukukunun gelişmesine ve üst ölçekte adaletin tezii ve tesisine büyük katkıları olan Danıştay mensupları olarak, bundan sonra da Türk İdari Yargısının ve idare hukukunun gelişimine, insan haklarının korunup kollanmasına ve idari yargıda evrensel hukuki değerler ışığında adil ve kaliteli bir yargılama faaliyetinin geliştirilmesine ve dolayısıyla adaletin güçlenmesine önderlik etmek için çalışmalarımıza devam ediyoruz.

İnsanlık var olduğundan beri aralarında anlaşmazlıklar ve uyuşmazlıklar hep var olmuştur ve aralarında meydana gelen ihtilafları çözecek bir kişi veya kuruma ihtiyaç duyarak adalet arayışının içinde olmuştur. Bu bakımdan adalet beklentisi ve buna bağlı olarak yargı faaliyeti insanlık tarihi kadar eskidir. Eskiden beri olduğu gibi günümüzde de yargı mensubu olarak bizler de bu beklentinin karşılanması ve adalet dağıtma görevini yerine getirmek için daima üstün bir gayret içinde çalışıyoruz.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
/

R
a
p
o
r

Adalet üstün bir erdem olarak evrensel bir değerdir ve eylem olarak bir hakkın tespiti ve teslimidir. Mevlana Celalettin Rumi'nin asırlar önce ifade ettiği gibi "Her şeyi yerli yerine koymaktır".

Milletimizin en eski devirlerden itibaren yazılı olmamakla birlikte köklü bir hukuk ve adalet anlayışına sahip olduğu bir gerçektir. Toplumsal hayatın varlığı ve devamının ancak onunla mümkün olabileceğinin bilinciyle, adalet tarih boyunca tüm toplumlarda temel değerlerden biri olarak kabul edilmiştir. Adaleti tesis etmenin aracı da hukuktur. Bu nedenle ideal topluma dair değerler manzumesi sunan tüm dinler hukuku ve adaleti öncelemiştir.

Adalet tüm insanları kapsamak üzere Allah'ın emridir. Nitekim, İslam Dini'nin kutsal kitabı Kur'an'da adaletin gerçekleştirilmesi dinin varlık sebeplerinden biri olarak ifade edilmekte, insanların adaleti yerine getirmeleri için peygamberlerle birlikte Kitap'ın ve mizanın yani ölçünün indirildiği belirtilmektedir. Bu vesileyle insanlar arasında adaleti ve adaletle hükmetmeyi emreden Kur'an'a son günlerde islamofobik yaklaşımlarla, yakma ve yırtma gibi eylemlerle yapılan nefret ve insanlık suçu olarak ortaya saçılan saldırıları telin ediyorum.

Hangi din olursa olsun, o dinin kutsal değerlerine yapılan saldırılar hukuk önünde karşılığını bulmalıdır. Zira, bu tür saldırı ve eylemler toplumlar ve dinler arası hoşgörüyü baltalamakta, ırkı veya dini temellere dayalı uluslararası uyuşmazlık ve çatışmaları tetiklemektedir. Yukarıda değinilen mizan kelimesi, aynı zamanda ölçü, terazi anlamına gelmektedir. Adalet terazisini elinde tutanların sorumluluğu, onu doğru tutmak suretiyle hakkaniyete uygun davranmak, doğru ölçmek ve adil karar vermektir. Böylece

insanlar arasında adalet tevziinde teraziye elinde tutan yargının ve yargıcın adaleti tesis için sergilediği çabaların ve üstlendiği rolün ne kadar önemli olduğu belirgin bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bu çabalarımızın bir aracı ve yansıması olarak, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında gerçekleştirilecek olan sempozyuma ev sahipliği yapmaktan memnuniyet duyuyoruz.

Bu projede yürütülen çalışmalar üç yılını tamamlamış ve artık son aşamasına gelmiş durumdadır.

Proje dâhilinde sergilenen dayanışma ve tecrübe aktarımı ile, uluslararası kuruluşlar ile Türk yargı organlarının aynı hedefler doğrultusunda, Türk yargısının bağımsızlığı ve tarafsızlığı gözetilerek işbirliği içinde çalışabileceği gösterilmiştir.

Projenin en önemli özelliklerinden biri, idari yargının tüm yönleriyle analiz edilerek mütekip çalışmaların bu analiz sonucunda elde edilen verilere dayandırılmasıdır. Diğer bir önemli yönü ise proje kapsamında yapılacak çalışmaların planlandığı yol haritasının, proje paydaşları ile istişare edilerek hazırlanmasıdır. Bu istişarelerin, yol haritasının benimsenmesi ve uygulanabilmesi, tüm paydaşların katılımının sağlanması için çok önemli olduğu açıktır.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de etkili olan Covid-19 salgını nedeniyle, Proje kapsamında yapılması planlanan çalışmaları tamamlamakta zorluklarla karşılaşmış olsa da, teknolojinin getirdiği imkanlardan yararlanılarak elbirliğiyle bu zorluklar aşılmış ve hedeflere ulaşılmıştır.

Danıştay Başkanlığı olarak üzerinde önemle durduğumuz alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının idari yargıda uygulanabilmesi Projenin de en önemli hedeflerinden biridir. İdari yargının etkinliğinin artırılmasına yönelik çözüm arayışları da Proje kapsamında ele alınmıştır. Bu konularda, yapılan tüm bilimsel toplantılara ve çalışmalara Danıştay mensupları katkı sunmuş ve çıktılardan istifade edilmiş, iyi uygulama örneklerinin yerinde incelenmesi amacıyla yapılan ve Danıştay mensuplarının da katıldığı yurt dışı çalışma ziyaretleri oldukça yararlı olmuştur.

Proje kapsamında, Fransız Danıştayı Hukuki Araştırma ve Dağıtım Merkezi ile gerçekleştirilen istişare toplantıları, Danıştay İçtihat, Raporlama ve İstatistik Biriminin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi bakımından önemli katkılar sağlamıştır.

Hazırlık aşamasında tetkik hâkimlerimizle katkı sunduğumuz Hukuki Gereçeleştirme ve Karar Yazımı, AİHM ve Anayasa Mahkemesi Kararları, Adil Yargılanma Hakkı, Dava ve Zaman Yönetimi Eğitim Modüllerinin uygulanma aşamasına, eğitici olan tetkik hâkimlerimizle katkı sunmaya devam ediyoruz. Söz konusu Eğitim Modülleri dâhilinde Danıştay personeli ve tetkik hâkimleri de eğitim almaktadır.

Danıştay İçtihat Raporlama ve İstatistik Biriminin koordinasyonunda, Danıştay dava ve karar kodlarının ilk derece ve bölge idare mahkemeleri dava ve karar kodları ile uyumlaştırılması için yürütülen kapsamlı çalışma da tamamlanmak üzeredir. Tüm idari yargıda uygulanmak üzere geliştirilen ortak kodlama sistemi ile doğru, tutarlı veri girişi yapılarak sağlıklı istatistiki verilerin elde edilmesi sağlanacak, dosyaların görevli Danıştay dairesi veya idari yargı merciine tevzi edilmesi sırasında zaman kaybının önüne geçilecektir.

Bugün, düzenlenecek olan sempozyumla, Projenin hedeflerinden olan yargı kararlarında istikrarın sağlanması, idari yargıda iş yükünün azaltılması ve ihtisaslaşma konuları bir kere daha etraflı bir şekilde ele alınacak, bu konularda farklı ülkelerde geliştirilen çözümler ve ülkemiz için geliştirilen öneriler sunulacaktır.

Sempozyumdan elde edilecek çıktıların, uygulanabilir yöntemlerin belirlenmesi ve kalıcı yasal düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla dikkate alınacağından kuşku bulunmamaktadır. Bu nedenle, tüm katılımcılardan beklentimiz değerli düşüncelerini bizlerle paylaşmalarıdır.

Danıştay Başkanlığı olarak, kalan süre zarfında Projeye katkı sunmaya devam edeceğimizi ve müteakip projeler üstlenmek ve gerçekleştirmek konusunda istekli olduğumuza özellikle vurgulamak istiyorum.

Sempozyumun başarılı ve verimli geçmesini diliyorum, kıymetli fikirlerini bizlerle paylaşacak olan değerli akademisyenler ve yargı mensupları ile diğer katılımcılara şimdiden teşekkür ediyorum.

Bugüne kadar Proje kapsamında gerçekleştirilen çalışmalara katkı sunan herkese özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Hepinize sağlıklı ve huzurlu günler diliyorum, saygılar sunuyorum.

II. DANIŞTAY'IN 155. YILDÖNÜMÜ VE DANIŞTAY VE İDARİ YARGI GÜNÜ TÖRENİ AÇILIŞ KONUŞMASI

**Sayın Cumhurbaşkanım,
Saygıdeğer meslektaşlarım,
Değerli konuklar,**

Danıştayın kuruluşunun 155. yıldönümü vesilesiyle tertip ettiğimiz “Danıştay ve İdari Yargı Günü Törenine” teşriflerinizden büyük bir onur ve memnuniyet duyarak sizleri en içten duygularla ve saygıyla selamlıyor, hoş geldiniz diyorum.

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olarak on ilde meydana gelen ve diğer çevre illerde de yoğun şekilde hissedilen depremlerde vefat edenlere Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Bu

depremde yaralanıp tedavileri devam eden, sağlıklarına kavuşan on binlerce vatandaşımıza ve milletimize Allah böyle büyük bir felaketi ve acıyı bir daha yaşatmasın.

Geçen bir yıllık dönem içinde emekliye ayrılan çok kıymetli meslek mensuplarımız ile hâkim-savcı ve idari personelimize bundan sonraki hayatlarında sağlık ve mutluluklar diliyorum, hizmetlerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Önceki yıllarda hayatını kaybeden meslektaşlarımızı, yargı şehitlerimizi, vatanımızı korumak için canlarını feda eden şehitlerimizi rahmetle yâd ediyorum.

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
k

R
a
p
o
r

Bu sene 100. yılını idrak etmekte olduğumuz Türkiye Cumhuriyeti'ni bizlere emanet eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve kahraman silah arkadaşları ile aziz şehitlerimizi rahmetle ve şükranla anıyorum.

DANIŞTAYIN

(Osmanlı'dan Cumhuriyet'e)

155 YILI

Sayın Cumhurbaşkanım,

Şûrâ-yı Devlet 155 yıl önce bugün, Osmanlı İmparatorluğu'nun 19. yüzyılda başlattığı Devlet teşkilatındaki yapısal reformlar kapsamında gerçekleştirdiği en önemli ıslahat ve reformlardan biri olarak kurulmuştur. Kuruluş kanunu olan Nizâmnâme-i Esâsî, 1 Nisan 1868 (8 Zilhicce 1284) tarihinde yürürlüğe girmiş, resmî açılışı ise Sultan Abdülâzîz'in Sadrazam tarafından okunan 10 Mayıs 1868 (17 Muharrem 1284) tarihli fermanı ile olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğunun, hukuki güvenlik ilkesini gerçekleştirme iradesini ortaya koyan bu açılış fermanı ile Şûrâ-yı Devletin kurulmuş olması, kuvvetler ayrılığına dayalı hukuk devletinin oluşturulması, idare hukukunun doğuşu ve gelişimi sürecinde bir dönüm noktasını oluşturduğu söylenebilir.

Cumhuriyet döneminde, 1924 Anayasası ile "İdari dâva ve ihtilâfları rüyet ve hal, Hükümetçe ihzar ve tevdi olunacak kanun lâyhaları ve imtiyaz mukavele ve şartnameleri üzerine beyanı mütalâa" etmekle görevlendirilen Danıştay, 1961 ve 1982 Anayasası'nda bir yüksek mahkeme olarak yer almıştır.

Cumhuriyetimiz ile beraber, işlevi ve görevi artan Danıştay Devletimizin yargı kurumlarından biri olarak; ilk derece baktığı idari uyuşmazlıkların nihai çözüm mercii

ve ilk derece ile istinaf mahkemelerinin verdiği kararların temyiz mercii göreviyle Anayasa'nın 36. maddesinde öngörülen vatandaşların adil yargılanma hakkının gerçekleştirilmesi için Türk milletine ve adalete hizmet etmeye devam etmektedir.

Danıştay ve idari yargı mensupları bu görevi yerine getirirken, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlık ile etik ilkelere bağlı kalarak sundukları hızlı, etkin ve kaliteli yargı hizmetiyle milletimizin beklentisi olan adaleti tesis etmek suretiyle, toplumsal barış ve huzurun korunmasına ve gelişmesine, demokrasinin ve hukuk devletinin güçlenmesine katkı sağlamaktadırlar.

100. YILINDA CUMHURİYET VE HUKUK

Sayın Cumhurbaşkanım,

İstiklali ve istikbali uğruna eşsiz bir mücadeleye veren aziz Türk Milletinin, ülkesini işgalden kurtarmasını müteakiben yönetim şekli olarak Cumhuriyeti seçmesinin bu sene 100. yılını idrak ediyoruz.

Üzerinden bir asır geçmiş olmasına rağmen, içinde bulunduğumuz zaman diliminde de emperyal güçlerin kurtuluş mücadelesi verdiğimiz yıllardakine benzer emellerini ve hedeflerini sürdürdükleri aşikârdır. Güçlü ve bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin ve milletimizin önüne çıkarılan her türlü engeli, milli ve manevi değerlerimiz ile Demokratik Cumhuriyetimizin temel ilkelerine bağlı kalarak, egemenlik, hak ve özgürlük mücadelesinden vazgeçmeyerek açacağımıza kuşku bulunmamaktadır.

Hukuk Devleti ve Yargının Bağımsızlığı

Anayasa'nın Cumhuriyetin niteliklerini belirleyen ikinci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin en belirgin vasfının hu-

si, ister puta tapan ol yine gel. Bizim dergâhımız, ümitsizlik dergâhı değildir. Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel.” diyerek inançlara hoşgörü ve saygıyı en güzel şekilde ifade etmiştir.

Fatih Sultan Mehmet Han'ın Bosna-Hersek'i fethinden sonra, 28 Mayıs 1463 tarihinde Milodraz'da yazdırdığı Bosnalı Hristiyanlara geniş çaplı bir koruma sağlayan fermanında, ne kendisinin, ne vezirlerinin, ne de halkından hiç kimse- nin Hristiyanların canlarına, mallarına ve kiliselerine dokunmayacağını, saldırıp incitmeyeceğini ferman buyurduğunu da biliyoruz.

Coğrafyamızda yaşanan çatışma ve savaşlar, can güvenlikleri tehlike altında olan insanları sığınacakları güvenli bir yer arayışına itmektedir. Aynı coğrafyayı, ortak tarihi mirası, kültürel ve manevi değerleri paylaştığımız bu insanlar, canlarını tehlikede gördüklerinde, zulme uğradıklarında sığınılacak en güvenilir ülke olarak Türkiye'yi görmektedirler.

Bazı batı ülkelerinde; FETÖ, PKK, DHKP-C gibi terör örgütü mensuplarını ihtimamla kabul edip bütün imkanları onlara sunarken, sınırlarda işkenceye maruz bırakılan, botları şişlenerek batırılan, Akdeniz ve Ege'nin sularına itilerek ölüme terk edilen mültecilere karşı sergilenen insanlık dışı, uluslararası hukuka aykırı ve vicdanları yaralayan davranışların ülkemizde görülmesi mümkün değildir. Tarihimiz ve sahip olduğumuz değerlerimiz, zulüm gören, yaşamları tehlike altında olan insanlara karşı duyarsız kalmaya imkân vermemektedir. Ancak Devletimizin, göç ve mülteciler bir güvenlik sorunu oluşturmaya başladığında gerekli fiili ve hukuki tedbirleri almakta tereddüt göstermediğini ve göstermeyeceğini de biliyoruz.

Doğal Afet Riski Nedeniyle Tesis Edilen İş ve İşlemlerin Yargısal Denetimi

Sayın Cumhurbaşkanım,

6 Şubat 2023'te yaşadığımız Kahramanmaraş merkezli iki büyük deprem ve devamında gelen binlerce artçı sarsıntının yol açtığı can kayıpları ve ağır yıkım bir kez daha Türkiye'nin depremlere karşı her zaman hazırlıklı olması gerektiğini hatırlattı.

Doğal afetlere karşı gerekli önlemleri almak üzere yürürlüğe konulan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun 31/05/2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 26/04/2016 tarihindeki değişikliklerle yürürlükteki son halini alan Kanun afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektedir.

Söz konusu Kanun ve bu Kanun'a istinaden yürürlüğe konulan Yönetmelik gereğince yürütülen faaliyetler idare tarafından tesis edilen idari işlemlerle gerçekleştirilmektedir. Her idari işlem için olduğu gibi bu işlemlere karşı da yargı yolu açıktır.

Bu kapsamda tesis edilen işlemlerin en önemlisi ise “riskli alan belirleme kararı”- dir. Riskli alan kararlarının iptali istemiyle açılan davalar ilk derece yargılama olarak Danıştay'da görülüp çözümlenmektedir.

Tesis edilen riskli alan kararlarına karşı, bugüne kadar Danıştayda 254 dava açıldığı tespit edilmiştir. Bu davalar sonucunda, 89 davanın iptal kararıyla, 165 davanın ise ret kararıyla sonuçlandığı görülmektedir. (6 davada verilen yakın

tarihli Daire kararları henüz temyiz aşamasındadır.)

Danıştay tarafından verilen iptal kararlarının gerekçeleri incelendiğinde, genel olarak, Kanun ve Yönetmelik gereğince riskli alan belirleme kararı öncesinde hazırlanması gereken “alanın, zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıdığına dair teknik rapor” ile ilgili eksikliklerden kaynaklı iptal kararı verildiği görülecektir. İdarenin kararlarda belirlenen eksiklikleri gidererek yeni bir karar alması önünde bir engel bulunmamaktadır.

İDARİ YARGI İLE İLGİLİ HUSUSLAR

Yargı Organlarını Yıpratma Çabaları

Sayın Cumhurbaşkanım,

Devlet olarak isimlendirilen örgütlü yapı, topluma dönük hizmetlerini kurumlar aracılığı ile yerine getirir. Devletler köklü kurumları ve kurumların güvenilirlikleri ile yaşarlar. Devlette devamlılık aslında kurumlarda devamlılıktır. Kamu görevlileri değişir ama kurumlar kalıcıdır. Hukuk devletinin ayırıcı vasfı da kurallar ve kurumlardan oluşmasıdır.

Kamu hizmetinin teşkilatlanmış biçimi olan kamu kurumlarını yıpratmak kamu hizmetini de aksatacaktır. Devleti ve kamu kurumlarını yıpratma çabalarına en yoğun şekilde maruz kalan devlet organlarından biri de yargıdır. Bazı ulusal veya uluslararası kişi veya kuruluşlar Türk yargısı üzerine gölge düşürme gayreti içinde olabilmektedirler. Bu kesimlerin yorumları ve girişimleri çoğu zaman hukuki gerekçelerden uzaktır. Bu tür girişimler zaman zaman Anayasa'nın 138. maddesinde düzenlenen yargı bağımsızlığına da halel getirecek boyutlara ulaşabilmektedir.

Öte yandan, yargı kararlarına yönelik hukukun gelişmesine katkı sağlayan, objektif ve hukuki yorumları içeren eleştirileri de gerekli ve kabul edilebilir buluyoruz. Ancak kararları eleştirmenin ötesine geçen ve kararları veren yargıçlara yönelik kişiselleştirilmiş ithamlar içeren ağır eleştirilerin, hukuk devleti inancını ve yargıya olan güveni zayıflatmaktan öteye kimseye yararı olmayacaktır.

Üç Dereceli Yargılama Sisteminin Danıştaya Etkileri

İdarî yargıda istinaf kanun yolunun uygulamaya konulması ve 20 Temmuz 2016'da bölge idare mahkemelerinin, “istinaf” vasfıyla göreve başlamasıyla Danıştayın iş yükü ciddi oranda azalma göstermiştir. Bu bağlamda istinaf kanun yolunun yürürlüğe girdiği 2016 yılında Danıştaya intikal eden dosya sayısı 205.152 iken, 2017 yılında 79.688'e düşmüştür. Bundan sonraki süreçte Danıştaya intikal eden dosya sayısı tedrici olarak tekrar artmaya başlamış; 2021 yılında idari daire dâhil Danıştay daire ve kurullarında açılan toplam dosya sayısı 88.064, karara bağlanan dosya sayısı 93.343 iken; 2022 yılında toplam açılan dosya sayısı 90.058, karara bağlanan dosya sayısı ise 95.305 olmuştur. Buna göre, 2022 yılı içinde açılan dosya sayısının sonuçlanan dosya sayısına oranı %106 olarak gerçekleşmiş, gelden daha fazla dosya çıkartılabilmektedir.

Gelen dosya sayısının zaman içinde daha aşağılara inmesini sağlayacak çözüm ve tedbirlerin kurallara bağlanması sayesinde Danıştayın gerçek işlevine kavuşması, tam bir içtihat mahkemesi olarak görev yapması mümkün olacaktır.

İlk derece mahkemeleri, istinaf mahkemeleri ve Danıştaydan oluşan üç dereceli idari yargı sistemimizde, kimi kararların istinaf, kimi kararların temyiz aşamasın-

da kesinleşmesi, ülke genelinde birden çok bölge idare mahkemesinin bulunması gibi sebeplerle Danıştay ile bölge idare mahkemeleri arasında ve bu mahkemelerin kendi aralarında hukuki yorum farkından kaynaklanan içtihat farklılıklarının da ortaya çıktığı bilinmektedir. İçtihadın, özü itibarıyla bir yorum olduğu düşünüldüğünde bu durum olağan karşılanabilir.

Ancak, içtihat farklılığının süreklilik kazanması ve bunu giderecek hukuki müesseselerin işletilmemesi, yargı kararlarının tarafları ve yargı kararının hukuki sonuçlarından etkilenecek diğer kişilerin hukuki güvenliğini zedeleyecek ve hukuk düzeni açısından belirsizliğe yol açacaktır. Bu mahzurları önlemek için mevcut hukuki müesseselere işlerlik kazandırılması ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Hukuk düzenimizde, içtihatların birleştirilmesi, bölge idare mahkemesi başkanlar kurulunun içtihat aykırılığının giderilmesi için Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurullarına başvuru yapması gibi içtihat aykırılıklarını giderici müesseseler mevcuttur ve işletilmektedir.

İçtihat aykırılıklarının doğmasını önleyici yöntemlere idari yargılama usulümüzde yer verilmemiş olmakla birlikte, Danıştay İktisadi İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından 2020 yılında yapılan değişiklikle Danıştay tarafından "İçtihat aykırılıklarının önlenmesi için daire ve kurullar ile bölge idare mahkemeleri arasında düzenli değerlendirme toplantıları yapılması" öngörülerek yeni bir önleyici yöntem ihdas edilmiştir.

Bu cümleden olarak Danıştay; geçtiğimiz bir sene içinde beş ayrı görev alanını ilgilendiren dört daire ve kurul ile bölge idare mahkemelerinin ilgili dava dairelerini bir araya getirerek, üç ayrı toplantı gerçek-

leştirilmiş ve gerçekleştirmeye devam edecektir.

İçtihat aykırılıklarının önlenmesi konusunda en önemli görev bölge idare mahkemesi başkan ve üyelerine ve idari yargı mensuplarına düşmektedir. Danıştay içtihatlarının takip edilmesi ve bu içtihatlara uygun karar verilmesi, Danıştay ile bölge idare mahkemeleri arasında ve kendi aralarında içtihat farklılığının ortaya çıkmasının önlenmesi konusunda en işlevsel yöntem olacaktır.

Bireysel Başvurunun Dört Dereceli Yargılamaya Evrilme Eğilimi

Sayın Cumhurbaşkanım,

2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle hukuk sistemimize dahil olan bireysel başvuru hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasamızda ortaklaşa korunan hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine herkesin şikâyetinde bulunabilmesine imkân sağlamaktadır. Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa'nın 148. maddesine eklenen 3. fıkra ile bireysel başvurunun kapsamı belirlenmiş, 4. fıkrada ise bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.

Bireysel başvurunun, temel hak ve özgürlüklerin korunması amacını güden hukuki müesseselerin en önemlilerinden biri olduğu açıktır. Bu müessesenin on yıllık uygulaması, temel hak ve özgürlüklerin daha iyi korunmasında etkili bir hak arama yolu olduğunu göstermiştir.

Diğer yandan, bireysel başvurunun ikincil nitelikte bir hak arama yolu olması nedeniyle, asıl olan hak ve özgürlüklere kamu otoritelerince saygı gösterilmesi ve olası bir ihlal durumunda bunun olağan yargı-

sal yollarla giderilmesidir. Bunlardan biride, idari işlem ve eylemlerin hukuki denetimini yaparken temel hak ve özgürlüklerin korunması işlevini de yerine getiren ve hukuk devletini hayata geçirmenin en önemli koşullarından olan idari yargı yoludur.

Anayasa Mahkemesinin, yargısal kararların bireysel başvuruyla incelenemesinin sınırlarını belirleyen birçok kararında da açıklandığı üzere; mahkemeler önünde dava konusu yapılmış olayların sübutu, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile mahkemelerce uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmaması bireysel başvuru incelemesine konu olamaz, mahkemelerin kararlarındaki maddi ve hukuki hatalar da bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz. (Referans olarak B. No: 2012/1027 sayılı, 12/2/2013 tarihli karar). Dolayısıyla, kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurular Anayasa Mahkemesince incelenemez. Bu durum aslında, bireysel başvuru yolunun ikinci niteliğinin doğal bir sonucudur. Ancak, Anayasa Mahkemesince, belirtilen ilkeye bir istisna tayin edildiği, mahkemelerin tespit ve yorumlarının “bariz takdir hatası, açık keyfilik veya şekilci-katı yorum” içerdiği değerlendirilmesiyle ihlal kararları verildiği görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararları incelendiğinde, “bariz takdir hatası, açık keyfilik veya şekilci-katı yorum” kavramlarının öngörülebilir ve belirli bir tanımının bulunmadığı, başvuru konusu olaylar özelinde yapılan değerlendirmelere göre karar verildiği görülmektedir. Bu noktada, bireysel başvuru ve olağan kanun yolları arasında titizlikle korunması gereken sınırların muğlaklaştığı, öngörülebilir olma vasfını kaybettiği ve tartışmalara yol açtığı söylenebilir.

Bu itibarla, bireysel başvurudan kaynaklı yoğun bir iş yükü altında görev yapan Anayasa Mahkemesinin, bireysel başvuru ve olağan kanun yolları arasındaki hukuki fark ve sınırları titizlikle korumasının, hukuk düzenimizin korunması açısından elzem olduğunu, muğlak ve öngörülebilir olmayan kriterlerin uygulanmasını belirgin hale getirmek için yüksek mahkemeler arasında ortak toplantı ve çalıştaylar yapılmasının yararlı olacağını düşünüyorum.

İdari Yargıda İş Yükü

Sayın Cumhurbaşkanım,

İdari yargının ve bölge idare mahkemelerinin artan işi yüküne ve buna bağlı olarak ortaya çıkan çözüm arayışlarına da değinmek istiyorum.

İstinaf kanun yolunun uygulandığı ilk tam yıl olan 2017’de bölge idare mahkemelerine intikal eden toplam dosya sayısı 262.696 iken, 2022 yılında bu sayı 352.987 olmuştur. Bölge idare mahkemelerine intikal eden dosya sayısı mütemadiyen belli bir oranda artmaktadır. Artan dosya sayısına bağlı olarak; hâkim başına düşen yıl içinde “gelen dosya” sayısı; 2022 yılında, son dört yıl içindeki en yüksek sayı olan 1066’ya çıkmıştır. Yine aynı sebeple, dosya artış hızına bağlı olarak dosyaların ortalama görülme süresi son dört yıl sürekliliği artmış ve 2022 yılı itibarıyla 151 güne ulaşmıştır.

Bölge idare mahkemelerinin gittikçe artan bir iş yükü altında oldukları ortadadır. Nitekim, 2017 yılına devreden iş sayısı 40.566 iken; 2023 yılına devreden iş sayısı 154.151 olmuştur. Bu istatistikî veriler idari yargı organlarının halen çözüm bekleyen iş yüküne dair sorunları bulunduğunu göstermektedir.

2
0
2
3

Y
ı
l
ı
k

R
a
p
o
r

Danıştay olarak, uzun süredir gündemde tutmaya çalıştığımız, hakkında toplantı ve sempozyumlar düzenlediğimiz alternatif uyuşmazlık çözüm yollarını bir kere daha gündeme getirmek istiyorum.

Esasen uyuşmazlık çıkmasını önleyecek mekanizmalar geliştirilmesi ve uyuşmazlık çıktığı takdirde yargı yoluna başvurulmadan çözüme kavuşturulmasını temin edecek alternatif çözüm yöntemlerinin hayata geçirilmesi, istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurma aşamasında bazı kısıtlayıcı düzenlemeler yapılması zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

İdari yargının iş yükünü azaltıcı yapısal mekanizmalar karşılaştırmalı hukukta uygulanmaktadır. Bunlardan grup dava/pilot dava uygulaması, yargısal görüş verme, hakim önünde uzlaşma, temyiz izni gibi müesseseler yargı mercileri tarafından uygulanan yöntemler olarak; arabuluculuk, sulh, idari usul kanununun ihdası gibi çözümler diğer yöntemler olarak hep birlikte veya bünyemize uygun olanları yasal çerçeveye kavuşturulması gerekmektedir.

DANIŞTAY'IN FAALİYET VE İHTİYAÇLARI

Genel Olarak

Sayın Cumhurbaşkanım,

Zat-ı âlinizin büyük desteği ile, Başkanlığımız hizmet binasına 700 metre mesafede bulunan taşınmaz üzerinde yapımına 2022 yılı Eylül ayında başladığımız "Danıştay Başkanlığı Eğitim ve Sosyal Tesisi"nin bu ayın sonunda tamamlanarak faaliyete geçirilmesi ile konferans, sempozyum, seminer, panel gibi bilimsel toplantılar ile meslek içi ve hizmet içi eğitim faaliyetlerimizin daha düzenli bir şekilde yürütülmesine imkân bulacağız.

Bilindiği üzere, kamu personelinin beklenen verimi sağlaması ihtiyaç duyulan alanlarda hizmet içi eğitime tabi tutulmalarına bağlıdır.

Bu kapsamda, hizmet içi eğitim faaliyetlerinin, düzenli ve planlı yürütülebilmesi için müstakil Eğitim Müdürlüğü kurulmuş ve faaliyete geçirilmiş, Adalet Bakanlığı işbirliği ile düzenlenen hizmet içi eğitimlerde, personelimizin büyük bölümü halkla ilişkiler, iletişim, stres yönetimi, meslek etiği, protokol kuralları, ekip çalışması, medya okuryazarlığı, elektronik tablolama (excel), kelime işlemci (word) alanlarında eğitim almıştır.

İdare hukukunun en önemli ve işlevsel ilkelerinden biri olan "düzenli idare" ilkesini Danıştay nezdinde de gerçekleştirmek için mevzuat çalışmalarına da önem veriyoruz. Bugüne kadar yazı işleri hizmetlerini düzenleyen bir yönetmeliği bulunmayan Danıştayda, bu hizmetlerin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen bir yönetmelik hazırlayarak yürürlüğe koymuş bulunuyoruz.

Danıştay dava ve karar kodlarının ilk derece ve bölge idare mahkemeleri dava ve karar kodları ile uyumlaştırılması için yürütülen kapsamlı çalışma tamamlanmış durumdadır. İdari yargıda uygulanmak üzere geliştirilen ortak kodlama sistemi ile UYAP'ta doğru, tutarlı veri girişi yapılarak sağlıklı istatistik verilerin elde edilmesi sağlanacak, dosyaların görevli Danıştay dairesi veya idari yargı merciine tevzi edilmesi sırasında zaman kaybının önüne geçilecektir.

2021 yılında aldığımız kararla, 2021 yılı başından itibaren esasa dair tüm Danıştay kararlarının yayımlanmasına başlanılmıştır. Sadece 2022 yılında 60.000 yeni karar yayımlanırken, bugüne kadar yayımlanan toplam karar sayımız 125.000'e

ulaşmış ve böylece esasa dair Danıştay içtihatlarının tümüne erişilebilirlik sağlanmıştır. Bunun yanında, önemli kararları içeren tematik karar bültenleri de internet sitemiz üzerinden kamuoyu ile paylaşılmaya devam edilmektedir.

Kurumsal İhtiyaçlar

Sayın Cumhurbaşkanım,

Geçen yılki konuşmamda ifade ettiğim iki hususu bir kere daha gündeme getirmek istiyorum.

01/07/2016 tarih ve 6723 sayılı Kanun ile Danıştay üyelerinin görev süresi on iki yıl ile sınırlandırılmıştır. Anılan Kanun değişikliğinin sonucunda üyelerin önemli bir kısmının görev süresinin aynı anda sona erecek olması olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Bu itibarla, Danıştay Kanunu'nun 9 uncu maddesinin 3 üncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması, içtihat istikrarın sağlanması ve meslek mensuplarımızın deneyimlerinden faydalanılması bakımından zorunluluktur.

Aynı şekilde, Danıştay tetkik hâkimleri de, tecrübeleri nispetinde Danıştayın yargılama faaliyetlerine katkı sunmaktadır. Tetkik hâkimlerinin sürekli değişmesi, tecrübeli tetkik hakimlerinin Danıştay dışına atanması yargılama faaliyetini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, tetkik hâkimlerinin görevlendirilmelerinde ve tayinlerinde Danıştay Başkanlığının görüşünün alınması yönünde yasal düzenleme yapılması, yürütülen hizmetin aksamaması açısından gereklidir.

Sempozyum

Danıştay'ın içtihat mahkemesi olarak rolünü, bu rolü güçlendirici mekanizmaların geliştirilmesini, istinaf kanun yolunun uygulanmaya başlanmasının ardından temyiz kanun yolunun etkinliğini, idari yargılama usulünün yargıda ve akade-

mide tartışmalara yol açan müesseselerini akademik camia ile birlikte incelemeyi, değerlendirmeyi ve bu konularda öneriler geliştirmeyi bir görev addediyoruz.

Belirttiğim konular, bugün öğleden sonra ve yarın yapılacak olan bilimsel toplantılarda akademisyenler ve Danıştay meslek mensuplarınca ele alınacak ve değerlendirilecektir.

Sempozyumun başarılı ve verimli geçmesini diliyor, paylaşacakları fikirleri ve bildirileri ile büyük katkı sunacaklarına emin olduğum değerli akademisyenlere ve yargı mensuplarına şimdiden teşekkür ediyorum.

Sonuç

Sayın Cumhurbaşkanım,

Değerli konuklar;

Dört gün sonra 14 Mayıs Pazar günü gerçekleştirilecek Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçiminin demokratik olgunluk ve şeffaf bir biçimde sükunet içinde gerçekleşeceğine dair kuşkuğumuz bulunmamakla birlikte, millet iradesini açığa çıkaracak seçim sonuçlarının tüm paydaşlarınca aynı olgunluk ve sükunetle karşılanması, demokrasi bayramı olarak kutlanmasına, ülkemizin refahına, milletimizin toplumsal barışının ve huzurunun devamına büyük katkı sağlayacaktır. Ortaya çıkacak sonucun şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle, törenimize katılarak bizleri onurlandırdığınız için hepimize bir kez daha teşekkürlerimi sunuyor, sağlık ve afiyetle iyi günler diliyorum.

III. IASAJ PROGRAM KAPANIŞ VE DANIŞTAY EĞİTİM TESİSİ AÇILIŞ TÖRENİ KONUŞMASI

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
k

R
a
p
o
r

**Sayın Cumhurbaşkanım,
Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin ve
Üye Ülkelerin Değerli Temsilcileri,
Saygıdeğer meslektaşlarım,
Değerli Konuklar,**

Türk Danıştayının ev sahipliğinde, Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği tarafından düzenlenen Seminer Programı Kapanış ve Danıştay Eğitim Tesisi Açılış Törenine teşriflerinizden büyük bir onur ve memnuniyet duyduğumu ifade etmek istiyorum. Sizleri en içten duygularla, saygıyla selamlıyor, hoş geldiniz diyorum.

Dünyanın dört bir yanından gelerek bugün aramızda bulunan Yüksek Mahkeme, Danıştay ve Yüksek İdare Mahkemelerinin başkan ve üyeleri ile temsilcilerini ülkemizde ağırlamaktan büyük bir mutluluk duyuyorum.

Son yıllarda, adalet tevzi etmekle görevli olan ve Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan bağımsız ve tarafsız mahkemelerin çalışma mekanlarının modern ve ferah şekilde yeniden inşa ve ihya ediliyor olması, teknolojik ve bilişim alt-yapısına verilen önem, Devletimizin yargılama faaliyeti ve adalet hizmetinin hızlı ve sağlıklı yürütülmesine verdiği önemi de göstermektedir

Adaletin doğru, hızlı ve etkili tesisine katkı sunacağına inandığımız hizmet ve meslek içi eğitim programlarını, çalıştay, seminer, sempozyum gibi bilimsel toplantılarımızı, sergi vs. biçimlerde icra edilecek kültürel ve sosyal faaliyetleri daha uygun şartlarda gerçekleştirebileceğimiz müstakil bir yapı olan Danıştay Eğitim Tesisinin açılışını, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun 100. yılında bugün siz değerli misafirlerimizin iştiraki ile gerçekleştiriyor olmanın memnuniyetini ve mutluluğunu yaşıyoruz.

Zat-ı Devletlerinin huzurunda ve Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin yönetim kurulu toplantısı ve bu münasebetle düzenlenen “Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi” konulu seminere katılım için Birliğe üye ülkelerden gelen konuklarımızla beraber, Seminer Programının kapanış törenini ve yeni inşa edilen Danıştay Eğitim Tesisinin açılış törenini birlikte gerçekleştirmek bizim için büyük bir onur ve mutluluk vesilesi olmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleri-ile 155. kuruluş yıldönümünde Danıştay’a kazandırılan tesis, 7143,44 metrekare yüzölçümlü taşınmaz üzerinde, 4.795 metrekare inşaat alanına sahiptir.

Bina içerisinde bir adet 500 kişilik çok amaçlı salon, fuaye alanı, 150 metrekare alana sahip açık teras, iki adet 100’er metrekare alana sahip toplantı salonu, makam odası, mutfak, mescit, depolama alanları, açık ve kapalı otopark bulunmaktadır.

Bu nitelikteki müstakil ve modern eğitim tesisinin Danıştay’a kazandırılması için desteklerini esirgemeyen Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımı sunuyorum. Bu tesisin arsasının tahsisi, binanın proje ve yapım süreçlerinin her aşamasında özverili bir çalışma sergileyen Danıştay mensuplarına, çalışanlarına ve diğer kamu kuruluşlarının yetkililerine, inşasında görev yapan işçisinden müteahhidine, mimarından denetim elemanlarına kadar herkese teşekkür ediyorum.

Bilimsel toplantılar ile hizmet ve meslek içi eğitimin yargı hizmetlerinin kalitesinin artırılmasındaki önemi gözetildiğinde, bu tesisin sağladığı imkanlarla Danıştay’ın gerçekleştirmeyi planladığı eğitim faaliyetleri ve seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel toplantılar yeni bir ivme ve verimlilik kazanacaktır. Bu kapsamda, bugün açılışını yaptığımız bu tesiste “Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi” konulu uluslararası

seminerin değerlendirme ve kapanış oturumuna ev sahipliği yapmaktan ayrıca mutluluk duyuyoruz.

Türk Danıştayı olarak idare hukukunun ve idari yargının etkinliğinin artırılmasının yöntemlerinden biri olarak gördüğümüz uluslararası işbirliklerinin ve çalışmaların en önemli bileşenlerinden birini de Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği çatısı altında gerçekleştirdiğimiz etkinlikler teşkil etmektedir.

Birlik çatısı altında, idari yargı organlarınca üretilen içtihatlar ve çalışma usulleri konusunda fikir ve tecrübe paylaşımı yapılmaktadır. Birliğin sağladığı olanaklarla ikili ve çok taraflı işbirlikleri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği, 1983 yılında, ülkelerin yüksek idari yargı mercileri arasındaki işbirliğini geliştirmek ve bu suretle hukukun üstünlüğünü güçlendirmek için kurulmuş, beş kıtada 63 üyesi olan uluslararası bir kuruluştur.

Türk Danıştayı 1987'den itibaren Birliğin üyesidir. Halen Yönetim Kurulu üyesi olarak Birliğin faaliyetlerine aktif olarak katılım ve katkı sağlamaktadır. Birlik Tüzüğüne göre 18 ayda bir toplanması gereken Yönetim Kurulunun 2023 yılı toplantısı dün itibarıyla Danıştayın ev sahipliğinde bu binada yapılmış ve akabinde "Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi" konulu seminer konferans salonunda bugün gerçekleştirilmiştir. Başta ekonomi olmak üzere toplumsal yaşamın birçok alanını doğrudan etkileyen kararlarıyla oldukça önemli olan ve kendine özgü statüleriyle idare hukuku açısından özgün bir inceleme alanı teşkil eden "Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi" konusunda Birliğe üye ülkelerle bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunulmuş, farklı modeller incelenmiş ve belirlenen sorunlu alanlar müzakere edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Saygıdeğer meslektaşlarım,

Değerli konuklar;

Sözlerime son verirken, uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğine üye ülkelerin yüksek idari yargı mercilerini temsilen gelerek, ülkelerimiz arasındaki iyi ilişkileri yargı alanına da taşımamıza ve geliştirmemize destek olan, bilgilerini ve tecrübelerini paylaşan tüm meslektaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle, törenimize katılarak teşekkürünüzden ve açıklamalarımı dinleme nezaketini gösterdiğinizden dolayı hepinize bir kez daha teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum, sağlık, mutluluk ve huzurlu günler diliyorum.

IV. "TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI ÜYE VE GÖZLEMÇİ DEVLETLERİ YÜKSEK MAHKEMELERİ KONFERANSI KURULMASINA İLİŞKİN ŞUŞA DEKLARASYONU" KONUŞMASI

**Türk Dünyasının Çok Kıymetli Yüksek Mahkeme Başkanları,
Saygıdeğer meslektaşlarım,
Değerli katılımcılar,**

Türk Devletleri Teşkilatına üye ve gözlemci ülkelerin yüksek mahkemelerinin katılımıyla Azerbaycan'ın ev sahipliğinde düzenlenen konferans vesilesiyle sizlerle bir arada bulunmaktan duyduğum memnuniyeti belirterek siz değerli başkanları ve tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Azeri kardeşlerimizin gösterdiği kahramanlıklarla işgalden kurtarılan Azeri yurdu Karabağ'ın kadim başkenti, 2023 Türk Dünyası Kültür Başkenti, Azerbaycan'ın milli lideri rahmetli Haydar Aliyev'in deyimiyile "aziz şehir, aziz kale, aziz anıt" Şuşa'da bulunmaktan da ayrıca mutluluk duyuyor ve bu vesileyle doğumunun 100. yıldönümü vesilesiyle Haydar Aliyev'i rahmetle yad ediyorum.

Karabağ ve Şuşa, Türk Dünyası Yüksek Mahkemelerinin Başkanlarını ağırlamak suretiyle artık geçmişin karanlık sayfalarını kapattığını ve geleceğe baktığını bütün dünyaya ilan etmiştir.

Şuşa, Karabağ ve tüm Türk Dünyası için daha güzel olacağına inandığımız istikbalimizin ihmal edemeyeceğimiz bir yönü de bilişim teknolojileridir. Bilişim teknolojilerinin yavaş da olsa yargı alanında da kullanılmaya başlandığı bir vakıadır. Bugün Türk Devletlerindeki farklı uygulamaları burada ele alacağız.

Birçok ülke, adalet sistemlerinde teknolojinin nimetlerinden faydalanmak için çalışmalar yapmaktadır. Adalet sistemi geniş bir bürokrasi barındırdığından kâğıt ortamından kurtularak dijital ortama geçme çalışmaları bu alandaki ilk gelişmeler olmuştur. Birçok ülkede davaların büyük çoğunluğu internet üzerinden uzaktan erişim sağlanarak açılabilen, davaların safahatında belirli özellikler internet üzerinden erişim sağlanarak kullanılabilir.

Estonya, Çin, Ukrayna, İngiltere ve ABD gibi ülkeler adalet sistemlerinde teknolojiyi kullanma çabasında olan ülkelerin başında gelmektedir. **ABD ve İngiltere** suçun soruşturulması ve kovuşturulması evresinde teknolojiyi kullanma araştırmaları yaparken bir yandan da yapay zekanın bu aşamalarda nasıl yer alabileceği konusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Özellikle **“büyük veri”** dediğimiz, geçmişteki bilgilerin, dijital ortama aktarılarak tasnif ve sınıflandırılması yapılması sonrasında anlamlı hale getirilmesi kapsamında çalışmalar yapmışlardır. Adalet sistemi içerisinde oluşan verinin, gelecekte oluşabilecek olaylara karşı istatistiki tahmin ve yapay zekâ teknolojilerinin kullanılması yöntemleriyle önleyici güvenlik alanında kullanıldığı çeşitli uygulamalar geliştirmişlerdir.³

Bu kapsamda, ben de Türkiye’de, Danıştay’da ve idari yargıda uygulanan bilişim sisteminden kısaca bahsetmek istiyorum.

2000’li yılların başlarında Danıştay bünyesinde, Danıştay Bilgi Sistemi oluşturulmuş, Danıştay kararları bu sisteme aktarılmış ve bu sistem üzerinden içtihat ve emsal kararlar aranabilmıştır. Söz konusu bilişim sistemi ile birlikte Danıştay, fiziki arşivinin yanı sıra elektronik bir arşive de sahip olmuştur.

2005 yılında ise, ilk derece idari yargı mercilerinde, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığının geliştirmiş olduğu Ulusal Yargı Ağı Projesi Bilişim Sistemi (UYAP) kullanılmaya başlanmıştır. 2012 yılında Danıştayın da UYAP Bilişim Sistemine dâhil olmasıyla birlikte Türk İdari Yargı Siste-

³ Av. Murat Osman KANDIR / Bilgisayar Yüksek Mühendisi, Hukuk ve Bilişim Dergisi, Hukukta Fütürizm: Geleceğin Mahkemeleri ve Yapay Zeka, 27 Aralık 2021.

mi'nde tek bir bilişim sistemi kullanılmaya başlanmıştır. Bugün itibarıyla Danıştayda yürütülen idari hizmetler ve yargısal faaliyetlerin hemen hemen tümünde bu sistem kullanılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti İdari Yargı Sistemi'nde, gerek Danıştayda gerek ilk derece ve istinaf mahkemelerinde UYAP Bilişim Sistemi üzerinden dava dilekçeleri sunulabilmekte ve dava açılabilir. Fiziken verilen dava dilekçeleri ile dava açma imkânı da devam etmektedir. Bu durumda da, dava dilekçeleri taranarak UYAP Bilişim Sistemine kaydedilmektedir. Ayrıca, yargı harçları ve posta ücreti elektronik vezne aracılığıyla ödenebilmektedir.

Yargılama kapsamındaki, ara karar verilmesi, müzekkere yazılması, duruşma ve karar tutanağı alınması, gerekçeli kararların yazılması, imzalanması, tebliği, bu kararlara ilişkin verilecek itiraz, istinaf ve temyiz dilekçeleri, bu işlemlere ilişkin harç ve posta masraflarının tahsili UYAP sistemi üzerinden yapılabilmekte olup, bu işlemler fiziki olarak da gerçekleştirilebilmektedir.

Verilen kararlar, elektronik imzaları tamamlanmış ve tebligata çıkarılmış ise, UYAP Bilişim Sisteminde bulunan emsal karar tarama sistemine otomatik olarak düşmekte, diğer hâkim ve savcılar tarafından görüntülenebilmektedir. Yine aynı aşamada, davacılar ve avukatlar da UYAP Bilişim Sistemi üzerinden kararları elektronik olarak görüntüleyebilmekte ve kendi dava dosyalarının her aşamasına erişim sağlayabilmektedirler.

Görülebileceği üzere, Türkiye Cumhuriyeti İdari Yargı Sisteminde kullanılan bilişim sisteminde karma bir yöntem tercih edilmiştir. UYAP Bilişim Sistemi aracılığıyla yargısal işlemlerin gerçekleştirilmesi yanında aynı işlemlerin fiziki olarak yapılması mümkün bulunmaktadır.

UYAP Bilişim Sisteminin sağladığı imkânlardan bir diğeri de, "Entegrasyon Ekranı"dır. Bu ekran aracılığıyla kamu kurumlarının sağladığı adres, nüfus kaydı, tapu kaydı, adli sicil, sosyal güvenlik kayıtları gibi bilgilere hâkim tarafından beklenmeksizin ulaşılabilmektedir.

Danıştaya ait resmi internet sitesindeki "Karar Arama" hizmeti ise tüm ilgilienlere açık olup, bu hizmet üzerinden Danıştay tarafından verilen, kişisel bilgilerden arındırılmış emsal kararlar görüntülenebilmektedir.

Hali hazırda kullanılan bilişim sisteminin daha da geliştirilmesine yönelik birçok çalışmanın yapılması gerekmektedir. Türkiye'de şu an uygulanış şekli itibarıyla UYAP bilişim sisteminin otomasyon ve entegrasyon sağlayan, bilgileri depolayan yani arşivleyen bir sistem olduğunu söyleyebiliriz. Bu haliyle barındırdığı milyonlarca veri yeraltından çıkar-

2
0
2
3

Y
i
l
l
i
k

R
a
p
o
r

rılıp işlenmeyi bekleyen madenler gibidir. Bu verilerin veri madenciliği ile işlenmesi halinde, sistemde mevcut bilgilerin ve geçmişteki bilgilerin dijital ortama aktarılarak tasnif ve sınıflandırması yapılması sonrasında anlamlı hale getirilerek adalet sistemi içerisinde oluşan bu verilerin, gelecekte oluşabilecek olaylara karşı istatistiki tahminler yapılmasında büyük katkısı olacaktır. Öte yandan yapay zekâ teknolojilerinin kullanılması yöntemleriyle, önleyici güvenlik alanında çeşitli uygulamalar geliştirilebileceği gibi, risk tahmin uygulamaları, mahkemelerde karar destek sistemi ve gerekçeli karar oluşturma uygulamaları, güncel emsal karar bulma gibi yeni teknolojik gelişmelere uygun kolaylıklar sağlanabilecektir.

Ülkemizde “Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025” yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Ulusal Yapay Zekâ Stratejisinde de belirtildiği üzere şu an yargı alanında yapay zekâ çalışmaları, sesli asistan ve karar destek sistemleri geliştirme projeleri bağlamında yürütülmektedir.

Adalet sisteminde, teknolojinin sunduğu olanaklardan faydalanarak teknolojinin kolaylaştırıcı etkisini kullanmak suretiyle sürecin hızlandırılması kaçınılmazdır. Yapay zeka tabanlı yeni gelişmelerden yargılama aşamasında yararlanılması gerekmekte olup, yalnızca ofis otomasyon ve entegrasyon sistemlerinin adalet sisteminde kullanılması sürekli artan iş yükü karşısında artık yeterli olmamaktadır.

Ancak, ilk anda bu tür uygulama ve gelişmelere olumsuz yaklaşan bir bakış açısıyla karşılaşılabiliyoruz. Bu bakışın dayandığı temel nokta insanın süreçten tamamen çıkacağı düşüncesidir. Oysa insan faktörünün son kararları verecek şekilde teknoloji ve yapay zekâ ile bütünleşmesi nihai hedef olmalıdır. Adalet sistemlerinde insan mutlaka yerini muhafaza edecektir. Zira Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 138. maddesine göre, hakimler görevlerinde bağımsız olup, Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Vicdan da sadece insanoğlunda bulunan yaratılıştan gelen bir haslettir.

Saygıdeğer meslektaşlarım,

Değerli katılımcılar,

Malumunuz olduğu üzere, Türk Dili konuşan halkların ortak tarih, dil, kültür, gelenek ve değerlerine dayalı işbirliği ve dayanışmayı derinleştirme ve genişletme amacıyla kurulan “Türk Devletleri Teşkilatı” nezdinde devletler siyasi alandaki başarılı çalışmalarına devam etmektedir.

Yargı mensupları olarak bizlerin de hukuk ve yargı alanında işbirliği imkanlarını geliştirmemiz ve bunu kurumsallaştırarak sürdürmemiz ara-

mızdaki bağların pekişmesi, demokrasi kültürünün yerleşip içselleştirilmesi açılarından büyük önem arz etmektedir.

Türk Dünyası ülkelerinin yüksek yargı mercileri arasında düzenli bir işbirliği eksikliğinin olduğu ortadadır. 10 Mayıs 2022 tarihinde Danıştayın kuruluşunun 154. Yılı münasebetiyle düzenlediğimiz sempozyumun konusunu, gördüğümüz bu eksikliğin giderilmesine bir nebze katkısı olması düşüncesiyle 'Türk Devletleri Teşkilatına Üye Ülkelerde İdari Yargı' olarak belirledik. Bu kapsamda o tarihte davetimiz üzerine Danıştayımızı ziyaret eden teşkilat üyesi veya gözlemci ülkelerin Yüksek Mahkeme temsilcileri ülkelerindeki idari yargı sistemleri ile ilgili bilgilendirmede bulundular. Bu sempozyumda, uygulanan yargı birliği rejimi nedeniyle üye ülkelerde bağımsız bir Danıştay veya Yüksek İdare Mahkemesinin bulunmadığını, idari yargının yargısal nihai denetiminin Yüksek Mahkemeler nezdinde kurulan idari dava dairelerince yerine getirildiğine vakıf olduk. Üye ve gözlemci ülke temsilcisi olan Yüksek Mahkeme Başkanı veya İdari Dava Dairesi Başkanları ile yaptığımız görüşmelerde, hukuk ve yargı alanındaki ilişkilerin süreklilik kazanması ve sistematik olabilmesi için Yüksek Mahkemelerimiz arasında bir uluslararası Birliğin kurulmasının yararlı olacağı fikrini paylaştığımızı hatırlıyorum.

Yine Azerbaycan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi İdari Yargı Dairesi Başkanı Sayın Khagani MAMMADOV'un 21 Mart 2023 tarihinde Başkanlığımızı ziyaretinde bu husus tekrar dile getirilmiştir. Bu fikrin fiiliyata geçirilmesinin ilk adımı için Azerbaycan Yüksek Mahkemesinin ev sahipliğine ve misafirperverliklerine içtenlikle teşekkür ediyorum.

Söz konusu Teşkilata üye ülkelerin yüksek yargı başkanları olarak bizler de bu kıymetli çalışmalardan ve Türk Devletleri Teşkilatının ruhundan ilham alarak, yargı alanındaki işbirliği imkânlarını değerlendirmek ve işbirliğini kurumsal bir yapıya kavuşturmak üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Temsil ettiğimiz yüksek mahkemeler arasındaki ilişkileri kurumsal bir yapıya kavuşturmak, bu kurumsal yapı dahilinde, hakim değişim programı, ortak çalıştaylar ve konferanslar, düzenli çalışma ziyaretleri gibi yeni işbirliği yöntemleri geliştirmek yargı sistemlerimizi daha iyi tanıtmamıza, birbirimizi daha iyi anlamamıza ve Türk Dünyasının yargı alanındaki bütünleşmesine vesile olacaktır.

Toplantımızın başarılı ve verimli geçmesini diliyor, kardeş ülkelerin yüksek yargı mensuplarını tekrar saygı ve muhabbetle selamlıyor, hepinize sağlıklı, mutlu ve huzurlu günler diliyorum.

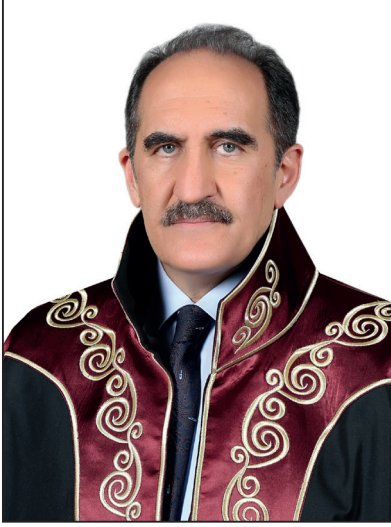
2023 YILINDAKİ
**GELİŞMELER VE
FAALİYETLER**

BÖLÜM

03

I. SEÇİMLER

A. DANIŞTAY BAŞSAVCILIĞI SEÇİMİ

07/03/2023 tarihinde Danıştay Başsavcılığına Sayın Nevzat ÖZGÜR seçilmiştir.

15/01/1960 tarihinde Çamlıdere'de doğmuştur. Etlik Lisesini bitirmiş, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İşletme Fakültesinden 1980 yılında mezun olmuştur. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Kamu Yönetimi Uzmanlık Programını "Türk Hukukunda Memurların Yargılanması" başlıklı yüksek lisans tezi ile tamamlamıştır. 12/01/1981 tarihinde Danıştay Yardımcısı unvanıyla mesleğe başlamış, 14/05/1981 tarihinde görev unvanı Danıştay Tetkik Hâkimi olarak değişmiştir. Ankara İdare ve Vergi Mahkemesi Üyeliği ile Ankara Bölge İdare Mahkemesi Üyeliği görevlerinde bulunmuştur. 07/12/2001 tarihinde Danıştay Savcılığına atanmış, 03/02/2009

tarihinde Danıştay Üyeliğine, 01/03/2012 tarihinde Danıştay Onüçüncü Daire Başkanlığına seçilmiştir.

B. DAİRE BAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

30/01/2019 tarihinde Danıştay Yedinci Daire Başkanlığına seçilen Sayın Hamit Ümit AKSOY, 17/01/2023 tarihinde anılan göreve yeniden seçilmiştir.

29/09/1963 tarihinde Göle'de doğmuştur. Çubuk Lisesini bitirmiş, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden 1984 yılında mezun olmuştur. Maliye Bakanlığı Hesap Uzman Yardımcılığı, Hesap Uzmanlığı, Baş Hesap Uzmanlığı, Gelirler Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı, Gelirler Genel Müdür Yardımcılığı, Gelir İdaresi Başkan Yardımcılığı ve Maliye Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. Bu görevleriyle birlikte Çevre Bakanlığı Bakan Özel Danışmanlığı, Enerji Bakanlığı Elektrik İşleri Etüd İdaresi Denetim Kurulu Üyeliği ve Türk Akreditasyon Kurumu Denetim Kurulu

Üyeliği de yapmıştır. İngiltere'de bir yıl süreyle mesleki araştırma ve incelemelerde bulunmuş, 1998 yılında Harvard Üniversitesi "Tax Analysis and Revenue Forecasting" ve

1999 yılında “Department of the Treasury, Internal Revenue Service, Audit Planning Seminar” programlarını tamamlamıştır. “Vergi Teşviklerinin Maliye Politikası Aracı Olarak Kullanım Olanakları ve Türkiye’deki Uygulama” konusunda bir bilim raporu bulunmaktadır. 07/10/2011 tarihinde Cumhurbaşkanlığı tarafından Danıştay Üyeliğine seçilmiştir.

24/05/2019 tarihinde Danıştay Dokuzuncu Daire Başkanlığına seçilen Sayın Abdurrahman GENÇBAY, 09/05/2023 tarihinde anılan göreve yeniden seçilmiştir.

10/07/1967 tarihinde Trabzon Sürmene’de doğmuştur. Trabzon Affan Kitapçıoğlu Lisesini bitirmiş, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden 1987 yılında, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2004 yılında mezun olmuştur. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans programını “Belediyeler Üzerindeki İdari Vesayet ve Ortaya Çıkardığı Sorunlar” başlıklı tezi ile tamamlamıştır. Halkbank T.A.Ş.’de sözleşmeli personel olarak görev yapmış, Sakarya, Ankara ve Konya Vergi

Mahkemesi Üyeliği görevlerinde bulunmuştur. 12/02/2001 tarihinde Danıştay Tetkik Hâkimliğine, 30/12/2008 tarihinde Danıştay Savcılığına atanmış, 11/02/2010 tarihinde Danıştay Kıdemli Tetkik Hâkimi olarak görevlendirilmiştir. 25/12/2014 tarihinde Danıştay Üyeliğine seçilmiş, 04/04/2016-11/02/2019 tarihleri arasında Danıştay Genel Sekreteri olarak görev yapmıştır.

15/03/2023 tarihinde Danıştay Onüçüncü Daire Başkanlığına Sayın Dr. Hasan GÜL seçilmiştir.

03/01/1964 tarihinde Konya Kulu Kozanlı’da doğmuştur. Kulu Lisesini bitirmiş, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümünden 1985 yılında mezun olmuştur. Yüksek lisans eğitimini The University of Akron, A.B.D.’de 1994 yılında, doktora eğitimini İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde “Vergi Sistemlerinin Optimum Vergileme İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı tez çalışması ile 2001 yılında tamamlamıştır. Bir süre üniversitelerde dersler vermiştir. “Japan Center for International Finance, Fiscal and Monetary Policy and Financial Market System” sertifika programını 1997

yılında, “Department of the Treasury, Internal Revenue Service, Audit Planning Seminar” sertifika programını 1999 yılında, “Instituto De Estudios Fiscales, Second Course on Budgeting and Expenditure Control Within Public Administration for Civil Servants of the Candidate Countries to the EU Accession” programını 2002 yılında tamamlamıştır. Maliye Müfettiş Yardımcılığı, Müfettişliği ve Başmüfettişliği, İstanbul Defterdar Yardımcılığı, Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkan Yardımcılığı, Maliye Bakanlığı Bakan Özel Danışmanlığı, Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkan Vekilliği, Türk Hava Yolları A.O. Denetim Kurulu Üyeliği, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, İç Denetim Koordinasyon Kurulu Başkanlığı ve Kamu İhale Kurumu Başkanlığı görevlerinde bulunmuş, 14/04/2011 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay Üyeliğine seçilmiştir.

II. SEMPOZYUM, ÇALIŞTAY VE SEMİNERLER

A. ULUSLARARASI İDARİ YARGI SEMPOZYUMU

İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında 30-31 Ocak 2023 tarihlerinde Danıştay Konferans Salonunda “Uluslararası İdari Yargı Sempozyumu” gerçekleştirilmiştir.

Sempozyum 30 Ocak 2023 tarihinde bir oturum, 31 Ocak 2023 tarihinde iki oturum halinde düzenlenmiş olup idari yargı ve ilgili ülke temsilcilerince ülkelerinin hukuk sistemleri hakkında bildiriler sunulmuştur.

30 Ocak 2023 tarihinde Danıştay Başkanvekili Mahmut VURAL'ın başkanlığını yaptığı I. Oturumda, Fransız Danıştayı Hakimi Rozen NOGUELLOU'nun "Fransa Sisteminde Tutarlı Karar Alma, Zimni Kabul- Kamu ve İdare Arasındaki İlişkilerin Sadeleştirilmesi hakkında N.2013 -1005 sayılı Kanun", Almanya Federal Mahkemesi Hakimi Dr. Klaus LÖFELBEIN'in, "Almanya Sisteminde Tutarlı Karar Alma", Danıştay Onüçüncü Daire Üyesi Gürsel ÖZKAN'ın "Türkiye'de İçtihat Aykırılıklarının Giderilmesi Yöntemleri", Danıştay İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi Kıdemli Tetkik Hakimi Dr. Zühal Aysun SUNAY'ın "Danıştay İçtihat, Raporlama ve İstatistik Biriminin Kuruluşu, Faaliyetleri ve İçtihat Birliği ve Bilinirliği Üzerindeki Etkisi", Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Hukukçu Zeynep UÇARTAGNEY'in "AİHS İçtihatı Işığında Adil Yargılanma Hakkı Kapsamında İçtihat Aykırılığı ve AİHM'in Bölümleri Arasında İçtihat Farklılığını Önlemeye Yönelik İç Mekanizması" sunumlarına yer verilmiştir.

31 Ocak 2023 tarihinde Danıştay Başkanvekili Hasan GÜZELER'in başkanlığını yaptığı II. Oturumda, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ'ın "Türkiye'nin İdari Usul Kanunu İhtiyacı", Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Nilay ARAT'ın "Türk Yargı Sisteminde Dava Öncesi Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları", Danıştay Onüçüncü Daire Üyesi Dr. Hasan GÜL'ün "Türk İdari Yargı Sistemindeki Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinin Mukayeseli Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi" sunumlarına yer verilmiştir.

2
0
2
3
Y
İ
L
L
İ
K
R
a
p
o
r

31 Ocak 2023 tarihinde Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü Hakan ÖZTATAR'ın başkanlığını yaptığı III. Oturumda, Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı Bülent KÜ-FÜDÜR'ün "İdari Yargıda İhtisaslaşmanın Gereği", Galler Bangor Üniversitesi İdare Hukuku ve İçtihadı Öğretim Üyesi Dr. Sarah NASON'ın "İngiltere ve Galler'de İdari Yargı Dairelerinde Uzmanlaşma", Madrid 5. İdare Mahkemesi Hakimi Susana ABAD SUAREZ'in "İspanya İdari Yargı Sisteminde Uzmanlaşma", Danıştay Dokuzuncu Daire Başkanı Abdurrahman GENÇBAY'ın "Vergi Yargısında İhtisaslaşma" sunumlarına yer verilmiştir.

B. 155. YILINDA İÇTİHAT MAHKEMESİ OLARAK DANIŞTAY SEMPOZYUMU

Danıştayın 155. Kuruluş Yıldönümü ve “Danıştay ve İdari Yargı Günü” etkinlikleri kapsamında; 10-11 Mayıs 2023 tarihlerinde Danıştay Başkanlığı konferans salonunda “155. Yılında İctihat Mahkemesi Olarak Danıştay” konulu sempozyum gerçekleştirilmiştir.

Sempozyum 10 Mayıs 2023 tarihinde bir oturum, 11 Mayıs 2023 tarihinde iki oturum halinde düzenlenmiş olup idari yargı temsilcileri ve akademisyenler tarafından idari yargı sistemi hakkında bildiriler sunulmuştur.

10 Mayıs 2023 tarihinde Danıştay Başsavcısı Nevzat ÖZGÜR'ün başkanlığını yaptığı oturumda, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ'ın “İdare Hukukunun İctihadiliği – İdari Yargıda İctihat”, Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölüm Başkanı (İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı) Prof. Dr. Serkan ÇINARLI'nın “Karşılaştırmalı Hukuk Çerçevesinde Danıştayın İş Yükünü Azaltıcı Yapısal Mekanizmalar”, Danıştay Onüçüncü Daire Üyesi Doç. Dr. Gürsel ÖZKAN'ın “Mukayeseli Hukukta İctihat Farklılığının Giderilmesi, İdari Uyuşmazlıklarda Hızlandırma Müesseseleri ve Türk İdari Yargısı İçin Öneriler” sunumlarına yer verilmiştir.

11 Mayıs 2023 tarihinde Danıştay Başkanvekili Mahmut VURAL'ın başkanlığını yaptığı II. Oturumda, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Engin SAYGIN'ın "İstinaf Tecrübesinin Ardından Temyiz Kanun Yolunun Güncel Durumu", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölümü İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Aydın GÜLAN'ın "Danıştayın Temyiz İncelemesinde Hukuka Uygunluk Denetiminin Sınırları", Danıştay Onuncu Daire Başkanı Yılmaz AKÇİL'in "Temyiz Kanun Yolunun Etkinliği, Sorunlar ve Çözüm Önerileri" sunumlarına yer verilmiştir.

Aynı gün Danıştay Başkanvekili Hasan GÜZELER'in başkanlığını yaptığı III. Oturumda Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ali AKYILDIZ'in "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin İdari Yargılama Hukukuna Uygulanması Bağlamında Ehliyet (Objektif Ehliyet), Davaya Katılma (Asli ve Fer'i Müdahale) ve Davanın İhbarı Müessesesi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Melikşah YASIN'ın "İdari Davayı Sona Erdiren Taraf İşlemleri, Davadan Feragat ve Davayı Kabul ile İdari Yargıda Delillerin Tespiti, Keşif ve Bilirkişi İncelemesi", Danıştay Altıncı Daire Başkanı Emin SINMAZ'ın "İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. Maddesi ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Yapılan Yollamaların Yol Açtığı Sorunlar ve Usul Hükümlerinin İdari Yargıya Özgülenmesi" sunumlarına yer verilmiştir.

Ayrıca sempozyumda sunulan söz konusu bildirilerin yer aldığı “155. Yıl Danıştay ve İdari Yargı Günü Sempozyumu” kitabı basılarak kullanıcıların istifadesine sunulmuştur.

C. DANIŞTAY DAVA/KARAR KODLARININ İLK DERECE VE BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ DAVA/KARAR KODLARI İLE UYUMLAŞTIRILMASI II. ÇALIŞTAYI

İdarî yargının bağımsızlığının, tarafsızlığının ve etkinliğinin güçlendirilmesi ile toplumsal farkındalığın artırılması yolu ile kamunun idarî yargıya olan güvenini artırmak ve Danıştayın kurumsal kapasitesini güçlendirmek de dâhil olmak üzere idarî yargı reformunun devamlılığına destek olmak, idare/vergi mahkemelerinin etkinliğini ve kapasitesini artırmak amacıyla Avrupa Konseyi ve Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen “İdarî Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında; “Danıştay Dava/Karar Kodlarının İlk Derece ve Bölge İdare Mahkemeleri Dava/Karar Kodları ile Uyumlaştırılması” faaliyetine ilişkin olarak 2022 yılında başlatılan çalışmalar kapsamında ilki 23-26 Haziran 2022 tarihleri arasında Antalya’da yapılan I. Bölgesel Çalıştayda, dava kodlarının teknik, istatistik boyutu ele alınmış ayrıca Danıştay ve bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinin mevcut “dava kodları” değerlendirilerek idare ve vergi alanına ilişkin kod önerileri taslağı hazırlanmış, yeni “kod sistemi”nin sürdürülebilirliğinin temini bağlamında bundan sonraki süreçte tüm paydaşlara düşen görev ve yetkiler belirlenmiştir.

Danıştay, Adalet Bakanlığı, Bölge İdare Mahkemesi ve Avrupa Konseyi temsilcileri ile İdare Hukuku ve Vergi Hukuku alanındaki ulusal uzmanların/danışmanların katılımıyla 9 Mart 2023 tarihinde Danıştayda gerçekleştirilen II. Bölgesel Çalıştayda ise; idari yargıya ilişkin uyumlaştırılmış “dava kodları”, “karar kodları” ve “dosya tasnif kodları” önerilerinden oluşan yeni “kod sistemi” etraflıca ele alınmıştır. Bu kapsamda; “dava kodları”, “karar kodları” ve “dosya tasnif kodları”nın genel çerçevesi, temel prensipleri ve teknik boyutlarıyla ortaya konulduktan sonra, yeni “kod sistemi”nin uygulanma aşamasına ilişkin hedef ve politikaların belirlenmesine odaklanılmıştır.

Bu Bölgesel Çalıştayda, bir önceki Çalıştay ve sonrasında ileri sürülen görüş ve önerilerin “dava kodları” listesi taslağına nasıl yansıtıldığı hususu da ortaya konularak yapılan çalışmalar aktarılmıştır.

Ardından sistematik hâle getirilen “karar kodları” listesi ve “dosya tasnif kodları” sistemi tanıtılarak bunun ileride oluşturulması planlanan “içtihat kodları” sistemine olası etkileri/katkıları açıklanıp; yeni “kod sistemi”nin teknik altyapısına ilişkin bilgilendirme yapılmış ve tüm bu hususlarda katılımcılarla görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Akabinde, yeni “kod sistemi”nin uygulanma aşaması üzerinde durulmuştur. Bu minvalde, bilhassa, “geçiş esasları”nın saptanması, yeni sistem hakkında düzenlenmesi gereken bilgilendirici eğitimlerin içeriğinin ve usulünün belirlenmesi, kodların uygulama ilke, usul ve esaslarına ilişkin hazırlanan metnin değerlendirilmesi, mevcut “kod” listelerinde ekleme, çıkarma, düzeltme vb. değişiklik/revizyon/güncelleme mekanizmasının kurgulanması ve yeni “kod sistemi”nin sürdürülebilirliğinin temini bağlamında bundan sonraki süreçte tüm paydaşlara düşen görev ve yetkilerin açıklığa kavuşturulması suretiyle geleceğe dönük hedef ve politikaların belirlenmesi, uygulama aşaması bakımından en önemli gündem konuları olmuştur. Çalışmanın sonunda gündem konularına ilişkin alınan kararlar tutanak altına alınmıştır.

Çalıştay süresince elde edilen bulgu ve sonuçlar özetlenerek paylaşılmak suretiyle katılımcıların nihai görüş ve önerileri doğrultusunda varılan sonuç açıklanarak Çalıştay tamamlanmıştır.

“Danıştay Dava/Karar Kodlarının İlk Derece ve Bölge İdare Mahkemeleri Dava/Karar Kodları ile Uyumlaştırılması” faaliyetine ilişkin 2022-2023 yıllarında yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların sonucunda kabul edilen yeni kod sistemine ilişkin gerekli her türlü doküman Danıştay İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi tarafından kitap haline getirilerek ilgililerin faydasına sunulmuştur.

Ç. IASAJ YÖNETİM KURULU TOPLANTISI VE “BAĞIMSIZ İDARİ OTORİTELERİN İŞLEMLERİNİN YARGISAL DENETİMİ” KONULU SEMİNERİ

Danıştay Başkanlığının Genel Kurul ve Yönetim Kurulu üyesi olduğu Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ) 2023 yılı Yönetim Kurulu Toplantısı ve “Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi” konulu Semineri Danıştayın ev sahipliğinde Ankara’da Danıştay Hizmet Binası ve Danıştay Eğitim Tesisinde 2-3 Ekim 2023 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

2 Ekim 2023 tarihinde Danıştay Eğitim Tesisinde gerçekleştirilen IASAJ Yönetim Kurulu Toplantısına IASAJ Yönetim Kurulu Üyesi olan 17 ülke yüksek mahkemesinden/Danıştayından 26 yargıç/temsilci ile yüz yüze ve online katılım sağlanmıştır.

3 Ekim 2023 tarihinde Danıştay konferans salonunda gerçekleştirilen “Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi” konulu IASAJ seminer programına 21 ülke yüksek mahkemesinden/ Danıştayından 39 yargıç /temsilci katılım sağlamışlardır.

Seminer Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİÇİT ve IASAJ Dönem Başkanı Sayın Angelo VIVANCO'nun açış konuşmalarıyla başlamıştır.

Onüçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Emre ERMAN'ın “Anket Sentez Raporu” sunumunun ardından seminer oturumlarına geçilmiştir. İlk oturumun moderatörlüğünü 13. Daire Başkanı Sayın Dr. Hasan GÜL, raportörlüğünü ise İtalya Danıştayı Daire Başkanı Sayın Luigi CARBONE yapmıştır.

Seminerin ikinci oturumunun moderatörlüğünü Cezayir Danıştay Başkanı Sayın Mohammed BENNACEUR, raportörlüğünü ise İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi Başkanı Sayın Yves DONZALLAZ yapmıştır. Söz konusu oturumlarda moderatör ve raportörlerin konuşmaları akabinde karşılıklı soru-cevap şeklinde üye ülke uygulamaları aktarılmış ve deneyimler paylaşılmıştır.

III. ETKİNLİKLER

A. DANIŞTAY EĞİTİM TESİSİ AÇILIŞ TÖRENİ

2022 yılının Eylül ayında inşasına başlanılan Danıştay Başkanlığı Eğitim Tesisi Hizmet Binasının yapım aşaması tamamlanarak açılış töreni 3 Ekim 2023 tarihinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın teşrifleriyle gerçekleştirilmiştir.

Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yerleşkesinde Danıştay adına tahsis edilen alanda inşa edilen tesis 7 bin 143 metrekare yüz ölçümlü taşınmaz üzerinde 4 bin 795 metrekare inşaat alanına sahiptir. Bina içerisinde bir adet 500 kişilik çok amaçlı salon, fuaye alanı, 150 metrekare alana sahip açık teras, 2 adet 100'er metrekare alana sahip toplantı salonu, makam odası, mutfak, mescit, depolama alanları, açık ve kapalı otopark bulunmaktadır.

Bilimsel toplantılarıyla hizmet ve meslek içi eğitimin, yargı hizmetlerinin kalitesinin artırılmasındaki önemi gözetildiğinde bu tesisin sağladığı imkanlarla Danıştayın gerçekleştirmeyi planladığı eğitim faaliyetleri ve seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel toplantıların yeni bir ivme ve verimlilik kazanması amaçlanmaktadır.

Tesisin açılış töreni Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ) kapanış programı ile birlikte gerçekleştirilmiş olup Danıştay Onüçüncü Daire Başkanı Sayın Dr. Hasan GÜL'ün "Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi Semineri Sonuçlarının Değerlendirilmesi" konulu konuşmasıyla başlamış, Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİĞİT'in konuşmasının ardından Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından katılımcılara hitap edilmiştir.

Törene, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın teşrifleri ile Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ)'ne üye ülke yüksek mahkeme/Danıştay yargıçları, Devlet Ricali ve Danıştay Mensupları katılım sağlamıştır.

B. SÖYLEŞİLER

- 16 Haziran 2023 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Güven Hastanesi Kardiyoloji Uzmanı Dr. Yasemin SAĞLAM tarafından "Kalp Sağlığını Korumanın Yolları" konulu bir sağlık söyleşisi gerçekleştirilmiştir.
- 7 Temmuz 2023 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Medicana Hastanesi İç Hastalıkları Uzmanı Dr. Şebnem AYDOĞDU tarafından "Vitamin ve Mineral Desteği Kimler İçindir? Ne Zaman Alınmalı?" konulu, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Aydoğan AYDOĞDU tarafından "Çağımızın Pandemisi Obezite ve Diyabet" konulu sağlık söyleşisi gerçekleştirilmiştir.
- 22 Eylül 2023 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Medicana Hastanesi Çocuk Alerji Uzmanı Prof. Dr. Cem Hasan RAZİ tarafından "Çocukta Alerji ve Ne zaman Çocuk Alerjiye Gidelim?" konulu bir sağlık söyleşisi gerçekleştirilmiştir.
- 17 Kasım 2023 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Medicana Hastanesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Uzmanı Prof. Dr. F. Figen AYHAN

tarafından “Ofis Ergonomisi ve Ağrılı Omurga Sendromları” konulu bir sağlık söyleşi gerçekleştirilmiştir.

- 22 Aralık 2023 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Güven Hastanesi Gastroentoloji Uzmanı Prof. Dr. Gökhan KABAÇAM tarafından “Sindirim Sistemimiz Bize Ne Anlatıyor?” konulu bir sağlık söyleşi gerçekleştirilmiştir.

IV. EĞİTİMLER

A. MESLEK ÖNCESİ EĞİTİMLER

16. ve 17. Dönem İdari Yargı Hâkim Adaylarına yönelik eğitim ve söyleşiler düzenlenmiştir.

- 2023 yılında Danıştayda geçici olarak görevlendirilen 16. Dönem İdari Yargı Hakim Adaylarına 9-13 Ocak 2023 tarihlerinde, 17. Dönem İdari Yargı Hakim Adaylarına ise 6-8 Eylül 2023 tarihlerinde Danıştay Başsavcısı Sayın Nevzat ÖZGÜR, Danıştay Genel Sekreteri Sayın Kemal AÇIKGÖZ, Danıştay Üyeleri Sayın Recep KILIÇ, Sayın Yüksel NAVDAR, Sayın M. Nafiz ACAR, Danıştay Savcısı Sayın Nazlı YANIKDEMİR, Danıştay Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Aylin ERSOY, Danıştay Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Burakhan MELİKOĞLU ve Danıştay Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Zuhal Aysun SUNAY tarafından eğitim verilmiştir.
- 16. Dönem İdari Yargı Hakim Adaylarının staj programı 3. dönem çalışmalarını kapsayan “Bildiri Sunumları” 13-14-15 Haziran 2023 tarihlerinde Danıştay Başkanlığı Konferans Salonunda gerçekleştirilmiştir.

- 13 Ekim 2023 tarihinde Danıştay Onuncu Daire Başkanı Sayın Yılmaz AKÇİL'in katılımıyla 16. Dönem İdari Yargı Hakim Adaylarına yönelik söyleşi gerçekleştirilmiştir.
- 24 Kasım 2023 tarihinde Danıştay Dokuzuncu Dairesi Başkanı Sayın Abdurrahman GENÇBAY'ın katılımıyla 17. Dönem İdari Yargı Hakim Adaylarına yönelik söyleşi gerçekleştirilmiştir.

B. MESLEK İÇİ EĞİTİMLER

- Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilen ve Adalet Bakanlığı ile iş birliği içerisinde Avrupa Konseyi tarafından yürütülmekte olan “İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Projesi kapsamında Danıştay hakimlerine yönelik yapılan eğitim “Modül 1: Hukuki Gerekçelendirme ve Karar Yazımı” ve “Modül 3: Adil Yargılanma Hakkı-Makul Süre” olmak üzere 16-17 Mart 2023 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Açılış konuşmaları, proje tanıtımı ve program bilgilendirmesi, Avrupa Konseyi Kıdemli Proje Yetkilisi Sayın Gülşah DOĞAN, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Sayın Metin ENGİN ve Danıştay Başkanlığı Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Aysun Zühal SUNAY tarafından yapılmıştır.

Eğitimin birinci gününde Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ ve Danıştay Başkanlığı Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Zühal Aysun SUNAY tarafından “Karar ve Karar Yazım Usulü ve İdari Yargı Kararlarında Gerekçe”, Ulusal Uzman Sayın Dr. Yusuf Sertaç SERTER tarafından “AİHS ile İç Hukuk İlişkisi-Adil Yargılanma Hakkına Giriş ve Gerekçeli Karar Hakkı”, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı Daire Başkanı Sayın Fatih Sultan KESİCİ tarafından “Bağımsız ve Tarafsız Mahkeme”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Tolga ŞİRİN tarafından “İdari Yargıda Gerekçe ve Yorum”, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Dr. Erkan DUYMAZ tarafından “Silahların Eşitliği-Çelişmeli Yargılama” ve Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ tarafından Kararda Gerekçenin Yazılması konulu eğitimler verilmiştir.

Eğitimin ikinci gününde İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Dr. Erkan DUYMAZ tarafından “Temel Hak ve Özgürlüklere İlişkin Kararlarda Gerekçe I: Yaşam Hakkı, Maddi ve Manevi Varlığın Korunması Hakkı, Özel Yaşama Saygı Gösterilmesi Hakkı, Gerekçe II: İfade Özgürlüğü, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkı, Örgütlenme Özgürlüğü, Sendika Hakkı”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Tolga ŞİRİN tarafından “Adil Yargılanma Hakkı Kapsamında Gerekçe”, Anayasa Mahkemesi Koordinatör Hakimi Sayın Mehmet Sadık YAMLI tarafından

“Masumiyet Karinesi-Hukuki Kesinlik-Bariz Takdir Hatası”, Danıştay Başkanlığı Tetkik Hakimi Sayın Neslihan SOLMAZ tarafından “Gerekçe Yazım Çalışması (Mülkiyet Hakkı Örneği)”, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı Daire Başkanı Sayın Fatih Sultan KESİCİ tarafından “Mahkeme Hakkı, Alenilik İlkesi”, Ulusal Uzman Sayın Dr. Yusuf Sertaç SERTER tarafından “Makul Süre” konulu eğitimler verilmiştir.

- Danıştay Başkanlığının işbirliği ile Türkiye Adalet Akademisi tarafından 3-5 Mayıs 2023 tarihleri arasında Konya’da “İhale Mevzuatından Kaynaklanan İdari Davalar” konulu meslek içi eğitim programı düzenlenmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkanı ve Üyeleri ile İdare Mahkemesi Başkan ve Üyelerine yönelik meslek içi eğitim programının birinci gününde Danıştay İkinci Dairesi Üyesi Sayın Levent Barış TÜFENKÇİ ile Tetkik Hakimleri Sayın Dr. Gülşen KÖSE ve Sayın Berat ATALAN tarafından “Ecrimisil ve Tahliyeden Kaynaklanan Davalarda Yaşanan Güncel Sorunlar ve Danıştay İkinci Dairesi Uygulamaları”, Danıştay Onüçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Serhat İYİSAN tarafından “Devlet İhale Kanunundan Kaynaklanan Davalarda Yaşanan Güncel Sorunlar ve Danıştay Onüçüncü Dairesi Uygulamaları” konulu eğitimler verilmiştir.

Eğitimin ikinci gününde Danıştay Onüçüncü Daire Üyesi Sayın Fatih Mehmet ALKIŞ ile Tetkik Hakimleri Sayın Emre ERMAN ve Sayın Ahmet ASYA tarafından “Kamu İhale Kanunundan Kaynaklanan Davalarda Yaşanan Güncel Sorunlar ve Danıştay Onüçüncü Dairesi Uygulamaları”, Danıştay Onüçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Emre ERMAN tarafından “Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’ndan Kaynaklanan Davalarda Yaşanan Güncel Sorunlar ve Danıştay Onüçüncü Dairesi Uygulamaları” konulu eğitimler verilmiştir.

- Danıştay Başkanlığının işbirliği ile Türkiye Adalet Akademisi tarafından 12-14 Haziran 2023 tarihleri arasında Bursa’da “Vergi Mevzuatından Kaynaklanan İdari Davalar” konulu meslek içi eğitim programı düzenlenmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkanı ve Üyeleri ile İdare Mahkemesi Başkan ve Üyelerine yönelik meslek içi eğitim programının birinci ve ikinci gününde Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Yunus Emre YILMAZOĞLU tarafından “Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun Aykırılığın Giderilmesine Daire Kararları ve İçtihatlardaki Güncel Gelişmeler” ve “Non Bis İn İdem ilkesinin Vergi Uyuşmazlığından Doğan İdari Davarlarda Uygulanması”, Danıştay Dokuzuncu Daire Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Özlem BÖLÜKBAŞI tarafından “Danıştay Dokuzuncu Dairesinin Damga Vergisi Uygulamaları ve İçtihatlardaki Güncel Gelişmeler”, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Tetkik Hakimleri Sayın Tuğba KÖKMEN ve Çağlar DİNÇ tarafından “ Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Uygulamaları ve İçtihatlardaki Güncel Gelişmeler”, Ankara 4. Vergi Dava Dairesi Başkanı Sayın Kurtuluş BEYRİBEY tarafından “Gümrük Vergisi Uygulamaları ve Yaşanan Güncel Sorunlar” ve “Özel Tüketim Vergisi Uygulamaları ve Yaşanan Güncel Sorunlar” konularında sunum yapılmıştır. Ayrıca eğitimin üçüncü gününde Danıştay Başkanvekili Sayın Mahmut VURAL'ın başkanlığını yaptığı ortak oturumda genel değerlendirme ve karşılıklı soru/cevaplar sonunda program tamamlanmıştır.

- **Danıştay Başkanlığının işbirliği ile Türkiye Adalet Akademisi tarafından 23-25 Ekim 2023 tarihleri arasında Antalya’da “Çevre ve İmar Mevzuatından Kaynaklanan Davalar” konulu meslek içi eğitim programı düzenlenmiştir.**

Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkanı ve Üyeleri ile İdare Mahkemesi Başkan ve Üyelerine yönelik meslek içi eğitim programının birinci gününde Danıştay Sekizinci Daire Üyesi Sayın Muharrem ÖZKAYA ve Tetkik Hakimi Sayın Mehmet AKSU tarafından “Maden Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar”, Danıştay Dördüncü Daire Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Mustafa KARABULUT ve Tetkik Hakimi Sayın Nagihan Pınar KUMCU tarafından “Çevresel Etki Değerlendirme Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar”, programın ikinci gününde Danıştay Altıncı Daire Üyesi Sayın Ahmet ARSLAN ve Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Nejdat BAYRAM tarafından “İmar Kanunu 18. Madde Uygulamasından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar”, Konya 4. İdari Dava Dairesi Başkanı Sayın Nazım Taha KOÇAK tarafından “Deprem Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar” konularında sunum yapılmıştır.

- Danıştay Başkanlığının işbirliği ile Türkiye Adalet Akademisi tarafından 08-10 Aralık 2023 tarihleri arasında Afyonkarahisar’da “Tam Yargı Davaları” konulu meslek içi eğitim programı düzenlenmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkanı ve Üyeleri ile İdare Mahkemesi Başkan ve Üyelerine yönelik meslek içi eğitim programının birinci gününde Onuncu Daire Başkanı Sayın Yılmaz AKÇİL ile Tetkik Hakimi Sayın Nihan Didem ALTUNBİLEK tarafından “Tam Yargı Davalarının Genel Esasları”, Onuncu Daire Üyesi Sayın İbrahim TOPUZ ile Tetkik Hakimi Sayın Nuray EMRE tarafından “5233 Sayılı Kanun’dan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar”, programın ikinci gününde Onuncu Daire Üyesi Sayın Ahmet SARAÇ ile Tetkik Hakimi Sayın Sevda Yılmaz BOZKURT tarafından “Sağlık Hizmetinin Sunumundan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar”, Onuncu Daire Üyesi Sayın Uğurhan KUŞ ile Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Erkan YILMAZ tarafından “Tam Yargı Davalarında Zararın Hesaplanması” konularında sunum yapılmıştır.

C. HİZMET İÇİ EĞİTİMLER

- 30 Kasım 2022 tarih ve 32029 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Danıştay Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik 01/01/2023 tarihinde yürürlüğe girmiş olup bu kapsamda; Danıştayda görevli personele Yönetmeliğin tanıtılması, Yönetmelikte yer alan hükümlerin anlatılması, Yönetmelik hükümleri çerçevesinde personelin görevlerini daha etkin ve verimli bir şekilde yapabilmelerinin sağlanması ve yeterliliklerinin artırılması amacıyla 16-20 Ocak 2023 tarihleri arasında Kıdemli Tetkik Hakimleri ve Yazı İşleri Müdürleri tarafından eğitim verilmiştir.

- Danıştayda açık bulunan kadrolara aday memur olarak atanan ve görevine başlayan 4 personele 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 55’inci maddesi uyarınca yetiştirilmeleri amacıyla tetkik hakimleri ve yazı işleri müdürleri tarafından “Aday Memur Temel ve Hazırlayıcı Eğitimi” verilmiştir.
- Danıştayda görev yapan personele 20-23 Kasım 2023 tarihleri arasında Danıştay Konferans salonunda Bilgi Güvenliği Farkındalığı kapsamında 8 grup halinde hizmet içi eğitim düzenlenmiştir.

V. ULUSLARARASI İLİŞKİLER

A. ÇALIŞMA ZİYARETLERİ

1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yargı Semineri ve Açılış Töreni

27 Ocak 2023 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin davetlisi olarak Fransa'nın Strazburg şehrinde düzenlenen Yargı Semineri ve Açılış Törenine, Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİĞİT ve beraberinde Danıştay Başkanvekili Sayın Mahmut VURAL, Sekizinci Daire Üyesi Sayın Tülay BULGURCU, Onüçüncü Daire Üyesi Sayın Fatih Mehmet ALKIŞ, Altıncı Daire Üyesi Sayın Mustafa ARSLAN ve Genel Sekreterlik Tetkik Hâkimi Sayın Osman HAZIR katılım sağlamışlardır.

2. Portekiz Çalışma Ziyareti

26-28 Nisan 2023 tarihleri arasında Danıştay Başkanlığını temsilen İdari Dava Daireleri Kurulu Üyesi Sayın Mustafa GÖKÇEK, Altıncı Daire Üyesi Sayın Mehmet Ali CERAN ve İdari Dava Daireleri Kurulu Üyesi Sayın Ömer CİVRİ "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında Portekiz İdari Yargı Sistemi hakkında bilgi edinmek amacıyla Portekiz İdare ve Vergi Mahkemeleri, Yüksek İdare Mahkemesi ile Lizbon Bölge İdare Mahkemesi ve Merkezi İdare Mahkemelerine çalışma ziyareti gerçekleştirmişlerdir.

3. Azerbaycan Çalışma Ziyareti

20-24 Temmuz 2023 tarihleri arasında Danıştay Başkanlığını temsilen meslek mensuplarından Sayın İlyas ARLI, Sayın Emin SINMAZ, Sayın Hanifi DOĞAN, Sayın Ali KAZAN, Sa-

yın Nizamettin KALAMAN, Sayın Mevlüt ATBAŞ, Sayın Hicabi ECE, Sayın Ahmet ARSLAN, Sayın Mehmet Ali CERAN, Sayın Cevdet MALKOÇ, Sayın Doç. Dr. Gürsel ÖZKAN, Hasan ÖNAL, Sayın Keziban GÜLCAN KAYA, Sayın Cafer ERGEN, Sayın Tülay BULGURCU, Sayın Zeynep KENAN, Sayın Mahmut BALLI, Sayın Selbi KOCA, Sayın Binnaz MAHİOĞLU, Sayın Oya IŞIK, Sayın Şaziye FIRAT CİVELEK, Sayın Tayyibe KAYCIOĞLU, Sayın Ali ÇOPUR, Sayın Yunus Emre SILAY, Sayın Levent Barış TÜFENKÇİ, Sayın Uğurhan KUŞ ve Genel Sekreterlik Tetkik Hâkimi Sayın Bekir KIZILIRMAK, 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 65. maddesi kapsamında Azerbaycan Cumhuriyeti'ne mesleki incelemeler yapmak amacıyla çalışma ziyareti gerçekleştirmişlerdir.

4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi Adli Yıl Açılış Töreni

18 Eylül 2023 tarihinde gerçekleştirilen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi 2023- 2024 Adli Yıl Açılış Törenine Başkanlığımızı Temsilen Dördüncü Daire Başkanı Sayın Enver KAYA katılım sağlamıştır.

B. YURT DIŞI FAALİYETLERİ

1. Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin (ACA-Europe) "Hâkim ve Hareketsiz İdare. İdarenin Takdir Yetkisi" Konulu Semineri

27 Nisan 2023 tarihinde Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği'nin (ACA-Europe) Letonya Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi ev sahipliğinde, Leton-

ya'nın Riga şehrinde düzenlenen "Hakim ve Hareketsiz İdare. İdarenin Takdir Yetkisi" adlı seminere Onuncu Daire Üyesi Sayın Ahmet SARAÇ katılım sağlamıştır.

2. Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin (ACA-Europe) "Hizmet ve Sosyal Haklar" Konulu Semineri

26-27 Haziran 2023 tarihlerinde Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (ACA-Europe) tarafından İtalya'nın Napoli şehrinde düzenlenen "Hizmetler ve Sosyal Haklar" Semineri ile ACA-Europe Genel Kurul Toplantısına Yedinci Daire Üyesi Sayın Abdullah AYGÜN katılım sağlamıştır.

3. Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ) Kapsamında Gerçekleştirilen Hâkim Değişim Programları

Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ), Birliğe üye mahkemelerin hakimleri arasında gerek hakimlerin gerekse yargı mercilerinin uygulamalarını geliştirmeleri amacıyla her yıl değişim programı düzenlenmektedir. IASAJ 2023 yılı Hakim Değişim Programı kapsamında;

2-7 Eylül 2023 tarihleri arasında Onuncu Daire Üyesi Sayın Ahmet SARAÇ Macaristan'ın Budapeşte şehrinde bulunan Macaristan Yüksek Mahkemesinde staj yapmıştır.

20 Kasım -1 Aralık 2023 tarihleri arasında Çin Yüksek Halk Mahkemesi Yargıçısı Sayın Xao-mi LEI Başkanlığımızda staj yapmıştır.

Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ) hakim değişim programına katılan hakimler her yıl 2 haftalık stajlarının sonunda edindikleri tecrübe ve bilgileri içeren bir rapor hazırlamakta ve söz konusu raporlar IASAJ resmi web sitesinde yayımlanarak ilgililerin erişimine sunulmaktadır.

4. Türk Devletleri Teşkilatı Üye ve Gözlemci Devletleri Yüksek Mahkemeleri Konferansı Kurulmasına İlişkin Şuşa Deklarasyonu

19 Ekim 2023 tarihinde Azerbaycan'ın Şuşa kentinde gerçekleştirilen Azerbaycan Halkının Milli Lideri Haydar Aliyev'in 100. Doğum Yıldönümü etkinlikleri kapsamında düzenlenen "Mahkeme ve Bilgi Teknolojileri: Modern Zorluklar" konulu Uluslararası Konferans ve Türk Devletleri Yüksek Mahkemeler Konferansının Kuruluş Toplantısına Danıştay Başkanı Sayın Zeki Yiğit ile beraberinde Sekizinci Daire Üyesi Sayın Ali İhsan ŞAHİN, İdari Dava Daireleri Kurulu Üyesi Sayın Hasan ODABAŞI, Sekizinci Daire Üyesi Sayın Muharrem ÖZKAYA ve Genel Sekreterlik Tetkik Hakimi Sayın Mehmet Fatih GÖKÇEK katılım sağlamışlardır.

Türk Teşkilatına Üye ve Gözlemci Devletlerin (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkiye, KKTC, Türkmenistan ve Özbekistan) Yüksek Mahkeme Başkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen konferansta Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİÇİT tarafından "Türk Devletleri Teşkilatı Üye ve Gözlemci Devletleri Yüksek Mahkemeleri Konferansı Kurulmasına İlişkin Şuşa Deklarasyonu" imzalanmıştır.

C. YURTDIŞI HEYETLERİN BAŞKANLIĞIMIZA ZİYARETLERİ

1. Azerbaycan Barolar Birliği ve Türkiye Barolar Birliği Başkanları ile Beraberlerindeki Heyetin Ziyareti

13 Mart 2023 tarihinde Azerbaycan Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Anar BAĞIROV, Kadın Temsilciler İttifakı Başkanı Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Av. Dilare EFRASİYABOVA, Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Av. Muhtar MUSTAFAYEV, Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Av. İlhamе HESENOVA, Avukatlar İhtisas Komisyonu Başkanı Sayın Av. Turqay HÜSEYNOV, Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği üyesi, Baronun Yaşlılar Kurulu Başkanı Sayın Av. İkram KERİMOV, Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği Yönetim Kurulu Ofisi Basın Sekreteri Sayın Etibar MEMMEDOV, Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği Yönetim Kurulu Ofisi Baş Hukuk Müşaviri Sayın Settar MEMMEDOV, Azerbaycan Ankara Büyükelçiliği İkinci Katibi Sayın Ceyhun HALİLOV, Türkiye Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. R. Erinç SAÇKAN, Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı Sayın Av. Sibel SUIÇMEZ, Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri Sayın Av. Veli KÜÇÜK, Türkiye Barolar Birliği Uluslararası İlişkiler ve AB Merkezi Müdürü Sayın Murat YALKIN Başkanlığımıza resmi ziyarette bulunmuşlardır.

2. Azerbaycan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi İdari Yargı Dairesi Başkanı ve Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisinin Ziyareti

21 Mart 2023 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi İdari Yargı Dairesi Başkanı Sayın Khagani MAMMADOV ve Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Raşat MAMMADOV Başkanlığımıza resmi ziyarette bulunmuşlardır.

3. Cezayir Yüksek Yargı Okulu Heyetinin Ziyareti

20 Haziran 2023 tarihinde Cezayir Yüksek Yargı Okulu Genel Müdürü Sayın Abdelkrim DJADI, Okul Sorumlu Talim Müdürü Sayın Boualem FERHAOUI, Yüksek Mahkeme Danışmanı, Üstaz (Hoca) ve İlmi Meclis Üyesi Sayın Nacira DAHOU, Mahkeme Başkanı, Okul Hocası Sayın Nasser SEDIRA, Yüksek Mahkeme Danışmanı, Yüksek Yargı Meclisi Üyesi Sayın Saloua MAKHLOUFI, Tahkik Hâkimi Yüksek Yargı Meclisi Üyesi Sayın Mohamed Amine MOKRANI Başkanlığımıza resmi ziyarette bulunmuşlardır.

4. Azerbaycan Yüksek Mahkemesi Heyetinin Ziyareti

7 Temmuz 2023 tarihinde Azerbaycan Yüksek Mahkemesi Başkanı Sayın İnam KARİMOV, Azerbaycan Yüksek Mahkemesi Hukuk Dairesi Başkanı Sayın Sanan HAJİYEV, Azerbaycan Yüksek Mahkemesi İdari Daire Başkanı Sayın Khagani MAMMADOV, Azerbaycan Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçiliği Müsteşarı Sayın Eldar ALİYEV, Azerbaycan Yüksek Mahkemesi Ceza Dairesi Hakimi Sayın Vidadi CAFAROV, Azerbaycan Yüksek Mahkemesi Yazı İşleri Müdürü Sayın Elvin HATAMZADE, Azerbaycan Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçiliği İkinci Katibi Sayın Suliddid MAMMADOV ve Azerbaycan Yüksek Mahkemesi Uluslararası İşbirliği ve Halkla İlişkiler Başkanı Sayın Mirtaghi GANDİLOV Başkanlığımıza resmi ziyarette bulunmuşlardır.

İÇTİHAT MAHKEMESİ OLARAK
DANIŞTAY

BÖLÜM

04

I. İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KARARI

İçtihatları Birleştirme Kurulu 03/02/2023 tarihinde toplanmış olup, “yanında katıldığı tarafın kanun yollarına başvurmaması halinde müdahilin tek başına kanun yollarına başvurup vuramayacağı” konusunda içtihatların birleştirilmesine karar vermiştir.

İçtihatları Birleştirme Kurulunun 03/02/2023 tarih ve E:2021/4, K:2023/1 sayılı kararında, yanında katıldığı tarafın kanun yollarına başvurmaması halinde müdahilin, tarafın işlem ve açıklamalarına açıkça aykırı olmamak şartıyla tek başına kanun yollarına başvurabileceği ve ilgili yargı merciince başvuru dilekçesinin bilgisine sunulmak üzere yanında katıldığı tarafa tebliğ edilmesi gerektiği doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir. Söz konusu karar 25/05/2023 tarih ve 32201 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Anılan konuya ilişkin olarak hazırlanan rapor ve ekleri ile içtihadı birleştirme kararının yer aldığı bir kitap hazırlanmış Daire ve Kurullara dağıtılmıştır.

2
0
2
3

Y
/
/

R
a
p
o
r

II. BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ KARARLARI ARASINDAKİ AYKIRILIĞIN GIDERİLMESİNE İLİŞKİN KARARLAR

Mahkemelerin benzer uyuşmazlıklarda farklı sonuca ulaşmaları suretiyle ortaya çıkan içtihat aykırılığı, yeterli düzeyde gerekçelendirilmiş içtihat değişikliği niteliğinde değilse, ihtimale dayanan, birbiriyle çelişen hukuki durumların oluşmasına yol açar. Böyle bir sonuç, elbette bireylerin genel olarak adalete ve özelde yargı sistemine duymaları beklenen güvene zarar verir. İçtihat aykırılıklarının giderilmesi bir hukuk devletinde hukuk güvenliğinin ve hukukun üstünlüğünün sağlanmasının en önemli gerekliliklerindedir.

Ülkemiz gibi çok dereceli yargı sistemlerinin olduğu ülkelerde içtihat aykırılığının ortaya çıkması olağan karşılanmakla birlikte, aykırı içtihatlar nedeniyle oluşan hukuki belirsizliğin sürüp gitmesi halinde yargıya olan güveninin zedeleneceği açıktır. Bu durum, içtihadî nitelik taşıyan idari yargı açısından, telafisi güç veya imkânsız sonuçların ortaya çıkmasına yol açmanın yanı sıra, mahkeme kararlarının toplum hayatında istikrar sağlayan bir unsur ve toplumsal hayatın düzenleyicisi olma vasfının kaybedilmesi sonucunu meydana getirecektir.

İdari yargı sistemimizde içtihat aykırılıklarını giderici bir mekanizma olarak içtihatların birleştirilmesi müessesesine Danıştay kararları arasındaki aykırılık veya uyuşmazlıklar yönünden uzun yıllardır başvurulmaktadır. Bununla birlikte, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nda 2014 yılında 6545 sayılı Kanun ile getirilen istinaf kanun yolu ile uyuşmazlıkların çoğu istinaf aşamasında kesinleşmekte ve yüksek mahkemece temyiz incelemesi yapılamamaktadır. Bu hâliyle istinaf kanun yolu genel kanun yolu, temyiz ise ancak mevzuatta sayılan istisnai durumlarda işletilebilecek bir kanun yolu niteliğine büründürülmüştür.

2
0
2
3
Y
I
I
I
K
R
a
p
o
r

Bölge idare mahkemesi dairelerince veriler kararlar arasındaki aykırılık ve uyuşmazlıkların giderilmesi amacıyla; 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/C maddesinde aykırılığın giderilmesi usulü düzenlenmiştir. Buna göre aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin gerekçeli istemlerin, uyuşmazlığın konusuna göre Danıştay İdarî veya Vergi Dava Daireleri Kurullarınca üç ay içinde karara bağlanacağı hüküm altına alınmıştır. Aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak verilen kararlar kesin niteliktedir.

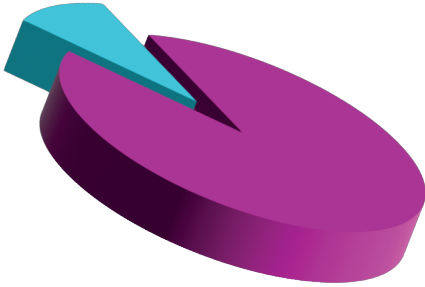
Danıştay İdarî Dava Daireleri Kurulu ve Vergi Dava Daireleri Kurulunda önceki yıllarda olduğu gibi 2023 yılında da karar aykırılıklarına ilişkin dosyalar görüşülmüştür. Bu kapsamda verilen hızlı ve nitelikli kararlarla Danıştayın içtihat mahkemesi rolü pekişmiştir.

2023 YILI KARAR AYKIRILIKLARINA İLİŞKİN DOSYA SAYILARI

	Önceki Dönemden Devir	Dönemde Açılan	Toplam	Dönemde Sonuçlanan	Sonraki Döneme Devir
İDDK	6	48	54	45	9
VDDK	2	11	13	7	6
Toplam	8	59	67	52	15

İDDK

Sonraki Döneme Devir
%16,7

Dönemde Sonuçlanan
%83,3

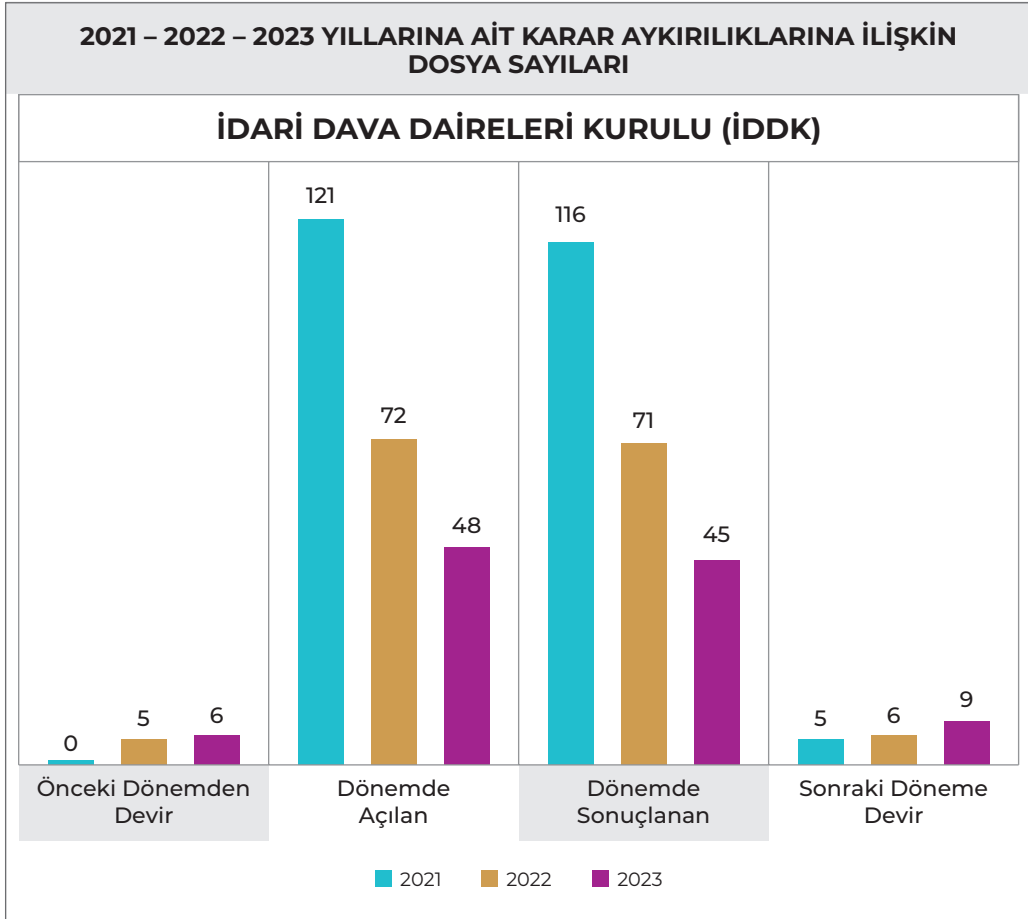
VDDK

Sonraki Döneme Devir
%46,2

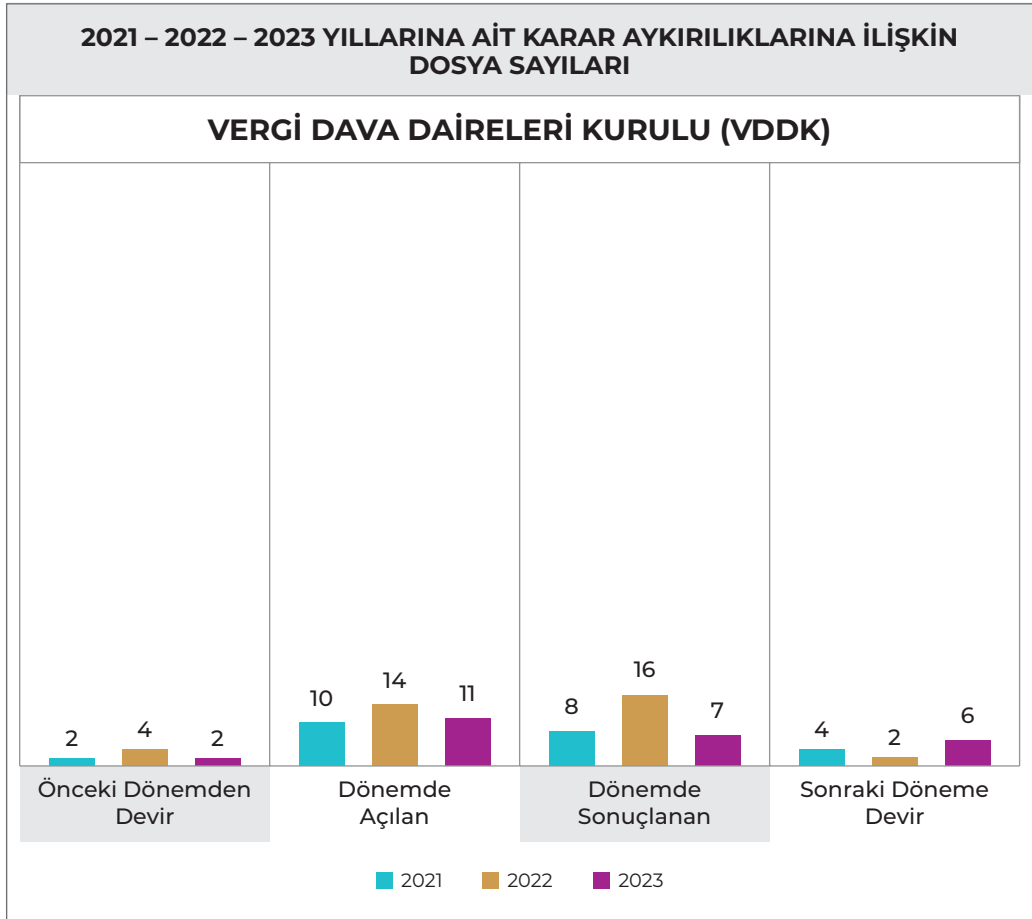

Dönemde Sonuçlanan
%53,8

2021 – 2022 – 2023 YILLARINA AİT KARAR AYKIRILIKLARINA İLİŞKİN DOSYA SAYILARI					
İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU (İDDK)					
	Önceki Dönemden Devir	Dönemde Açılan	TOPLAM	Dönemde Sonuçlanan	Sonraki Döneme Devir
2021	0	121	121	116	5
2022	5	72	77	71	6
2023	6	48	54	45	9

2021 – 2022 – 2023 YILLARINA AİT KARAR AYKIRILIKLARINA İLİŞKİN DOSYA SAYILARI					
VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULU (VDDK)					
	Önceki Dönemden Devir	Dönemde Açılan	TOPLAM	Dönemde Sonuçlanan	Sonraki Döneme Devir
2021	2	10	12	8	4
2022	4	14	18	16	2
2023	2	11	13	7	6

III. BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ İÇTİHAT PAYLAŞIMI VE DEĞERLENDİRME TOPLANTILARI

Bireylerin kamu otoriteleriyle ilişkilerinde bugün ve geleceğe dönük olarak güven duygusu içinde olmalarını sağlayan hukuki güvenlik ilkesi yasama, yürütme ve yargıya kararların tatmin edici, istikrarlı ve öngörülebilir olması açısından birtakım sorumluluklar yükleyen ve mahkeme kararlarıyla desteklenen bir ilke olma özelliği taşımaktadır.

Yargı yerince verilen kararlar, sadece hukuk normunun olaya uygulanmasından ibaret olmayıp, adeta gerekçesi ile hukukun kaynakları arasına giren, aynı şekilde uygulandıkça ilkesel hale gelen, yeni bir nesnel durum meydana getirmektedir. Bu sebeple, idare hukukundaki temel kavram, kurum ve ilkelerin çoğu ilk olarak hukuk kurallarıyla değil, yargısal içtihatlar yoluyla ortaya çıkmaktadır. Bundan mütevellit, yargısal içtihatların idare hukukunun kurucu kaynağı niteliğinde olduğu görülmektedir.

Hukuki güvenlik ilkesinin layıkıyla hayata geçmesi için yüksek mahkemelerce öncelikle nitelikli ve istikrarlı içtihat üretilmesi, bu içtihatların yaygınlaştırılması ve son olarak önleyici ve giderici mekanizmaları işleterek içtihat birliğinin sağlanması gerekmektedir.

İçtihat aykırılıklarının idarî yargıda ortaya çıkışını engelleyen önleyici mekanizmalar, aykırılıkların doğmasından sonra ortadan kaldırılmasına yönelik giderici mekanizmalara nazaran sorunu işin başında çözen özelliği ile daha etkin bir usul olarak ön plana çıkmaktadır.

Hukukun üstünlüğünü ön planda tutan, hukuk devleti niteliğine sahip, çağdaş demokratik ülkelerde, içtihat farklılıkları özelinde önceliğin, aykırılığın ortaya çıkmasını önleyici mekanizmalar ile çözüme ulaştırmak olduğu görülmektedir. Önleyici mekanizmalarla potansiyel içtihat aykırılıkları henüz oluşmadan çözüldüğünde bireyin herhangi bir hak kaybına uğrama ihtimali ve uğrasa dahi bunun sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması daha az zahmetli ve maliyetlidir.

Nitekim Danıştay Başkanlığı hukuki güvenlik ilkesinin gerçekleşmesi açısından aynı maddi olay ve hukuki durumdan kaynaklanan davalarda birbirine aykırı kararlar verilerek doğacak olan içtihat aykırılıklarını önlemek için bölge idare mahkemeleri ile 2017 yılından itibaren içtihat paylaşımı toplantıları gerçekleştirmektedir.

Böylelikle Danıştay Başkanlığı ile Bölge İdare Mahkemeleri arasında iletişim ve işbirliğinin güçlendirilmesi, Danıştay içtihatlarının bilinirliğinin sağlanması, olası içtihat farklılıklarının azaltılması ve mahkemelerdeki ihtisaslaşmada etkinlik ve verimliliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede; 22-23 Mayıs 2017 tarihleri arasında Gaziantep Bölge İdare Mahkemesine, 5-6 Kasım 2017 tarihleri arasında İstanbul Bölge İdare Mahkemesine, 11-13 Şubat 2018 tarihleri arasında İzmir Bölge İdare Mahkemesine, 23 Mart 2018 tarihinde Konya Bölge İdare Mahkemesine, 10-12 Mart 2019 tarihleri arasında Erzurum Bölge İdare Mahkeme-

sine, 17-19 Ekim 2019 tarihleri arasında Samsun Bölge İdare Mahkemesine, 17 Ocak 2020 tarihinde Ankara Bölge İdare Mahkemesine çalışma ziyaretleri düzenlenmiştir. 5-7 Şubat 2020 tarihleri arasında da, Ankara ili Kızılcahamam ilçesinde daha önce Bölge İdare Mahkemeleri nezdinde yapılan çalışma ziyaretlerinin sonuçlarının değerlendirildiği içtihat paylaşımı toplantısı gerçekleştirilmiştir.

2017-2020 yılları arasında tek bir Bölge İdare Mahkemesi ile idari yargının temel konularına ilişkin içtihat paylaşımı söz konusu iken 2021 yılından bu yana farklı bir yaklaşımla gerçekleştirilen içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantıları ile tüm Bölge İdare Mahkemelerinin katılımıyla seçilen konular üzerinde çalışılmaktadır.

Danıştayın ilgili daireleri ve tüm Bölge İdare Mahkemelerinin ilgili dairelerinin katılımıyla 5-7 Kasım 2021 tarihinde "İmar Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar" ile "Gümrük Vergilerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar" konularında İstanbul'da, 19-22 Mayıs 2022 tarihleri arasında "Tam Yargı Davaları" ile "Harçlar Kanunu ve Damga Vergisi Kanunu'ndan Doğan Uyuşmazlıklar" konularında Erzurum'da 6-7 Ekim 2022 tarihlerinde "Olağanüstü hal kapsamında alınan tedbirlere ilişkin kanun hükmünde kararnamelerden ve bu kanun hükmünde kararnamelerin aynen veya değiştirilerek kabul edilmesine dair kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 35. maddesi kapsamında tesis edilen işlemlerden doğan uyuşmazlıklar" konusunda Ankara'da, İçtihat Paylaşımı ve Değerlendirme Toplantıları gerçekleştirilmiştir.

2023 yılında da içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantılarına devam edilerek üç ayrı toplantı yapılmıştır.

Bunlardan ilki 3-5 Mart 2023 tarihleri arasında "Kamu görevinden çıkarılma sonucunu doğuran disiplin cezaları ile sözleşme yenilememe, sözleşme feshi, görevden çekilmiş sayılma dahil göreve son verme işlemleri (olağanüstü hal kapsamında alınan tedbirler hariç) ve kamu görevlileri emeklilik mevzuatından doğan uyuşmazlıklar" ile "2576 sayılı Kanunu'nun 3/C maddesi uyarınca aykırılığın giderilmesi müessesesinin uygulanması ve bu kapsamda Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurullarınca verilen kararlar" konularında **Bursa**'da gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda üç grup halinde çalışılmış olup Danıştayın ilgili uyuşmazlıkları çözmekle görevli Daire ve Kurul Başkanları, Üyeleri, Kıdemli Tetkik Hâkimleri ve Tetkik Hâkimleri ile Adana, Ankara, Bursa, Erzurum, Gaziantep, Konya, İstanbul, İzmir ve Samsun Bölge İdare Mahkemelerinin Başkanları ile belirlenen konulara bakan daire başkanları toplantıya katılmıştır.

İkincisi 9-11 Haziran 2023 tarihlerinde “Eğitim-Öğretim İşlerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar (Yükseköğretim ile Özel Öğretim Kurumları Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar Dâhil)” ile “Maden, Taş Ocakları ve Orman Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar (Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sularla İlgili İşler Dâhil)” konularında **Samsun**'da yapılmıştır.

Bu toplantıda iki grup halinde çalışılmış olup Danıştayın ilgili uyuşmazlıkları çözmekle görevli Sekizinci Daire Üyeleri, Kıdemli Tetkik Hâkimi ve görevli tetkik hâkimleri ile Adana, Ankara, Bursa, Erzurum, Gaziantep, Konya, İstanbul, İzmir ve Samsun Bölge İdare Mahkemelerinin belirlenen konulara bakan daire başkanları ve üyeleri toplantıya katılmıştır.

Üçüncüsü ise 16-19 Kasım 2023 tarihlerinde “Aykırlığın Giderilmesi Müessesinin Önemi, Uygulanması ve Bu Kapsamda Verilen Kararlar” konusunda **Gaziantep**'de gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıya Danıştayın İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurul Başkanları, Üyeleri, Kıdemli Tetkik Hâkimleri ve Tetkik Hakimleri ile Adana, Ankara, Bursa, Erzurum, Gaziantep, Konya, İstanbul, İzmir ve Samsun Bölge İdare Mahkemelerinin idari ve vergi daire başkanları katılmıştır.

Gerçekleştirilen içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantıları öncesinde ilgili Danıştay dava dairesi veya kurulu ile bölge idare mahkemeleri dava daireleri arasında yapılan istişareler sonucunda bir "Gündem" hazırlanmış ve toplantıda belirlenen bu "Gündem" takip edilmiştir. Her gündem maddesi ile ilgili görüşülen hususlar, özellikle tespit edilen içtihat aykırılıkları kayda geçirilmiştir. Her bir grup tarafından sonuç raporları sunulmuştur. Toplantılar sonucunda sunulan raporlar basılı eser haline getirilerek tüm bölge idare mahkemelerine iletilmiştir.

IV. KARAR BÜLTENLERİ

İdare ile birey arasında denge kuracak olan yargının, adalet idealini gerçekleştirebilmek için, hukuk kurallarını, anayasal değer taşıyan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlaması gerekmektedir. İdare hukuku kurallarının hukuk devleti ilkesine uygun olarak uygulanması noktasında idarî yargının bu kuralları yorumu önem kazanmakta; zaman zaman da geliştirdiği ilkelerle idare hukukuna kaynaklık etmektedir.

İdarî yargı bir yandan idarenin hukuka uygunluğunu denetlerken; diğer yandan mevzuatın uygulanmasında içtihatları ile geliştirdiği kurullarla hem idareye, hem de bu kurulların zaman içinde yazılı kurallara dönüşmesiyle yasama organına yapacağı düzenlemelerde yol göstermektedir. Bu açıdan kararların sistemli bir biçimde yayımlanması kararların yaygınlaştırılması açısından önem arz etmektedir.

Bu çerçevede Danıştayda, kararları izleyerek içtihatların geliştirilmesi ve bilinirliğinin sağlanması için düzenli çalışmalar yapmakla görevli İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi tarafından, belirlenen konularda Karar Bültenleri yayımlanmaktadır.

Bu kapsamda, 2023 yılında “Kamu İhalelerine Katılmaktan Yasaklamalara İlişkin Uyuşmazlıklar Hakkında Karar Bülteni” ile “Kamu İhaleleri ve Kamu İhale Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklar Hakkında Karar Bülteni” olmak üzere toplam iki adet bülten yayımlanmıştır. Söz konusu karar bültenleri Danıştay resmi internet sitesinde yayınlanarak kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

DANIŞTAYDA

İNCELEME VE ARAŐTIRMALAR

BÖLÜM

05

I. İNSAN HAKLARI KOMİSYONU

Bireyin kişiliğine ve onuruna saygının zorunlu bir sonucu olan insan hakları, hiç şüphesiz barışçı ve medeni bir toplumun temelini oluşturmaktadır. Aynı şekilde, insan haklarının korunması devlet için bir sınır, kişiler içinse özgürlük ve adalet demektir. Temelde özgürlüğe dayanan insan hakları, kişinin kendisini hem maddi hem de manevi anlamda var etmesi ve geliştirmesini mümkün kılar. Bu nedenle insan haklarının devletçe korunması büyük önem arz etmektedir. Uluslararası alanda olduğu gibi iç hukuk alanında da devletler insan haklarını korumak için pozitif düzenlemeler oluşturmanın yanı sıra, çeşitli mekanizmalar işleterek bireylere etkin koruma yöntemleri sunmaktadır. Türk hukukunda da, insan haklarının korunması anayasal güvence altına alınmıştır. Anayasa’da Türkiye Cumhuriyeti “insan haklarına saygılı” (md. 2) ve “insan haklarına dayanan” (md. 14) bir devlet olarak tanımlanmıştır. Anayasa’nın 5. maddesinde devlete “kişinin temel hak ve hürriyetlerini ... sınırlayan siyasi, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırma, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama” görevi verilmiştir. Ayrıca Anayasa’nın 40. maddesi “temel hak ve hürriyetlerin” korunması amacıyla özel düzenlemeleri içermektedir.

Bunların yanı sıra, uluslararası alanda verilen taahhütler ve tarafı olunan uluslararası sözleşmeler uyarınca insan haklarının korunması gerekmektedir. Bu bakımdan Anayasa’nın 90. maddesinde bu taahhütlere bağlı kalma kanunlara uymaktan üstün tutulmuştur.

İnsan haklarının siyasi ve idari mekanizmalar dışındaki en etkili koruma yolu şüphesiz hak sahiplerinin yargı yoluna başvurmasıdır. İç hukukta yargı yolunun tüketilmesi üzerine uluslararası alanda kişilerin başvurabileceği uluslararası yargı mercileri bulunmaktadır. Anayasa’nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasında da; herkesin, Anayasa’da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabileceği, başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerektiği düzenleme altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen anayasal güvencelerin etkinliğinin sağlanması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ve Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru üzerine verilen kararlar hakkında farkındalığın artırılması ve bunların içselleştirilmesi amacıyla Danıştay bünyesinde 28/11/2013 tarih ve 7556 sayılı Başkanlık Oluru ile yürürlüğe giren “Danıştay İnsan Hakları Komisyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönerge” uyarınca “İnsan Hakları Komisyonu” kurulmuş, 06/03/2020 tarih ve 31060 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İktüzük değişikliği ile Komisyonun çalışma usulü İktüzüğün 34/B maddesinde düzenlenmiştir. İktüzük’te yer verilmek suretiyle Komisyonun devamlılığı ve kurumsallaşması hedeflenmiştir.

İktüzük uyarınca, Danıştay Başkanı Başkanlığında toplanan Komisyon; Başkanın bir yıllık süre için belirleyeceği en az altı Danıştay üyesinden oluşmakta olup Komisyonunda ayrıca meslek mensupları, savcılar ve tetkik hâkimleri de görevlendirilebilmektedir.

Komisyon, kuruluş tarihinden itibaren özverili bir şekilde çalışarak, Danıştay ve idari yargı açısından insan hakları konusunda farkındalığın artırılması, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının bilinirliğinin sağlanması ve genel anlamda adalete ulaşma, daha hızlı ve etkin karar verilmesi hususlarında düzenli olarak gerçekleştirilen toplantılar ve bilimsel etkinlikler vasıtasıyla önemli bir görev ifa etmiştir.

İnsan Hakları Komisyonunun 2023 yılı çalışmaları Danıştay Altıncı Daire Üyesi ve İnsan Hakları Komisyonu Başkanvekili Sayın Ahmet ARSLAN'ın başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

- 7 Şubat 2023 tarihinde Danıştay Onüçüncü Daire Üyesi Sayın Fatih Mehmet ALKIŞ, Danıştay Onuncu Daire Tetkik Hakimi Sayın Mehmet Emin SEVEN, Danıştay Onüçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Volkan KUYUMCU tarafından "Anayasa Mahkemesince Verilen İhlal Kararları Sonrası Yeniden Yargılama, Mahiyeti, Usulü ve Yeniden Yargılama Yapacak Mercii" konusunda sunum yapılmıştır. Ayrıca Anayasa Mahkemesi Raportörü Sayın Mehmet Sadık YAMLI tarafından konuya ilişkin Anayasa Mahkemesinin yaklaşımı aktarılmıştır.

- 21 Mart 2023 tarihinde Danıştay İkinci Daire Üyesi Sayın Esat TOKLU, Danıştay Altıncı Daire Tetkik Hakimi Sayın Ahmet Cem BAYRAK ve Danıştay İkinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Ahmet Gökçe ÇALIK tarafından "Yargı Kararıyla İmar Planının İptal Edilmesinin Mülkiyet Hakkı Bakımından Sonuçları" konusunda sunum yapılmıştır.

- 25 Nisan 2023 tarihinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Üyesi Sayın Kemal KUKU ve Tetkik Hakimi Sayın Nalan GÜRGEN, Danıştay Beşinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Aysima ERDEM tarafından “Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnameler ile Bu Kanun Hükmünde Kararnamelerin Aynen veya Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunlar Uyarınca Tesis Edilen İşlemlerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. ve 8. Maddesi Kapsamında Değerlendirilmesi” konusunda sunum yapılmıştır.

- 6 Haziran 2023 tarihinde Danıştay Dördüncü Daire Üyesi Sayın Yüksel NAVDAR, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Tetkik Hakimi Sayın İsmail İlyas ABİDE, Danıştay Yedinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Mehmet Ümit YUSUFOĞLU ve Danıştay Dördüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Enes AKIL tarafından “Mülkiyet Hakkına Vergilendirme Yoluyla Müdahalede Anayasa'da Belirlenen Kriterlerin Vergi Uyuşmazlığından Doğan İptal Davalarında Uygulanma Koşulları” konusunda sunum yapılmıştır.

- 26 Eylül 2023 tarihinde Danıştay Üçüncü Daire Üyesi Sayın Ali ALPAN, Danıştay Dokuzuncu Daire Tetkik Hakimi Sayın Şule YÜKSEL ve Danıştay Üçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Şahin YALÇIN tarafından “Değerli Konut Vergisinin Mülkiyet Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi” konusunda sunum yapılmıştır.

- 7 Kasım 2023 tarihinde Danıştay Sekizinci Daire Üyesi Sayın Mustafa Nafiz ACAR, Danıştay Birinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Memet Zelkifli YILDIRIM ve Danıştay Sekizinci Daire Tetkik Hakimi Sümeyra ÖZGEN tarafından “Adil Yargılama İlkesi Çerçevesinde Disiplin Hukuku” konusunda sunum yapılmıştır.

- 12 Aralık 2023 tarihinde Danıştay Onikinci Daire Üyesi Sayın Nurten ÇOLAKOĞLU, Danıştay Altıncı Daire Tetkik Hakimi Sayın Pinar YÜKSEL ÖZBEK ve Danıştay Onikinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Saadet BAYRAKTAR tarafından “Kamu Görevlilerinin Parasal Hakları ile Mülkiyet Hakkı İlişkisi, Parasal Hakların Süre Yönünden Sınırlandırılmasının Mülkiyet Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi” konusunda sunum yapılmıştır.

II. İDARİ YARGI KOMİSYONU

Danıştay bünyesinde 31/10/2016 tarih ve 7053 sayılı Başkanlık oluru ile yürürlüğe giren “İdari Yargı Komisyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönerge” uyarınca “İdari Yargı Komisyonu” kurulmuş, 06/03/2020 tarih ve 31060 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçtüzük değişikliği ile Komisyonun çalışma usulü İçtüzüğü’nün 34/B maddesinde düzenlenmiştir. İçtüzük’te yer verilmek suretiyle Komisyonun devamlılığı ve kurumsallaşması hedeflenmiştir.

İçtüzük uyarınca, Danıştay Başkanı Başkanlığında toplanan Komisyon; Başkanın bir yıllık süre için belirleyeceği en az altı Danıştay üyesinden oluşmakta olup Komisyonda ayrıca meslek mensupları, savcılar ve tetkik hâkimleri de görevlendirilebilmektedir.

İdari Yargı Komisyonunun 2023 yılı çalışmaları Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Üyesi ve İdari Yargı Komisyonu Başkanvekili Sayın Mustafa GÖKÇEK başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

- 21 Şubat 2023 tarihinde Danıştay Dokuzuncu Daire Üyesi Sayın Gülen AYDINOĞLU ve Tetkik Hakimi Sayın Ali SAÇANAK, Danıştay Beşinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Harun EKŞİ tarafından “2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 51. Maddesindeki Kanun Yararına Temyiz Yolunun Etkinliği” konusunda sunum yapılmıştır. Ayrıca Danıştay Savcısı Sayın Kamber AYIK tarafından Başsavcılık istatistikleri verileri ve konuya ilişkin başsavcılık görüşü ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölümü İdare Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Sayın Doç. Dr. Fatma Ebru GÜNDÜZ tarafından konuya ilişkin değerlendirmeleri aktarılmıştır.

- 11 Nisan 2023 tarihinde Danıştay Onüçüncü Daire Üyesi Sayın Ali ÖZGÜR ve Tetkik Hakimi Sayın Samet ÖZDEMİR, Danıştay Birinci Daire Tetkik Hakimi Semin YAVUZ GARGIN tarafından “Güncel Yabancı Ülke İyi Uygulama Örnekleri Çerçevesinde Yüksek Yargı Mercilerindeki İş Yükünü Azaltıcı Yapısal Mekanizmalar” konusunda sunum yapılmıştır. Ayrıca Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Sayın Dr. Kamile TÜRKÖĞLU ÜSTÜN tarafından konuya ilişkin görüşleri aktarılmıştır.

- 23 Mayıs 2023 tarihinde Danıştay Onikinci Daire Üyesi Sayın Zuhâl ÖZTAŞ, Tetkik Hakimi Sayın Selver DÜDÜKÇÜ ve Danıştay Sekizinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Mustafa ÇAY tarafından “Sözleşmeli Kamu Personelinin Sözleşmesinin Sona Erdirilmesinde İdarenin Takdir Yetkisinin Sınırı” konusunda sunum yapılmıştır.

- 4 Temmuz 2023 tarihinde Danıştay Altıncı Daire Üyesi Sayın Mahmut BALLI, Danıştay Üçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Berkay ŞAHİN, Danıştay Dördüncü Daire Tetkik Hakimi Esra GÖK, Danıştay Altıncı Daire Tetkik Hakimi Sayın Mustafa KÖKEN tarafından “İdari Yargıda Temyiz Yolu Kapalı Olan Uyuşmazlıkların Değerlendirilmesi ve Bölge İdare Mahkemelerince Usule İlişkin Gerekçelerle veya Yeniden İnceleme ya da Keşif ve Bilirkişi İncelemesi Yapılması Gerekliği Gerekçesiyle Verilen Kaldırma, Gönderme Kararlarının Temyiz İncelemesinde Yaşanan Sorunlar” konusunda sunum yapılmıştır. Ayrıca Ankara Bölge İdare Mahkemesi Beşinci İdari Dava Dairesi Başkanı Sayın Gürbüz UÇAR tarafından konuya ilişkin görüşleri aktarılmıştır.

- 19 Eylül 2023 tarihinde Danıştay Sekizinci Daire Üyesi Sayın İsmail Hakkı SAYIN, Danıştay Üçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Bahar Doğa YILDIZ ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Tetkik Hakimi Sayın Semra YENİGÜN tarafından “Bölge İdare Mahkemeleri Dava Dairelerinin Kararları Arasındaki İçtihat Farklılıkları ve Bu Farklılığın Giderilmesinde 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun’un 3/C Maddesi Kapsamında Verilen Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararları ile Bu Kararların Niteliği ve Bağlayıcılığı” konusunda sunum yapılmıştır.

- 24 Ekim 2023 tarihinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Üyesi Sayın Hamdi ŞENLER, Danıştay Onuncu Daire Tetkik Hakimi Sayın Ersin YILMAZ ve Tetkik Hakimi Sayın Muhammet YILDIZ tarafından "İdari Yargıda Miktar Artırımı" konusunda sunum yapılmıştır.

- 5 Aralık 2023 tarihinde Danıştay Beşinci Daire Üyesi Sayın Levent Barış TÜFENKÇİ, Danıştay Yedinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Ömer BATUR ve Danıştay İkinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Erhan KAHRAMAN tarafından "İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 50/4. Maddesi Bağlamında Usuli Müktesep Hak Kavramının Değerlendirilmesi" konusunda sunum yapılmıştır.

DANIŞTAYIN

2023 YILI İSTATİSTİKLERİ

BÖLÜM

06

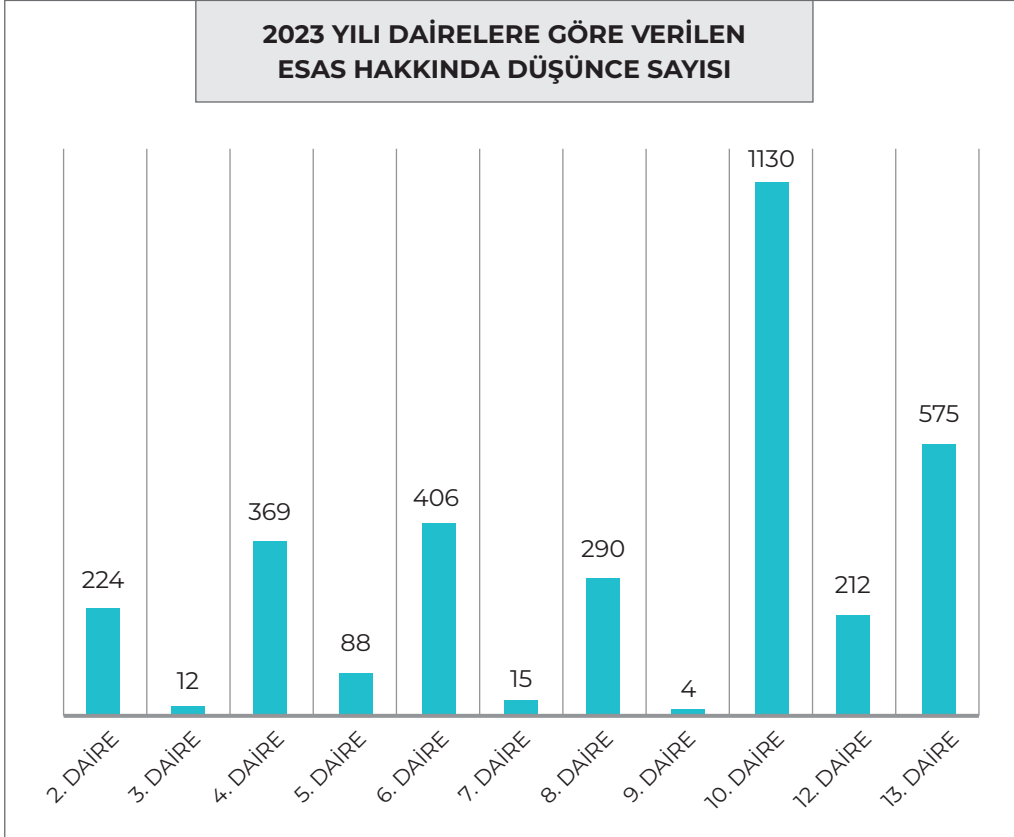
I. BAŞSAVCILIK İSTATİSTİKLERİ

2023 YILI SONUÇLANAN DOSYA SAYILARI

Esas Hakkında Düşünce Sayısı	3325
İçtihatları Birleştirme İstemi Hakkında Düşünce Sayısı	-
Kanun Yararına Temyiz	727
Uyuşmazlık*	241

* 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun uyarınca yapılan işler.

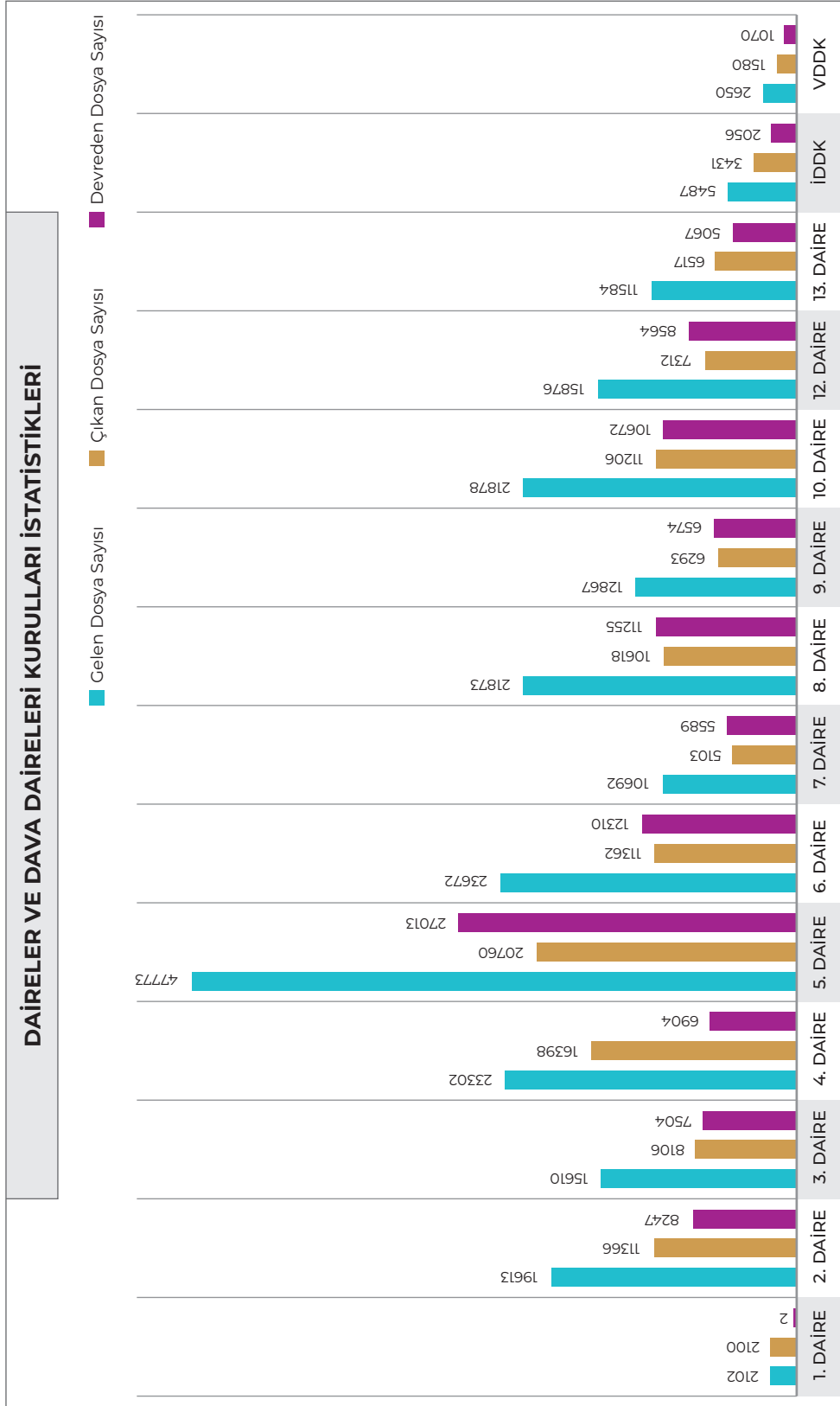
2023 YILI DAİRELERE GÖRE VERİLEN ESAS HAKKINDA DÜŞÜNCE SAYISI

II. DAİRELER VE DAVA DAİRELERİ KURULLARI İSTATİSTİKLERİ

Daire ve Kurulları	GELEN DOSYA SAYISI				ÇIKAN DOSYA SAYISI				DEVREDEDEN DOSYA SAYISI
	2023 Yılına Devreden Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devralınan	2023 Yılında Açılan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devredilen	2023 Yılında Sonuçlanan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları		
1. Daire	-	-	2102	2102	-	2100	2100	2	
2. Daire	12347	2408	4858	19613	5007	6359	11366	8247	
3. Daire	4341	5793	5476	15610	1338	6768	8106	7504	
4. Daire	9186	7844	6272	23302	8862	7536	16398	6904	
5. Daire	23638	-	24135	47773	-	20760	20760	27013	
6. Daire	14302	1	9369	23672	1193	10169	11362	12310	
7. Daire	6785	-	3907	10692	-	5103	5103	5589	
8. Daire	14790	39	7044	21873	2407	8211	10618	11255	
9. Daire	3843	4403	4621	12867	-	6293	6293	6574	
10. Daire	15125	156	6597	21878	1836	9370	11206	10672	
12. Daire	8719	-	7157	15876	-	7312	7312	8564	
13. Daire	7702	-	3882	11584	-	6517	6517	5067	
İDDK	2167	-	3320	5487	-	3431	3431	2056	
VDDK	890	-	1760	2650	-	1580	1580	1070	
Toplam	123835	20644	90500	234979	20643	101509	122152	112827	

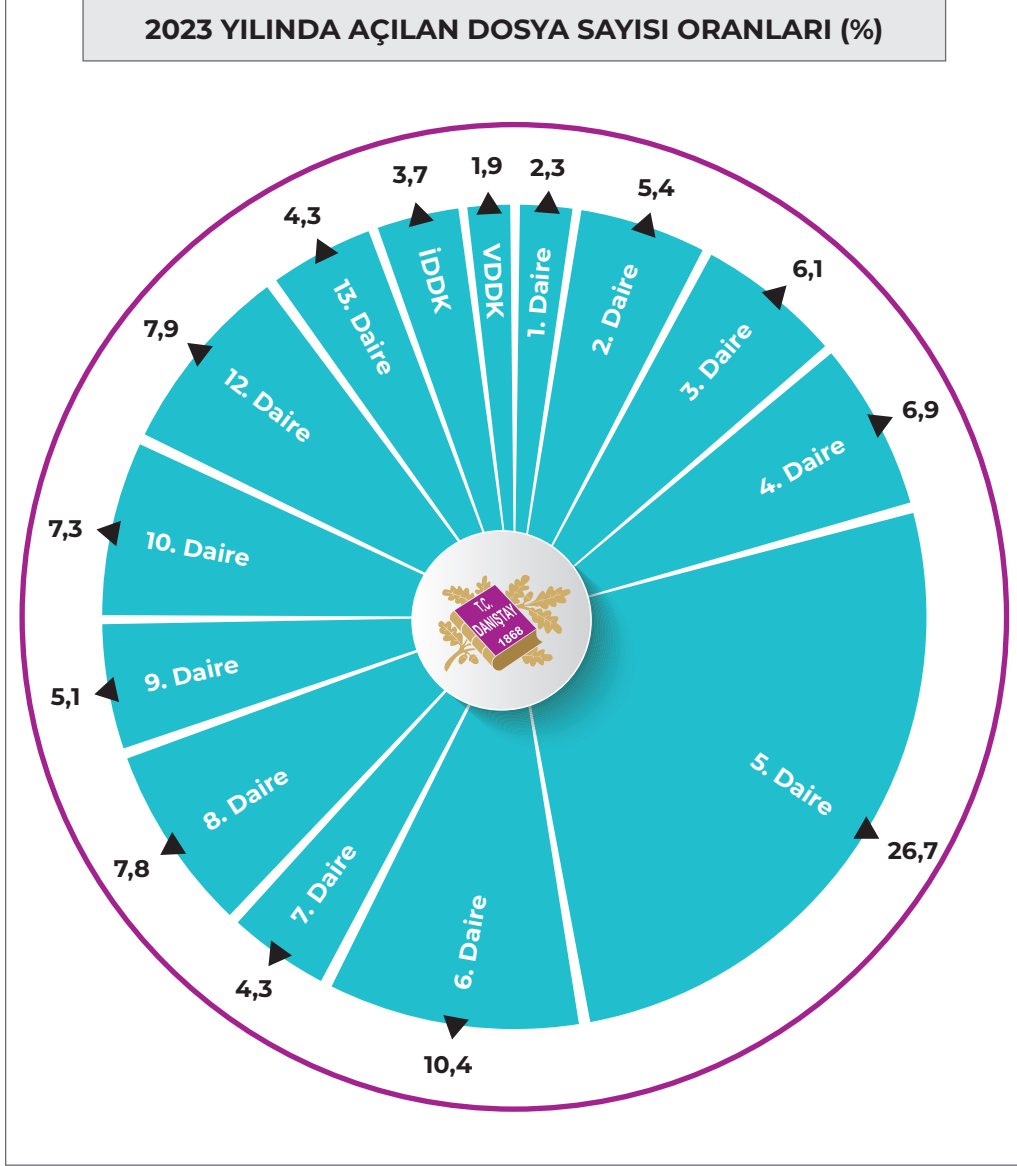
16/02/2024 tarihinde UYAP sisteminden alınan 31/12/2023 tarihi itibarıyla 2023 yılına ait verilere göre oluşturulmuştur.

2023 YILINDA AÇILAN VE SONUÇLANAN DOSYA SAYILARI

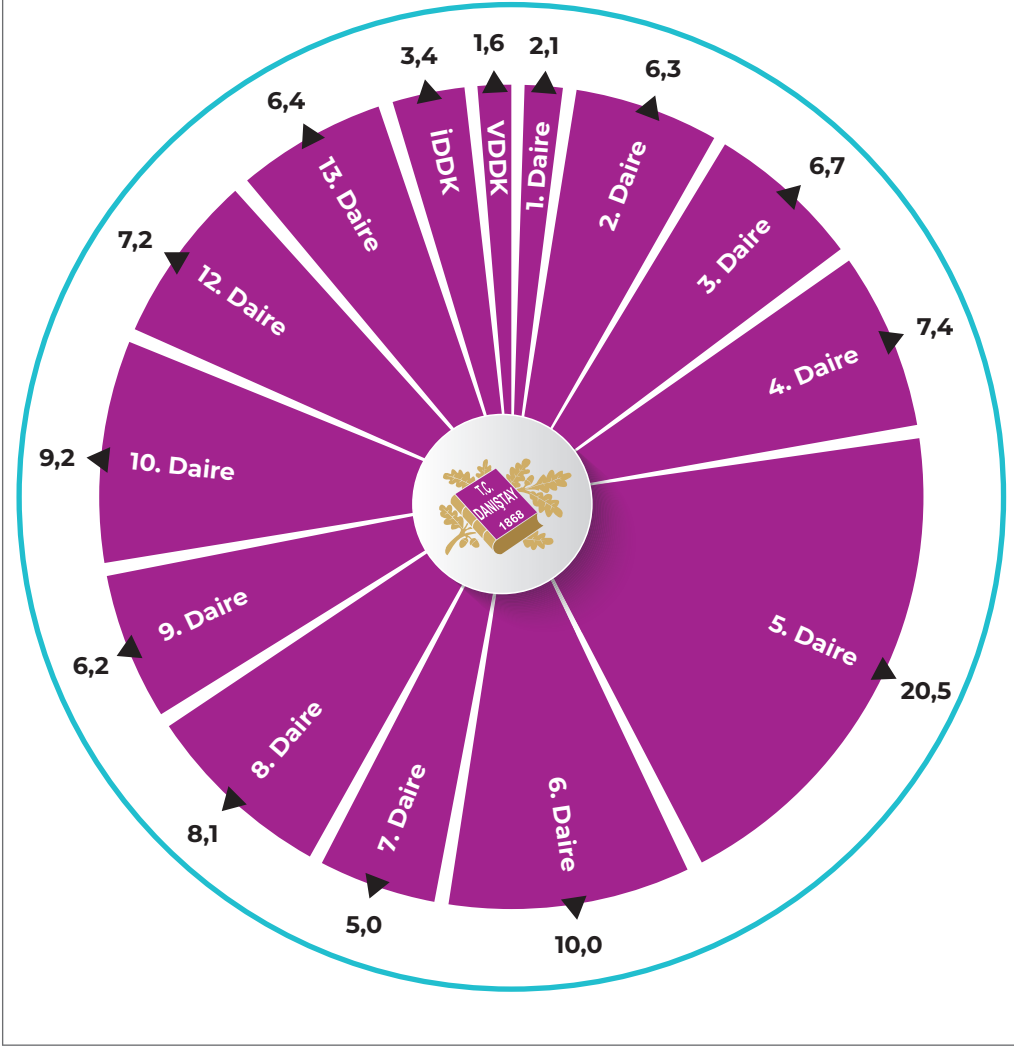
	2023 Yılında Açılan Dosya Sayıları	2023 Yılında Sonuçlanan Dosya Sayıları
1. Daire	2102	2100
2. Daire	4858	6359
3. Daire	5476	6768
4. Daire	6272	7536
5. Daire	24135	20760
6. Daire	9369	10169
7. Daire	3907	5103
8. Daire	7044	8211
9. Daire	4621	6293
10. Daire	6597	9370
12. Daire	7157	7312
13. Daire	3882	6517
İDDK	3320	3431
VDDK	1760	1580
Toplam	90500	101509

2023 yılında Danıştay Dairelerinde ve Dava Daireleri Kurullarında yıl içinde açılan dosya sayısı genel toplamı 90500, yıl içinde sonuçlanan dosya sayısı 101509 olmuştur. Bu bağlamda yıl içinde açılan dosya sayısının sonuçlanan dosya sayısına oranı %89, temizlenme oranının da %112 olduğu tespit edilmiştir.

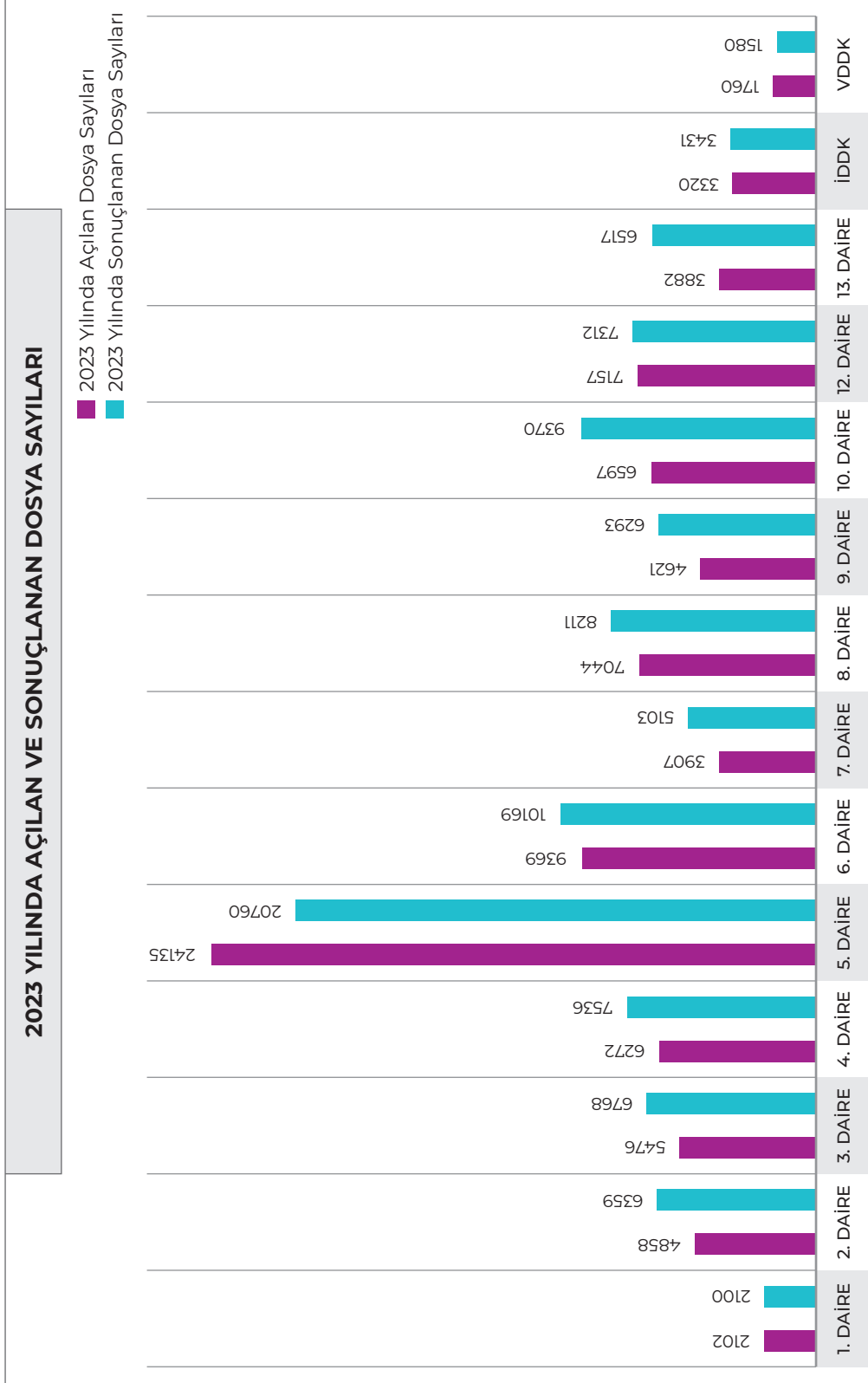

2023 yılında Danıştay Daire ve Dava Daireleri Kurulları bazında açılan dosya sayılarının, Danıştayda toplam açılan dosya sayısına oranı hesaplanmıştır.

2023 YILINDA SONUÇLANAN DOSYA SAYISI ORANLARI (%)

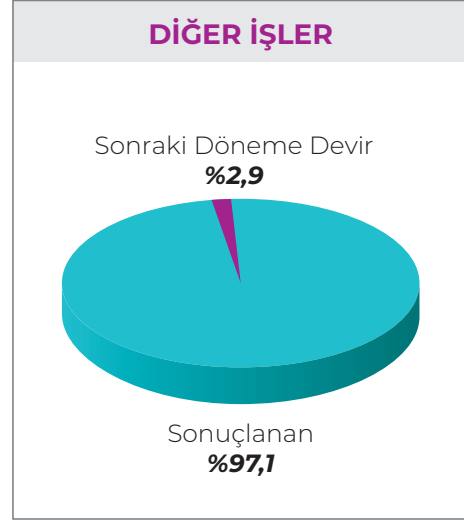
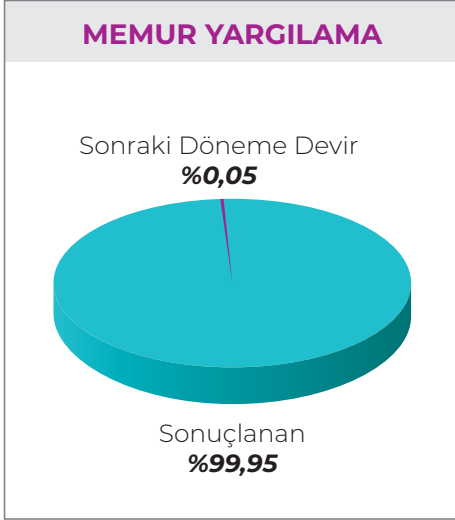

2023 yılında Danıştay Daire ve Dava Daireleri Kurulları bazında sonuçlanan dosya sayılarının, Danıştayda toplam sonuçlanan dosya sayısına oranı hesaplanmıştır.

A. İDARİ DAİRE (1. DAİRE) İSTATİSTİKLERİ

2023 YILI DOSYA SAYILARI					
	Önceki Dönemden Devir	Dönemde Açılan	Dönemde Toplam	Dönemde Sonuçlanan	Sonraki Döneme Devir
Memur Yargılama	0	2067	2067	2066	1
Diğer İşler	0	35	35	34	1
Toplam	0	2102	2102	2100	2

2023 yılında Birinci Daire dosyalarının karara bağlanma oranlarına yer verilmiştir.

B. DAVA DAİRELERİ KURULLARI İSTATİSTİKLERİ

2023 YILI DOSYA SAYILARI					
	Önceki Dönemden Devir	Dönemde Açılan	Dönemde Toplam	Dönemde Sonuçlanan	Sonraki Döneme Devir
İDDK	2167	3320	5487	3431	2056
VDDK	890	1760	2650	1580	1070
Toplam	3057	5080	8137	5011	3126

2023 YILI TÜRLERİNE GÖRE SONUÇLANAN DOSYA SAYILARI		
	İDDK	VDDK
Temyiz	2992	37
Karar Düzeltme	127	368
İsrar	267	1168
Aykırlılığın Giderilmesi	45	7
Toplam	3431	1580

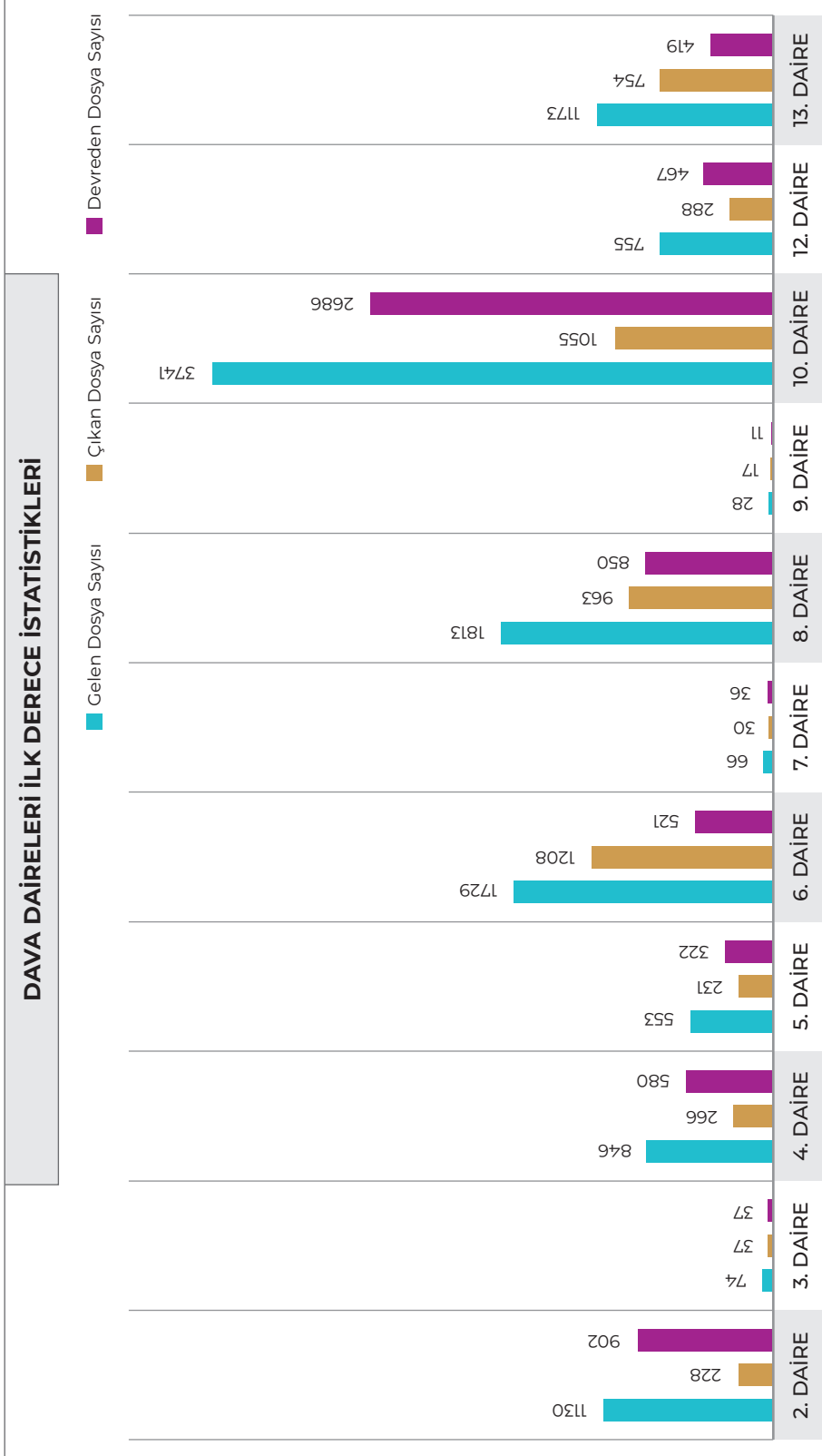
2
0
2
3Y
/
/R
a
p
o
r

C. DAVA DAİRELERİ İSTATİSTİKLERİ

	GELEN DOSYA SAYISI										ÇIKAN DOSYA SAYISI						DEVREDEN DOSYA SAYISI			
	2023 Yılına Devreden Dosya Sayıları		İş Bölümü Sonucu Devralınan			2023 Yılında Açılan Dosya Sayıları			Toplam Dosya Sayıları		İş Bölümü Sonucu Devredilen		2023 Yılında Sonuçlanan Dosya Sayıları		Toplam Dosya Sayıları		İlk Derece	Temyiz / KD	Toplam	
	İlk Derece	Toplam	İlk Derece	Temyiz / KD	Toplam	İlk Derece	Temyiz / KD	Toplam	İlk Derece	Toplam	İlk Derece	Temyiz / KD	Toplam	İlk Derece	Temyiz / KD					
	809	11538	117	2291	2408	204	4654	4858	19613	18	4989	5007	210	6149	6359	11366	902	7345	8247	
2. Daire	0	4341	55	5738	5793	19	5457	5476	15610	0	1338	1338	37	6731	6768	8106	37	7467	7504	
3. Daire	43	9143	712	7132	7844	91	6181	6272	23302	57	8805	8862	209	7327	7536	16398	580	6324	6904	
4. Daire	241	23397	0	0	0	312	23823	24135	47773	0	0	0	231	20529	20760	20760	322	26691	27013	
5. Daire	829	13473	0	1	1	900	8469	9369	23672	558	635	1193	650	9519	10169	11362	521	11789	12310	
6. Daire	44	6741	0	0	0	22	3885	3907	10692	0	0	0	30	5073	5103	5103	36	5553	5589	
7. Daire	1298	13492	2	37	39	513	6531	7044	21873	117	2290	2407	846	7365	8211	10618	850	10405	11255	
8. Daire	6	3837	0	4403	4403	22	4599	4621	12867	0	0	0	17	6276	6293	6293	11	6563	6574	
9. Daire	2703	12422	3	153	156	1035	5562	6597	21878	139	1697	1836	916	8454	9370	11206	2686	7986	10672	
10. Daire	480	8239	0	0	0	275	6882	7157	15876	0	0	0	288	7024	7312	7312	467	8097	8564	
11. Daire	940	6762	0	0	0	233	3649	3882	11584	0	0	0	754	5763	6517	6517	419	4648	5067	
12. Daire	7393	113385	889	19755	20644	3626	79692	83318	224740	889	19754	20643	4188	90210	94398	115041	6831	102868	109699	
Toplam																				

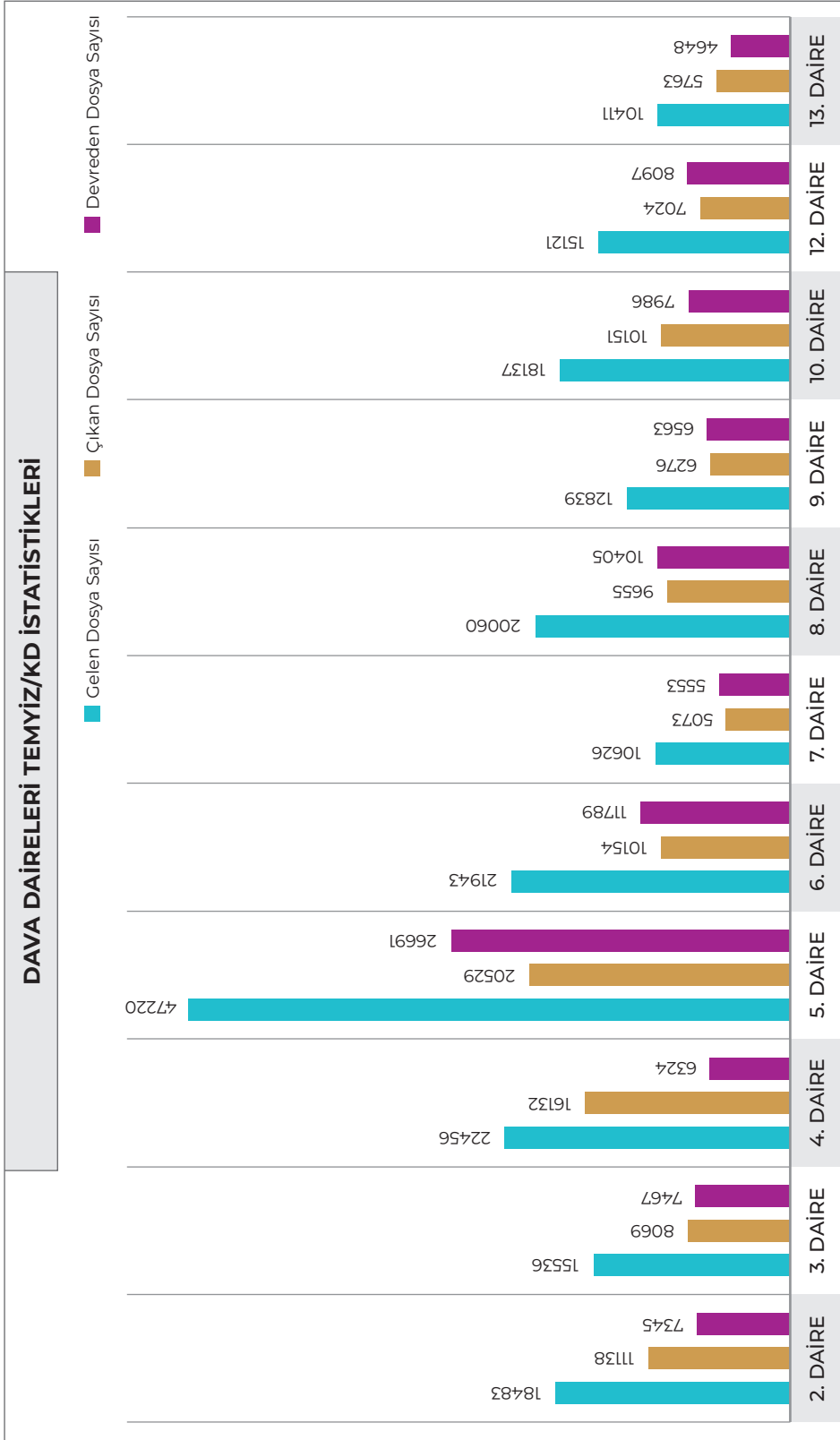
1. Dava Daireleri İlk Derece İstatistikleri

DAİRELER	GELEN DOSYA SAYISI				ÇIKAN DOSYA SAYISI			DEVREDEDEN DOSYA SAYISI
	2023 Yılına Devreden Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devralınan	2023 Yılında Açılan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devredilen	2023 Yılında Sonuçlanan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	
2. Daire	809	117	204	1130	18	210	228	902
3. Daire	0	55	19	74	0	37	37	37
4. Daire	43	712	91	846	57	209	266	580
5. Daire	241	0	312	553	0	231	231	322
6. Daire	829	0	900	1729	558	650	1208	521
7. Daire	44	0	22	66	0	30	30	36
8. Daire	1298	2	513	1813	117	846	963	850
9. Daire	6	0	22	28	0	17	17	11
10. Daire	2703	3	1035	3741	139	916	1055	2686
12. Daire	480	0	275	755	0	288	288	467
13. Daire	940	0	233	1173	0	754	754	419
Toplam	7393	889	3626	11908	889	4188	5077	6831

2. Dava Daireleri Temyiz / KD İstatistikleri

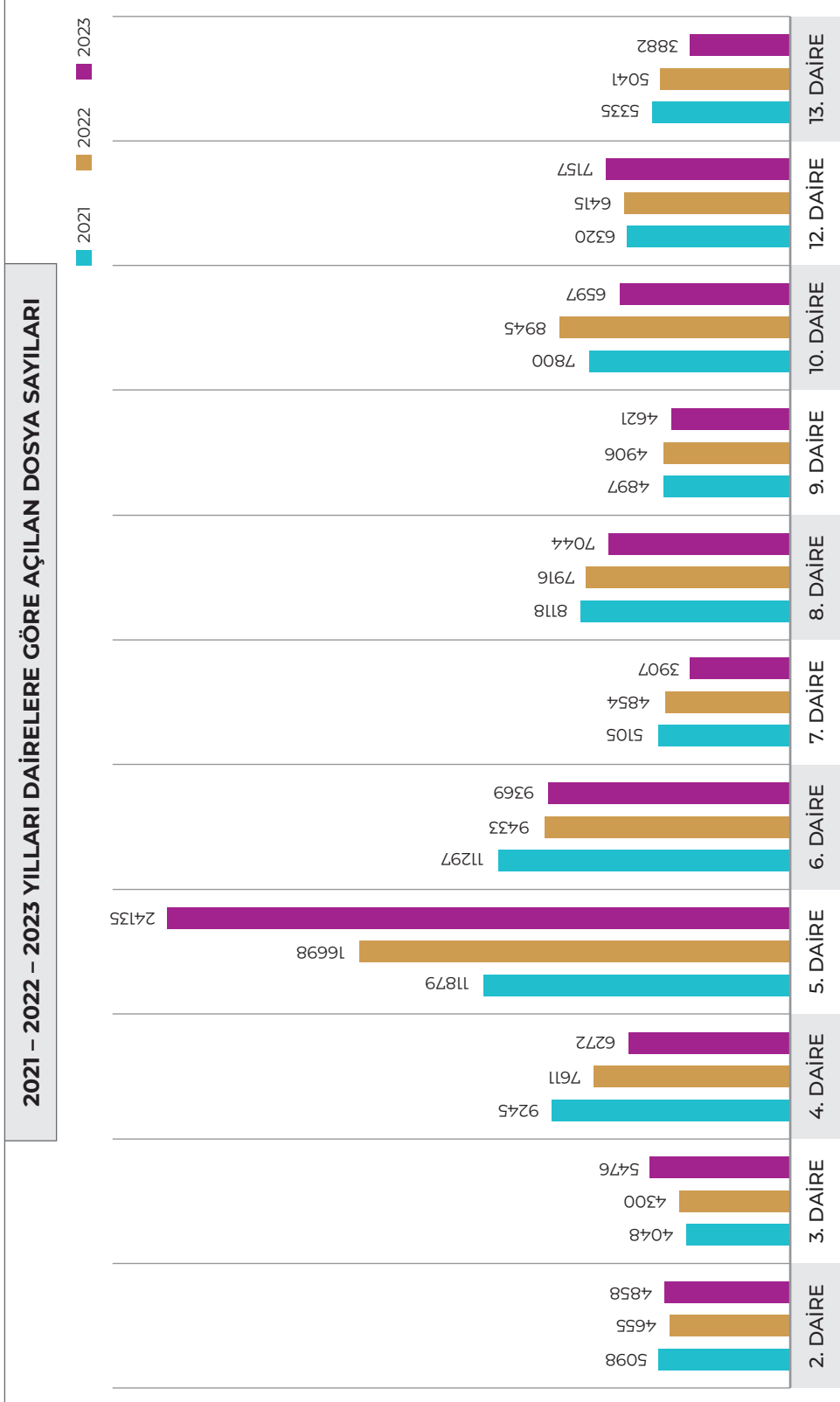
DAİRELER	GELEN DOSYA SAYISI				ÇIKAN DOSYA SAYISI			DEVREDEN DOSYA SAYISI
	2023 Yılına Devreden Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devralınan	2023 Yılında Açılan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devredilen	2023 Yılında Sonuçlanan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	
2. Daire	11538	2291	4654	18483	4989	6149	11138	7345
3. Daire	4341	5738	5457	15536	1338	6731	8069	7467
4. Daire	9143	7132	6181	22456	8805	7327	16132	6324
5. Daire	23397	0	23823	47220	0	20529	20529	26691
6. Daire	13473	1	8469	21943	635	9519	10154	11789
7. Daire	6741	0	3885	10626	0	5073	5073	5553
8. Daire	13492	37	6531	20060	2290	7365	9655	10405
9. Daire	3837	4403	4599	12839	0	6276	6276	6563
10. Daire	12422	153	5562	18137	1697	8454	10151	7986
12. Daire	8239	0	6882	15121	0	7024	7024	8097
13. Daire	6762	0	3649	10411	0	5763	5763	4648
Toplam	113385	19755	79692	212832	19754	90210	109964	102868

3. Yıllara Göre Açılan Dosya Sayıları ve Oranları

Dava Daireleri	2021 Yılı Açılan Dosya Sayıları	2021 Yılı Açılan Oranları (%)	2022 Yılı Açılan Dosya Sayıları	2022 Yılı Açılan Oranları (%)	2023 Yılı Açılan Dosya Sayıları	2023 Yılı Açılan Oranları (%)
2. Daire	5098	6,4	4655	5,8	4858	5,8
3. Daire	4048	5,1	4300	5,3	5476	6,6
4. Daire	9245	11,7	7611	9,4	6272	7,5
5. Daire	11879	15,0	16698	20,7	24135	29,0
6. Daire	11297	14,3	9433	11,7	9369	11,2
7. Daire	5105	6,5	4854	6,0	3907	4,7
8. Daire	8118	10,3	7916	9,8	7044	8,5
9. Daire	4897	6,2	4906	6,1	4621	5,5
10. Daire	7800	9,9	8945	11,1	6597	7,9
12. Daire	6320	8,0	6415	7,9	7157	8,6
13. Daire	5335	6,7	5041	6,2	3882	4,7
Genel Toplam	79142	100,0	80774	100,0	83318	100,0

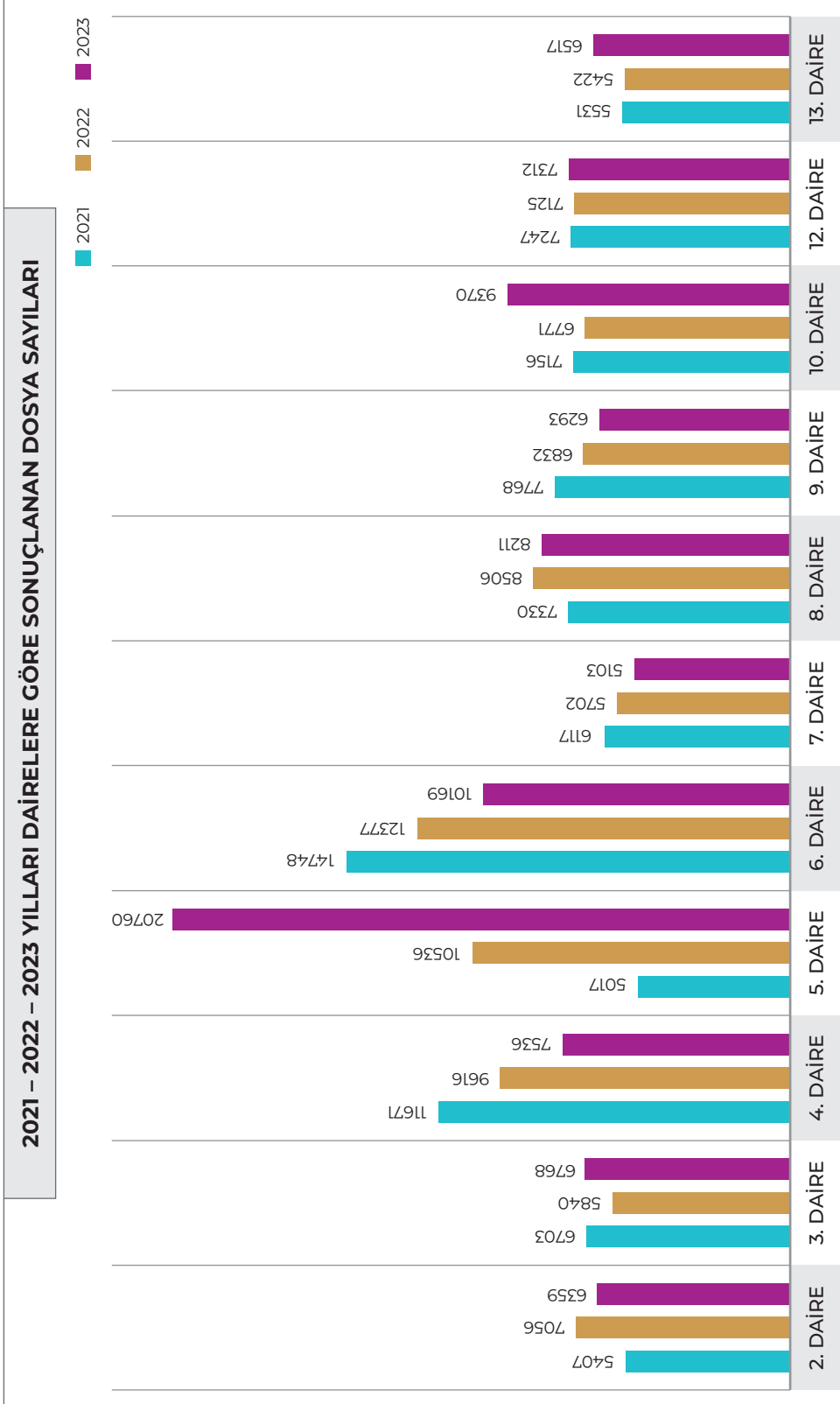
Danıştay dava dairelerinde açılan dosya sayısı 2021 yılında 79142 iken 2022 yılında %2,1 oranında artarak 80774 olmuş, 2023 yılında ise %3,1 oranında artarak 83318 sayısına ulaşmıştır.

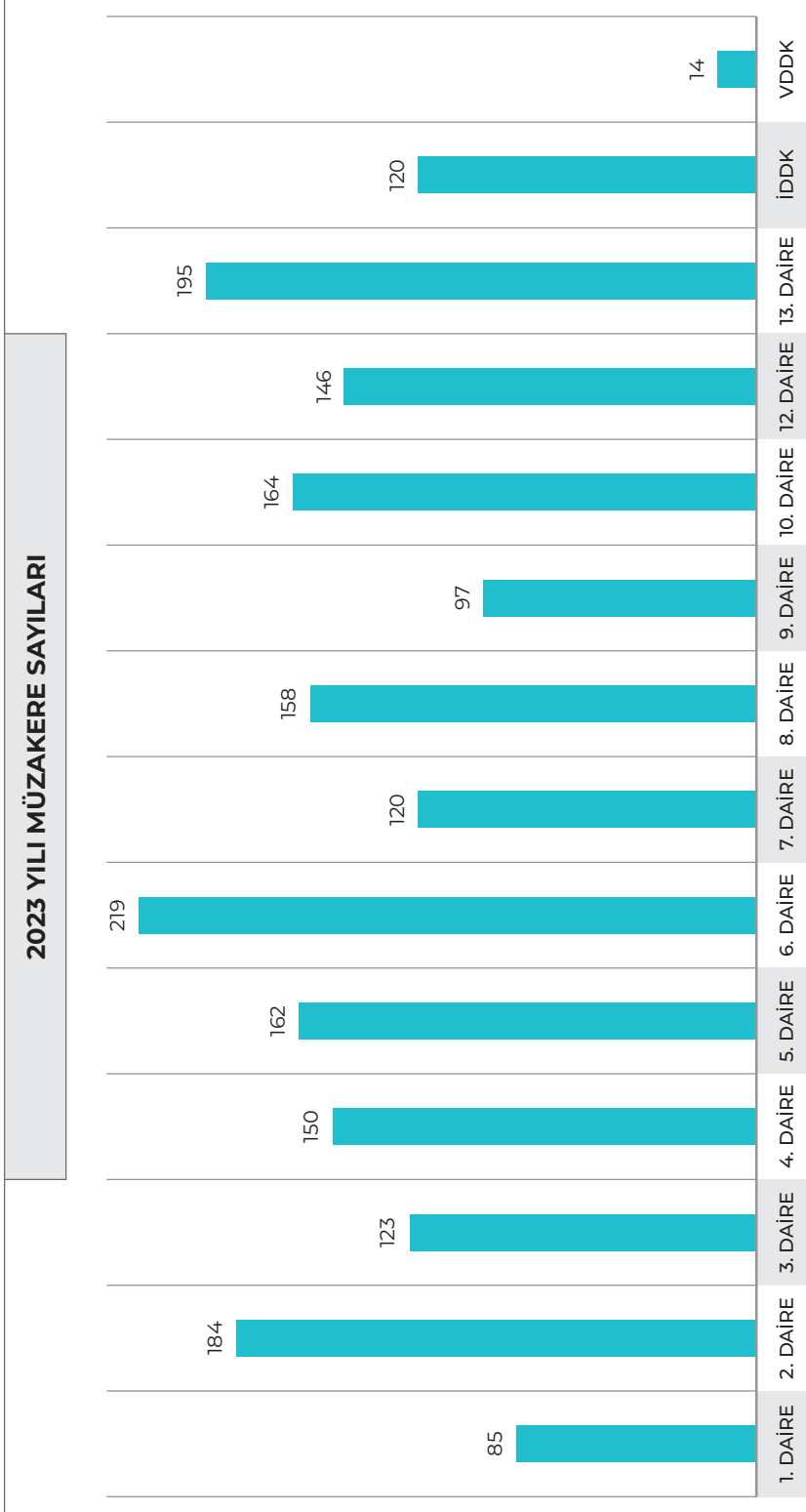
4. Yıllara Göre Sonuçlanan Dosya Sayıları ve Oranları

Dava Daireleri	2021 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayıları	2021 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayısı Oranları (%)	2022 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayıları	2022 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayısı Oranları (%)	2023 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayıları	2023 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayısı Oranları (%)
2. Daire	5407	6,4	7056	8,2	6359	6,7
3. Daire	6703	7,9	5840	6,8	6768	7,2
4. Daire	11671	13,8	9616	11,2	7536	8,0
5. Daire	5017	5,9	10536	12,3	20760	22,0
6. Daire	14748	17,4	12377	14,4	10169	10,8
7. Daire	6117	7,2	5702	6,6	5103	5,4
8. Daire	7330	8,7	8506	9,9	8211	8,7
9. Daire	7768	9,2	6832	8,0	6293	6,7
10. Daire	7156	8,4	6771	7,9	9370	9,9
12. Daire	7247	8,6	7125	8,3	7312	7,7
13. Daire	5531	6,5	5422	6,3	6517	6,9
Genel Toplam	84695	100,0	85783	100,0	94398	100,0

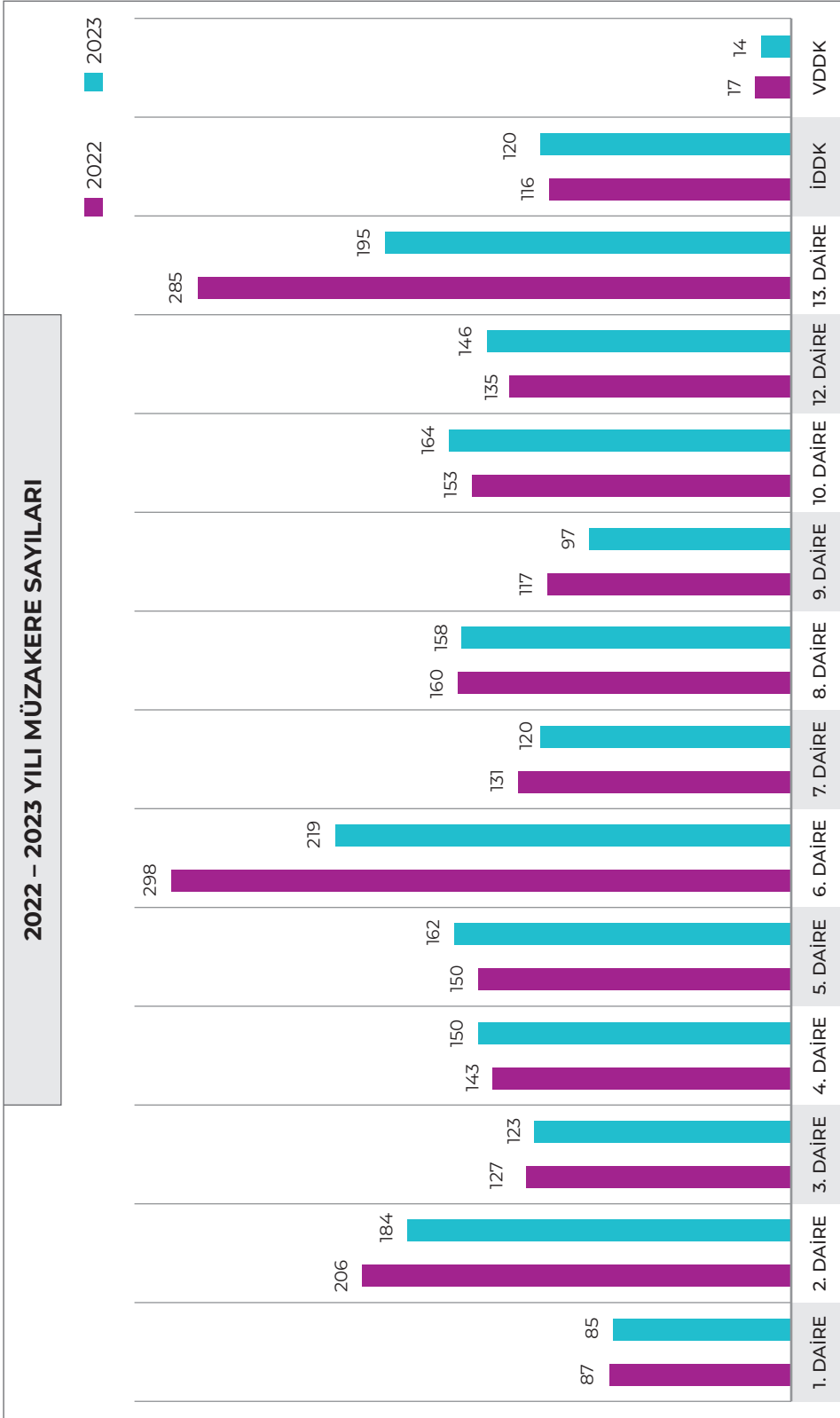
Danıştay dava dairelerinde sonuçlanan dosya sayısı 2021 yılında 84695 iken 2022 yılında %1,3 oranında artarak 85783 olmuş, 2023 yılında ise %10 oranında artarak 94398 sayısına ulaşmıştır.

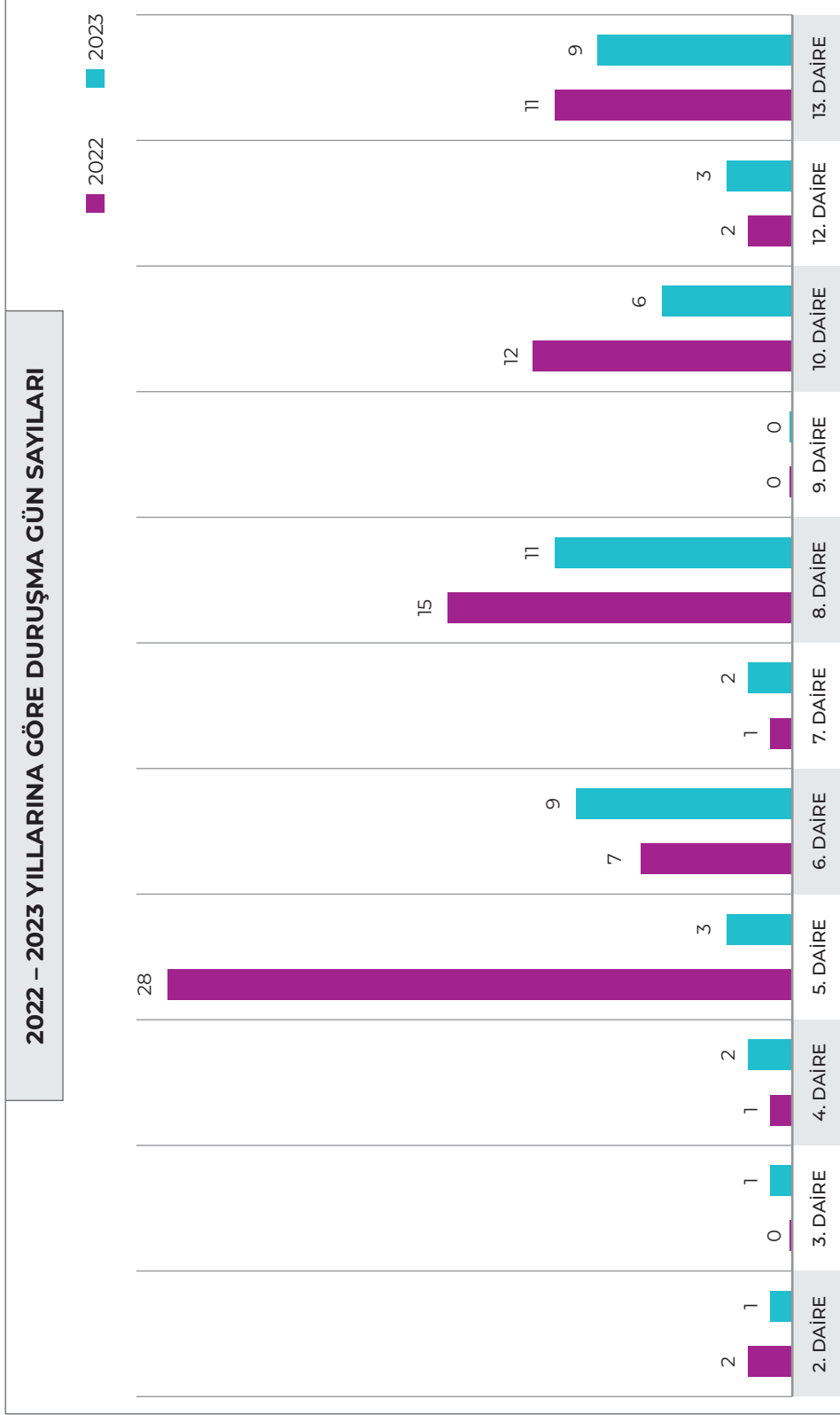

D. MÜZAKERE VE DURUŞMA SAYILARI

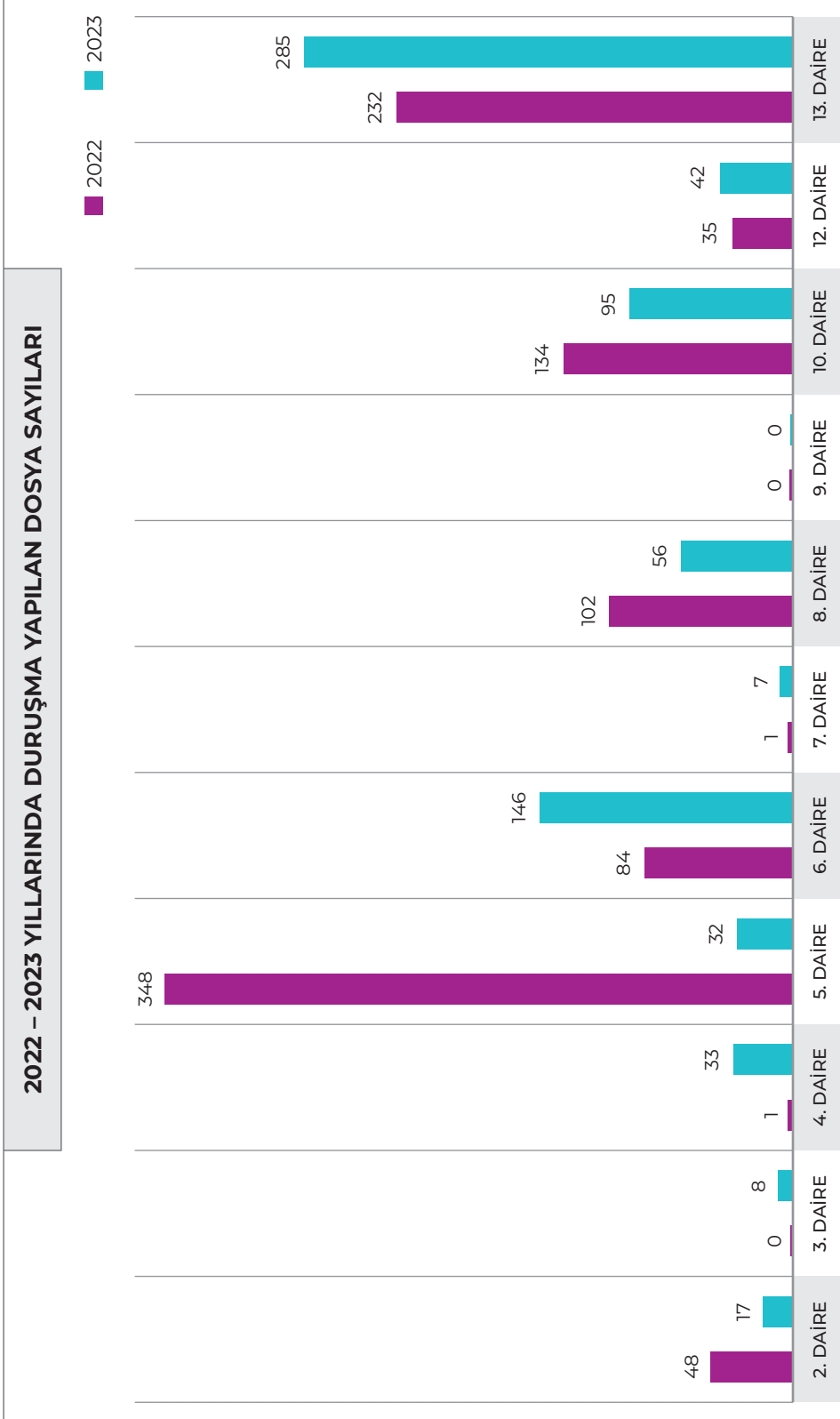

Danıştay Kanunu'nun 13/2.maddesi uyarınca aynı dairede birden fazla heyetle çalışılması halinde her bir heyetin müzakere sayısı dikkate alınarak Dairenin toplam müzakere sayısı belirlenmiştir.

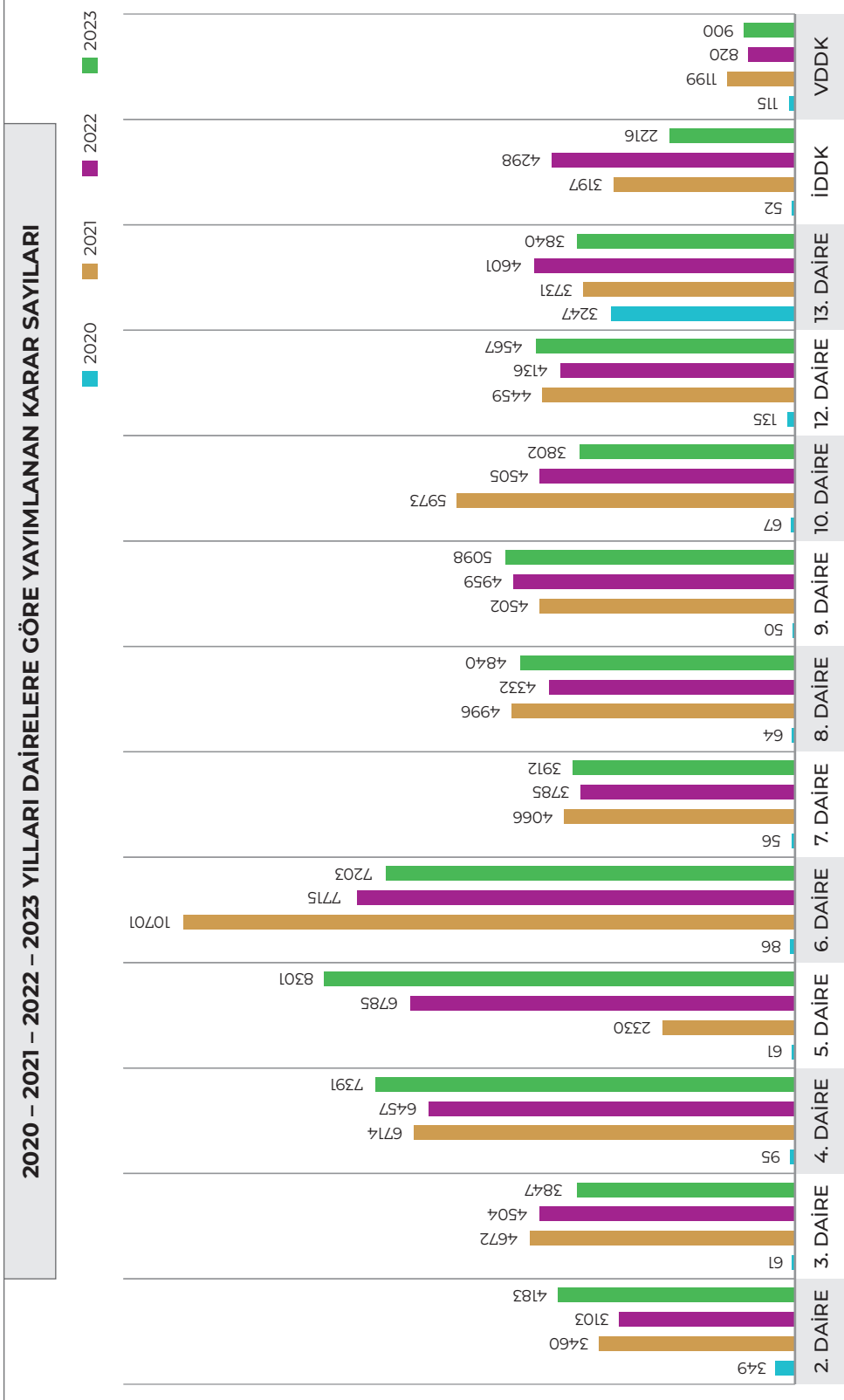

Duruşma davetiyesinde belirtilen gün sayısı esas alınmıştır.

III. YAYIMLANAN KARAR SAYILARI

2020 – 2021 – 2022 – 2023 YILLARI DAİRELERE GÖRE YAYIMLANAN KARAR SAYILARI														
	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	12.	13.	TOPLAM		
	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	DAİRE	VDDK		
2020	349	61	95	61	86	56	64	50	67	135	3247	52	115	4438
2021	3460	4672	6714	2330	10701	4066	4996	4502	5973	4459	3731	3197	1199	60000
2022	3103	4504	6457	6785	7715	3785	4332	4959	4505	4136	4601	4298	820	60000
2023	4183	3847	7391	8301	7203	3912	4840	5098	3802	4567	3840	2216	900	60100
TOPLAM	11095	13084	20657	17477	25705	11819	14232	14609	14347	13297	15419	9763	3034	184538

2023 yılı Covid-19 salgın hastalığının oluşturduğu olumsuz koşulların ortadan kalktığı ancak 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve 11 ilde milyonlarca kişiyi etkileyen depremin sonuçlarının yargılama faaliyetleri üzerindeki tesirinin görülmeye başlandığı bir yıl olmuştur.

2023

yılında idari daire dahil olmak üzere açılan toplam dosya sayısı **90.500** karar bağlanan dosya sayısı ise **101.509** olarak belirlenmiştir.

2022 yılında 88.790 dosya açılmışken 2023 yılında bu sayı 90.500 olmuştur. 2023 yılında 2022 yılına göre açılan dosya sayısında %1,9'luk bir artış görülmüş olup, 2023 yılında açılan dosya sayıları 2022 yılı dosya sayılarına çok yakındır. Karara bağlanan dosya sayısında ise 2022 yılında 93.944 olan sayı, 2023 yılında 101.509'a çıkmıştır. Karara bağlanan dosya sayısında %8,1 artış görülerek önceki yıla göre dikkat çekecek oranda bir artış gerçekleşmiştir.

Bu veriler ışığında 2023 yılında dairelerde ve dava daireleri kurullarında yıl içinde sonuçlanan dosya sayısının yıl içinde açılan dosya sayısına oranının; yani temizleme oranının %112 olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda her yıl toplam dosya stoğundaki azalma devam etmektedir.

2022 yılında 2125 olan müzakere sayısı 2023 yılına geldiğinde %8,8 azalış oranıyla 1937 olmuştur. Bu sayıdaki azalmada özellikle üye aritmetiği ve üyelerin dairelere dağılımı nedeniyle Danıştay Kanunu'nun 13/2 maddesi uyarınca aynı dairede birden fazla heyetle çalışılması usulünün artık uygulanmamasının etkili olduğu düşünülebilir. Ancak çıkan dosya sayısındaki genel artışa bakıldığında müzakere sayısındaki azalmanın sonucu etkilemediği söylenebilir. Bunun yanında 2022 yılında 79 olan duruşma gün sayısı 2023 yılına geldiğinde %40,5 azalış oranıyla 47'ye inmiştir. Bu azalmanın arkasında ise 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremin hemen sonrasında özellikle duruşmalar konusunda alınan tedbirlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. 2023 yılında hem müzakere sayısında hem de duruşma sayısında belirli bir azalış gözlemlenmekle birlikte, çıkarılan iş sayısındaki artış eğilimi devam etmektedir.

Sonuç olarak 2023 yılında idari daire dahil olmak üzere açılan toplam dosya sayısı 90.500, karara bağlanan dosya sayısı ise 101.509 olup gelenin üzerinde dosyanın sonuçlandırıldığı görülmüştür.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

DANIŞTAYIN

2023 YILI İLKESEL KARARLARI

BÖLÜM

07

I.

İÇTİHA TLARI BİRLEŞTİRME KARARI

Yanında katıldığı tarafın kanun yollarına başvurmaması halinde müdahilin, tarafın işlem ve açıklamalarına açıkça aykırı olmamak şartıyla tek başına kanun yollarına başvurabileceği ve ilgili yargı merciince başvuru dilekçesinin bilgisine sunulmak üzere yanında katıldığı tarafa tebliğ edilmesi gerektiği hakkında.

İÇTİHATI BİRLEŞTİRME KURULU

Esas No:2021/4, Karar No:2023/1

Yanında katıldığı tarafın kanun yollarına başvurmaması halinde müdahilin tek başına kanun yoluna başvurup başvuramayacağı konusunda Danıştay dava daireleri ve kurulları tarafından verilen kararlar arasındaki aykırılığın içtihatların birleştirilmesi suretiyle giderilmesi istemi hakkında müdahilin, yanında katıldığı tarafın kanun yollarına başvurmaması halinde, onun işlem ve açıklamalarına açıkça aykırı olmamak şartıyla tek başına kanun yollarına başvurabileceği ve ilgili yargı merciince başvuru dilekçesinin yanında katıldığı tarafa tebliğ edilmesi gerektiği doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İçtihatları Birleştirme Kurulu önündeki konu, yanında katıldığı tarafın kanun yollarına başvurmaması halinde, müdahilin tek başına kanun yoluna başvurup başvuramayacağına ilişkindir.

Hak arama hürriyeti, herkesin yargı mercileri önünde davacı ya da davalı olarak iddia veya savunma haklarına sahip olması anlamına gelmektedir. Davaya müdahale müessesesinin amacı da taraf sıfatını haiz olmayan ancak yargılama neticesinde hak veya menfaati etkilenebilecek kişilere haklarını koruyabilmeleri ve savunabilmeleri açısından mahkeme önünde benzer bir imkanın temin edilmesidir.

Davaya müdahale müessesesi ile üçüncü kişinin, davayı kazanmasında hukuki yararının bulunduğu taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla "müdahil" sıfatıyla yargılamaya katılabilmesi sağlanmıştır. Burada, dava konusu uyuşmazlık ile müdahil arasında, adil yargılanma hakkı kapsamında değerlendirilebilecek bir ilişki bulunup bulunmadığı önem taşımaktadır. Anayasa'nın 36. maddesinde, adil yargılanma hakkının öznesi, "herkes" olarak gösterilmiştir. Bu çerçevede, her ne kadar tarafın sahip olduğu tüm haklardan onun gibi faydalanması mümkün değil ise de, taraf yanında konumlanan müdahilin de adil ve hakkaniyete uygun yargılanma, mahkemeye erişim, yargısal korunma talep edebilme, hukuki dinlenilme haklarından faydalanabilmesi gerekir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda üçüncü kişilerin davaya katılması hususu ayrıca düzenlenmemiş olup Kanun'un 31. maddesinde bu konuda 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na yollama yapılmıştır. 04/02/2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 1086 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış ve mevzuatta yürürlükten kaldırılan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na yapılan yollamaların, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılacağı kurala bağlanmıştır.

“Davaya müdahale” konusu Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 65. ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olup anılan Kanun'un 66. maddesi uyarınca, üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'i müdahil olarak davada yer alabilmektedir.

Fer'i müdahilin katıldığı davadaki hukuki durumu ise 68. maddede belirtilmektedir. Anılan maddede, müdahale talebinin kabulü hâlinde müdahilin, davayı ancak bulunduğu noktadan itibaren takip edebileceği, yanında katıldığı tarafın yararına olan iddia veya savunma vasıtalarını ileri sürebileceği, onun işlem ve açıklamalarına aykırı olmayan her türlü usul işlemlerini yapabileceği düzenlenmiştir.

Belirtilmesi gerekir ki ne mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda ne de yürürlükteki Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, müdahilin dava sonunda verilen karara karşı tek başına kanun yollarına başvuru yapıp yapamayacağı konusunda açık bir hükme yer verilmiştir. Dolayısıyla bu konuda bir sonuca ulaşabilmek için her iki Kanun'un müdahilin durumunu düzenleyen hükümlerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda, müdahilin yanında davaya katıldığı tarafla birlikte hareket edeceği belirtilmiş ve müdahile taraftan bağımsız olarak işlem yapma imkanı tanınmamıştır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ise müdahilin, tarafın işlem ve açıklamalarına aykırı olmayan her türlü usul işlemini yapabileceği düzenlenmiştir. Böylece, Mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda müdahilin tarafla birlikte hareket edeceğine yönelik düzenleme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile “tarafın işlem ve açıklamalarına aykırı olmayan her türlü usul işlemi yapma” şekline dönüştürülerek yapabileceği işlemler yönünden müdahilin hakları genişletilmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile yanında katıldığı tarafın işlem ve açıklamalarıyla çelişkili olmamak ve onun çıkarlarına hale getirmemek kaydıyla müdahilin her türlü usul işlemini yapabilmesi mümkün hale geldiğinden, yanında katıldığı tarafın bir usul işlemini yapmamış veya yapamamış olması gibi durumlarda işlemin sadece müdahil tarafından yapılmasından yola çıkılarak, bunun tarafın işlem ve açıklamalarına aykırı olacağından ya da çıkarlarına zarar vereceğinden söz edilemez. Aksine bir yorum, müdahillik müessesesinin getiriliş amacına uygun düşmeyecektir. Burada önem arz eden husus, müdahilin yapacağı işlemin, yanında katıldığı tarafın işlemleri ve açıklamaları ile çelişmemesi gerekliliğidir.

Tarafın bir işlemi yapmaması veya yapamaması ve bu işlemi müdahilin yapması da, tarafın işlem ve açıklamaları ile çelişki şeklinde yorumlanamaz. Zira, tarafın yaptığı herhangi bir işlem ya da açıklama bulunmadığından, çelişme olması da mümkün değildir.

Bu noktada, “usul işlemleri” kavramının da açıklanması gerekmektedir. Usul işlemleri, kanunda belirtilen şartlar dahilinde taraflarca yahut mahkemece yapılan, yargılamanın yürütülmesine ve ilerlemesine, uyuşmazlığın çözümüne katkı sağlayan faaliyetleri ifade

etmektedir. Kanun yollarına başvurma da, hükmün kesinleşmesini geciktiren, erteleyici ve kararın üst yargı organınca denetlenmesini sağlayan hukuki bir yol ve bu çerçevede bir usul işlemidir.

Davaya müdahale konusu, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda idari yargının özellikleri kapsamında ayrıca düzenlenmeyerek bu hususta Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na yollama yapıldığından, hukuk usulüne özgü olarak düzenlenen bu müesseseye, idari yargılama hukuku bakımından incelenirken, idari yargının amacı, işlevi, etkinliği, kendine özgü nitelikleri ve idari yargılama usulüne hakim olan temel ilkeler ile, kanun yollarına başvurunun etki ve sonuçlarının ilgili usul hükümleriyle birlikte değerlendirilmesi ve bu müessesenin idari yargıya göre yorumlanması gerekmektedir.

Hukuk usulünde uyuşmazlıkların çözümünde taraflarca hazırlama ilkesi geçerlidir ve mahkeme, tarafların iradesiyle bağlı bulunmaktadır. Uyuşmazlık, kamu düzeni ile sıkı sıkıya ilişkili ayrık durumlar hariç, taraflarca ileri sürülen iddia ve savunmalarla ve getirilen delillerle çözümlenmektedir.

İdari yargılama usulünde ise maddi gerçek ortaya çıkıp dava aydınlanana kadar tüm delillerin bizzat mahkemece toplanmasını ifade eden resen araştırma ilkesi geçerlidir. Hâkim, taraflarca sunulan delillerle bağlı değildir ve hatta gerek görürse doğruluğunu teyit etmek için çekişmeli olmayan hususlarda bile araştırma yapabilir veya vakia ve delillerdeki eksikliklerin tamamlanmasını sağlayabilir. Taraflar da kendi menfaatlerini koruyan delilleri mahkemeye sunabilir ve mahkemeye işbirliği yapabilir.

Nitekim, idari yargılama usulünde davaya müdahale, ilgilinin talebi ile olabileceği gibi medeni usul hukukundan farklı olarak, ilgili yargı merciince resen davanın ihbar edilmesi üzerine de söz konusu olabilmektedir. Bu bakımdan ihbar, müdahaleyi sağlamak amacıyla yapıldığına göre, doğrudan mahkeme tarafından kendisine ihbarda bulunulabilen idari yargılamadaki üçüncü kişi ile, ancak tarafın talebi ile dava kendisine ihbar edilen hukuk usulündeki üçüncü kişinin uyuşmazlık karşısındaki konumunun aynı olduğu söylenemez. Bununla birlikte, her iki halde de müdahil, davanın aydınlatılmasında önemli bir rol üstlenebilmektedir. Yargılamanın etkinliği için bu müessesenin sadece şeklen değil, esas yönünden de işlevsel bir şekilde tatbiki gerekmektedir.

Diğer taraftan, idari davaların özellikleri gereği bazı durumlarda müdahil, hukuk usulüne nazaran idari yargıda uyuşmazlığın konusu ile doğrudan ilgili olabilmektedir veya müdahil ile yanında katıldığı taraf arasındaki ilişki dava konusu edilmektedir. Bu çerçevede müdahil, davanın şekli anlamda tarafı olmasa da dava konusu uyuşmazlık maddi anlamda müdahilin hak ve menfaatini ilgilendirmekte ve müdahil verilecek kararın neticesinden doğrudan etkilenmektedir. Buna göre idari yargıda müdahilin yalnızca yanında katıldığı tarafın işlemlerine bağlı kılınması adil olmayan sonuçlar doğurabilecektir.

Bu bakımdan, müdahilin tek başına kanun yollarına başvurabilmesinin, resen araştırma ilkesinin benimsenmiş olduğu idari yargılama usulünde, maddi olayın doğru ve eksiksiz bir şekilde belirlenerek gerçeğe en uygun kararın verilmesine ve böylece kamu yararının gerçekleştirilmesine; idarenin hukuka uygun hareket etmesi sağlanarak hukuk düzeninin idari yargı eliyle korunmasına ve kanun yollarının hukukun ülke genelinde aynı şekilde uygulanmasını temin ederek kanun önünde eşitlik ilkesinin hayata geçirilmesi işlevinin yerine getirilmesine katkı sağlayacağı açıktır.

Bu açıklamalar çerçevesinde, idari yargının kendine özgü özellikleri göz önüne alınarak konu değerlendirildiğinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile tarafın işlem ve açıklamalarına aykırı olmayan her türlü usul işlemini yapma hakkı tanınan müdahilin, yanında katıldığı taraf hakkında verilen karara karşı tek başına kanun yollarına başvurabilmesinin, adil yargılanma hakkının temini bakımından gerekli olduğu neticesine ulaşılmıştır.

Öte yandan söz konusu düzenlemeler, yanında davaya katıldığı tarafın davadan ya da temyizden feragati veya vazgeçmesi yahut davayı kabul etmesi gibi aksi yöndeki iradesinin varlığı halinde müdahilin kanun yollarına başvurmasına engel teşkil etmektedir. Yani müdahilin, tarafın aksi yönde iradesinin varlığı halinde, bu iradeye aykırı ve bu iradeyle çelişen bir işlem yaparak kanun yollarına başvurma olanağı bulunmamaktadır.

Bu itibarla üçüncü kişinin davaya katılması konusunda İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinin yollaması nedeniyle uygulanan Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki düzenlemeler uyarınca müdahilin, yanında katıldığı tarafın işlem veya açıklamalarına aykırı olmadığı sürece, karara karşı tek başına kanun yollarına başvurabileceği sonucuna varılmıştır.

Ayrıca müdahilin tek başına yapmış olduğu kanun yolu başvurusuna ilişkin dilekçenin ilgili yargı merciince yanında katıldığı tarafa da tebliğ edilmesi ve söz konusu tarafın bilgisine sunulması kanun yolu aşamasından haberdar edilmesi gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Müdahilin, yanında katıldığı tarafın kanun yollarına başvurmaması halinde, onun işlem ve açıklamalarına açıkça aykırı olmamak şartıyla tek başına kanun yollarına başvurabileceği ve ilgili yargı merciince başvuru dilekçesinin yanında katıldığı tarafa tebliğ edilmesi gerektiği doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir.

II.

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ KARARLARI ARASINDAKİ AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİNE İLİŞKİN KARARLAR

A. VDDK TARAFINDAN VERİLEN KARARLAR

1. **Asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerlerinin tespitine yönelik takdir komisyonu kararlarına karşı en geç anılan kararların alındığı yılın son gününe kadar dava açılabilmesi hakkında.**

VDDK

Esas No:2022/14, Karar No:2023/2

Taşınmazlar için tahakkuk eden emlak vergisi matrahlarına esas teşkil etmek üzere belirlenen asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerlerinin tespitine yönelik takdir komisyonu kararlarından doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerlerinin tespitine yönelik takdir komisyonu kararlarına karşı en geç anılan kararların alındığı yılın son gününe kadar dava açılabilmesi yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 49. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde takdir komisyonlarının arsa ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin kararlarına karşı sadece kendilerine karar tebliğ edilen daire, kurum, teşekküller ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıklarının onbeş gün içinde ilgili vergi mahkemesi nezdinde dava açabileceği açıkça belirtilmişti. Bununla birlikte söz konusu düzenlemenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesinden sonra bu kararların mükelleflere tebliğine ilişkin bir düzenleme yapılmadığından mükellefler tarafından anılan takdir komisyonu kararlarının iptali istemiyle açılan davalarda dava açma süresi ile ilgili bir boşluk oluşmuştur. Bu nedenle, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlayacağı ve en son hangi tarihe kadar dava açılabilmesi hususlarının 213 sayılı Kanun ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun ilgili hükümleri çerçevesinde ve emlak vergisinin genel özellikleri dikkate alınarak irdelenmesi gerekmektedir.

Emlak vergisinin tarh ve tahakkukunu düzenleyen 1319 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri 09/04/2002 tarih ve 24721 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4751 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir. Bu Kanun'la emlak vergisi uygulaması sonucunda görülen olumsuzlukları ortadan kaldırmak ve vergilemede kolaylığın ve basitliğin sağlanması

amacıyla dört yılda bir alınmakta olan beyan esasının kaldırılması ve sadece vergi değerini tadil eden nedenlerin bulunması halinde mükelleflerden bildirim alınmasını sağlamaya yönelik değişiklikler yapılmıştır.

Emlak vergisi Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca bina ve arazi vergileri, dört yılda bir defa takdir işlemlerinin yapıldığı yılı takip eden bütçe yılının Ocak ve Şubat aylarında Kanun'un 29. maddesine göre hesaplanan vergi değeri esas alınarak yıllık olarak tarh olunacaktır. Tarh olunan vergilerin tahakkuk etmiş sayılacağı da Kanun'da ayrıca öngörülmüştür. Yine anılan Kanun hükümleri uyarınca yapılan tarh ve tahakkuku takip eden yıllarda, 29. maddeye göre tespit edilen vergi değeri üzerinden hesaplanan bina ve arazi vergileri, her bütçe yılının başından itibaren o yıl için tahakkuk etmiş sayılacaktır. Ayrıca vergi değeri mükellefiyetin başlangıç yılını takip eden yıldan itibaren her yıl, bir önceki yıl vergi değerinin Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeneden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle bulunacaktır.

Emlak vergisinin tarh ve tahakkuk ettirilmesinde esas alınan vergi değeri ise Kanun'da öngörülen diğer unsurlar yanında, Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 49. maddesi uyarınca asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin hükümlere göre takdir komisyonlarınca takdir olunan birim değerler dikkate alınarak hesaplanmaktadır.

Dolayısıyla sahip olduğu bina veya arazi nedeniyle emlak vergisi ödemekle yükümlü olan vergi mükellefleri açısından, takdir komisyonlarınca belirlenen asgari ölçüde birim değerleri, takdirin yapıldığı yılı takip eden ve bunu izleyen yıllarda, takdir komisyonunca kanunda öngörülen süre ve koşullar altında yeni bir birim değer takdir edilinceye kadar, ödenecek emlak vergisi tutarının belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

Emlak vergisi mükellefleri, muhatap olacakları vergi yükünün hesaplanmasında esas alınacak takdir komisyonlarınca takdir edilen asgari ölçüde birim değerleri ile bu değerler üzerinden hesaplanarak bulunan vergi değerinin ve vergi değeri esas alınarak her yıl için tarh ve tahakkuk ettirilecek emlak vergisi tutarının hukuka uygun bir biçimde hesaplanıp hesaplanmadığını yargı mercileri önünde ihtilaf konusu yapmak isteyebilirler.

Kanun'un dört yıllık bir dönem boyunca emlak vergisinin hesaplanması ile tarh ve tahakkuk ettirilmesi açısından öngördüğü yukarıda ana hatlarıyla belirlenen yöntem emlak vergisi mükellefleri yönünden hukuken belirli ve öngörülebilir niteliktedir. Bu nedenle emlak vergisi mükellefleri, vergi yükünün belirlenmesinde temel bileşeni oluşturan ve takdir komisyonlarınca takdir olunan asgari ölçüde birim değerlerinin hukuka uygunluğunu yargı mercileri önünde ihtilafa konu etmek istedikleri takdirde, davanın, Kanun'da hukuken belirli ve öngörülebilir bir biçimde düzenlenen bu tarh ve tahakkuk usulüne uygun bir şekilde açılması, kanun koyucunun anılan tarh ve tahakkuk usulünü benimseme amacını da gözetilen bir yaklaşım olacaktır.

Arsa ve arazilere ait asgari ölçüde birim değerlerinin nasıl belirleneceğine dair usul, 1319 sayılı Kanun'daki hükümlerden ayrı olarak 213 sayılı Kanun'un mükerrer 49. maddesinde ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre, takdir komisyonlarının arsalara ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin dört yılda bir yapacakları takdirler, tarh ve tahakkuk işleminin yapılacağı sürenin başlangıcından en az altı ay önce karara bağlanacaktır. Ayrıca takdir edilen birim değerlerden, arsalara ait olanlar takdirin ilgili bulunduğu il ve ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, ziraat odalarına ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıkları

ile belediyelere, araziye ait olanlar il merkezlerindeki ticaret ve ziraat odalarına ve belediyelere imza karşılığında verilecektir.

Takdir komisyonu kararlarına karşı kimlerin hangi sürelerde yargı yoluna gidecekleri hususunda, 213 sayılı Kanun'un mükerrer 49. maddesinin (b) işaretli fıkrasının üçüncü fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ve bu hususa ilişkin yeni bir düzenleme yapılmamış olması nedeniyle bir açıklık bulunmamakta ise de Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesi dikkate alındığında anılan kararlara karşı mükelleflerin dava açabileceklerinin kabulü gerekmektedir.

Kanun koyucu tarafından, dört yılda bir olmak üzere, takip eden yılda Ocak ve Şubat aylarında tarh ve tahakkuk edecek bina vergisi ve arazi vergisi yönünden arsa ve arazi birim değerlerinin belirlenerek ticaret odalarına, ziraat odalarına ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıkları ile belediyelere imza karşılığında bildirilmesi sürecinin, emlak vergisinin tarh ve tahakkuk edeceği tarihten altı ay önce başlaması ve ivedi bir şekilde özel bir yargılama usulü benimseyerek dava sürecinin yeni yıldan önce bitirilmiş olmasının amaçlandığı açıktır.

Kanun koyucunun amacı bu şekilde olmakla birlikte Anayasa Mahkemesinin takdir komisyonlarınca belirlenen değerlere karşı bu değer belirlenmesinden menfaati etkilenen mükelleflere yargı yolunun kapatılmasının Anayasa'nın hak arama hürriyeti ve hukuk devletine ilişkin 2 ve 36. maddelerine aykırı görerek 213 sayılı Kanun'un mükerrer 49. maddesinin (b) bendinde yer alan kuralı iptal etmesi ve mükelleflere anılan kararların tebliğine ilişkin bir düzenleme yapılmamış olması karşısında mükelleflerin açacakları davalarda dava açma süresinin hak arama hürriyetine uygun bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.

Bu durumda Kanun'da takdir komisyonu kararlarının mükelleflere tebliğ edilmesi yönünde bir usul benimsenmemiş olması durumu gözetilerek mükelleflerce emlak vergisine esas asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerinin tespitine yönelik takdir komisyonu kararlarının öğrenme tarihinden itibaren (30) günlük genel dava açma süresi içerisinde ve en geç anılan kararın alındığı yılın son gününe kadar dava açabileceklerinin kabul edilmesi gerekmekte olup, bu tarihten sonra dava açma imkanı bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerlerinin tespitine yönelik takdir komisyonu kararlarına karşı en geç anılan kararların alındığı yılın son gününe kadar dava açılacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

Öte yandan, bu tür davalarda takdir komisyonu kararının kısmen iptaline karar verilmesinin, idari işlem niteliğinde yargı kararı verildiği veya takdir komisyonuna tanınan metrekare birim değerini belirleme yetkisinin yargı merciince kullanıldığı ya da yargı mercileri tarafından yerindelik denetimi yapıldığı şeklinde değerlendirilmesi ise mümkün değildir. Çünkü yargı merciinin ilk elden metrekare birim değerini belirlediği, böylece âdeta takdir komisyonunun yerine geçerek doğrudan bir idari işlem tesis ettiği söylenebilir. Yargı merciince yapılan, esasen, takdir komisyonunca belirlenmiş metrekare birim değerinin, çeşitli bilimsel verileri de (değeri tespit edilen bölgenin imar ve altyapı durumu, iş merkezlerine uzaklığı, ulaşım imkanları vs.) dikkate alarak ve yargı merci gözetiminde icra edilen keşif ve bilirkişi incelemelerinin sonuçlarından yararlanarak hukuka uygunluğunu denetlemekten ibarettir. Bu nedenle, yargı merciinin takdir komisyonuna tanınan metrekare birim değerini belirleme yetkisini sınırladığı veya ortadan kaldırdığı değil, ancak bu yetkinin hukuka uygun kullanılıp kullanılmadığını incelediği düşünülebilir ki, bunun da yerindelik denetimi anlamına gelmeyip hukukilik denetiminin sınırları içinde kaldığında şüphe bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, emlak vergisi vergi değerine esas olmak üzere arsa ve arazilerin asgari ölçüde metrekare birim değerinin tespitine ilişkin takdir komisyonu kararına karşı açılan davada, mahkemece takdir komisyonunca tespit edilen asgari ölçüde metrekare birim değerinin yüksek olduğu sonucuna varılması halinde davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

3. Vergilendirme işleminin dayanağı kanun hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesinin, yürürlükte olduğu dönemde bu kanun hükmüne istinaden yapılmış işlemlerin düzeltme ve şikâyet yolu ile vergi hatası kapsamında değerlendirilmesine imkân vermeyeceği hakkında.

VDDK

Esas No:2023/2, Karar No:2023/4

İhale kapsamında imzalanan sözleşme nedeniyle ve ihale kararı üzerinden ödenen damga vergileri ile hak ediş ödemeleri üzerinden kesilen damga vergilerinin 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun ek 2. maddesi uyarınca istisna kapsamında olduğu belirtilerek iadesi istemiyle 488 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "...ve yabancı firmalarca da teklif verilen..." ibaresinin iptaline dair Anayasa Mahkemesinin 24/12/2020 tarih ve E:2020/15; K:2020/78 sayılı kararının yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılan düzeltme başvurularının reddi üzerine yapılan şikâyet başvurularının reddine dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, vergilendirme işleminin dayanağı kanun hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesinin, yürürlükte olduğu dönemde bu kanun hükmüne istinaden yapılmış işlemlerin düzeltme ve şikâyet yolu ile vergi hatası kapsamında değerlendirilmesine imkân vermeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Kanun koyucu tarafından, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 116 ve devamı maddelerinde, anılan Kanun'da belirtilen vergi hatalarına yönelik ayrı ve sınırlı bir başvuru yolu olan düzeltme ve şikâyet yolu öngörülmüştür. Bu düzenlemeler ile Vergi Usul Kanunu'nun aradığı anlamdaki vergi hatalarının bulunması haline özgü olmak kaydıyla doğrudan vergilendirme işlemine karşı süresi içinde açılacak dava hakkından ayrı olarak zamaşımı süresi içinde olmak koşuluyla düzeltme ve şikâyet yoluna başvurularak vergi hatasının düzeltilmesinin yetkili idari makamlardan istenilebilmesine, başvurunun reddi halinde uyuşmazlığın yargı mercii önüne getirilebilmesine imkân tanınmıştır.

Vergi Usul Kanunu'nun ilgili düzenlemeleri uyarınca, düzeltme ve şikâyet yoluna başvurulabilmesi için ileri sürülen hatanın hukuki yorum gerektirmeyecek şekilde açık ve net olarak belirlenebilmesi gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, düzeltme ve şikâyet konusu

yapılabilecek vergi hataları, kendisinden düzeltme isteminde bulunulan idari makam veya uyuşmazlık halinde yargı mercii tarafından, Vergi Usul Kanunu'nun 3. maddesinde öngörülen yorum tekniklerine başvurulmadan ilk bakışta anlaşılabilir nitelikte olan vergilendirme işlemlerindeki hatalardır. Uyuşmazlığın çözümünün maddi olayların değerlendirilmesi ve mevzuatın yorumlanmasını gerektirmesi halinde ise "vergi hatası"-dan değil "hukuki uyuşmazlık"tan bahsedilebilecektir. Dolayısıyla düzeltme ve şikâyet başvuruları sonucunda idari davaya konu olabilecek nitelikteki şikâyet başvurusunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılacak davalarda, idari yargı mercisinin denetim alanı, esas bakımından, uyuşmazlıkta tespiti hukuki yorum gerektirmeyen açık bir vergi hatasının bulunup bulunmadığı ve bu kapsamda idarenin başvuruyu reddetmesinin hukuka uygun olup olmadığıyla sınırlıdır.

Aykırlığın giderilmesi istemine konu kararlardaki uyuşmazlıklarda, idareler tarafından ihale edilen muhtelif işleri üstlenen davacılar tarafından, ihale kapsamında imzalanan sözleşme nedeniyle ve ihale kararı üzerinden ödenen damga vergileri ile hak edilmiş ödemeleri üzerinden kesilen damga vergilerinin 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun ek 2. maddesi uyarınca istisna kapsamında olduğu belirtilerek iadesi istemiyle 488 sayılı Kanun'un 6728 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle değiştirilen ek 2. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "...ve yabancı firmalarca da teklif verilen..." ibaresinin iptaline dair Anayasa Mahkemesinin 24/12/2020 tarih ve E:2020/15, K:2020/78 sayılı kararının yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılan düzeltme başvurularının reddi üzerine yapılan şikâyet başvurularının reddine dair işlemlerin iptali istemiyle davalar açılmıştır.

Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulunca, vergilendirme işleminin dayanağı kanun hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesinin, yürürlükte olduğu dönemde bu kanun hükmüne istinaden yapılmış işlemlerin vergi hatası kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda ortaya çıkan aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Anayasa'nın 152. maddesinin üçüncü fıkrası ile 153. maddesinin son fıkrası dikkate alındığında somut norm denetimi yolunun işletilmesi suretiyle yapılan başvuru neticesinde verilen iptal kararının, kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarih itibarıyla derdest olan ve Anayasa'ya aykırılık iddiasının ileri sürüldüğü uyuşmazlık bakımından uygulanacağına tereddüt bulunmamaktadır. Öte yandan bu durumun, sadece Anayasa'ya aykırılık iddiasının ileri sürüldüğü uyuşmazlıkla sınırlı olmadığı, iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı tarih itibarıyla derdest olan tüm uyuşmazlıklar yönünden geçerli olduğu genel kabul görmektedir.

Ancak, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından sonra, iptal edilen hükme istinaden tesis edilmiş olan vergilendirme işlemleri yönünden çıkarılan uyuşmazlıklar bakımından, iptal kararının geçmişe etkili sonuç doğurup doğurmayacağı hususu tartışmalı durumdadır.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının geriye yürümeyeceğine ilişkin kuralın, iptal edilen hüküm uyarınca kazanılmış hakların ortadan kaldırılmasına yol açacak sonuçların önlenmesi amacıyla kabul edildiği, bu kararların kişilerin lehine sonuç doğuracak şekilde geçmişe yürütülmesi gerektiği yönünde değerlendirme yapılabileceği gibi, anılan kuralın sadece kazanılmış hakların korunması amacıyla matuf olmayıp aynı zamanda idari istikrarın ve hukuki kesinliğin korunmasını da gözettiği, bu nedenle iptal kararlarının geriye yürütülmesinin söz konusu olamayacağı şeklinde yorumlanması da mümkündür.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu kararlar yönünden özellik arz eden husus, dava konusu edilen işlemlerin, ancak hukuki yorum gerektirmeyecek şekilde açık ve net olarak belirlenebilir nitelikteki hatalar yönünden işletilebilecek olan düzeltme ve şikâyet müessesesi kapsamında yapılan başvurular neticesinde tesis edilmiş olmasıdır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükme dayanılarak iptal kararından önce tesis edilmiş idari işlemlerin, Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin hükümleri kapsamında ve iptal kararı nedeniyle bu işlemlerin vergi hatası oluşturacak nitelikte hukuka aykırı hale geldiği iddiasıyla düzeltilmelerinin istenip istenmeyeceği noktasının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bu bağlamda, Bölge İdare Mahkemesi Vergi Dava Dairelerince vergi hatası olup olmadığına dair üzerinde değerlendirme yapılan hususun (Anayasa Mahkemesinin iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından sonra, iptal edilen hükme istinaden tesis edilmiş olan vergilendirme işlemleri yönünden çıkarılan uyuşmazlıklar bakımından, iptal kararının geçmişe etkili sonuç doğurup doğurmayacağı hususunun), yukarıda belirtildiği üzere, üzerinde hukuki yorum teknikleri ile farklı mülhazalar yapılabilecek nitelikte olduğunda ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun aradığı anlamda açık bir vergi hatası oluşturmadığında hukuken tereddüt edilebilecek bir yön bulunmamaktadır.

Öte yandan, 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca içtihadı birleştirme kararları, Danıştay daire ve kurulları ile idari mahkemeleri ve idareyi bağlayıcı niteliği haiz olması nedeniyle objektif sonuç doğurmaktadır. Dolayısıyla, sonuçları bakımından Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarıyla benzerlik göstermektedir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun, yukarıda değinilen 10/06/1993 tarih ve E:1992/1, K:1993/2 sayılı kararında da, içtihadı birleştirme kararlarının geçmişe etkili sonuç doğurmayacağı belirtilerek içtihadı birleştirme kararı verilmeden önceki dönemler için bu karara aykırı şekilde uygulanmış vergilendirme işlemlerinin Vergi Usul Kanunu'nun 118. maddesi kapsamında vergi hatası olarak değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir.

Bahsi geçen kararda, içtihadı birleştirme kararının etkisi ve vergi hatası bağlamında yapılan değerlendirmenin, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı yönünden de dikkate alınması gerekmektedir.

Sonuç olarak, vergilendirme işleminin dayanağı olan kanun hükmününün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesinin, yürürlükte olduğu dönemde bu kanun hükmüne istinaden yapılmış işlemlerin düzeltme ve şikâyet yolu ile vergi hatası kapsamında değerlendirilmesine imkân vermeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

4. Hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın da damga vergisine tabi olduğu hakkında.

VDDK

Esas No:2023/3, Karar No:2023/5

İdarelerce ihale edilen hizmet alım işlerini üstlenen davacılar tarafından, hak ediş ödemeleri üzerinden kesilen damga vergilerinin asgari ücret artışı nedeniyle ortaya çıkan fiyat farkından kaynaklanan kısmının iadesi istemiyle yapılan düzeltme başvurularının reddi üzerine yapılan şikâyet başvurularının reddine dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine yeni ihale kararı alınmadan, ek sözleşme düzenlenmeden veya bunların mahiyetini iktisap eden herhangi bir kağıt düzenlenmeden ya da harcama yetkilisinden “olur” veya “onay” alınmadan asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın da damga vergisine tabi olduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Bölge İdare Mahkemesi Vergi Dava Dairelerince kesin olarak verilen kararlar arasındaki aykırılık, hizmet alımı işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine yeni ihale kararı alınmadan, ek sözleşme düzenlenmeden veya bunların mahiyetini iktisap eden herhangi bir kağıt düzenlenmeden ya da harcama yetkilisinden “olur” veya “onay” alınmadan asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın da damga vergisine tabi olup olmadığına ilişkindir.

Bölge İdare Mahkemesi Vergi Dava Dairelerince kesin olarak verilen kararlar arasında konunun, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin hükümleri kapsamında değerlendirilebilecek açık bir vergi hatası teşkil edip etmediği hususunda bir aykırılık bulunmadığından, bu yönden değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinde damga vergisinin konusu, Kanun'a ekli (I) Sayılı Tablo'da yazılı kağıtlar olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla, Kanun'a ekli (I) Sayılı Tablo'da dört başlık altında sayılan kağıtlar üzerinden damga vergisi alınması gerekmektedir.

Bu çerçevede, resmî dairelerce hizmet alımı işi nedeniyle alınan ihale kararları, anılan Kanun'a ekli (I) Sayılı Tablo'nun "Kararlar ve mazbatalar" başlıklı bölümünün (2) numaralı bendi; ihale kapsamında düzenlenen sözleşmeler, aynı Tablo'nun "Akitlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün "A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar" başlıklı bendinin (1) numaralı alt bendi; resmî daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle kişiler tarafından resmî dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmî daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havaalelerine tediyelerini temin eden kağıtlar ise aynı Tablo'nun "IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar" başlıklı bölümünün "1. Makbuzlar" başlıklı bendinin (a) işaretli altı bendi uyarınca ayrı ayrı damga vergisine tabi olacaktır.

Bu durumda, resmî daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemelerin, anılan dairelerin nam ve hesabına kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesinin veya emir ve havaalelerine tediyelerinin teminine yönelik olarak asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarını da içerecek şekilde düzenlenen hak ediş ödemelerine ilişkin kağıtların, kağıtlarda gösterilen toplam tutar üzerinden damga vergisine tabi tutulmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Öte yandan, asgari ücret artışından kaynaklanan kısım için ihale kararı alınmaması, ek sözleşme veya bunların mahiyetini iktisap eden herhangi bir kağıt düzenlenmemesi ya da harcama yetkilisinden "olur" veya "onay" alınmaması, söz konusu kısmın hak ediş ödemeleri nedeniyle düzenlenen kağıtlar kapsamında damga vergisine tabi tutulmasına engel teşkil etmemektedir.

Sonuç olarak, hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın da damga vergisine tabi olduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

5. **Hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının da dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın iadesine ilişkin istemlerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin hükümleri kapsamında incelenebileceği hakkında.**

VDDK

Esas No:2023/4, Karar No:2023/6

İdarelerce ihale edilen hizmet alım işlerini üstlenen davacılar tarafından, hak ediş ödemeleri üzerinden kesilen damga vergilerinin asgari ücret artışı nedeniyle ortaya çıkan fiyat farkından kaynaklanan kısmının iadesi istemiyle yapılan düzeltme başvurularının reddi üzerine yapılan şikâyet başvurularının reddine dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine yeni ihale kararı alınmadan, ek sözleşme veya bunların mahiyetini iktisap eden herhangi bir kağıt düzenlenmeden ya da harcama yetkilisinden "olur" veya "onay" alınmadan asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının da dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın iadesine ilişkin istemlerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin hükümleri kapsamında incelenebileceği, ancak asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farkından alınan damga vergisinde, 213 sayılı Kanun'un anılan hükümleri kapsamında değerlendirilebilecek açık bir vergi hatası bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

213 sayılı Kanun'un 116 ve devamı maddelerinde haksız veya fazla tahsil edilen vergilerin iadesine yönelik özel, ayrı ve sınırlı bir başvuru yolu olan düzeltme ve şikâyet yolu düzenlenmiştir. Vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin bu düzenlemeler uyarınca düzeltme ve şikâyet yoluna başvurulması için vergiye ilişkin hesaplar ile vergilendirilmede yapılan hatalar yüzünden mükelleften haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınması gerekmektedir.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu olaylarda, idarelerce ihale edilen hizmet alım işlerini üstlenen davacılar tarafından, hak ediş ödemeleri üzerinden kesilen damga vergileri-

nin asgari ücret artışı nedeniyle ortaya çıkan fiyat farkından kaynaklanan kısmının damga vergisine tabi olmadığı iddia edilerek kesinti yoluyla yapılan ödemelerde “verginin mevzuunda hata” bulunduğundan bahisle düzeltme ve şikayet yoluna başvurulmuştur.

Davacılar tarafından anılan işlemlerde bulunduğu iddia edilen hukuka aykırılıkların vergilendirme işleminin özüne ve verginin konusunun saptanmasına ilişkin olduğu dikkate alındığında bunların, Kanun’un düzeltme ve şikayete ilişkin hükümleri çerçevesinde vergilendirme hataları kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Diğer taraftan, hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine yeni ihale kararı alınmadan, ek sözleşme veya bunların mahiyetini iktisap eden herhangi bir kağıt düzenlenmeden ya da harcama yetkilisinden “olur” veya “onay” alınmadan asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının da dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısım için damga vergisi alınıp alınmayacağı hususunda ortaya çıkan aykırılığın giderilmesi istemiyle yapılan başvuru üzerine Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun 11/10/2023 tarih ve E:2023/3, K:2023/5 sayılı kararıyla, hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın da damga vergisine tabi olduğuna karar verilmiştir.

Bu durumda, asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farkının, hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine dahil edilmesi halinde anılan fiyat farkından kaynaklanan kısım için alınan damga vergisinde, 213 sayılı Kanun’un vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin hükümleri kapsamında değerlendirilebilecek açık bir vergi hatası bulunmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, hizmet alım işi nedeniyle yüklenici firmaya yapılan hak ediş ödemelerine yeni ihale kararı alınmadan, ek sözleşme veya bunların mahiyetini iktisap eden herhangi bir kağıt düzenlenmeden ya da harcama yetkilisinden “olur” veya “onay” alınmadan asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farklarının da dahil edilmesi durumunda anılan fiyat farkından kaynaklanan kısmın iadesine ilişkin istemlerin, 213 sayılı Kanun’un vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin hükümleri kapsamında incelenebileceği, ancak asgari ücret artışından kaynaklanan fiyat farkından alınan damga vergisinde, 213 sayılı Kanun’un anılan hükümleri kapsamında değerlendirilebilecek açık bir vergi hatası bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

B. İDDK TARAFINDAN VERİLEN KARARLAR

1. Bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşların taşra teşkilatında görev yapan tüm avukatların görev tahsisli lojman tahsisi talebinde bulunabileceği hakkında.

İDDK

Esas No:2022/57, Karar No:2023/5

Karayolları Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında görev yapmakta olan avukatların görev tahsisli kamu konutu tahsis edilmesi istemiyle yaptıkları başvuruların zımnen reddedilmesi işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşların taşra teşkilatında görev yapan tüm avukatların görev tahsisli lojman tahsisi talebinde bulunabileceği ve ilgili mevzuat uyarınca yapılacak değerlendirme sonucu (görev tahsisli lojman sayısı, görev tahsisli lojman tahsis edilebilecek personel sayısı, bunlar arasındaki öncelik durumu vb. hususlar göz önünde bulundurularak yapılacak değerlendirme sonrasında) görev tahsisli lojman tahsis edilebileceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılık, Karayolları Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında görev yapmakta olan avukatlara görev tahsisli kamu konutu tahsis edilip edilemeyeceği hususundan kaynaklanmaktadır.

İdarece taşra teşkilatında görev yapmakta olan avukatlara görev tahsisli lojman tahsisi yapılmamasının gerekçesi olarak gösterilen ve anılan mahkemelerce yapılan yargılamada da kararlara esas alındığı görülen; Karayolları Genel Müdürlüğünün 21/11/2016 tarih ve 35188818-020/ E.43777 sayılı "Taşra Teşkilatı Görev Tahsisli Unvanlar" konulu Olur'unun "Avukat (Birim Amiri ve vekili)" yazılı kısmındaki "Birim Amiri ve vekili" ibaresinin iptali istemiyle Danıştay Onikinci Dairesinin E:2019/4552 esasına kayıtlı dosyada dava açıldığı, anılan Dairenin 16/06/2022 tarih ve K:2022/3869 sayılı kararıyla; "Kamu Konutları Kanunu ve Kamu Konutları Yönetmeliği hükümlerini uygulamakla yükümlü ve anılan hükümler çerçevesinde düzenleme yapma yetkisi bulunan davalı idare tarafından, kendisine verilen yetkinin aşılması suretiyle, Yönetmelik ile tanınan bir hakkın daraltılması ve

kısıtlanması sonucunu doğuracak düzenlemeler getiren ve normlar hiyerarşisi sıralanması ve uygulanması bakımından kanun ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak tesis edilen dava konusu düzenlemede hukuka uygunluk bulunmadığı” gerekçesiyle söz konusu ibarenin iptaline karar verilmiş olup, bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu ise Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 16/02/2023 tarih ve E:2023/182,K:2023/260 sayılı kararıyla reddedilerek karar kesinleşmiştir.

İlgili Yönetmelik hükümlerine göre, görev tahsisli konutların, Kamu Konutları Yönetmeliği’ne ekli (2) Sayılı Cetvel’de belirtilen makam ve rütbe sahiplerine, görevlerinin önemi ve özelliği ile yetki ve sorumlulukları gereği tahsis edilen konutlar olduğu ve söz konusu Cetvel’de belirtilenlere, Cetvel’deki sıraya göre, yetkili konut dağıtım komisyonu tarafından tahsis edileceği, yeteri kadar görev tahsisli konutun olmaması halinde konut tahsisi talebinde bulunanların anılan Cetvel’de belirtilen sıra esas alınarak Yönetmeliğe ekli (4) Sayılı Cetvel’deki esaslara göre, kendi aralarında puanlamaya tabi tutulacağı anlaşılmaktadır.

Yine Yönetmeliğe ekli (2) Sayılı Cetvel’de; kurum ve kuruluşlara, personelin görevinin önemi, idareye yararlılığı, yetki ve sorumluluğu ile kilit görevde olması gibi özellikler göz önünde bulundurularak bu Cetvel’de sayılan görev unvanlarına eş değerde ve en altta belirtilen görev unvanından aşağı inilmemek üzere görev tahsisli konut tahsis edilecek ek görev unvanları tespit etme ve bu Cetvel’deki görev unvanları sırası, hiyerarşi ve görevin önem derecesi esas alınarak görev tahsisli konut tahsis edilecek görev unvanlarını, bir cetvel halinde ayrıca düzenleme hususunda yetki tanınmış olup, Cetvel’de II. Grubun 7. sırasında, Bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarında görev tahsisli konut tahsis edilecek temsil özelliği olan kişi, makam ve rütbe sahipleri arasında “avukat” unvanına yer verildiği görülmektedir.

Bu durumda, Kamu Konutları Yönetmeliği’nin ilgili hükümleri doğrultusunda bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşların taşra teşkilatında görev yapan tüm avukatların görev tahsisli lojman tahsisi talebinde bulunabileceği ve anılan Yönetmelik hükümlerine göre yapılacak değerlendirme sonucu (görev tahsisli lojman sayısı, görev tahsisli lojman tahsis edilebilecek personel sayısı, bunlar arasındaki öncelik durumu vb. hususlar göz önünde bulundurularak yapılacak değerlendirme sonrasında) görev tahsisli lojman tahsis edilebileceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşların taşra teşkilatında görev yapan tüm avukatların görev tahsisli lojman tahsisi talebinde bulunabileceği ve ilgili mevzuat uyarınca yapılacak değerlendirme sonucu görev tahsisli lojman tahsis edilebileceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2. Atandıkları eğitim kurumlarında zorunlu hizmet yükümlülüğünü tamamladıktan sonra, aynı il/ilçede ve yine zorunlu hizmet alanında bulunan başka bir eğitim kurumuna, “norm kadro fazlası veya isteğe bağlı” olarak atanan öğretmenlere, “arttırımlı hizmet puanı” verilmesi gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2022/66, Karar No:2023/7

Zorunlu çalışma yükümlülükleri nedeniyle atandıkları eğitim kurumlarında zorunlu hizmet yükümlülüğünü tamamladıktan sonra, aynı il/ilçede ve yine zorunlu hizmet alanında bulunan başka bir eğitim kurumuna norm kadro fazlası veya isteğe bağlı olarak atanan öğretmenlerin, zorunlu hizmet bölgesinde fazladan çalıştıkları süreler için Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 40. maddesinin 6. fıkrasına göre arttırımlı hizmet puanı verilmesi yolundaki taleplerinin reddine ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, atandıkları eğitim kurumlarında zorunlu hizmet yükümlülüğünü tamamladıktan sonra, aynı il/ilçede ve yine zorunlu hizmet alanında bulunan başka bir eğitim kurumuna, “norm kadro fazlası veya isteğe bağlı” olarak atanan öğretmenlere, zorunlu çalışma alanında fiilen görev yapmaya devam etmeleri sebebiyle, zorunlu hizmet alanları için öngörülen azami çalışma süresinin üzerinde çalıştıkları süreler için Yönetmeliğin 40. maddesinin 6. fıkrasına göre “arttırımlı hizmet puanı” verilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık; 06/05/2010 tarihinden sonra Millî Eğitim Bakanlığı kadrolarında öğretmen olarak göreve başlayan ve dolayısıyla zorunlu hizmet yükümlüsü olup, atandıkları eğitim kurumlarında zorunlu hizmet yükümlülüğünü tamamladıktan sonra, aynı il/ilçe'de ve yine zorunlu hizmet alanında bulunan başka bir eğitim kurumuna, “zorunlu hizmet yükümlülüğünü yerine getirmek üzere” değil de “norm kadro fazlası veya isteğe bağlı” olarak atananlara, zorunlu hizmet alanları için öngörülen azami çalışma süresinin üzerinde çalıştıkları süreler için Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 40. maddesinin 6. fıkrasına göre arttırımlı hizmet puanı verilip verilmeyeceğine ilişkindir.

İlgili mevzuat hükümlerine göre, yurdun çeşitli hizmet bölgelerinde görev yapmaları zorunlu olan öğretmenlerin, hizmet puanı, hizmet bölgeleri, ihtiyaçlara göre bölgelerarası yer değiştirme esasları ve atamalarında uyulacak temel ilkeler ile hizmet alanları gibi hususlar, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan Yönetmelik'te düzenlenmiştir.

Hizmet alanları bakımından belirlenen puanlardan, görev yapılan hizmet alanı için öngörülen puanın o hizmet alanındaki çalışma süresi ile çarpımı sonucu elde edilen hizmet puanı; öğretmenin görev yaptığı yerlere ve görev yaptığı yerlerdeki hizmet süresine göre değişirken, genel olarak öğretmenler hakkında yapılan atama işlemlerinde esas alınmaktadır.

Yönetmelikte, her derece ve türdeki eğitim kurumlarının gruplandırılmasıyla oluşturulan alanlar, hizmet alanı olarak tanımlanmış; zorunlu hizmet yükümlülüğünün ise, 4., 5. veya 6. hizmet alanlarından birinde ya da birkaçında yerine getirilebileceği öngörülmüştür.

Yönetmeliğin 40. maddesinin -işlem tarihinde yürürlükte olan- 6. fıkrasında, zorunlu hizmet yükümlülüğünü yerine getirmek üzere zorunlu hizmet alanlarına atanıp zorunlu hizmet alanlarında fiilen görev yapmakta olan öğretmenlerden, zorunlu hizmet alanları için öngörülen azami çalışma sürelerinin üzerinde görev yapanların hizmet puanlarının, görev yapmakta oldukları hizmet alanı için öngörülen puan dikkate alınarak azami çalışma sürelerinin üzerinde geçen yıllar için belli oranlarda artırılması kurala bağlanmıştır. Anılan kuralın incelenmesinden, arttırımlı hizmet puanından istifade edebilmek için, zorunlu hizmet yükümlülüğünün tamamlandığı eğitim kurumunda çalışmaya devam edilmesi yolunda bir kısıtlama getirilmediği, zorunlu hizmet yükümlülüğünü yerine getirmek üzere zorunlu hizmet alanlarına atandıktan sonra zorunlu hizmet alanında fiilen görev yapmaya devam edilmesinin yeterli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, zorunlu hizmet yükümlülükleri nedeniyle atandıkları eğitim kurumlarında zorunlu hizmet yükümlülüğünü tamamladıktan sonra, aynı il/ilçede ve yine zorunlu hizmet alanında bulunan başka bir eğitim kurumuna, norm kadro fazlası veya isteğe bağlı olarak atanan öğretmenlere, zorunlu hizmet alanında fiilen görev yapmaya devam etmeleri sebebiyle zorunlu hizmet alanları için öngörülen azami çalışma süresinin üzerinde çalıştıkları süreler için, "zorunlu hizmet yükümlülüğünü" ve bu yükümlülüğü yerine getirmek üzere atanan öğretmenlerin "zorunlu hizmet alanlarında çalışmalarını" teşvik niteliğinde olan söz konusu Yönetmelik düzenlemesine dayalı olarak arttırımlı hizmet puanı verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, Bölge İdare Mahkemesi kararları arasındaki aykırılığın, iptal kararı doğrultusunda giderilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, atandıkları eğitim kurumlarında zorunlu hizmet yükümlülüğünü tamamladıktan sonra, aynı il/ilçede ve yine zorunlu hizmet alanında bulunan başka bir eğitim kurumuna, "norm kadro fazlası veya isteğe bağlı" olarak atanan öğretmenlere, zorunlu hizmet alanları için öngörülen azami çalışma süresinin üzerinde çalıştıkları süreler için Yönetmeliğin 40. maddesinin 6. fıkrasına göre "arttırımlı hizmet puanı" verilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
σ
p
o
r

3. Yükseköğretim kurumlarından kendi isteği ile ayrılan öğretim üyelerinin, ayrıldıkları yükseköğretim kurumlarında yeniden göreve başlatılmaları hususunda idarelerin takdir yetkisi bulunduğu hakkında.

İDDK

Esas No:2022/71, Karar No:2023/32

Yükseköğretim kurumlarında görev yapmakta iken, mahkemece veya disiplin kararı dışında herhangi bir nedenle kendi isteği ile görevinden ayrılan öğretim üyelerinin, ayrıldıkları yükseköğretim kurumlarına tekrar dönme istemiyle yaptıkları başvuruların reddedilmesi işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, yükseköğretim kurumlarında görev yapmakta iken, mahkeme veya disiplin kararı dışında kendi isteği ile görevinden ayrılan öğretim üyelerinin, 2547 sayılı Kanun'un 60/b maddesi hükmü uyarınca ayrıldıkları yükseköğretim kurumlarındaki görevlerine dönme istemleri hakkında idarelerin takdir yetkisi bulunduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 60. maddesinin (b) fıkrasında, yükseköğretim kurumlarından, mahkeme veya disiplin kararları ile çıkarılanlar hariç olmak üzere herhangi bir nedenle kendi isteği ile ayrılan öğretim üyelerinin başvuruları üzerine bu Kanun hükümleri çerçevesinde kadro koşulu aranmaksızın tekrar ayrıldıkları yükseköğretim kurumlarına dönebilecekleri kurala bağlanmıştır.

Anılan Kanun hükmünün değerlendirilmesinden, maddede öğretim üyelerine eski görevlerine dönme olanağı tanınmışsa da, maddedeki "kadro koşulu aranmaksızın" ibaresinin, her şart ve koşulda ilgililerin mutlak suretle eski görevlerine dönme konusunda idarenin bağlı yetki içerisinde bulunduğu şeklinde yorumlanamayacağı açıktır. İdareye madde kapsamındaki her kişiyi göreve alma zorunluluğunun yüklenmesi, hizmetin gereğinden fazla kişiyle görülmesi sonucunu doğurur ki, bunun da kamu yararına ve hizmet gereklerine uygun olmayacağı kabul edilmelidir. Bununla birlikte; ilgililerin atanmak istedikleri alanda hizmetlerine ihtiyaç bulunması halinde kadro koşulu aranmayacağı şeklinde değerlendirilmesinin kamu hizmetinin etkin ve verimli yürütülmesine uygun olacağı yadsınamaz.

Nitekim, 2547 sayılı Kanun'un (a) ve (b) fıkralarında 3676 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe ilişkin TBMM Milli Eğitim Komisyonu raporunda, "3599 sayılı Kanun'un 1 inci maddesiyle 2547 sayılı Kanun'un 60 ıncı maddesinin (a) fıkrasına getirilen hüküm Bakanlar Kurulunda ve Yasama Organı üyeliğinde görevi sona erenlerin yükseköğretim kurumlarına dönmelerini sağlayan bir hükümdür. Bu hüküm idarenin takdirine yer bırakılmaktadır. Aynı madde ile 60 ıncı maddenin (b) fıkrasına getirilen hüküm ise idareye ihtiyacı ve dönecek elemanın daha önceki çalışmalarını değerlendirmek suretiyle bir takdir hakkı bırakan hükümdür." denilerek maddenin gerekçesi belirtilmiştir.

Öte yandan, idare hukukunun yerleşik içtihatları gereği Kanun ile idareye tanınan takdir yetkisinin hukuka, kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının denetiminin ise idari yargı mercilerince yapılacağı açıktır.

Sonuç olarak, 2547 sayılı Kanun'un 60/b maddesi hükmü uyarınca göreve dönme istemleri hakkında idarelerin takdir yetkisi bulunduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

4. Astsubay hazırlama okulu öğrenim süresinden fazla öğrenim görülen sürelerin, rütbe bekleme sürelerini geriye çekecek şekilde bekleme süresinden düşülemeyeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/1, Karar No:2023/12

Lise öğrenimleri 4 yıl süren Astsubay Çavuş rütbesinin üzerindeki rütbelerde görev yapanlar tarafından lise öğrenimleri 3 yıllık astsubay hazırlama okulu öğrenim süresinden yıl olarak daha fazla olduğundan bahisle 1 yıl rütbe kıdemi (rütbe bekleme süresinin eksiltilmesi) ve 1 ücret kademesi verilmesi istemiyle yapılan başvuruların reddine dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 06/06/2003 tarihinden önce Astsubay Çavuş rütbesine nasbedilerek bu statüye giren, idareye başvurdukları tarih itibarıyla mutat bekleme sürelerini tamamlamak suretiyle daha üst rütbelere ulaşmış bulunanların, lise eğitimi sebebiyle astsubay hazırlama okulu öğrenim süresinden fazla öğrenim gördükleri sürelerin, rütbe bekleme sürelerini geriye çekecek şekilde bekleme süresinden düşülmesinin mümkün olmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık; 06/06/2003 tarihinden önce Astsubay Çavuş rütbesine nasbedilerek bu statüye giren, idareye başvurdukları tarih itibarıyla mutat bekleme sürelerini tamamlamak suretiyle daha üst rütbelere ulaşmış bulunanların, lise öğrenimleri 1 yılı hazırlık sınıfı olmak üzere toplam 4 yıl sürmesi nedeniyle bu öğrenimleri 3 yıllık astsubay hazırlama okulu öğrenim süresinden yıl olarak daha fazla olduğundan bahisle, fazla olan öğrenim sürelerinin, rütbe bekleme sürelerini geriye çekecek şekilde bekleme sürelerinden sayılıp sayılmayacağına ilişkindir.

926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun "En az bekleme süreleri" başlıklı 79. maddesine 03/07/1975 tarih ve 1923 sayılı Kanun'un 27. maddesi ile eklenen 3. fıkra hükmüne göre, astsubay hazırlama okullarından fazla olan öğrenim süresinin, ancak Astsubay Çavuşluk rütbesindeki bekleme süresinden eksiltilmesi mümkün olup; bu anlamda fazla olan öğrenim süresinin bekleme süresinden düşülebilmesi için ilgililerce yapılacak başvurunun Astsubay Çavuşluk rütbesinde yapılmasının zorunlu olduğu

anlaşılmaktadır. Bir başka anlatımla, Astsubay Çavuşlukta mutata beklemeye süresi dolması nedeniyle üst rütbelere yükseldikten sonra, üst rütbelerdeki beklemeye sürelerinin hepsini geriye çekecek şekilde, fazla öğrenim süresinin Astsubay Çavuşlukta beklemeye süresinden düşülmesi, anılan Kanun hükmü nedeniyle olanaklı değildir.

Öte yandan, 926 sayılı Kanun'un "En az beklemeye süreleri" başlıklı 79. maddesine 1923 sayılı Kanun'un 27. maddesi ile eklenen 3. fıkrada; hazırlık sınıflarının öğrenim süreleri içinde değerlendirileceği hususunda açık bir düzenleme yapılmamakla birlikte, anılan fıkranın yerine 4861 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile getirilen 926 sayılı Kanun'un 79. maddesinin 3. fıkrasında, kanun koyucunun iradesini, hükümde "*hazırlık sınıfı ... hariç olmak üzere*" ibaresini kullanarak, hazırlık sınıfının, rütbe beklemeye süresini eksiltici bir süre olarak öğrenim süresine dahil edilmeyeceği yönünde açıkça ortaya koyduğu da gözetildiğinde, mülga hükmün uygulanmasında hazırlık sınıfında geçirilen sürenin Astsubay Çavuşluk rütbesindeki beklemeye süresinden sayılması da mümkün görülmemiştir.

Sonuç olarak, 06/06/2003 tarihinden önce Astsubay Çavuş rütbesine nasbedilerek bu statüye giren, idareye başvurdukları tarih itibarıyla mutata beklemeye sürelerini tamamlamak suretiyle daha üst rütbelere ulaşmış bulunanların, lise eğitimi sebebiyle astsubay hazırlama okulu öğrenim süresinden fazla öğrenim gördükleri sürelerin, rütbe beklemeye sürelerini geriye çekecek şekilde beklemeye süresinden düşülmesinin mümkün olmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

5. **Yargı kararlarının eksik veya yanlış uygulandığından bahisle açılan davalarda, dayanak yargı kararlarının kanun yolları aşamasında bozularak ortadan kalkması halinde, bu davaların reddinin ve yargılama giderleri ile vekalet ücretine ilişkin hususların da reddedilen davalara ilişkin usullere göre takdir edilmesi gerektiği hakkında.**

İDDK

Esas No:2023/2, Karar No:2023/10

Sağlık Bakanlığı bünyesine 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında "sözleşmeli personel" olarak yerleştirmeleri yapılanlar tarafından, 663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesinin yürürlükte olduğu dönemde "sözleşmeli personel" olarak atamaları yapıldığından ve sözleşmeli statüde üç yılını doldurduklarından bahisle kadroya geçirilme istemiyle yapılan başvuruların reddine dair işlemlere karşı açılan davalarda verilen dava konusu işlemlerin iptaline ilişkin yargı kararları uygulanırken, geçmişe yürür şekilde atamalarının yapılmadığı, kararların davalı idareye tebliğinden sonraki tarihlerde atamalarının yapıldığından bahisle açılan davalarda dayanak yargı kararlarının kanun yolları aşamasında bozularak ortadan kalkması üzerine, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi neticesinde aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, yargı kararlarının eksik veya yanlış uygulandığından bahisle açılan davalarda, dayanak yargı kararlarının kanun yolları aşamasında bozularak ortadan kalkması halinde, ortada uygulanması gereken bir yargı kararı bulunmaması, dolayısıyla hukuk aleminde bulunmayan bir kararın hatalı ya da doğru uygulanmasının söz konusu olamayacağı dikkate alındığında, bu davaların reddinin ve yargılama giderleri ile vekalet ücretine ilişkin hususların da reddedilen davalara ilişkin usullere göre takdir edilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık; yargı kararlarının eksik veya yanlış uygulanmasından bahisle açılan davalarda verilen iptal kararlarının istinaf aşamasında, dayanak yargı kararının kanun yolları (istinaf ya da temyiz) aşamasında bozularak ortadan kalkması üzerine ne yönde karar verileceği hususundan kaynaklanmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devleti olduğu vurgulanmış, 138. maddesinin son fıkrasında ise, "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." hükmüne yer verilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 'Kararların sonuçları' başlıklı 28. maddesinde de, "Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez. Ancak, haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında, bu kararların kesinleşmesinden sonra idarece işlem tesis edilir. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir." hükmü yer almaktadır.

Mevzuatımızda yer alan düzenlemeler uyarınca, idari yargı yerlerince verilen kararların uygulanıp uygulanmaması konusunda idarenin herhangi bir takdir yetkisinin olmadığı, bu kararların doğruluğunu tartışma yetkisinin bulunmadığı, idarelerin bu alandaki yetkilerinin, bağlı yetki niteliğinde olduğu kuşkusuzdur.

Diğer taraftan, idari işlemlerin yargı organlarınca iptal edilmesi sonucunda, idari işlemin yapıldığı tarihten itibaren tüm hukuksal sonuçlarıyla birlikte hukuk âleminde kalkacağı, başka bir ifadeyle iptal kararlarının geçmişe etkili sonuçlar doğuracağı idare hukukunun bilinen ilkelerinden olup, idarelerin, yargı organlarınca verilen iptal kararları üzerine idari işlemin yapıldığı tarihten önceki hukuki durumu sağlamasının anayasal bir zorunluluk olduğu açıktır.

Bununla birlikte, aykırılık konusu kararlar incelendiğinde, hatalı uygulandığı ileri sürülen iptale yönelik yargı kararlarının bilahare istinaf aşamasında kaldırılarak davanın reddi yönünde kesin olarak karar verildiği; dolayısıyla, ortada uygulanması zorunlu bir yargı kararının bulunmadığı dikkate alındığında hukuken ortadan kalkan yargı kararlarının hatalı uygulanması gerekçesiyle açılan davalarda verilen iptal kararlarına yönelik istinaf başvurularının kabul edilerek bu davaların da reddine karar verilerek, gelinen aşamada yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılması ile şayet vekili vasıtasıyla davanın takibi yapılmış ise idare lehine vekalet ücreti takdir edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, kanun yolu aşamasında bozularak hukuken ortadan kalkan yargı kararlarının hatalı uygulandığından bahisle açılan davalar bakımından, ortada uygulanması gereken bir yargı kararı bulunmaması, dolayısıyla hukuk âleminde bulunmayan bir kararın hatalı ya da doğru uygulanmasının da söz konusu olamayacağı dikkate alındığında bu davaların reddinin gerektiği, yargılama giderleri ile vekalet ücretine ilişkin hususların da reddedilen davalara ilişkin usullere göre takdir edilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
σ
P
o
r

6. **Yargı kararının uygulanması amacıyla işlem tesis edilirken, iptal edilen veya yürütmesi durdurulan işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan mevzuatın uygulanması gerektiği hakkında.**

İDDK

Esas No:2023/4, Karar No:2023/1

TRT Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra teşkilatında istihdam edilmek üzere “bilgisayar”, “elektrik-elektronik, elektronik, elektronik ve haberleşme”, “endüstri”, “inşaat” ve “makine” mühendislikleri için unvan değişikliği suretiyle atama yapılmasına karar verilmesi amacıyla yapılan yazılı sınavın idarenin hatası sebebiyle tekrarlanması akabinde aleyhe olan değişikliğin uygulanmaması gerektiğine ilişkin taleplerin reddinden doğan uyuşmazlıklarda Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, yargı kararının uygulanması amacıyla idarece işlem tesis edilirken, iptal edilen veya yürütmesi durdurulan işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan mevzuatın uygulanması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılık, yargı kararının uygulanması amacıyla idarece işlem tesis edilirken bu işlemin tesis edildiği tarihteki mevzuatın mı yoksa iptal edilen veya yürütmesi durdurulan işlemin tesis edildiği tarihteki mevzuatın mı uygulanacağı hususundan kaynaklanmaktadır.

Kural olarak, idari yargı yerlerince verilen yürütmenin durdurulması ve iptal kararları idari işlemin tesis edildiği tarihe kadar geriye giderek işlem hiç tesis edilmemiş gibi hukuki sonuç doğururlar. Diğer bir deyişle, idari dava sonucunda verilen iptal kararları ile, idari işlemdeki sakatlık saptandığı zaman iptal kararı sakatlığın ortaya çıktığı ana kadar geri yürümekte ve sakat işlemi ortadan kaldırmakta, işlem hiç yapılmamış kabul edilmektedir. İptal hükmünün geri yürütmesi sonucu sakat işlemin ortadan kaldırılmasıyla önceki hukuki durum geri gelmektedir. Böylelikle, menfaati ihlal edilen ve bu nedenle dava açan ilgili, eski hukuki durumuna geri gelerek, iptal kararından somut olarak yararlanmaktadır.

Bu belirlemenin bir sonucu olarak, aykırılığın giderilmesine konu olaylarda yargı kararıyla hukuka aykırılığı saptanan sınavın yapıldığı tarihte yürürlükte olan mevzuatın ve

dolayısıyla sınav koşullarının uygulanmasını fiili ya da hukuki olarak imkansız kılan bir nedenden bahsetmenin mümkün olmadığı da dikkate alındığında, idare tarafından, sınavın yapıldığı tarihteki mevzuata göre yargı kararının uygulanması gerekirken, idarenin kusuru nedeniyle sınavın iptali üzerine yenilene sınavda, davacıların sonradan yürürlüğe giren Yönetmelik hükümleri uyarınca sözlü sınava tabi tutulmasında hukuka ve hakkaniyete uygunluk bulunmamaktadır.

Başka bir deyişle sınavın yürütmesinin durdurulması ve iptali yolundaki yargı kararlarının, sınavın yapıldığı tarihte geçerli olan koşullarda tekrar sınav yapılması suretiyle yerine getirilmesi gerekirken, davacıların, sonradan yürürlüğe giren Yönetmelik hükümlerine göre sözlü sınava çağrılmaları hukuka aykırıdır.

Bu durumda, kararlar arasındaki aykırılığın, dava konusu işlemlerin iptali yolunda verilen, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi kararı doğrultusunda giderilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, yargı kararının uygulanması amacıyla idarece işlem tesis edilirken, iptal edilen veya yürütmesi durdurulan işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan mevzuatın uygulanması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

7. Sözleşmeli statüde çalışmakta iken kadrolu Devlet memuru olarak atananların sözleşmeli statüde çalıştıkları sürelerin, 657 sayılı Kanun'un 64. maddesi gereğince disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında değerlendirilmesi gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/5, Karar No:2023/24

Türkiye İş Kurumu bünyesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalışmakta iken aynı Kanun'un 4/A maddesi kapsamında kadrolu Devlet memuru olarak atananların, sözleşmeli statüde çalıştıkları sürelerin, 657 sayılı Kanun'un 64. maddesi gereğince disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında değerlendirilerek, son sekiz yıllık hizmetlerinde herhangi bir disiplin cezası almamış olmalarından dolayı taraflarına bir kademe ilerlemesi uygulanması istemiyle yaptıkları başvuruların reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalışmakta iken aynı Kanun'un 4/A maddesi kapsamında kadrolu Devlet memuru olarak atananların sözleşmeli statüde çalıştıkları sürelerin, 657 sayılı Kanun'un 64. maddesi gereğince disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında değerlendirilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılık, Türkiye İş Kurumu bünyesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalışmakta iken aynı Kanun'un 4/A maddesi kapsamında kadrolu Devlet memuru olarak atananların, sözleşmeli statüde çalıştıkları sürelerin, 657 sayılı Kanun'un 64. maddesi gereğince disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği hususundan kaynaklanmaktadır.

Aykırılığa konu edilen kararların incelenmesinden; davacıların, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli olarak çalıştıkları sürelerin 657 sayılı Kanun'un 64. maddesi gereğince disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında değerlendirilmesi için yaptıkları başvuruların, davalı idarece, "bu sürelerin Devlet memuru olarak geçirilen süreler olmaması" ve "mevzuatında disiplin hükümlerinin bulunmaması" gerekçeleriyle reddedildiği anlaşılmaktadır.

Gerek 657 sayılı Kanun'un 36. maddesinin "Ortak Hükümler" başlığı altında yer alan (C) bendinin 6 numaralı alt bendinde, gerekse Geçici 41. maddesinin 4. fıkrasında, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalışmakta iken memur kadrolarına atananların, sözleşmeli personel olarak geçirdikleri hizmet sürelerinin, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin tespitinde değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu hükümler nedeniyle, kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin tespitinde değerlendirileceği öngörülen 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde geçirilen sürelerin; sürekli ve başarılı hizmet gösteren memurlar için disipline uygun davranışın ödülü niteliğinde olan, bulunduğu kademedeki en az bir yıl çalışmış olmakla asli olarak edinilebilen ilerlemenin yanında fer'i bir kazanım öngören ve uyuşmazlıkta uygulanan norm olan *"son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara, aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır."* hükmü bakımından da dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Başvuruların idarece reddinin diğer bir gerekçesi olan, "mevzuatında disiplin hükümlerinin bulunmaması" hususu ise, davacıların, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalıştıkları dönemde tabi oldukları Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın "Sözleşmenin feshi" başlıklı Ek 6. maddesinin -Danıştay Onikinci Dairesinin 10/12/2014 tarihli ve E:2011/6048, K:2014/8538 sayılı kararı ile iptal edilmiş olsa da, sözleşmeli statüde görevli oldukları dönemde davacılar hakkında idarece uygulanan- (ç) bendi gereği, hizmet sözleşmesinde belirtilen koşullara uymama hâlinin tekrarlanması sözleşmelerinin feshi sonucunu doğurduğundan, bu hâlin tespitinde idare tarafından yazılı olarak uyarılmalarının gerekmesi ve ayrıca idarenin düzenliliği ilkesi göz önünde bulundurulduğunda, diğer kamu görevlileri kapsamında yer alan sözleşmeli statüde bulunanların da Devlet memurları gibi disipline aykırı fiil veya davranışlarının idarece tespit ediliyor ve kayda alınıyor olması sebebiyle, uygulanan normda belirtilen disipline ilişkin hususun bu çerçevede değerlendirilerek başvuruların sonuçlandırılması gerektiği anlaşıldığından dayanaksız bulunmuştur.

Bu durumda, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalışmakta iken aynı Kanun'un 4/A maddesi kapsamında kadrolu Devlet memuru olarak atananların, 657 sayılı Kanun'un 36. ve Geçici 41. maddeleri uyarınca sözleşmeli personel olarak geçirdikleri hizmet sürelerinin, kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin belirlenmesi bakımından, anılan Kanun'un 64. maddesi hükümlerinin haklarında uygulanması gerektiğinden ve anılan sürelerde disipline aykırı fiil veya davranışları varsa idarece tespit edildiği ve kayda alındığı dikkate alındığında, 657 sayılı Kanun'un 64/4. maddesi hükmündeki disipline ilişkin şartın bu çerçevede ilgilendirilerek haklarında idarece işlem tesisi mümkün olduğundan, taleplerinin bu şekilde değerlendirilerek sonuçlandırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalışmakta iken aynı Kanun'un 4/A maddesi kapsamında kadrolu Devlet memuru olarak atananların sözleşmeli statüde çalıştıkları sürelerin, 657 sayılı Kanun'un 64. maddesi gereğince disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında değerlendirilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

8. III. derece arkeolojik sit alanında Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarından izin alınmadan inşa edilen yapılara, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesi uyarınca yapı kayıt belgesi düzenlenemeyeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/7, Karar No:2023/8

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarından izin alınmadan, III. derece arkeolojik sit alanında kalan taşınmazlarda inşa edilen yapılara, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesi uyarınca düzenlenen yapı kayıt belgelerinin, anılan yapılar yönünden dikkate alınıp alınamayacağı yönünde Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, III. derece arkeolojik sit alanında Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarından izin alınmadan inşa edilen yapılara, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi uyarınca yapı kayıt belgesi düzenlenemeyeceği, düzenlenmiş olması halinde de bu belgenin ilgililerine bir hak bahşetmeyeceği ve 2863 sayılı Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemleri hukuka aykırı hale getiremeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu kararlar arasındaki aykırılık; III. derece arkeolojik sit alanında, Kültür ve Turizm Bakanlığından izin alınmadan inşa edilen yapılara, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesine dayalı olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ilgili birimlerince düzenlenen yapı kayıt belgelerinin, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarınca (KVKBK) verilen "izinsiz yapıların kaldırılmasına" ilişkin kararlarını, hukuka aykırı hale getirip getirmeyeceği hususundan kaynaklanmaktadır.

İmar mevzuatı uyarınca, 1/1000 ölçekli uygulama imar planında belirlenen fonksiyonlara yönelik yapılaşma hakkı tanınan taşınmazlar açısından malikleri (kuruluş/kişiler) veya ilgililerince taşınmaz üzerinde yapı yapılmak istenildiğinde; yapının, özel kanunlara, imar planlarına, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılması ve 3194 sayılı Kanun kapsamına giren bütün yapılar için, yine Kanun'da belirlenen istisnalar dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınması mecburi kılınmış, ruhsatsız veya ruhsat/ruhsat eki projelere aykırı hareket edilmesi halinde de uygulanacak yaptırımlara yer verilmiştir.

3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi ile bu madde uyarınca yürürlüğe konulan Tebliğ kapsamında düzenlenen yapı kayıt belgesinin, imar mevzuatına aykırı yapının kullanı-

mına imkân sağladığı, yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar hüküm ifade ettiği anlaşılmaktadır.

Korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili işlem ve faaliyetler açısından uygulanacak olan ve özel kanun niteliğindeki 2863 sayılı Kanun hükümlerine göre ise, bu Kanun kapsamında kalan yerlerde, koruma amaçlı imar planlarının yetkili idarelerce hazırlanarak Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarınca onaylanması ve yapı ruhsatı alınmadan önce, yine anılan Kuruldan izin alınması zorunluluk olup, ruhsatsız olarak yapılacak inşaatlar ile, koruma amaçlı imar planlarına ve sit alanlarında sit şartlarına aykırı olarak inşa edilen yapılar hakkında imar mevzuatına göre işlem tesis edileceği, diğer bir ifade ile yıkım kararı ve para cezası verileceği görülmektedir.

Aykırılığa konu dosyaların incelenmesinden; uygulamada, III. derece arkeolojik sit alanında kalan mevzuata aykırı yapılar yönünden, bu yapıların genellikle müze müdürlüğü denetiminde kaldırılmasına yönelik olarak Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları tarafından idari işlem tesis edildiği, bu işleme dayalı olarak da ilgili Belediye tarafından yıkım kararı verilerek yıkım işleminin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, imar barışı kapsamında yürürlüğe giren düzenlemeler neticesinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının 07/09/2018 tarih ve 725314 sayılı yazısı ile, 2863 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlarda izinsiz yapıldığı halde, yapı kayıt belgesi düzenlenmiş olan bu yapılar hakkında nasıl bir yol izleneceği yönünde Çevre ve Şehircilik Bakanlığından istenilen görüşe cevaben, *"...yapı kayıt belgesi verilmesi, sadece 3194 sayılı İmar Kanunu'na aykırılığın kayıt altına alınması amacıyla yapılmış bir düzenlemedir. Özel kanunlar kapsamında uygulanması gereken herhangi bir yükümlülüğü ve/veya idari para cezası, yıkım kararını ortadan kaldırmamaktadır. 2863 sayılı Kanun uyarınca uyulması gereken izin/denetim faaliyetlerini ortadan kaldırmamaktadır.*

... Bu bağlamda; yapı kayıt belgesi alınan yapılar hakkında yapılacak işlemlerde, İmar Kanunu geçici 16 ncı maddesi gereğince yapı kayıt belgesi esas olmakla birlikte, taşınmazların niteliği açısından ilgili mevzuatları gereğince özel hükümler var ise bu hükümlerin de uygulanması gerekmektedir..." şeklindeki hususların belirtildiği görülmektedir.

Nitekim 3194 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. maddenin ilk halinde, yapı kayıt belgesi verilen taşınmazlar açısından, *"Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir."* hükmüne yer verilmişken, 27/12/2018 tarih ve 7159 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile, 2960 sayılı Kanun uyarınca alınan yaptırım kararlarının da iptaline karar verileceği düzenlenmiş olup, bu değişikliğin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulması neticesinde alınan 24/09/2020 tarih ve E:2019/21, K:2020/51 sayılı kararı ile, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen *"...ve 2960 sayılı Kanun..."* ibaresinin iptaline karar verilmiştir.

Ayrıca, Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğü'nün 29/06/2018 tarihli görüş yazısında da; Orman Kanunu, 7269 sayılı Kanun, Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Kanunu kapsamında kalıp Genelkurmay Başkanlığı'na satışı uygun görülmeyen alanlar, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalması nedeniyle Kültür ve Turizm Bakanlığınca tahsisi gereken alanlarda (Hazineye ait olmayanlarla tevhit şartı olanlar ile Hazine-

nin hissedar olduğu taşınmazlar hariç), 2863 sayılı Kanun kapsamında kalıp, Kültür ve Turizm Bakanlığınca satışı uygun görülmeyen, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu uyarınca milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları içinde kalması nedeniyle Orman ve Su İşleri Bakanlığınca tahsisi gereken, 3083 sayılı Kanun kapsamında kalıp da uygulama alanı ilan edilen bölgelerde kalan ve ilgili kurumunca satışı uygun görülmeyen, 3621 sayılı Kıyı Kanunu'na göre kıyıda kalan (ki sahil şeritleri ayrıca belirtilmemiştir), 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamında kalan ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname gereğince tabiat varlıkları, doğal sit alanları (arkeolojik ve tarihi sitler yine ayrıca belirtilmemiştir.) ile özel çevre koruma bölgelerinde olup tasarruf yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığında bulunan, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların geçici 16. madde kapsamında değerlendirilmeyerek bu alanlarda yapı kayıt belgesi düzenlenmeyeceği vurgulanmıştır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, hem 3194 sayılı Kanun'un 4. maddesi, hem özel kanun olan 2863 sayılı Kanun'un amacı ile tarihi ve kültürel mirasın korunması ve geleceğe aktarılmasının önemi, hem de imar barışına ilişkin işlemlerin yürütülmesinde yetkili olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görüş yazıları birlikte değerlendirildiğinde, korunan yerler açısından, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarından izin alınmadan inşa edilen yapılar hakkında yapı kayıt belgesi düzenlenemeyeceği, düzenlenmiş olması halinde de bu belgenin, ilgililere herhangi bir hak bahşetmeyeceği ve 2863 sayılı Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemleri hukuka aykırı hale getirmeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, III. derece arkeolojik sit alanında Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarından izin alınmadan inşa edilen yapılara, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi uyarınca yapı kayıt belgesi düzenlenemeyeceği, düzenlenmiş olması halinde de bu belgenin ilgililerine bir hak bahşetmeyeceği ve 2863 sayılı Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemleri hukuka aykırı hale getiremeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

9. İsimleri ilan edilen hastalıklardan salim olduklarına dair rapor alınmasına rağmen idarece damızlık vize işlemleri sonuçlandırılmayan kısrakların yavrusu olan tayların tescil başvurularının, anne kısrakların vize işlemleri yapılmadığından bahisle reddedilemeyeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/8, Karar No:2023/6

Süresinde damızlık vize başvurusu yapıldıktan sonra isimleri ilan edilen hastalıklardan salim olduklarına dair rapor alınmasına rağmen idarece vize işlemleri sonuçlandırılmayan kısrakların yavrusu olan tayların tescil başvurularının, anne kısrakların vize işlemlerinin yapılmadığından bahisle idare tarafından reddedilmesinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, süresinde damızlık vize başvurusu yapıldıktan sonra isimleri ilan edilen hastalıklardan salim olduklarına dair rapor alınmasına rağmen idarece vize işlemleri sonuçlandırılmayan kısrakların yavrusu olan tayların tescil başvurularının, anne kısrakların vize işlemlerinin yapılmadığından bahisle reddinde sebep unsuru yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı, davacılar a ait tayların anneleri olan kısraklar için süresinde damızlık vize başvurusu yapıldıktan sonra isimleri ilan edilen hastalıklardan (Equine Viral Arteritis, Ruam, Durin ve Salmonella Abortus Egui) salim olduklarına dair rapor alınmasına rağmen damızlık vize işlemleri yapılmadığından bahisle tayların tescil işlemlerinin idare tarafından reddedilip reddedilemeyeceği hususu oluşturmaktadır.

İlgili mevzuat hükümleri uyarınca; bir tayın soy kütüğüne kaydı için öncelikle anne kısrağın damızlık vizesi bulunması gerekmekte olup, anne kısrağın damızlık vizesi alabilmesi için de, Safkan Arap ve İngiliz Atlarının Soy Kütüğü, Kayıtları, İthalat ve İhracatı Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin 6. fıkrasına göre, damızlıkta kullanılmak istenen kısraklar için, isimleri ilan edilen hastalıklardan (Equine Viral Arteritis, Ruam, Durin ve Salmonella Abortus Egui) salim olduklarına dair rapor alınması gerekmektedir. Anılan hastalıklardan salim olduklarına dair rapor alındıktan sonra vizeleri Tarım ve Orman İl Müdürlükleri tarafından resen yapılacaktır. Atların vize alamaması halinde damızlıkta kullanılamaya-

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

çağı ve bu durumun da at sahiplerine hemen tebliğ edilmesi gerektiği anılan mevzuat hükümlerinde vurgulanmıştır. Bu düzenlemelerdeki amaç, sağlıklı safkan atların ve bu atların taylarının kayıt altında tutulmasıdır.

Davacılara ait tayların tescili istemiyle yapılan başvuruların reddi işlemlerinin sebep unsurunun, anne kısrakların damızlık vizelerinin bulunmaması olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıda açıklananlar ışığında, aykırılığın giderilmesine konu edilen uyuşmazlıklar incelendiğinde; damızlık vizesi başvurusunda bulunulmuş ve damızlık belgesi almış olan aygır ve kısrakların vizelerinin, Ruam ve sair hastalıklardan salim olduklarına dair raporun alınması akabinde Tarım ve Orman İl Müdürlükleri tarafından resen yapılması gerekirken, davacılar tarafından damızlık vizesi başvurusunda bulunulması ve sonrasında anne kısrakların Ruam ve sair hastalıklardan salim olduğuna dair ilgili laboratuvarlardan raporlar alınmasına rağmen il müdürlüğü tarafından vize işlemlerinin yapılmadığı; ayrıca damızlıkta kullanılmayacakları yönünde de kısrağ sahiplerine herhangi bir tebliğ yapılmadığı görülmüştür.

Bu itibarla, ilgili mevzuat hükümlerine göre, anne kısraklara ilişkin alınan salim raporu sonrasında vize işlemlerinin idarece resen yapılması gerekirken yapılmamasında kısrağ sahibine atfedilebilecek bir kusurun bulunmadığı; buradaki kusurun resen yürütmesi gereken işlemleri yürütmeyen davalı idareye ait olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, salim raporu alınmasına rağmen damızlık vize başvurusu yapılan ancak vize işlemleri idarece zamanında yürütülüp sonuçlandırılmayan kısrakların yavrusu tayların tescil başvurularının, anne kısrakların vize işlemlerinin yapılmadığından bahisle reddinde sebep unsuru yönünden hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Öte yandan, anne kısraklara ilişkin alınan raporların olumlu olmaması ve anne kısrakların vize alamaması halinde, idare tarafından derhal ilgililere tebliğ yapılması gerektiği ve bu atların damızlık olarak kullanılmayacağı da ilgili mevzuat hükümlerinde belirtildiğinden, bu tür durumlarda tayların tescili talebiyle yapılan başvuruların reddinde hukuka aykırılık bulunmayacağı da açıktır.

Sonuç olarak, süresinde damızlık vize başvurusu yapıldıktan sonra isimleri ilan edilen hastalıklardan salim olduklarına dair rapor alınmasına rağmen idarece vize işlemleri sonuçlandırılmayan kısrakların yavrusu olan tayların tescil başvurularının, anne kısrakların vize işlemlerinin yapılmadığından bahisle reddinde sebep unsuru yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

10. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek 1. maddesi uyarınca Form-A belgesi düzenlenmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın esastan incelenerek reddedilmesinden sonra, yeniden aynı talepte bulunulması üzerine açılan davada, ilk davada verilen ret kararının kesin hüküm teşkil edeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/11, Karar No:2023/23

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı çocuk yuvası ve yetiştirme yurtlarında kalan ilgililerin işe yerleştirilmek amacıyla 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek-1. maddesi uyarınca haklarında "Form-A" belgesi düzenlenmesi istemiyle yaptıkları başvuruların reddedilmesi üzerine açılan davalarda davaların reddine karar verilerek, bu kararların kesinleşmiş olmasına rağmen, idareden yeniden aynı talepte bulunulması üzerine tesis edilen işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi uyarınca Form-A belgesi düzenlenmesi talebiyle yapılan başvurunun reddedilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın esastan incelenerek ret kararı ile sonuçlanmasından sonra, yeni bir hukuki durum olmaksızın, yeniden aynı talepte bulunulması üzerine tesis edilen işleme karşı açılan davada, ilk davada verilen ret hükmünün kesin hüküm teşkil edeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi uyarınca Form-A belgesi düzenlenmesi talebiyle yapılan başvurunun reddedilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın ret kararı ile sonuçlandıktan sonra, yeniden aynı talepte bulunulması üzerine açılan davada, ilk davada verilen ret hükmünün kesin hüküm teşkil edip etmeyeceği hususu oluşturmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda "kesin hüküm" şartları ve hukuksal sonuçlarına yönelik herhangi bir düzenleme bulunmadığı gibi, aynı Kanun'un 31. maddesinde "kesin hüküm" konusunda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na herhangi bir atıf da bulunmamaktadır.

Ancak bir toplumun yürürlükte bulunan hukukunun işlerliğinin ve güvenliğinin sağlanmasının, o toplumun hukuk düzeni içinde yargı yerlerince verilecek yargısal kararlara “kesinlik” tanınmasıyla olacağı açıktır.

Nitekim Anayasa'nın 138. maddesinin 4. fıkrasında yer alan, “*Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.*” hükmü de bu gereğin sağlanmasını amaçlamaktadır.

Bu anlamda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun “kesin hüküm” koşulları ve hukuksal sonuçlarına yönelik düzenlemelerinin, kıyas yoluyla da olsa idari yargı yerlerince de kabul edilmesi gerekmektedir.

Hukuk düzeninde istikrarı ve hukuk güvenliğini sağlama amacı taşıyan “kesin hüküm” ise, şekli ve maddi anlamda kesin hüküm olmak üzere iki başlıkta ele alınmalıdır.

Şekli anlamda kesin hükümle, ilk derece mahkemesince verilen karara ilişkin olağan kanun yollarının öngörülmemesi veya olağan kanun yollarına ilişkin başvuru sürelerinin kaçırılması ya da olağan kanun yolu başvurusunun mahkemesince reddedilmesi üzerine davanın şeklen sona ermesi kastedilmektedir. Şekli anlamda kesin hüküm, maddi anlamda kesin hüküm için zorunlu bir ön şarttır.

Maddi anlamda kesin hüküm ise, uyuşmazlığın esasını çözen nihaî yargı kararlarının, kimse tarafından değiştirilememesini ve daha sonra açılan dava bakımından bağlayıcı olmasını; diğer bir anlatımla, taraflar arasındaki uyuşmazlığın bir daha dava konusu yapılamamasını ve bunun gelecek için devamlı nitelik taşımasını ifade etmektedir.

Buna göre, bir kararın maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşıması hâlinde; tarafları, sebebi ve konusu aynı olan yeni bir dava açılması hukuken mümkün bulunmamaktadır.

2
0
2
3

Şekli anlamda kesin hüküm niteliği taşımakla beraber, uyuşmazlığı esastan çözmeyen, yani maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşımayan hükümlerin ise, tarafları, sebebi ve konusu aynı olan yeni bir dava açılmasına engel oluşturmayacağı ve varılan bu sonucun, hak arama hürriyeti bağlamında adil yargılanma hakkının da bir gereği olduğu açıktır.

Y
I
I
I
I
k

Dolayısıyla, bu türden uyuşmazlıklarda, idari yargı yerlerince verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşıyıp taşımadığının irdelenmesi gerekmektedir.

R
a
P
o
r

Somut uyuşmazlıklarda; ilgililer, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi maddesinden faydalanma amacıyla davalı idarelere başvurularda bulunmuş, söz konusu başvuruların reddine ilişkin haklarında tesis edilen işlemlere karşı açtıkları davalarda, İdare Mahkemelerince davanın esasını incelenerek ilgililerin 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde yer verilen koşulları taşımadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ve anılan kararlar kesinleşmiş, dolayısıyla söz konusu kararlar hem maddi hem de şekli anlamda kesin hüküm haline gelmiştir.

Öte yandan, ilgililerin ilk başvurusuna esas olan işlemlerin iptali istemiyle açtıkları davalarda, davanın reddine karar verildikten sonra, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde ilgililerin yeniden bir başvuru yapmasına olanak veren yeni bir hukuksal durum da meydana gelmemiştir.

Buna göre, aynı taleple daha önce idari yargıda açılan davada işin esasına yönelik olarak verilen ve kesinleşen davanın reddine ilişkin kararın kesin hüküm niteliği taşıdığı, yeni bir hukuki durum olmaksızın aynı taleple yapılan yeni bir başvuru üzerine tesis edilen işlemin iptali istemiyle yeniden dava açılmayacağı dikkate alındığında, ilgililer tarafından, aynı sebebe dayanılarak aynı istemle davalı idarelere yeniden yapılan başvuruların reddine ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, kesin hüküm nedeniyle davanın esasının incelenmesine olanak bulunmadığından, davanın kesin hüküm nedeniyle incelenmeksizin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi uyarınca Form-A belgesi düzenlenmesi talebiyle yapılan başvurunun reddedilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın esastan incelenerek ret kararı ile sonuçlanmasından sonra, yeni bir hukuki durum olmaksızın, yeniden aynı talepte bulunulması üzerine tesis edilen işleme karşı açılan davada, ilk davada verilen ret hükmünün kesin hüküm teşkil edeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

- 11. Astsubay olarak görev yapanların, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 35. maddesine göre kamu görevinden çıkarılmalarına ilişkin işlemlere karşı açtıkları davalarda, yetkili mahkemenin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20/C maddesi uyarınca belirleneceği hakkında.**

İDDK

Esas No:2023/12, Karar No:2023/21

Milli Savunma Bakanlığına bağlı Komutanlıklar emrinde astsubay olarak görev yapanların, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 35. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılmalarına ilişkin işlemlere karşı açtıkları davalarda, yetkili mahkemenin belirlenmesinde Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, Milli Savunma Bakanlığına bağlı Komutanlıklar emrinde astsubay olarak görev yapanların, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 35. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılmalarına ilişkin işlemlere karşı açtıkları davaları çözümlenmeye yetkili mahkemenin, 2577 sayılı Kanun'un 20/C maddesi uyarınca ilgilinin görev yaptığı yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; Milli Savunma Bakanlığına bağlı Komutanlıklar (Kara ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı) emrinde astsubay olarak görev yapan davacıların, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 35. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılmalarına ilişkin işleme karşı açtıkları davalarda, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde yetkili mahkemenin belirlenmesinde 2577 sayılı Kanun'un 20/C maddesinin mi yoksa 33/2. maddesinin mi dikkate alınacağı hususu oluşturmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na 7329 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile "Askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıklara dair hükümler" başlıklı 20/C maddesi eklenmiş, söz konusu maddenin 1. fıkrasında; "Bu madde; Milli Savunma Bakanlığı kadrolarında çalışan kamu görevlileri ile 25/06/2019 tarihli ve 7179 sayılı Asker Alma Kanunu kapsamında askerlik hizmetini yerine getiren yedek subaylar ve yedek astsubaylar ile erbaş ve erleri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlemin ve eylemlerden doğan uyuşmazlıklar hakkında uygulanır." hükmü yer almıştır. Daha sonra 13/07/2022 tarih ve 31892 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 30/06/2022 tarih ve 7145 sa-

yılı Kanun'un 8. maddesi ile anılan maddenin 1. fıkrasına; *"bu uyuşmazlıkların çözümünde ilgilinin görev yaptığı yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi yetkilidir."* cümlesi eklenmiştir.

2577 sayılı Kanun'un 20/C maddesinin birinci fıkrasına, 13/07/2022 tarih ve 31892 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan 7415 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle eklenen cümleye ilişkin madde gerekçesinde; *"askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan davaların Türkiye genelinde idari yargı mercilerinde görüldüğü, verilen kararlara ilişkin istinaf mercilerinin de yetkili bölge idare mahkemeleri olduğu, bu durumun, aynı olay veya aynı nitelikteki işlem ve eylemlere ilişkin olarak Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki mahkemelerden farklı kararlar verilmesine yol açtığı ve askeri hizmetin sürekliliğini, askeri disiplinin tesis ve idamesini olumsuz yönde etkilediği, madde ile; Millî Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşunda görev yapan personelin askeri hizmete ilişkin işlem ve eylemlerinden doğan uyuşmazlıklar hakkında verilen kararlarda yeknesaklığın sağlanması ve uygulama birliğinin tesisi amacıyla anılan davaların Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Adana, Bursa, Gaziantep, Samsun ve Erzurum Bölge İdare Mahkemelerinin bulunduğu idare mahkemelerinde görülmesinin amaçlandığı"* hususlarına yer verilmiştir.

Bahsedilen son yasal düzenleme ile birlikte Milli Savunma Bakanlığı kadrolarında çalışan kamu görevlileri ile askerlik hizmetini yerine getiren yedek subaylar ve astsubaylar ile erbaş ve erleri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların, ilgilinin (davacının) görev yaptığı yerde bulunan idare mahkemesi, görev yaptığı yerde idare mahkemesi yoksa bu takdirde görev yaptığı yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu idare mahkemesi yerine, görev yaptığı yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu yerdeki idare mahkemesinde görülüp çözümleneceği kurala bağlanmıştır. Bu düzenleme ile 20/C maddesi kapsamında olanlar yönünden 2577 sayılı Kanun'un 33/2. maddesindeki yetki kuralının uygulanmayacağı, bunlar yönünden aynı Kanun'un 20/C maddesinin 1. fıkrasına eklenen özel yetki kuralının uygulanmasının gerektiği, bu madde kapsamında olmayanlar bakımından ise, (özel kanunlarında yetkili mahkeme hususunda bir belirleme yapılmaması halinde) 2577 sayılı Kanun'da öngörülen diğer yetki kurallarının uygulanması gerektiği açıktır.

Bölge İdare Mahkemesi kararları arasındaki aykırılığa konu somut olaylarda, hakkında tesis edilen işlemlere dava açan kişilerin asker kişi oldukları hususunda bir tartışma bulunmamaktadır.

Buna göre, anılan davaların görüm ve çözümünde, 2577 sayılı Kanun'un 20/C maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı noktasında uyuşmazlık, idari işlemin askeri hizmete ilişkin olup olmamasından kaynaklanmaktadır. Zira 2577 sayılı Kanun'un 20/C maddesinde *"askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların"* anılan madde kapsamında olduğu belirtilmiştir.

Askeri hizmetin yasa ile belirlenmiş bir tanımı bulunmamaktadır. Ancak, söz konusu hususa ilişkin yargı kararlarında; bir idari işlemin askeri hizmete ilişkin olması, o işlemin bir askeri hizmetin yürütülmesi veya yerine getirilmesi maksadıyla yapılması olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Nitekim Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin yerleşik içtihatlarına göre işlemin tesisinde; asker kişinin askerlik yeterlilik ve yetenekleri, tutum ve davranışları, askeri geçmişi, asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevleri, askerlik hizmetinin amacı, askeri görev yerinin özellikleri ve askeri kural, gerek ve gelenekler göz önünde tutuluyor ise, bu işlemin askeri hizmete ilişkin olduğu kabul edilmektedir. (AYİM 3. Dairesi, 10/03/2005 tarih ve E:2004/1580, K:2005/374 sayılı kararı, AYİMD S.21, s. 130-133; AYİM 1. Daire, 20/11/2001 tarih ve E:2001/1289, K:2001/1234 sayılı kararı, AYİMD S.17, s. 343-345)

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun kararlarında da, idari işlemin “askeri hizmete ilişkin” olup olmadığının saptanabilmesi için işlemin konusuna bakılması gerektiği, eğer idari işlem askeri gereklere, askeri usul ve yöneme ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ise, bu işlemin askeri hizmete ilişkin olduğu kabul edilmektedir. (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 12/04/2018 tarih ve E:2016/4943 K:2018/1782 sayılı kararı)

Bu açıklamalar çerçevesinde içtihat aykırılığına konu uyuşmazlıklar incelendiğinde, Milli Savunma Bakanlığına bağlı Komutanlıklar (Kara ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı) emrinde astsubay olarak görev yapan davacıların, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 35. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin işlemlerin askeri gereklere, askeri usul ve yöneme göre tesis edilmiş bir işlem olduğu, başka bir anlatımla, işlemin tesisinde asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevler, askeri görev yerinin öncelikleri, tutum ve davranışları dikkate alındığı, dolayısıyla askeri hizmetin niteliği göz önünde bulundurularak karar verildiğinden, içtihat aykırılığına konu idari işlemlerin “askeri hizmete” ilişkin olduğu anlaşılmış olup, söz konusu işlemlere karşı açılan davaları çözümlenmeye yetkili Mahkemenin, 2577 sayılı Kanun'un 20/C maddesi uyarınca, ilgilinin görev yaptığı yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, Milli Savunma Bakanlığına bağlı Komutanlıklar emrinde astsubay olarak görev yapanların, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 35. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılmalarına ilişkin işlemlere karşı açtıkları davalarda, yetkili mahkemenin belirlenmesinde 2577 sayılı Kanun'un 20/C maddesinin dikkate alınacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
K

R
a
p
o
r

12. 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun'un 21. maddesinin 6. fıkrasının yürürlüğe girmesinden önce mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere öğretim görevlisi kadrosuna atananların, atama kriterlerini karşılayıp karşılamadığının tespit edilerek doktor öğretim üyesi kadrosuna atanıp atanamayacaklarının değerlendirilmesi gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/16, Karar No:2023/13

1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun uyarınca yükseköğretim kurumları adına yurt dışına gönderilenlerden doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere adına öğrenim gördükleri yükseköğretim kurumunun öğretim görevlisi kadrosuna ataması yapılanların, 7326 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle 1416 sayılı Kanun'un 21. maddesine eklenen 6. fıkradan yararlandırılarak doktor öğretim üyesi kadrosuna atamalarının yapılması istemiyle yaptıkları başvuruların reddedilmesinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 1416 sayılı Kanun'un 21. maddesine eklenen 6. fıkranın yürürlüğe girmesinden önce mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere öğretim görevlisi kadrosuna atananların, atama kriterlerini karşılayıp karşılamadığının tespit edilerek, doktor öğretim üyesi kadrosuna atanıp atanamayacaklarının değerlendirilmesi gerekirken Kanun'un 21. maddesinin 6. fıkrası hükmünden yararlanamayacakları gerekçesiyle başvurularının reddedilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

03/06/2021 tarih ve 7326 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle 1416 sayılı Kanun'un 21. maddesine eklenen 6. fıkrada, bu Kanun uyarınca yükseköğretim kurumları adına yurt dışına gönderilenlerden doktora öğrenimlerini başarıyla tamamlayanların, mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere adına öğrenim gördükleri yükseköğretim kurumunun atama kriterlerini karşılamaları şartıyla doktor öğretim üyesi kadrolarına, atama kriterlerini sağlamamaları halinde ise öğretim görevlisi kadrolarına atamasının yapılacağı belirtilmiştir.

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılık, 1416 sayılı Kanun'un 21. maddesinin 6. fıkrasının yürürlüğe girmesinden önce mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere öğretim görevlisi kadrosuna atananların bu fıkradan yararlanarak doktor öğretim üyesi kadrosuna atanıp atanamayacakları hususundan kaynaklanmaktadır.

Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde; herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı, Devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları hükmüne yer verilmiştir.

Bu kuralın, aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların oluşturulmasını engellediği, aynı durumda olanlar için farklı düzenleme yapılmasının eşitliğe aykırılık oluşturacağı, Anayasa'nın amaçladığı eşitliğin, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitlik olduğu, bir diğer anlatımla aynı hukuki durumda olanlar için aynı, ayrı hukuki durumda olanlar için ayrı kurallar öngörülmesinin Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği anlaşılmaktadır.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin 07/05/2021 tarih ve 31477 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 04/02/2021 tarih ve E:2019/89, K:2021/10 sayılı kararında ve istikrar kazanmış birçok kararında da;

"...Anayasa'nın 10. maddesinde ...belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı; aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez..." değerlendirmesine yer verilmiştir.

7326 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle 1416 sayılı Kanun'un 21. maddesine eklenen 6. fıkrada doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilmek için; bu Kanun kapsamında yükseköğretim kurumları adına yurt dışına gönderilmiş olma, yurt dışında doktora öğrenimini başarıyla tamamlama ve adına öğrenim gördüğü yükseköğretim kurumunun atama kriterlerini karşılama şartları aranmaktadır.

Bu durumda, yurt dışında doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere öğretim görevlisi kadrosuna ataması yapılanlar ile bu fıkranın yürürlüğe girmesinden sonra ilk defa ataması yapılacak olanların doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilmek için Kanun'da aranan şartlar bakımından hukuksal olarak eşit statüde oldukları sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla, söz konusu düzenlemenin ilk defa ataması yapılacak olanlara uygulanıp, halihazırda öğretim görevlisi olarak görev yapanlara uygulanmamasının Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edeceği açıktır.

Sonuç olarak, 1416 sayılı Kanun'un 21. maddesine eklenen 6. fıkranın yürürlüğe girmesinden önce mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere öğretim görevlisi kadrosuna atananların, atama kriterlerini karşılayıp karşılamadığının tespit edilerek, doktor öğretim üyesi kadrosuna atanıp atanamayacaklarının değerlendirilmesi gerekirken Kanun'un 21. maddesinin 6. fıkrası hükmünden yararlanamayacakları gerekçesiyle başvurularının reddedilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

13. 703 sayılı KHK uyarınca il müdürlüğünden alınıp araştırmacı kadrosuna atananların mali haklarının, atama tarihinden itibaren 2 yılın sonunda görev yapmakta oldukları “araştırmacı” kadrosu esas alınarak ödeneceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/18, Karar No:2023/26

“Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürü” olarak görev yapmakta iken 703 sayılı KHK’nın Geçici 1. maddesinin 4. fıkrası ve 375 sayılı KHK’nın Ek 18. maddesi uyarınca il müdürlüğünden alınıp araştırmacı kadrosuna atananların mali haklarının, atama tarihinden itibaren 2 yılın sonunda görev yapmakta oldukları “araştırmacı” kadrosuna göre ödenmesi üzerine maaşlarının düşürülmesine ilişkin işlemin geri alınması talebiyle yaptıkları başvuruların reddine dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 703 sayılı KHK uyarınca il müdürlüğünden alınıp “araştırmacı” kadrosuna atananların mali haklarının, atama tarihinden itibaren 2 yılın sonunda görev yapmakta oldukları “araştırmacı” kadrosuna göre düzenlenmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılık, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin Ek 18. maddesinin, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 177. maddesinin 1. fıkrasının (h) bendiyle yürürlükten kaldırılması üzerine, “... atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren ikinci yılın sonuna kadar fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç, önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir...” cümlesinde geçen “ikinci yılın sonuna kadar” ifadesinin nasıl yorumlanması gerektiği hususundan kaynaklanmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 76. maddesi ile memurların naklen atanmaları konusunda idareye takdir yetkisi tanındığı açık olup, bu yetkinin ancak kamu yararı ve hizmet gerekleri göz ardı edilerek kullanıldığına ortaya konulması ya da idari yargı merciince saptanması halinde, sözü edilen bu durumun dava konusu idari işlemin neden ve amaç yönlerinden hukuka aykırılığı nedeniyle iptalini gerektireceği yerleşmiş yargı içtihatlarıyla kabul edilmiştir.

375 sayılı KHK’nın mülga Ek 18. maddesinde, 1. fıkra kapsamında yer alan yönetici kadro veya pozisyonlarında kesintisiz olarak en az iki yıl fiilen görev yapmış olanların mali haklarının, atandıkları söz konusu kadro veya pozisyonlarda bulunmaları kaydıyla, atan-

dıkları tarihi takip eden ay başından itibaren ikinci yılın sonuna kadar fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç, önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilmesi kurala bağlanmıştır. 703 sayılı KHK'nın Geçici 1. maddesinin 4. fıkrasında da, anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarında yönetici kadro ve pozisyonlarında bulunup 375 sayılı KHK'nın mülga Ek 18. maddesi hükümleri kapsamında olan fakat aynı düzenlemenin 3. fıkrasında yer almayanların, anılan madde hükümlerine göre işleme tabi tutulacağı belirtilmiştir.

Aykırlığın giderilmesi istemine konu kararlarda değerlendirilen uyuşmazlıklarda; davacıların, davalı idare bünyesinde "il müdürü" olarak görev yapmakta iken, 31/12/2018 tarihinde 703 sayılı KHK'nın Geçici 1. maddesinin 4. fıkrası ve 375 sayılı KHK'nın Ek 18. maddesi uyarınca il müdürlüğü görevinden alınarak, il müdürlükleri bünyesine "araştırmacı" olarak atandıkları, mali haklarının ise, "araştırmacı" olarak atandıktan sonra 2 yıl süre ile "il müdürlüğü" görevi esas alınarak, bu sürenin sona ermesi akabinde ise "araştırmacı" kadrosu esas alınarak ödendiği görülmektedir.

Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarının organizasyon ve personel yapısı hakkında bir kısım değişikliklere gidilmesinden dolayı davacıların 375 sayılı KHK'nın mülga Ek 18. maddesi gereğince görev yapmakta oldukları kamu kurumunun teşkilat yapısının değişmesi nedeniyle yasa gereğince araştırmacı kadrosuna atandıkları açıktır. Yukarıda da aktarıldığı üzere, 375 sayılı KHK'nın mülga Ek 18. maddesinde de davacılar, belirli unvanlarda yöneticilik yaptıklarından ve yasal düzenleme uyarınca görevden alınmaları nedeniyle mali haklarının birden düşmesinin önlenmesi amacıyla, mali haklarının, "araştırmacı" kadrosuna atanmalarına rağmen, 2 yıl daha korunması sağlanarak anılan düzenlemede bu durumda olanlar lehine bir kural ihdas edilmiştir.

703 sayılı KHK'nın 177. maddesinin 1. fıkrasının (h) bendinde, 375 sayılı KHK'nın Ek18. maddesi yürürlükten kaldırılırken, anılan düzenleme nedeniyle, "il müdürlüğü" kadrosunda görev yaptıktan sonra "araştırmacı" kadrosuna atanan davacıların mali haklarının sürekli hale getirildiğine dair bir düzenlemeye yer verilmemiş aksine, 703 sayılı KHK'nın Geçici 1. maddesinde, istisna tutulan durumlar dışında 375 sayılı KHK'nın mülga Ek 18. maddesine uygun olarak hareket edileceği vurgulanmıştır.

Bu itibarla; "il müdürü" olarak görev yapmakta iken "araştırmacı" kadrosuna atananların atama tarihinden itibaren 2 yılın sonunda görev yapmakta oldukları "araştırmacı" kadrosuna göre mali haklarının düzenlenmesinin yerinde olduğu; 375 sayılı KHK'nın Ek 18. maddesinin yürürlükten kaldırılmış olmasının, eski maaşlarının sürekli olarak korunmasına olanak sağlamayacağı; anılan düzenlemenin, ilgililere "il müdürlüğü" kadrosunun mali haklarından yararlanmasını 2 yıla sınırlayan bir düzenleme olmadığı; eski kadrolarının mali haklarından 2 yıl daha yararlanmaya devam etmelerine hak sağlayan bir düzenleme olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, belirtilen durumda olanların 375 sayılı KHK'nın mülga Ek 18. maddesi uyarınca, "araştırmacı" kadrosuna atandıktan sonra 2 yıldan daha fazla süre ile "il müdürü" kadrosu esas alınarak mali haklardan yararlandırılmalarına olanak bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, 703 sayılı KHK uyarınca il müdürlüğünden alınıp araştırmacı kadrosuna atananların mali haklarının, atama tarihinden itibaren 2 yılın sonunda görev yapmakta oldukları "araştırmacı" kadrosu esas alınarak ödeneceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

- 14. Davacıların kendilerini doğrudan ilgilendiren hususlarda ilgili kamu görevlileri hakkındaki şikayetleri sonucu işlem tesis edilmesine gerek görülmemesine yönelik işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, sübjektif dava ehliyetinin mevcudiyetinin kabulü gerektiği hakkında.**

İDDK

Esas No:2023/22, Karar No:2023/27

Davacıların kendilerini doğrudan ilgilendiren hususlarda ilgili kamu görevlileri hakkındaki şikayetleri sonucu yapılan incelemeler neticesinde, konuyla ilgili olarak işlem tesis edilmesine gerek görülmemesine yönelik işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, şikayet konusu olayların davacıların kişisel haklarını doğrudan ilgilendiren niteliklerinin bulunması ya da şikayet neticesinde tesis edilen işlemlerin maddi/manevi haklarının tazmini ile ilgili hukuki sonuçlar doğurabilmesi ihtimalinin varlığı halinde ve bu hususlar davacılar tarafından açıklanarak ortaya konulabiliyorsa, konuyla ilgili olarak işlem tesis edilmesine gerek görülmemesine yönelik işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, sübjektif dava ehliyetinin mevcudiyetinin kabulü ile işin esasının incelenmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık, davacıların kendilerini doğrudan ilgilendiren hususlarda ilgili kamu görevlileri hakkındaki şikayetleri sonucu yapılan incelemeler neticesinde, konuyla ilgili olarak işlem tesis edilmesine gerek görülmemesine yönelik işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, davacıların sübjektif dava ehliyetinin bulunup bulunmadığına ilişkindir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan ve iptal davasının sübjektif ehliyet koşulu olan "menfaat ihlali" kavramı doktrinde ve içtihatlarda; dava konusu işlemlerle davacı arasında kurulan kişisel, meşru, güncel bir menfaat ilişkisi olarak tanımlanmaktadır. Sözü edilen menfaat ilişkisinin varlığı ve sınırları her olayda yargı yerince uyuşmazlığın niteliğine göre belirlenmektedir.

İptal davasına konu olan işlemin davacının menfaatini ihlal ettiğinden söz edilebilmesi için davacıyı etkilemesi, yani davacının kişisel bir menfaatini ihlal etmesi, işlem ile davacı arasında ciddi ve makul bir ilişkinin bulunması gerekmektedir.

“Meşru menfaat” ilgisinden kasıt, kişi ile işlem arasında hukuken kabul edilebilir, dinlenebilir, korunmaya değer bir ilginin varlığı iken; “kişisel menfaat” ilgisiyle ise işlemin, kişinin hukukunu etkilemesi, kişi bakımından hukuk aleminde sonuç doğurması kastedilmektedir.

Başvuruya konu olan kararlarda, davacıların muhatap oldukları kamu görevlilerinin, davacılara yönelik fiillerinin şikayet konusu edilerek bu kamu görevlileri hakkında disiplin işlemi tesis edilmesinin istendiği, idareler tarafından yapılan incelemeler neticesinde ilgili kamu görevlileri hakkında işlem tesis edilmesine gerek görülmediği, bu hususun davacılara bildirilmesi üzerine bakılan davaların açıldığı görülmektedir.

Bu çerçevede konu değerlendirildiğinde, aykırılığın giderilmesi istemine konu kararlardaki gibi şikayet konusu olayların davacıların kişilik haklarını doğrudan ilgilendiren niteliklerinin bulunması halinde ya da şikayet neticesinde tesis edilen idari işlemin davacıların maddi veya manevi haklarının tazmini ile ilgili hukuki sonuçlar doğurabilmesi ihtimalinin varlığı halinde ve bu hususlar davacılar tarafından açıklanarak ortaya konulabiliyorsa, menfaat ihlalinin ve dolayısıyla subjektif dava ehliyetinin mevcudiyeti kabul edilmelidir.

Sonuç olarak, şikayet konusu olayların davacıların kişisel haklarını doğrudan ilgilendiren niteliklerinin bulunması ya da şikayet neticesinde tesis edilen işlemlerin maddi/manevi haklarının tazmini ile ilgili hukuki sonuçlar doğurabilmesi ihtimalinin varlığı halinde ve bu hususlar davacılar tarafından açıklanarak ortaya konulabiliyorsa, konuyla ilgili olarak işlem tesis edilmesine gerek görülmemesine yönelik işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, sübjektif dava ehliyetinin mevcudiyetinin kabulü ile işin esasının incelenmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

- 15. Sözleşmeli astsubaylıktan muvazzaf astsubaylığa geçiş sınavlarının mülakat aşamasında başarısız sayılanların bu işlemlere karşı açmış oldukları davalarda, yürürlükteki mevzuat çerçevesinde işin esası yönünden değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerektiği hakkında.**

İDDK

Esas No:2023/26, Karar No:2023/33

Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde sözleşmeli astsubay olarak görev yapanların muvazzaf astsubaylığa geçiş sınavlarının mülakat aşamasında başarısız sayılmalarına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, Jandarma Genel Komutanlığı Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönergesi çerçevesinde gerçekleştirilen sözleşmeli astsubaylıktan muvazzaf astsubaylığa geçiş sınavlarının mülakat aşamasında başarısız sayılanların bu işlemlere karşı açmış oldukları davalarda anılan Yönergenin halen yürürlükte olduğu ve Yönergeye karşı Danıştay nezdinde açılmış bir dava ve hukuka aykırılık tespiti yapılan bir kararın bulunmadığı anlaşıldığından işin esası yönünden değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık; Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde sözleşmeli astsubay olarak görev yapan davacıların, sözleşmeli astsubaylıktan muvazzaf astsubaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasında başarısız sayılmalarına ilişkin işlemlere karşı açtıkları davalarda kesin olarak verilen farklı nitelikteki kararlara ilişkindir.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu kararlarda; İstanbul 5. İdare Mahkemesince mevzuat çerçevesinde değerlendirme yapılmak suretiyle işin esasına girilerek davanın reddine karar verildiği ve bu karara yapılan istinaf başvurusunun İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesince reddedilerek anılan kararın kesinleştiği; Ankara 16. İdare Mahkemesince ise, yine uyuşmazlığın esası yönünden yapılan değerlendirme sonucu davanın reddine karar verildiği; bu karara yapılan istinaf başvurusu sonucunda ise, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesince, sözleşmeli subay/astsubaylıktan muvazafliğe geçmek isteyen tüm personele uygulanacak sınavlara ilişkin genel

hükümleri içeren hususların, müşterek olarak çıkarılacak “Yönetmelik” yerine “Yönerge” şeklindeki işlemle kurala bağlandığı ve dava konusu sözlü sınavın bu işlem kapsamında yapıldığı anlaşıldığından; hukuken yasal dayanağı bulunmayan sınav uygulaması kapsamında davacının başarısız sayılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk, aksi kabulden hareketle alınan istinafa konu idare mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, istinafa konu idare mahkemesi kararının kaldırılmasına; dava konusu işlemin iptaline kesin olarak karar verildiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıklara ilişkin dosya ve kararlar incelendiğinde, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesince, dava konusu bireysel işlem incelenirken davacı tarafından bireysel işlem ile birlikte dava konusu edilmemiş ve halen yürürlükte bulunan Jandarma Genel Komutanlığının Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönergesi'nin hukuka aykırı görülerek, anılan Yönerge'nin ihmal edilmesi suretiyle davanın çözüme kavuşturulduğu görüldüğünden, Bölge İdare Mahkemesinin yürürlükteki düzenleyici bir işlemi hukuka aykırı bularak ve düzenleyici işlemi ihmal ederek uyuşmazlığı çözümlenip çözümlenmeyeceği hususunda bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7. maddesinin 4. fıkrasında, “İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler. Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.” hükmüne yer verilmiştir.

Yargı uygulamalarında, anılan düzenlemenin son cümlesinde yer alan “Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması, bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.” hükmü çerçevesinde idari yargı mercilerince bireysel işlemlerin yargısal denetiminde, bu işlemlerin dayanağı ikincil nitelikteki düzenleyici işlemleri ihmal etme yetkisi tanındığı kabul edilerek, sadece bireysel işlemin dava konusu edildiği durumlarda, bireysel işlemin dayanağı düzenleyici işlem ile ilgili hukuka aykırılık tespit edilmesi halinde, düzenleyici işlem ihmal edilerek davanın üst hukuk normuna göre çözümü yoluna gidilebilmektedir.

Ancak, ihmal müessesesinin her olayda ve her derecedeki yargı yerince uygulanması, beraberinde bir takım hukuki sorunlar ortaya çıkmasına yol açabilecek niteliktedir. Zira, ihmal edilen düzenleyici işlemin dava konusu edilmediği ve yürürlükte kalmaya devam ettiği dikkate alındığında; idarelerce bu düzenlemelere göre işlem tesis edilmeye devam edilecek, öte yandan, bazı mahkemelerce yürürlükte kalmaya devam eden bu düzenleme çerçevesinde uyuşmazlıkların çözümü yoluna gidilebileceği gibi bazı mahkemelerce de düzenleyici işlem hukuka aykırı görüldüğünden ihmal edilerek farklı yönde kararlar verilebilecektir. Ayrıca, düzenleyici işlemin görüm ve çözümünde görevli olmayan yargı merciince düzenleyici işlemin hukuka aykırı olduğu tespitinin yapıldığı durumlarda ise görevli yargı merciinin yerine geçilerek karar verilmesi gibi hukuki sorunlarla karşılaşılacaktır.

Bu bakımdan, bireysel işlemlerle birlikte dava konusu edilmeyen düzenleyici işlemlerin, bireysel işlemin hukuka uygunluk incelemesi sırasında hukuka aykırı görülmesi durumunda, “düzenleyici tasarrufun, bir kanunla açıkça çatışacak şekilde hüküm sevk edilmiş olmadıkça, buna müstenid işlemin iptali dileğiyle açılan davanın çözümünde,

ihmalinin mümkün olamayacağı" yolundaki Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 04/06/1971 tarih ve E:1970/1004, K:1971/608 sayılı kararı da dikkate alınarak, her uyuşmazlığa ve olaya özgü olarak, düzenleyici işlemin ihmali suretiyle çözümlenmesi konusunun değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu genel değerlendirmeden sonra, aykırılık konusu incelendiğinde;

Davacıların bireysel işlem ile birlikte bu işlemlerin dayanağı olan Jandarma Genel Komutanlığının Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönergesi'ni de dava konusu etme yoluna gitmedikleri, anılan Yönerge'nin hukuka aykırı olduğuna yönelik bir iddialarının bulunmadığı açıktır.

Diğer taraftan, aykırılığa konu kararlara ilişkin uyuşmazlıkların dayanağı olan Jandarma Genel Komutanlığının Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönergesi ile benzer hükümler içeren Milli Savunma Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün 17/07/2019 tarih ve E:413092 sayılı Uygulama Emri ve bireysel işlemlerin iptali istemiyle açılan bir davada, anılan düzenleme ile ilgili olarak Danıştay İkinci Dairesinin 27/05/2021 tarih ve E:2020/1007 sayılı kararı ile sözleşmeli subay/astsubaylıktan muvazzaflığa geçmek isteyen tüm personele uygulanacak sınavlara ilişkin genel hükümleri içeren hususların, belirtilen yasal gerekler yerine getirilmeksizin, "Uygulama Emri" şeklindeki adsız düzenleyici işlemle kurula bağlanmasında ve bu düzenlemenin "Resmi Gazete'de yayımlanmamasında" hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiği, bu karara yapılan itirazın ise Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 16/12/2021 tarih ve YD İtiraz No:2021/636 sayılı kararı ile reddedildiği anlaşılmakta ise de, anılan kararın söz konusu düzenleyici işlemin görüm ve çözümünde görevli olan Danıştay ilgili Dairesince verildiği, aykırılık konusu uyuşmazlıklara konu Yönerge yönünden ise Danıştay nezdinde açılmış bir dava ve hukuka aykırılık tespiti yapılan bir kararın bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan, Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun'un "Yönetmelikler" başlıklı 25. maddesine dayanılarak yürürlüğe konulan Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönetmeliği'nin "Muvazzaf Astsubaylığa Geçme" başlıklı 11. maddesinde, sözleşmeli astsubaylıktan muvazzaf astsubaylığa geçiş ile ilgili genel çerçeve çizildikten sonra, Kuvvet Komutanlıkları için ilgili Kuvvet Komutanlığının talep ve görüşleri esas alınarak Milli Savunma Bakanlığınca, "*Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için ise İçişleri Bakanlığınca belirlenecek esaslar dahilinde yapılacak mesleki sınavlarda başarılı olmak,*" hükmüne yer verildiği ve bu hüküm çerçevesinde de Jandarma Genel Komutanlığı Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönergesi'nin yürürlüğe konulduğu ve halen yürürlükte olduğu da görülmektedir.

Sonuç olarak, Jandarma Genel Komutanlığı Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönergesi çerçevesinde gerçekleştirilen sözleşmeli astsubaylıktan muvazzaf astsubaylığa geçiş sınavlarının mülakat aşamasında başarısız sayılanların bu işlemlere karşı açmış oldukları davalarda işin esası yönünden değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

16. Sözlü sınavlarda, sınav kurulu başkan ve üyelerince her bir aday için takdir edilen notların, tüm adayların yer aldığı tek bir listede gösterilmesinin sınavı hukuka aykırı hâle getirmeyeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/28, Karar No:2023/31

Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde farklı il ve unvanlarda görev yapan kişilerin 24-28/05/2021 tarihlerinde yapılan unvan değişikliği sınavının sözlü aşamasındaki değerlendirme sonucu başarısız sayılmalarına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, sözlü sınavlarda sınav kurulu başkan ve üyelerince her bir aday için takdir edilen puanların daha sonra tüm adayların yer aldığı tek bir liste haline getirilmesinin sözlü sınavları hukuka aykırı hale getirmeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık; Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde farklı il ve unvanlarda görev yapan davacıların 24-28/05/2021 tarihlerinde yapılan unvan değişikliği sınavının sözlü aşamasında yapılan değerlendirme sonucu başarısız sayılmalarına ilişkin işlemlere karşı açtıkları davalarda, sözlü sınavlarda her bir adaya sınav kurulu başkan ve üyelerince ayrı ayrı takdir edilen notların sözlü sınava katılan tüm adayların yer aldığı tek bir liste şeklindeki tutanakta gösterilmesinin sözlü sınavın hukuka aykırılığına sebep olup olmayacağına ilişkindir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 3. maddesinde, söz konusu Kanun'a hâkim olan temel ilkelere yer verilmiş; bu ilkeler ise "sınıflandırma, kariyer ve liyakat" olarak belirtilmiştir. Anılan Kanun'da, liyakat ilkesi, kamu hizmetlerine girmede, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeye ve göreve son vermede liyakat sistemine dayanılması, işin ehline verilmesi ve bu sistemin eşit olarak tüm Devlet memurlarına uygulanmasını sağlamak olarak ifade edilmiştir.

Kamu görevine girme ve yükselmeye liyakat ilkesi çerçevesinde, mevzuatımızda genel olarak yazılı sınavların yanında sözlü ve/veya mülakat sınavlarına da yer verilmektedir. Görsel, işitsel ve anlık gözlemlere yönelik değerlendirmeler içeren sözlü ve/veya mülakat sınavlarının da objektif nitelikte olması zorunludur.

Diğer tüm idari işlemlerin yargısal denetiminde olduğu gibi, sözlü sınavda başarısız sayılma işlemlerinin de, yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka uygunluğunun denetiminin yapılması gerekmektedir.

Sözlü sınavların yargısal denetimine ilişkin olarak; adayların girdiği sözlü sınav öncesinde, sınav komisyonunca sınavda sorulacak soruların önceden hazırlanması ve tutanağa bağlanması, her adaya sorulan soruların kayda geçirilmesi ve adayların verdiği yanıtlara hangi komisyon üyesince, hangi notun takdir edildiğinin tutanakta ayrı ayrı gösterilmesinin gerektiği, bu durumun sözlü sınavın nesnelliği ve yargısal denetimin gerçekleştirilmesini sağlayacağı içtihat olarak benimsenmekte olup, bu prosedürler yerine getirilerek yapılan sözlü sınavların hukuka uygun olarak gerçekleştirildiğinin kabulü gerekmektedir.

Bu çerçevede aykırılığın giderilmesine ilişkin kararlara konu olaylar incelendiğinde, davacıların katıldığı sözlü sınav öncesinde adayların sınav konularına ilişkin bilgi düzeyinin ölçülmesi için sınav kurulunca önceden sözlü sınav sorularının hazırlandığı ve her birinin içerisinde 3 adet soru bulunan soru zarflarının oluşturulduğu, bu zarfların sözlü sınav esnasında adaylara çekirildiği, adayların verdiği cevaplar ile Yönetmelikte belirtilen diğer kriterler yönünden her bir sınav kurulu üyesi tarafından ayrı ayrı değerlendirme yapılarak adayların sözlü sınav notunun komisyon üyelerince ayrı ayrı takdir edildiği, böylelikle içtihadi olarak benimsenen prosedüre uygun olarak sınavların gerçekleştirildiği anlaşıldığından, salt sınav kurulu başkan ve üyelerince her bir aday için takdir edilen puanların daha sonra tüm adayların yer aldığı tek bir liste haline getirilmesinin sözlü sınavları hukuka aykırı hale getirmeyeceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, sınav kurulu başkan ve üyelerince her bir aday için takdir edilen puanların daha sonra tüm adayların yer aldığı tek bir liste haline getirilmesinin sözlü sınavları hukuka aykırı hale getirmeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

17. Öğretmenlerin görevden uzaklaştırıldıkları döneme ilişkin ek ders ücretlerinin, görevden uzaklaştırma işlemi yargı kararıyla iptal edilmedikçe ödenemeyeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/31, Karar No:2023/36

Öğretmen olarak görev yaparken, haklarında başlatılan soruşturmalar nedeniyle görevlerinden uzaklaştırılanların; göreve iade edilmeleri üzerine görevden uzakta kaldıkları döneme ilişkin ek ders ücretlerinin yasal faiziyle ödenmesi talebiyle yaptıkları başvuruların reddine dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, yürütülmekte olan soruşturma nedeniyle görevden uzaklaştırma sonrası göreve iade olunması halinde, fiilen görev yapılmayan dönemde yoksun kalınan ek ders ücretlerinin yasal faiziyle birlikte ödenebilmesi için "görevden uzaklaştırma" işleminin hukuka aykırılığının yargı kararı ile tespit edilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılık, haklarında başlatılan soruşturmalar neticesinde görevlerinden uzaklaştırılan davacıların, görevlerine iade edildikten sonra, görevden uzaklaştırma nedeniyle, fiilen görev yapmadıkları dönemde yoksun kaldıkları ek ders ücretlerinin yasal faiziyle birlikte taraflarına ödenip ödenmeyeceği hususundan kaynaklanmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 137 ve 145. maddeleri arasında düzenlenen "Görevden uzaklaştırma", Devlet kamu hizmetinin gerektirdiği hallerde görevi başında kalmasında sakınca görülecek devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbir olarak tanımlanmıştır. Anılan maddede; görevden uzaklaştırılan devlet memurlarına, görevden uzakta geçirdikleri süre boyunca aylıklarının üçte ikisinin ödenmeye devam edileceği ve 657 sayılı Kanun'da öngörülen tüm sosyal hak ve yardımlardan yararlanmaya devam edileceği hüküm altına alınmıştır.

657 sayılı Kanun'un 141. maddesinde geçen "aylık" tanımının, aynı Kanun'un 147. maddesinde, bu Kanun'a tabi kurumlarda görevlendirilen memurlara hizmetlerinin karşılığında, kadroya dayanılarak ay itibarıyla ödenen para olarak ifade edildiği; anılan Kanun'un 141. maddesinde geçen "sosyal hak ve yardımlar"ın ise aynı Kanun'un VI. Bölümünde

düzenlendiği, bu ifadenin, “aile yardımı ödeneği, tedavi yardımı, doğum yardımı ödeneği” gibi sosyal yardımları kapsadığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan, Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı'nın “Tanımlar” başlıklı 4. maddesinde ek ders görevi, aylık karşılığı ders görevi dışında ek ders ücreti karşılığında okutulan dersler olarak tanımlanmış ve ek ders ücretinin aylığın dışında olduğu belirtilmiştir.

Bu duruma göre; devlet memuruna, “görevden uzaklaştırma” tedbiri sona erdirilerek göreve iade edilmesi halinde, geçmişe dönük olarak yapılabilecek ödemeler için aylık kavramının esas alınması gerektiği, aylık dışında kalan diğer ödemelerin ise, göreve iade edilen memurlara geçmişe dönük olarak ödenebilmesinin kanunen olanaklı olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu itibarla, “aylık” kavramına girmeyen ve sosyal hak ve yardımlardan olmayan hiçbir parasal hakkın idarece ilgililere ödenmesi mümkün bulunmamaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerine göre, fiilen çalışma şartına bağlı bir ödeme olan ve aylık dışında kalan ek ders ücretlerinin, 657 sayılı Kanun'un 141. maddesi uyarınca görevden uzaklaştırılan memurlara iade edilecek ödemeler içinde yer almadığı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, aykırılık istemine konu kararlarda atıf yapılan, Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 12/12/2018 tarih ve E:2013/2, K:2018/2 sayılı kararına da değinmek icap etmektedir. Anılan karar “Sağlık Bakanlığı personeli olup, döner sermaye ek ödemesinden yararlananlar hakkına tesis edilen naklen atama, ikinci görevin üzerinden alınması gibi işlemlerin iptali istemiyle açılan davalar sonucunda verilen iptal kararları üzerine, ilgililerin fiilen çalışmaması hukuka aykırı bulunan işlemde kaynaklandığından ve iptal edilen hukuka aykırı işlem sonucu tüm maddi hakların ödenmesi Anayasa hükmü ve idare hukuku ilkesi gereği olduğundan, döner sermaye ek ödemesinin de davacıların yoksun kaldığı parasal haklardan sayılarak ilgili dönem için kendilerine ödenmesi gerektiği”ne yöneliktir.

Belirtilen karar fiili çalışma karşılığında ödenen döner sermaye ek ödemelerine ilişkin olup, karardaki ilgililerin, fiilen çalışmalarına engel teşkil eden idarelerin işlemleri için açtıkları davalar “iptal” ile sonuçlanmıştır. Hal böyle olunca idarelerin anılan işlemleri tesis etmekte kusurunun bulunduğu ve anılan işlemlerin hukuka aykırı olduğu yargı kararlarıyla tespit edilmiştir.

Buna göre, görevden uzaklaştırılan memurlara, “aylık” ve 657 sayılı Kanun'da belirtilen “sosyal hak ve yardımlardan” olmayan diğer maddi ödeme unsurlarının ödenebilmesi için “görevden uzaklaştırma” işleminin yargı kararı ile iptal edilmesi gerekmektedir. Diğer bir anlatımla; idarenin, görevden uzaklaştırma işleminin tesisinde kusurlu olduğunun, memurun fiilen görevinin başında olmasına engel teşkil eden idari işlemin (hukuki engelin) yani görevden uzaklaştırma işleminin hukuka aykırılığının ortaya konulması gerektirir.

Bu itibarla; “görevden uzaklaştırma” işlemlerine dava açılmadığı, dolayısıyla bu işlemlerin hukuka aykırılığının yargı kararı ile ortaya konulmadığı ve hukuka uygunluk karinesinden yararlanıldığı durumlarda; görevden uzakta kalınan dönemlere ilişkin ek ders ücretlerinin ödenmesine imkân bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, öğretmenlerin görevden uzaklaştırıldıkları döneme ilişkin ek ders ücretlerinin, görevden uzaklaştırma işlemi bir yargı kararıyla iptal edilmedikçe yasal faiziyle birlikte ödenmesinin kanunen mümkün olmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

18. OHAL Komisyonu kararı ile göreve iade edilenlerin açıkta geçirdikleri dönemde elde ettikleri gelirlerin, kendilerine yapılacak ödeme kalemlerinden mahsup edilmesi gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/32, Karar No:2023/37

Kanun Hükmünde Kararnameler ile kamu görevinden çıkarılan ve daha sonrasında OHAL Komisyonu kararı ile göreve iade edilenlere yapılacak ödemelerden açıkta kaldıkları sürede elde ettikleri gelirlerin mahsup edilip edilmeyeceği hususunda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, OHAL işlemiyle kamu görevinden ihraç edilen ve daha sonra tekrar OHAL Komisyonu kararı ile görevine iade edilen ilgililer açısından açıkta geçirdikleri sürede elde ettikleri gelirlerin kendilerine yapılacak ödeme kalemlerinden mahsup edilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılık, kamu görevinden ihraç edilme tarihi ile OHAL Komisyonu kararı ile göreve iade edilme tarihi arasında açıkta geçirilen dönemde elde edilen gelirlerin, kamu görevine iade sonrasında yapılacak ödemelerden mahsup edilip edilmeyeceği noktasında toplanmaktadır.

OHAL kararlarıyla görevlerinden ihraç edilen kamu görevlilerinin yine OHAL komisyonu kararı ile görevlerine iade edilmeleri üzerine mahrum kaldıkları, başka bir ifade ile ihraç işlemi nedeniyle alamadıkları mali ve sosyal haklarıyla ilgili kendilerine yapılacak ödemelere ilişkin düzenleme 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiş olup; anılan düzenlemede; ilgililere, kamu görevinden çıkarılma tarihlerini takip eden aybaşından, göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal hakların ödeneceği, yani kamu görevlilerinin ihraç işlemi olmasaydı görev yaptıkları kurumda elde edecekleri mali ve sosyal haklarının kendilerine iadesi öngörülmüştür.

Kanunlar, kapsamındaki herkese tatbik imkanına sahip olmak üzere soyut (kişilik dışı) ve genel hüküm ve düzenlemeler içermektedir ve kanunların, her olaya özgü bir şekilde ayrıntılı hükümler içermesi mümkün olmayacağından, uyumsuzluğun çözümünde bir

kanuni boşluk saptanırsa hukukun genel ilkelerine göre çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Tazminat hukuku ilkelerine göre, gerçek zarar hesabında, idarenin eylem veya işlemi sonucu kişinin maruz kaldığı menfi zararlar (harcama, azalma, değer kaybı, zayıt gibi mal varlığındaki azalışlar) ile müspet zararların (mahrum kalınan hak, menfaat veya gelirler) toplamından aynı işlem veya eylem sonucu elde edilen hak, menfaat ve gelirlerin mahsubu sonucu ortaya çıkan müspet fark dikkate alınır. 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinde de, idareye, kamu görevine iade edilen kamu görevlisi açısından, "gerçek zarar"ın tazmini sorumluluğu yüklenmiştir, yani açıkta kalınan dönemde yoksun kalınan mali ve sosyal hakların ödenmesi ile idare sorumlu tutulmuştur. 7075 sayılı Kanun'da veya konuyu düzenleyen diğer mevzuat hükümlerinde de mahsup işlemi yapılmayacağı yönünde bir düzenleme yer olmadığından, mahsuplaşma işlemi yapıldıktan sonra ilgililere ödeme yapılması gerekmektedir. Çünkü mahsuplaşma işlemi gerçek zararın tazmini çerçevesinde uygulanan genel bir kural olup, istisnai bir durum mevcutsa bunun düzenlemede ayrıca belirtilmesi icap etmektedir.

Diğer yandan; memurların görev yaptıkları süre içinde başka bir işte çalışmalarının mümkün olmadığı, ihraç işlemi nedeniyle başka bir işte çalışmaları nedeniyle elde ettikleri gelirin sebepsiz zenginleşmeye yol açmamak adına mahrum kaldıkları mali haklardan (topluca ödenen maaşlardan) mahsup edilmesi gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, davacılar kamu görevinden çıkarılmasaydı, bu dönemde başka bir gelir getirici faaliyette bulunamayacağından herhangi bir gelir de elde edemeyeceği düşünüldüğünde mali hakları ödenirken statü dışında geçen sürede elde ettiği gelirin mahsup edilmemesi halinde, hem kanuna aykırı olarak statü dışında gelir elde etmesine, hem de mahsup işlemi gerçekleştirilmeksizin yapılacak ödemeye bağlı olarak tazminat hukukuna göre sebepsiz zenginleşmesine yol açılacaktır.

Bu itibarla, ihraç döneminde başka bir gelir getirici faaliyette bulunulması nedeniyle elde edilen kazanç ve gelirlerin mahsup edilmesi işlemi, tazminat hukukunun genel bir ilkesi olup, bu ilkenin uygulanması için değil, uygulanmaması için kanunda özel bir düzenleme bulunması gerektiğinden ve konuyu düzenleyen 7075 sayılı Kanun'da bu yönde bir hüküm bulunmadığı anlaşıldığından; açıkta geçirilen sürede elde edilen gelirlere karşılık gelen tutarın göreve iade sonrası ödenen tutardan mahsup edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, OHAL işlemiyle kamu görevinden ihraç edilen ve daha sonra tekrar OHAL Komisyonu kararı ile görevine iade edilen ilgililer açısından açıkta geçirdikleri sürede elde ettikleri gelirlerin kendilerine yapılacak ödeme kalemlerinden mahsup edilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

19. Sözlü sınavlarda adayların verdikleri cevapların kayıt altına alınmamasının sözlü sınavı hukuka aykırı hale getirmeyeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/34, Karar No:2023/45

Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonlarınca gerçekleştirilen zabıt katibi alımlarına ilişkin sözlü sınavlarda başarısız sayılma işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, sözlü sınav öncesinde, sınav komisyonunca sınavda sorulacak soruların önceden hazırlanması ve tutanağa bağlanması, her adaya sorulan soruların kayda geçirilmesi ve adayların verdiği yanıtlara hangi komisyon üyesince, hangi notun takdir edildiğinin tutanakta ayrı ayrı gösterilmesinin sözlü sınavın nesnelliği ve yargısal denetiminin gerçekleştirilmesini sağlamak için yeterli olduğu, bunun dışında adayların verdiği cevapların kayıt altına alınmamasının, sözlü sınav işlemini hukuken sakatlamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılığı; Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonları tarafından yapılan zabıt katipliği sözlü sınavları öncesinde, sınav komisyonlarınca sınavda sorulacak soruların önceden hazırlanması ve tutanağa bağlanması, her adaya sorulan soruların kayda geçirilmesi ve adayların verdiği yanıtlara hangi komisyon üyesince, hangi notun takdir edildiğinin, tutanakta ayrı ayrı gösterilmesinin dışında adayların verdiği cevapların da kayıt altına alınmasının gerekli olup olmadığı, adaylarca verilen cevapların kayda alınmamasının yapılan sözlü sınavı hukuka aykırı hale getirip getirmeyeceği hususu oluşturmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 3. maddesinde, söz konusu Kanun'a hâkim olan temel ilkelere yer verilmiş; bu ilkeler ise sınıflandırma, kariyer ve liyakat olarak belirtilmiştir. Anılan Kanun'da, liyakat ilkesi, kamu hizmetlerine girmede, işin ehline verilmesi ve bu sistemin, eşit olarak tüm devlet memurlarına uygulanmasını sağlamak olarak ifade edilmiştir.

Kamu görevine girme ve yükselmeye liyakat ilkesi çerçevesinde, mevzuatımızda genel olarak yazılı sınavların yanında, sözlü ve/veya mülakat sınavlarına da yer verilmektedir. Görsel, işitsel ve anlık gözlemlere yönelik değerlendirmeler içeren sözlü ve/veya mülakat sınavlarının da objektif nitelikte olması zorunludur.

Diğer tüm idari işlemlerin yargısal denetiminde olduğu gibi, sözlü sınavda başarısız sayılma işlemlerinin de, yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka uygunluğunun denetiminin yapılması gerekmektedir.

Sözlü sınavların yargısal denetimine ilişkin olarak; adayların girdiği sözlü sınav öncesinde, sınav komisyonunca sınavda sorulacak soruların önceden hazırlanması ve tutanağa bağlanması, her adaya sorulan soruların kayda geçirilmesi ve adayların verdiği yanıtlara hangi komisyon üyesince, hangi notun takdir edildiğinin, tutanakta ayrı ayrı gösterilmesi gerektiği, bu durumun sözlü sınavın nesnelliği ve yargısal denetimin gerçekleştirilmesini sağlayacağı içtihat olarak benimsenmekte olup, bu prosedürler yerine getirilerek yapılan sözlü sınavların, hukuka uygun olarak gerçekleştirildiğinin kabulü gerekmektedir.

Bu durumda, Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonları tarafından yapılan zabıt katipliği sözlü sınavları öncesinde, sınav komisyonlarınca sınavda sorulacak soruların önceden hazırlanması ve tutanağa bağlanması, her adaya sorulan soruların kayda geçirilmesi ve adayların verdiği yanıtlara hangi komisyon üyesince, hangi notun takdir edildiğinin tutanakta ayrı ayrı gösterilmesinin dışında, adayların verdiği cevapların da kayıt altına alınmasının gerekmediği, adayların sorulara verdikleri cevapların kayda alınmamasının, yapılan sözlü sınav işlemini hukuken sakatlamayacağı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, sözlü sınavlarda adayların verdikleri cevapların kayıt altına alınmamasının sözlü sınavı hukuka aykırı hale getirmeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

20. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68/B maddesi kapsamında derece yükseltilmesi istemlerinin değerlendirilmesinde, idarenin takdir yetkisi bulunduğu hakkında.

İDDK

Esas No:2023/36, Karar No:2023/44

657 sayılı Kanun'un 68/B maddesi kapsamında derece yükseltilmesi istemlerinin reddine ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 657 sayılı Kanun'un 68/B maddesi kapsamında derece yükseltilmesi istemlerinin değerlendirilmesinde, anılan madde metninde yer alan şartlara haiz olmanın derece yükseltilmesi konusunda ilgisine doğrudan bir hak sağlamayacağı, söz konusu madde kapsamında idarenin takdir yetkisi bulunduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık; 657 sayılı Kanun'un 68/B maddesi kapsamında derece yükseltilmesi istemlerinin değerlendirilmesinde, anılan madde metninde yer alan şartları taşıyan ilgili personelin doğrudan derece yükseltilmesine hak kazanıp kazanmayacakları, bir başka ifadeyle söz konusu madde kapsamında derece yükseltilmesi hususunda idarenin sahip olduğu takdir yetkisine ilişkindir.

657 sayılı Kanun'un 68/A maddesinde normal derece yükselmesine (her üç yılda bir yapılan derece yükselmesine) ilişkin koşullara yer verildiği; 68/B maddesinde de belirtilen sınıflar hariç, idarelerin 1 ile 4. dereceli kadrolarına, takdir yetkisi kapsamında daha alt derecelerden, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, belirtilen şartları taşımak kaydıyla atama yapılabilmesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, idarenin takdir yetkisi bulunan bir hususta, "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile tasarruf tedbirleri kapsamında kamu harcamalarında en önemli kalemlerden olan personel giderlerinde tasarruf sağlanması amacıyla Cumhurbaşkanlığınca, idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde idarelerin bu takdir yetkisinin, sadece yönetici kadroları bakımından uygulanması, yönetici kadroları dışında kalan kadrolar bakımından 657 sayılı Kanun'un 68/B maddesi kapsamında derece yükseltilmesi yapılmaması yönünde sınırlandırıldığı görülmüştür.

Aykırılığa konu somut olaylarda, 5. dereceli kadroda görev yapan davacıların, 657 sayılı Kanun'un 68/B maddesi çerçevesinde 8 yıllık hizmet süresini doldurmakla 3. ve 4. dereceli kadrolara atanmak için öngörülen şartları sağladıkları anlaşılınca birlikte, ilgili personelin yalnızca hizmet süresi şartını taşıyor olmalarının kadro derecelerinin yükseltilmesi taleplerinin idarece kabul edilmesi sonucunu doğurmayacağı hususunda duraksama bulunmamaktadır. Zira, idarenin hizmet süresi şartını sağlayan tüm kamu personelinin üst dereceli kadrolara ataması, kadro durumu dikkate alındığında mümkün olmayacağı gibi, idareye bu konuda tanınan takdir yetkisini de ortadan kaldıran bir sonuca yol açacaktır. Kaldı ki anılan maddenin lafzında geçen *"atama yapılabilir"* şeklindeki ifadeyle de idarenin atama yapıp yapmama konusunda takdir hak ve yetkisinin bulunduğu da kanun koyucu tarafından açıkça ifade edilmiştir.

Öte yandan, 2021/14 sayılı Genelge ile idarenin derece yükseltilmesi hususunda sahip olduğu takdir yetkisinin sadece yönetici kadrolarıyla sınırlı olarak kullanılması yönünde bir kısıtlama getirilmiş ise de, anılan Genelge yürürlükte olmasa dahi, idarelerin derece yükseltilmesi hususunda ilgililerin taleplerini yerine getirip getirmeme hususunda takdir hak ve yetkisinin bulunduğu tartışmasızdır.

Bu durumda, kamu yararı ve hizmet gerekleri gözetilerek, ilgililerin 657 sayılı Kanun'un 68/B maddesi kapsamında üst dereceli kadroya atanması konusunda idarenin takdir hakkı bulunduğundan, anılan maddede belirtilen şartları taşıyan ilgililerin, salt bu şartları taşımalarının kazanılmış hak ve aylık derecelerinin üzerindeki derecelere atanmalarını gerektirmeyeceği, derece yükseltilmesinde idarelerin takdir yetkisinin bulunduğu ve bu kapsamdaki taleplerinin kabulü noktasında idarelerin yargı kararıyla zorlanamayacağı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, ilgili personelin, 657 sayılı Kanun'un 68/B maddesi kapsamındaki derece yükseltme istemlerinin değerlendirilmesinde idarenin takdir yetkisi bulunduğu ve bu kapsamdaki taleplerinin kabulü noktasında idarelerin yargı kararıyla zorlanamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

21. Astsubaylığa başvuru tarihinden sonra tamamlanan lisans eğitimlerinde geçen ve astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin rütbe bekleme süresinden sayılmayacağı hakkında.

İDDK

Esas No:2023/37, Karar No:2023/40

4 yıllık fakülteden mezun olmadan önce astsubay olmak için idareye başvuran, bu başvuru tarihinden sonra lisans eğitimini tamamlayan ve idarece yapılan sınavlarda başarı gösterdikten sonra verilen temel askerlik eğitiminde başarılı olup astsubaylığa nasbedilenlerin, lisans eğitimlerinde geçen astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin rütbe bekleme süresinden düşürülmesine ilişkin istemlerinin reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, astsubay olmak için idareye yapılan başvuru tarihinden sonra tamamlanan lisans eğitimlerinde geçen ve astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 79. maddesi ve Astsubay Sicil Yönetmeliği'nin 82. maddesinde yer alan rütbe bekleme süresinden sayılmaması yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılık; 4 yıllık fakülteden mezun olmadan önce astsubay olmak için idareye başvuran, bu başvuru tarihinden sonra lisans eğitimini tamamlayan ve idarece yapılan sınavlarda başarı gösterdikten sonra verilen temel askerlik eğitiminde başarılı olup astsubaylığa nasbedilenlerin, astsubaylığa başvuru tarihinden sonra tamamladıkları lisans eğitimlerinde geçen astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin, 926 sayılı Kanun'un 79. maddesi ve Astsubay Sicil Yönetmeliği'nin 82. maddesinde rütbe bekleme süresinden düşürülmesinde dikkate alınacağı öngörülen sürelerden sayılıp sayılmayacağına ilişkindir.

926 sayılı Kanun'un "En az bekleme süreleri" başlıklı 79. maddesinin -28/05/2003 tarih ve 4861 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile değişik- 3. fıkrasında, kendi nam ve hesabına fakülte, yüksek okul veya meslek yüksek okullarını bitirdikten sonra muvazzaf astsubay olmak için başvuranların, temel askerlik eğitimini başarıyla bitirip muvazzaf astsubay nasbedilmeleri durumunda, hazırlık sınıfı ve sınıfta kalmalar hariç olmak üzere astsubay meslek

yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin, kıdemlerinden sayılacağı belirtilmiş, bunların hangi rütbelerde ne kadar eksik bekletilecekleri hususu bu konuda hazırlanacak yönetmeliğe bırakılmış olup, anılan hükme ilişkin olarak 4861 sayılı Kanun gerekçesinde ise “kendi nam ve hesabına Genelkurmay Başkanlığı tarafından tespit edilecek fakülte, yüksekokul, veya meslek yüksekokulları bitiren ve müteakiben bu öğrenimlerine göre astsubay nasbedilenlerin astsubay meslek yüksekokullarından yıl olarak fazla okudukları sürelerin astsubay rütbe bekleme sürelerinden sayılması ve rütbe bekleme süresinden düşülmesi esas alınmakta; bu sürelerin tamamının bir rütbenin bekleme süresinden düşülmesine mani olmak ve personelin her rütbede idarece uygun görülecek bir süre kadar beklemesini sağlamak amacıyla bunların hangi rütbede ne kadar eksik bekletileceğinin yönetmelikte belirtilmesi öngörülmektedir.” ifadelerine yer verildiği görülmektedir.

Anılan Kanun ve gerekçesi ile Astsubay Sicil Yönetmeliği hükümlerinin bir arada değerlendirilmesinden, fakülte, yüksek okul veya meslek yüksek okullarında geçirilen sürelerin rütbe bekleme süresinde dikkate alınabilmesi için söz konusu yüksek öğrenimin muvazzaf astsubaylık için yapılan başvuru tarihinde tamamlanmış olması gerektiği, bir başka ifadeyle rütbe bekleme süresinden eksilmesi istenilen yüksek öğrenim süresinin, astsubaylık başvurusunda aranan nitelik şartlarında belirtilen ve dikkate alınan fakülte, yüksek okul veya meslek yüksek okulu öğrenimi kapsamında olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla 4 yıllık fakülteden mezun olmadan önce astsubay olmak için idareye başvuran, bu başvuru tarihinden sonra lisans eğitimini tamamlayan ve idarece yapılan sınavlarda başarı gösterdikten sonra verilen temel askerlik eğitiminde başarılı olup astsubaylığa nasbedilenlerin, astsubaylığa başvuru tarihinden sonra tamamladıkları lisans eğitimlerinde geçen astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin, 926 sayılı Kanun’un 79. maddesi ve Astsubay Sicil Yönetmeliği’nin 82. maddesinde rütbe bekleme süresinden düşürülmesinde dikkate alınacağı öngörülen sürelerden sayılması olanaklı değildir.

Sonuç olarak, astsubaylığa başvuru tarihinden sonra tamamlanan lisans eğitimlerinde geçen ve astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin rütbe bekleme süresinden sayılmaması yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

22. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından sadece bir kez yararlanılabileceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/39, Karar No:2023/43

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından faydalananların görev yaptıkları kurumun özelleştirilmesi akabinde, iş akitlerinin feshedildiğinden bahisle aynı kapsamda yeniden istihdam hakkından yararlanmak amacıyla yaptıkları başvuruların reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından sadece bir kez yararlanılabileceği, kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadro ve pozisyonlara her ne surette olursa olsun yerleştirilenlerin bu maddede verilen hakkı kullanmış sayılacağı ve yeniden bu Kanun hükmü kapsamında istihdam hakkından yararlanılamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından yararlanmak suretiyle Menzelet Kılavuzlu Elektrik Üretim A.Ş.'de sürekli işçi kadrosunda makine tamir bakım ustası olarak görev yapan davacıların, görev yaptıkları kurumun özelleştirilmesinden sonra iş akitlerinin feshedilmesi nedeniyle, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından yeniden yararlanıp yararlanamayacakları hususu oluşturmaktadır.

2828 sayılı Kanun ile getirilen istihdam hakkı bakımından kanun koyucunun amacının, 18 yaşına kadar yetiştirme yurtlarında kalan, bakımı Devlet tarafından sağlanan, herhangi bir yakını da bulunmayan gençlerin, 18 yaşını ikmali nedeniyle koruma veya bakım tedbiri kararı kaldırıldıktan hemen sonra işe yerleştirilmelerinde kolaylık sağlayarak, bu gençlerin hayatını kimseye muhtaç olmadan sürdürebilmesini sağlamak olduğu, bu kapsamda yukarıda yer verilen düzenlemeler çerçevesinde belirtilen şartları taşıyanların istihdamı için, kamu kurum ve kuruluşları tarafından hangi statüde olursa olsun serbest kadro ve pozisyonları toplamının binde birinin ayrıldığı, bununla birlikte, söz konusu istihdam hakkı bakımından kadro sayısının belirli bir sayıda olması nedeniyle haktan sadece bir kez yararlanılabileceği, kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadro ve pozisyonlara her ne surette olursa olsun yerleştirilenlerin bu maddede verilen hakkı kullanmış sayılmasının düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, somut uyuşmazlıklar özelinde, davacıların 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkı kapsamında Menzelet Kılavuzlu Elektrik Üretim A.Ş.'de sürekli işçi olarak çalışmaya devam ederlerken, anılan Şirket'in özelleştirilmesi üzerine iş akitlerinin istekleri ve kendi iradeleri dışında feshedildiği, bununla birlikte, 2014/7140 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Sonucunda İş Sözleşmeleri Sona Eren İşçilerin Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Geçici Personel Statüsünde İstihdam Edilmelerine İlişkin Esaslar'ın 2. maddesi çerçevesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesinin (C) fıkrasının ikinci paragrafı kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilme haklarının olduğu görülmektedir.

Bu durumda, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından sadece bir kez yararlanılabileceği, kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadro ve pozisyonlara her ne surette olursa olsun yerleştirilenlerin bu maddede verilen hakkı kullanmış sayılacağına ilişkin mevzuat hükmü karşısında, aykırılığa konu uyuşmazlıklarda yer alan kişilerin 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından yararlanmak suretiyle sürekli işçi kadrosunda makine tamir bakım ustası olarak çalıştıkları, çalıştıkları kurumun özelleştirilmesi üzerine istekleri ve iradeleri dışında iş akitleri feshedilmiş ise de, 2014/7140 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Sonucunda İş Sözleşmeleri Sona Eren İşçilerin Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Geçici Personel Statüsünde İstihdam Edilmelerine İlişkin Esaslar'ın 2. maddesi kapsamında 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (C) fıkrasının ikinci paragrafı kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilme hakkı tanındığı dikkate alındığında, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından yeniden faydalanılmasına hukuken olanak bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 2828 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde yer alan istihdam hakkından sadece bir kez yararlanılabileceği, kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadro ve pozisyonlara her ne surette olursa olsun yerleştirilenlerin bu maddede verilen hakkı kullanmış sayılacağı ve yeniden bu Kanun hükmü kapsamında istihdam hakkından yararlanılamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ VEYA TEMYİZ MERCİİ OLARAK VERİLEN KARARLAR

A. USULE İLİŞKİN KARARLAR

G Ö R E V

- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi kadrosuna atanan personelin yaşlılık aylığı almaya hak kazandığından bahisle re'sen emekliye sevk edilmesine ilişkin işlemde kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde idari yargı mercilerinin görevli olduğu hakkında.**

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/1651, Karar No:2023/2959

Uyuşmazlıkta, eğitim ve araştırma hastanesinde taşeron firma işçisi olarak çalışmakta iken 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi kadrosuna atanan davacının yaşlılık aylığı almaya hak kazandığından bahisle re'sen emekliye sevk edilmesine ilişkin işlemin iptali iste miyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, davacının re'sen emekliye sevk edilmesi yolunda Valilik tarafından tesis edilen dava konusu işlemin; doğrudan özel hukuk hükümleri uyarınca eşit taraflarca düzenlenmiş ya da İş Kanunu uyarınca tesis edilmiş bir işlem olmadığı, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uyarınca ve idarenin tek taraflı irade beyanıyla kamu gücüne dayanılarak tesis edilen idari nitelikte bir işlem olduğu ve bu nitelikteki işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde idare mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Eğitim ve araştırma hastanesinde sürekli işçi kadrosunda görev yapan davacının, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23. ve Geçici 24. Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar'ın 41. maddesinin 2. fıkrası uyarınca re'sen emekliye sevk edilmesine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca, 4857 sayılı İş Kanunu'na veya 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya Kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarında İş Mahkemelerinin görevli olması karşısında, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23. ve Geçici 24. Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar'ın 41. maddesinin 2. fıkrası uyarınca re'sen emekliye sevk işleminin görüm ve çözüm yerinin genel hükümler kapsamında İş Mahkemeleri olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının, idari dava türlerinden biri olduğu, idare hukukunun bilinen ilkelerindedir.

İdare; idare hukuku alanında, kamu gücüne dayalı olarak re'sen ve tek yanlı irade açıklaması sonucu tesis etmiş olduğu işlemlerle, hukuk alanında yeni durum oluşturmasıyla işleme idari işlem kimliği kazandırmakta ve kural olarak bu işlemler, özel yasal düzenlemeler dışında idari yargı denetimine tabi bulunmaktadır.

Uyuşmazlıkta, eğitim ve araştırma hastanesinde taşeron firma işçisi olarak çalışmakta iken 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi kadrosuna atanan davacının, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmeleri Kapsamında Çalıştırılmakta Olan İşçilerin Sürekli İşçi Kadrolarına veya Mahalli İdare Şirketlerinde İşçi Statüsüne Geçirilmesine İlişkin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23 ve Geçici 24 üncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar"ın 41. maddesinin 2. fıkrası uyarınca yaşlılık aylığı almaya hak kazandığından bahisle İl Sağlık Müdürlüğü'nün oluru ile re'sen emekli edilmesine karar verilmiştir.

Buna göre, Valilik tarafından davacının re'sen emekli edilmesi yolunda tesis edilen dava konusu işlemin, doğrudan özel hukuk hükümleri uyarınca eşit taraflarca düzenlenmiş ya da İş Kanunu uyarınca tesis edilmiş bir işlem olmadığı, işlemin 375 sayılı KHK hükümleri uyarınca ve idarenin tek taraflı irade beyanıyla kamu gücüne dayanarak tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda; 375 sayılı KHK hükümlerine istinaden davacının re'sen emekli edilmesine ilişkin dava konusu işlemin, idarenin kamu

gücüne dayalı tek yanlı tasarrufu ile tesis edilen idari nitelikte bir işlem olduğu ve bu nitelikteki işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde idare mahkemelerinin görevli olduğu açık olup, uyuşmazlığın esasının incelenmesi gerekirken, davanın görev yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın görev yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2. **2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97. maddesi uyarınca, ilgililerin isteğine bağlı olarak belediyelerce ifa edilen her türlü hizmetin karşılığında, belediye meclisince düzenlenen tarifelere göre alınan ücretlerden doğan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idare mahkemelerinin görevli olduğu hakkında.**

DOKUZUNCU DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2022/1458, Karar No:2023/3715

Uyuşmazlıkta, taşınmaz satış vaadi ve arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi kapsamında inşa edilen binaya ilişkin yapı kullanım izin harcı, yangın kontrol ücreti, tesisat iskan ücreti, teknik eleman ücreti, arazi çıkış ücreti, fotoğraf tasdik ücreti olmak üzere ödenen toplam bedelin iadesi talebiyle yapılan düzeltme başvurusunun kısmen kabulü, kısmen reddi yolunda tesis edilen işlemin reddedilen kısmına yönelik yapılan şikayet başvurusunun zımnen reddine dair işlemin iptali ile tahsil edilen tutarın yasal faiziyle birlikte iadesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, tahakkuk ettirilen dava konusu harç ve ücretlerde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, özel görevli olan vergi mahkemelerinin, belediyelere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları ve bu konulardaki 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un uygulanmasına ilişkin davaları çözümlenmekle görevli olduğu, verginin yasallığı ilkesi uyarınca vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin sadece kanunla koyulabileceği, değiştirilebileceği veya kaldırılabilabileceği, dava konusu ücretin ise, 2464 sayılı Kanun'un 97. maddesi ile belediyelere verilen yetkiye istinaden harç ve katılma payı yapılmayan konularda ilgililerin isteği üzerine belediyelerce sunulacak her türlü hizmetin karşılığı olarak, belediye meclisince belirlenen tarife uyarınca alındığı hususları bir arada değerlendirildiğinde, Anayasanın 73. maddesinde yer alan verginin yasallığı ilkesi uyarınca "ücret" in vergi, resim, harç veya benzeri mali yüküm olarak nitelendirilemeyeceği sonucuna ulaşıldığı, bu itibarla, davacı tarafından ödenen ve iadesi istenilen ücretlere ilişkin kısmı yönünden davanın görüm ve çözüm yerinin idare mahkemesi; yapı kullanım izin harcına ilişkin kısmı yönünden ise vergi mahkemesi olması sebebiyle, bu konuda değerlendirme yapılmadan verilen kararda isabet bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacılar tarafından, taşınmaz satış vaadi ve arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi kapsamında inşa edilen binaya ilişkin yapı kullanım izin harcı, yangın kontrol ücreti, tesisat iskan ücreti, teknik eleman ücreti, arazi çıkış ücreti, fotoğraf tasdik ücreti olmak üzere ödenen toplam bedelin iadesi talebiyle yapılan düzeltme başvurusunun kısmen kabulü, kısmen reddi yolunda tesis edilen işlemin reddedilen kısmına yönelik yapılan şikayet başvurusunun zımnen reddine dair işlemin iptali ile tahsil edilen tutarın ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Uyuşmazlık konusu taşınmaz üzerinde yer alan ve riskli yapı tespiti yapılarak yıktırılan önceki binanın yapı kullanma izni bulunmadığından, belediyece daha önce ücret ve yapı kullanma izin harcı alınmadığının anlaşıldığı, bu durumda, 6306 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 10. fıkrası uyarınca, riskli yapı tespiti yapılarak yıkılan yapının yeniden inşasında, yeni yapıdaki ilaveler ve yeni yapı alanındaki artışlar için harç ve ücret farkları alınacağından, taşınmazın kullanım maksadı ve inşaat alanı miktarında yapılan değişiklikler dikkate alınarak tahakkuk ettirilen dava konusu harç ve ücretlerde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 2576 sayılı Kanun'da yer alan idari yargı düzeni içindeki görev ayrımına ait düzenlemelere göre idare mahkemeleri idari yargı düzeninde genel görevli mahkemeler olarak kabul edilmiş, vergi mahkemeleri ise yalnızca, genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları ve bu konulardaki 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un uygulanmasına ilişkin davaları çözümlenmekle görevli kılınmıştır. Dolayısıyla 2576 sayılı Kanun'un 6. maddesinde sınırları gösterilen ve vergi mahkemelerinin bu görev alanı dışında kalan idari davaların görüm ve çözümünde idare mahkemeleri görevlidir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 73. maddesi ile verginin yasallığı ilkesi benimsenerek, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla koyulacağı, değiştirileceği veya kaldırılacağı belirtilerek, verginin yasallığı ilkesi ile keyfi ve takdirli uygulamaları önleyecek ilkelerin kanunda yer alması zorunluluğu getirilmiş, bireylerin temel hak ve hürriyetleri devlete karşı korunmuştur. Bu kapsamda vergide yasallık ilkesi gereği vergiyi doğuran olayın, verginin konusunun, matrahının ve oranının kanun ile belirlenmesini gerektirmektedir. Ayrıca, verginin yasallığı ilkesi, verginin yanında, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükleri de kapsamaktadır.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca, özel görevli olan vergi mahkemeleri belediyelere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları ve bu konulardaki 6183 sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin davaları çözümlenmekle görevli olduğundan ve verginin yasallığı ilkesi uyarınca

vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin sadece kanunla koyulabileceği, değiştirilebileceği veya kaldırılabilmesi göz önüne alındığında, öncelikle, davalı belediye tarafından belediye meclisince çıkartılan tarife esas alınarak tahakkuk ettirilen ücretin hukuki niteliğinin değerlendirilmesi suretiyle davanın çözümünde görevli mahkeme belirlenmelidir.

Dava konusu ücret, 2464 sayılı Kanun'un 97. maddesi ile belediyelere verilen yetkiye istinaden harç ve katılma payı yapılmayan konularda ilgililerin isteği üzerine belediyelerce sunulacak her türlü hizmetin karşılığı olup, belediye meclisince belirlenen tarife uyarınca alındığı hususları bir arada değerlendirildiğinde, Anayasa'nın 73. maddesinde yer alan verginin yasallığı ilkesi uyarınca "ücret" in vergi, resim, harç veya benzeri mali yüküm olarak nitelendirilemeyeceği, aksi durumda, belediye meclislerine verilen yetkinin "ücret" adı altında vergi, resim, harç veya benzeri mali yüküm tarifesi belirleme yetkisi olacağı, Anayasa'nın 87. maddesi uyarınca, kanun koyma, değiştirme ve kaldırma görev ve yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve yasama yetkisinin devredilemeyeceği, ayrıca, bir verginin kanunla konulmuş sayılabilmesi için yalnızca konusunun kanunla belirlenmesinin yeterli olmadığı, verginin konusundan başka matrahı, oranı veya miktarı, indirimleri, istisna ve muafiyetleri, tarh, tahakkuk ve tahsil usulleri ile yaptırımları, zaman aşımı vb. konuların da kanunla düzenlenmesinin zorunlu olduğu dikkate alındığında, belediye meclisi kararları ile çıkarılan tarifeler ile ilgili kişilere sunulan hizmetler karşılığında alınan ücretlerin, vergi, resim, harç veya benzeri mali yüküm olarak kabul edilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim, 2464 sayılı Kanun'un 97. maddesinin, Anayasa'nın 73. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istemiyle yapılan başvuru üzerine verilen ve 14/05/2011 tarih ve 27934 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 26/01/2011 tarih ve E:2009/42, K:2011/26 sayılı kararında, itiraza konu kuralda, belediyelere, 2464 sayılı Kanun'da harç veya katılma payı konusu yapılmamış olan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edilecek olan hizmetler için, belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret alma yetkisi verildiği, kural uyarınca, belediyeler tarafından yapılacak bir hizmetin ücret konusu yapılabilmesi için, o hizmetin harç veya katılım payına konu edilmemiş olması ve hizmetten yararlanacak kişilerin bizzat belediyeden bu hizmetin yapılmasını talep etmiş olmaları gerektiği, kuralın verdiği yetki çerçevesinde belediye meclislerince ücret tarifesine konu edilebilecek hizmetlerin, kişilerin tamamen kendi isteklerine ve tercihlerine bağlı olarak yararlanacakları hizmetler olduğu, verginin kanuniliği ilkesinin, takdire dayalı keyfî uygulamaları önleyecek sınırlamaların yasada yer almasını gerektirdiği ve vergi yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelerin konulması, değiştirilmesi veya kaldırılmasının yasa ile yapılmasını zorunlu kıldığı, buna göre vergide, yükümlü, matrah, oran, tarh, tahakkuk, tahsil, uygulanacak yaptırımlar ve zamanaşımı gibi konuların yasayla düzenlenmesinin zorunlu olduğu belirtilerek, itiraz konusu kuralla belediye meclislerine verilen, "ücret" adı altında vergi, resim, harç veya benzeri mali yüküm tarifesi belirleme yetkisi değil, ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri hizmetlerin karşılığı olarak ücret tarifesi belirleme yetkisi olduğu, belediyelere tekel olarak verilmemiş, kişilerin isteği üzerine sunulan hizmetler için bir tarifeye dayalı olarak istenilen "ücret" in vergi, resim, harç ve benzeri mali yüküm olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle 97. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine karar vermiştir.

Yine, Anayasa Mahkemesinin 2015/10008 Başvuru Numaralı 04/04/2019 tarihli kararında, 26/01/2011 tarih ve E:2009/42, K:2011/26 sayılı karar alıntılanarak, 2464 sayılı Kanun'un 97. maddesi ile belediye meclislerine verilen ücret adı altında vergi, resim, harç veya benzeri mali yüküm tarifesi belirleme yetkisi değil ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri hizmetlerin karşılığı olarak ücret tarifesi belirleme yetkisi olduğu, belediyelere tekel olarak verilmemiş, kişilerin isteği üzerine sunulan hizmetler için bir tarifeye dayalı olarak istenilen ücretin vergi, resim, harç ve benzeri mali yüküm olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı, ücret tarifesini düzenleme yetkisinin 5393 sayılı Kanun'un 18. maddesinin (f) bendine göre belediye meclislerine ait bulunduğu, 2464 sayılı Kanun'da harç ve harcamalara katılma payı dışında ilgililerin isteği üzerine ücret karşılığı olarak belediyeler tarafından yapılacak işlerin tek tek sayılmadığı, ücret karşılığı belediyelerce yapılacak işlerin belirlenmesi noktasında belediye meclislerine Anayasa ve kanunların çizdiği sınırlar içinde kalmak kaydıyla geniş takdir yetkisi tanındığı vurgulanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, davacılar tarafından, taşınmaz satış vaadi ve arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi kapsamında inşa edilen binaya ilişkin yapı kullanım izin harcı, yangın kontrol ücreti, tesisat iskan ücreti, teknik eleman ücreti, arazi çıkış ücreti, fotoğraf tasdik ücreti olmak üzere ödenen toplam 607.135,00-TL'nin iadesi talebiyle yapılan düzeltme başvurusunun 3.279,00-TL'lik kısmının kabulü ile 603.856,00-TL'lik kısmının reddi üzerine, reddedilen kısma yönelik yapılan şikayet başvurusunun zımnen reddine dair işlemin iptali ve tahsil edilen tutarın ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle iadesi istemiyle işbu davanın açıldığı, Vergi Mahkemesince davanın reddi yolunda verilen karara karşı davacı tarafından yapılan istinaf başvurusunun Bölge İdare Mahkemesince reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Daha önceki Dairemiz kararlarında, vergi mahkemelerinde açılan davalarda, ücretin vergi mahkemelerinin görev alanına girdiği kabul edilerek esasa ilişkin temyiz incelemesi yapılmak suretiyle kararlar verilmiş ise de, Dairemizin tüm üyelerinin katılımıyla yapılan 02/12/2021 tarihli toplantıda bu konuda içtihat değişikliğine gidilmiş olup, özel görevli olan vergi mahkemelerinin sadece Kanun'da sayılan uyuşmazlık türlerini çözmekle görevli olduğu göz önüne alındığında, 2464 sayılı Kanun'un 97. maddesine dayanılarak davalı belediye meclis kararı ile belirlenen tarife uyarınca talep edilen ücretin, vergi mahkemelerinin görev alanına giren vergi, resim ve harç ile benzeri mali bir yükümlülük olmadığı, bu sebeple de dava konusu işlemin iadesi istenilen ücrete ilişkin kısmının genel görevli yargı merci olan idare mahkemesinin görev alanına girdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Davacı tarafından ödenen ve iadesi istenilen tutarın, yapı kullanım izin harcı, yangın kontrol ücreti, tesisat iskan ücreti, teknik eleman ücreti, arazi çıkış ücreti, fotoğraf tasdik ücretine ilişkin olduğu, 2576 sayılı Kanun'un 5. ve 6. maddeleri gereğince dava konusu işlemin; harçlara ilişkin kısmının görüm ve çözüm yerinin vergi mahkemesi, ücretlere ilişkin kısmının görüm ve çözüm yerinin ise idare mahkemesi olması sebebiyle, bu konuda değerlendirme yapılmadan verilen Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulması gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3Y
I
I
I
I
KR
a
p
o
r

3. Dava konusu işlemde hatalı gösterilen başvuru yolu takip edilerek açılan davada süreaşımı bulunmadığı hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/1182, Karar No:2023/2188

Uyuşmazlıkta, 14/11/2022 tarihinde açık ihale usulüyle gerçekleştirilen ihalenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 40. maddesi uyarınca iptal edilmesi kararına karşı davacı tarafından yapılan şikâyet başvurusunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi hükümlerinin uygulanma imkanı bulunmayan ivedi yargılama usulüne tabi uyuşmazlıkta, ihalenin iptali kararının öğrenildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde dava açılması gerektiği halde, bu süre geçirildikten sonra açılan davada süre aşımı bulunduğu gerekçesiyle davanın süre aşımı yönünden reddine karar verilmiştir.

Dairece, ihalenin idarece re'sen iptal edilmesi halinde şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusu yapılmaksızın doğrudan dava açılması mümkün olmasına rağmen, dava konusu işlemde başvuru yolunun hatalı gösterilmesi nedeniyle idarenin doğru bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve hak arama özgürlüğünün ihlal edilmiş olması karşısında, davacıya yapılan bildirimde uygun olarak yapılan şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusu üzerine açılan davanın süresinde olduğu gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davalı belediyece 14/11/2022 tarihinde açık ihale usulüyle gerçekleştirilen ihalenin iptal edilmesi kararına karşı yapılan şikâyet başvurusunun reddine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İhalenin iptal edilmesi kararına karşı yapılan şikâyet başvurusunun reddine ilişkin işlem dava konusu edilmiş ise de dava konusu ihalenin iptali kararının şikâyet veya itirazın şikâyet başvurusu sonucu alınmadığı,

davalı idarenin ihaleyi re'sen iptal ettiği, dolayısıyla dava konusu işlemin iptali için şikâyet veya itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmaksızın doğrudan dava açılmasının mümkün olduğu, bu itibarla, dava konusu ihalenin iptali kararının 18/11/2022 tarihinde öğrenildiği, 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi hükümlerinin uygulanma imkânı bulunmayan ivedi yargılama usulüne tâbi işbu uyuşmazlıkta, öğrenme tarihi olan 18/11/2022 tarihinden itibaren 30 gün içerisinde, en son 19/12/2022 tarihinde dava açılması gerektiği hâlde, bu süre geçirildikten sonra 26/12/2022 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunduğu gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Anayasal düzenlemelerden; Devletin, kurumları vasıtasıyla tesis edilen her türlü işlemlerinde, bu işlemlere karşı başvurulacak yargı yeri veya idari makamlar ile başvuru süresinin gösterilmesinin bir anayasal zorunluluk hâline getirildiği anlaşılmaktadır. Anayasa'nın bağlayıcılığı karşısında, bu zorunluluğa; yasama, yürütme ve yargı organlarının, idare makamlarının ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının uymakla yükümlü oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Anayasal düzenlemeler, kural olarak doğrudan uygulanacak hükümlerden olmayıp, kanunlarda gerekli düzenlemeler yapılarak yaşama geçirilirler. Ancak, öğretide ve Anayasa Mahkemesinin kimi kararlarında, yürürlüğe konulması gereken yasal düzenlemede yer verilmesi gereken konuların Anayasa metninde açıkça kurala bağlandığı durumlarda, bir özel yasa ya da yürürlükteki yasalarda uygun değişiklik yapılması gerekmeksizin Anayasa hükümlerinin doğrudan uygulanacağı kabul edilmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 40. maddesinin ikinci fıkrasının doğrudan uygulanması gerektiğini, 08/12/2004 tarih ve E:2004/84, K:2004/124 sayılı kararında; 5225 sayılı Kanun'da, başvurulacak kanun yolu ve süresinin özel olarak düzenlenmemiş olmasının, Anayasa'nın 40. maddesine aykırılık oluşturmadığını belirterek benimsemiş ve kararında; bireyler hakkında kurulan işlemlere karşı kanun yolları, başvurulacak merciler ile sürelerin belirtilmesi yönünden Devlete verilen görevin bir zorunluluk içerdiğine, bu zorunluluk nedeniyle her yasada özel bir düzenleme yapılması gerekmediğine değinerek, Anayasa'nın 40. maddesinin ikinci fıkrasının, doğrudan uygulanır nitelik taşıdığını kabul etmiştir.

Devletin, işlemlerinde, bireylerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorunda olduğunu düzenleyen Anayasa'nın 40. maddesinin ikinci fıkrasının, ayrı bir yasal düzenlemenin varlığını gerektirmeyen, doğrudan uygulanabilir nitelik taşımasından dolayı, yasama, yürütme ve yargı organlarının, idare makamlarının ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının işlemlerinde, bu işlemlere karşı başvurulacak idari mercileri ve kanun yolları ile sürelerini belirtmesi zorunludur.

Dosyanın incelenmesinden, uyuşmazlığa konu ihalenin, yaklaşık maliyetin yanlış hesaplandığı gerekçesiyle iptal edildiği, iptal bildirimini içeren işlemin davacı şirkete 18/11/2022 tarihinde EKAP üzerinden bildirildiği, söz konusu bildirimde 10 gün içerisinde idareye şikâyet başvurusunda bulunulabileceğinin yazıldığı, bunun üzerine davacının 21/11/2022 tarihli dilekçe ile idareye şikâyet başvurusunda bulunduğu, davalı idarece 24/11/2022 tarihli karar ile başvurunun reddine karar verildiği ve 10 gün içerisinde Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet başvurusunda bulunulabileceğinin belirtildiği, bu bildirim üzerine davacı tarafından 29/11/2022 tarihinde Kamu İhale Kurumuna başvuru yapıldığı, Kamu İhale Kurulu tarafından 07/12/2022 tarihinde başvurunun görev yönünden reddine karar verildiği, bunun üzerine davacı tarafından 26/12/2022 tarihinde kayda giren dilekçe ile bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, herhangi bir şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusu olmaksızın ihalenin idarece re'sen iptal edilmesi hâlinde doğrudan dava açılması mümkün olmasına rağmen, dava konusu işlemde başvuru yolunun hatalı gösterilmesi nedeniyle idarenin doğru bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve hak arama özgürlüğünün ihlâl edilmiş olması karşısında, 18/11/2022 tarihinde davacıya yapılan bildirimde uygun olarak yapılan şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusu üzerine, ihalenin re'sen iptal edildiğinden bahisle Kamu İhale Kurulunca itirazın şikâyet başvurusunun görev yönünden reddine karar verilmesinden sonra 26/12/2022 tarihinde açılan davanın süresinde olduğunun kabulü gerekmekte olup, Mahkemece davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesinde usul hükümlerine uygunluk bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın süre aşımı yönünden reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

S Ü R E

4. Stabilize yol teknik alt yapı bedelinin iadesi isteminin mülkiyet hakkı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğinden, ilgililer tarafından her zaman idareye başvurularak hak ihlalinin kaldırılmasına yönelik işlemlerin yapılmasının istenebileceği hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2020/10572, Karar No:2023/2512

Uyuşmazlıkta, davacının maliki olduğu parsel için ödenen stabilize yol teknik alt yapı bedelinin iadesi istemiyle Büyükşehir Belediye Başkanlığına yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile davacıdan tahsil edilen bedelin başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı tarafından stabilize yol teknik altyapı bedelinin ödendiği tarihten itibaren 60 günlük yasal süresi içinde doğrudan veya aynı süre içinde 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca idareye yapılacak başvuru üzerine verilecek cevaba göre kalan süre içinde dava açılması gerektiği, bu süreler geçirildikten sonra söz konusu bedelin iadesi istemiyle idareye yapılan başvurunun 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında yapılmış bir başvuru olarak kabulüne imkan bulunmadığından, bu başvuru üzerine tesis edilen işlemin dava açma süresini canlandırmayacağı gerekçesiyle davanın süre aşımı yönünden reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, kişilerin sahip olduğu para ve likit varlıklar ile kazançların mülkiyet hakkı kapsamında yer alması nedeniyle, idarece tesis edilen işlemlere dayalı olarak söz konusu ekonomik değerlerin kaybından doğan uyuşmazlıkların yargısal denetiminde dava açma süresinin mülkiyet hakkı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği, hukukun genel ilkeleri gereğince zamanaşımına uğraması söz konusu olmayan mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden bahisle söz konusu ihlalin kaldırılmasına yönelik gerekli işlemlerin yapılması istemiyle ilgililer tarafından 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca her zaman idareye başvurulabileceğinden, davacı tarafından bu kapsamda yapılan başvurunun reddine ilişkin dava konusu işleme karşı 60 günlük yasal süresi içerisinde açıldığı anlaşılan davanın esasının incelenmesi gerektiği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacının maliki olduğu parsel için ödenen stabilize yol teknik alt yapı bedelinin iadesi istemiyle Büyükşehir Belediye Başkanlığına yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile davacıdan tahsil edilen bedelin başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Stabilize yol teknik altyapı bedelinin davacı tarafından ödendiği 17/05/2017 tarihinden itibaren 60 günlük yasal süresi içinde doğrudan dava açılması veya bu süre içinde 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca yapılacak başvuruya idarece verilen cevaba göre kalan süre içerisinde dava açılması gerekirken, bu süreler geçirildikten sonra ödenen bedelin iadesi istemiyle 06/02/2019 ve 01/03/2019 tarihlerinde davalı idareye 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında yapılan başvuruların dava açma süresini canlandırmayacağı, dava konusu işlemin anılan Kanun'un 10. maddesi kapsamında yapılan başvuru üzerine tesis edilen bir işlem olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığından, yasal süresi içinde açılmayan davanın esasının incelenmesine hukuken olanak bulunmadığı gerekçesiyle davanın süre aşımı yönünden reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdarenin hukuka aykırı işlem ve eylemlerine karşı yargı merciine başvurulmasını belirli bir süreyle sınırlandıran ve idari yargıda hak düşürücü nitelikte olan dava açma süresinin, aynı zamanda Anayasa ile güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkı ve hak arama hürriyetiyle de doğrudan ilişkili olması karşısında, anılan temel hak ve hürriyetlerin kullanımını sınırlandırıcı katılıkta yorumlanmaması gerektiği gibi usul hükümlerini etkisiz hale getirecek esneklikte de yorumlanmaması, her bir somut olayın oluşu ve özellikleri gözetilerek konunun ele alınması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Anayasa'nın 35. maddesinde, herkesin mülkiyet ve miras hakkına sahip olduğu, bu hakkın ancak kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilceği düzenlenmiş, aynı şekilde Anayasa'nın 90. maddesinin 5. fıkrasında yapılan değişiklikle iç hukukumuzun bir parçası haline gelen uluslararası sözleşmelerden birisi olan Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokolün 1. maddesinde, her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı bulunduğu, herhangi bir kimsenin, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Dar anlamda mülkiyet hakkının kapsamını taşınır ve taşınmaz malların oluşturduğu söylenebilmekte ise de, terminolojik olarak aynı şekilde ifade edilen bu hakkın anayasa yargısındaki kapsamı daha geniş tutulmuş ve Anayasa Mahkemesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin muhtelif kararlarında benimsenen ilkelere göre, kişilerin mamelekinde mevcut olan, ekonomik değer taşıyan, parayla ölçülebilir ve üzerinde tasarruf edilebilir her türlü değer mülkiyet hakkının kapsamına girdiği kabul edilmiştir. Bu anlamda, kişilerin sahip olduğu para ve likit varlıklar ile kazançlar da bu hak kapsamında

yer aldığından, idarece tesis edilen işlemlere dayalı olarak söz konusu ekonomik değerlerin kaybindan doğan uyuşmazlıkların yargısal denetiminde dava açma süresi, mülkiyet hakkı çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin 10/04/2003 tarihli, E:2002/112, K:2003/33 sayılı ve 17/03/2011 tarihli, E:2009/58, K:2011/52 sayılı kararlarında, mülkiyet hakkının zaman ötesi niteliğe sahip olduğuna, bu hakkın zamanaşımına uğramamasının hukukun genel ilkelerinden birisi olduğuna vurgu yapılmıştır.

Anayasa ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden birisi olan mülkiyet hakkının zaman ötesi niteliği göz önünde bulundurulduğunda, bu hakkın ihlal edildiğinden bahisle söz konusu ihlalin kaldırılmasına yönelik gerekli işlemlerin yapılması istemiyle ilgililer tarafından 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca her zaman idareye başvurulabileceğinin ve bu başvurunun reddedilmesi halinde aynı Kanun'un 7. maddesinde öngörülen 60 günlük yasal süresi içinde söz konusu işleme karşı dava açılabilmesinin kabulü gerekmektedir.

Bu tespit ve açıklamalar doğrultusunda somut uyuşmazlık değerlendirildiğinde, davalı idareye yapılan başvurunun özü itibarıyla hukuki niteliğinin, süregelen mülkiyet hakkı ihlalinin kaldırılmasına yönelik gerekli işlemlerin yapılması istemiyle 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında yapılmış bir başvuru niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, davacının başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işlemin iptali istemiyle 60 günlük yasal süre içerisinde açıldığı anlaşılan davada süre aşımı bulunmadığından, işin esasının incelenmesi suretiyle bir karar verilmesi gerekirken, davanın süreaşımı yönünden reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine dair Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi kararında isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
k

R
a
p
o
r

5. İmar planları ve bu planlardaki değişikliklerin nerede askıya çıkarıldığının askı süresi ile eş zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulması ve planlama alanında en az iki adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılması koşulları yerine getirilmeden ilan edilen planlara karşı dava açma süresinin işlemeye başlamayacağı hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2022/5698, Karar No:2023/7161

Uyuşmazlıkta, davacıların maliki olduğu taşınmaza komşu taşınmaza ilişkin 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliklerinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, askı süresi içinde davacılar tarafından itiraz edilme-
yen plan değişikliğinin son ilan tarihini izleyen günden itibaren altmış (60) gün-
lük yasal süresi geçirildikten sonra açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının
incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesinin dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan hali gereğince, imar planlarının ve bu planlarda-
ki değişikliklerin nerede askıya çıktığına dair bilgilendirme ilanının, askı süresi
ile eş zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulması ve ayrıca plan
değişikliği hakkında, değişikliğe konu alanda görülebilir bir şekilde en az 2 adet
tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılması gerektiğinden, söz konusu ya-
sal zorunluluklar yerine getirilmeksizin ilan edildiği anlaşılan imar planı deği-
şikliğine karşı açılan davada süre aşımı bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu
kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacıların maliki olduğu taşınmaza komşu parselin yeşil alan olan fonksiyonun konut alanına dönüştürülmesine dair İlçe Belediye Meclisinin 02/11/2020 tarih ve 119 sayılı kararının onaylanmasına ilişkin Büyükşehir Belediye Meclisinin 27/11/2020 tarih ve 841 sayılı kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu imar planı değişikliklerinin onaylanmasına ilişkin Büyükşehir Belediye Meclis kararının davalı idarelerin internet sitelerinde de ilan edildiği, dava konusu imar planı değişikliğinin son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 günlük süre içerisinde açılması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacılar tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Bir idari işlemin mevzuatta öngörülen prosedüre uygun olarak tesis edilmesi ve tamamlanması gerekmektedir. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca belediye meclisince onaylanmakla yürürlüğe giren imar planlarının ise aynı madde hükmü uyarınca bir ay süreyle askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilmesi gerekmektedir. Onaylanmayan veya onaylandıktan sonra ilan edilmeksizin uygulamaya konulan bir imar planı yukarıda belirtilen kanun hükmünde öngörülen prosedür tamamlanmaksızın tesis edilmiş bir işlem olacağından şekil eksikliği nedeniyle hukuka aykırı olacaktır.

İmar planlarının askıya çıkarılmaması ve internet ilanlarının yapılmaması, planları kanunda öngörülen şekil şartları tamamlanmaksızın tesis edilmiş bir işlem haline getiren asli şekil unsurlarıdır ve bu eksiklik işlemin iptal nedenidir. Askı ilanı tamamlanmış ve internet ilanı yapılmış bir imar planının nerede askıya çıktığına dair bilgilendirme ilanının askı süresi ile eş zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulmaması ve değişikliğe konu alanda görülebilir bir şekilde en az 2 adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılmaması bahsedilen şekilde bir asli şekil unsuru olmamakla beraber ilgililerin işlemi öğrenmeleri açısından önem arz etmektedir. İmar planlarının nerede duyurulduğu hakkındaki bilgilendirmenin ilgili muhtarlıkların ilan panosunda ve iki adet tabela ile değişikliğe konu alanda ilan edilmemesi halinde o bölgede yaşayanlar açısından, planların öğrenildiği ve dava açma süresinin başlayacağı kabul edilemez.

Dava konusu revizyon imar planlarının nerede askıya çıktığına dair bilgilendirme ilanının askı süresi ile eş zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulup duyurulmadığının, plan değişikliği hakkında, değişikliğe konu alanda görülebilir bir şekilde en az 2 adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapıp yapılmadığının sorulmasına yönelik Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesinin ara kararına ilgili idarece cevap verilmediği gibi bilgilendirme ilan ve duyurularının yapıldığına dair herhangi bir bilgi ve belgenin de dosyaya sunulmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda davalı idare tarafından dava konusu işlemin tesis edildiği tarihten önce yürürlüğe giren yasa hükmü uyarınca revizyon imar planı değişikliğinin askı süresi ile eş zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulması ve plan değişikliği hakkında, değişikliğe konu alanda görülebilir bir şekilde en az 2 adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılması gerektiği halde bu işlemlerin yapılmadığı dolayısıyla, imar planına açılan davanın süresinde kabul edilmesi gerekmekte iken, dava konusu imar planının

idarelerin internet sitesinde ilan edilmesinin yeterli olduğu gerekçesi ile davanın süre aşımı nedeni ile reddine dair mahkeme kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddi yönündeki temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Davanın süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

S Ü R E

6. İmar planlarının askıda ilan edildiği süre içinde itiraz edilmeyen kısımlarının kesinleşeceği, itiraz edilen ve idarece uygun görülerek değişiklik yapılan kısımlarının yeniden ilan edildiği süre içinde önceden kesinleşen kısımlara yönelik itirazların dava açma süresini canlandırmayacağı hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/8195, Karar No:2023/7715

Uyuşmazlıkta, davacının maliki olduğu taşınmaza ilişkin 1/5000 ölçekli ilave ve revizyon nazım imar planına karşı yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu imar planının ilan edildiği birinci askı süresi içinde davacı tarafından herhangi bir itirazda bulunulmadığından, davacıya ait taşınmaza ilişkin kısmı yönünden planın kesinleştiği, diğer taşınmaz malikleri tarafından yapılan muhtelif itirazlardan Belediye Meclisince kabul edilenler doğrultusunda yeniden onaylanan imar planının ikinci defa askıda ilan edildiği, her ne kadar davacı tarafından ikinci askı süresi içinde plana itiraz edilmişse de söz konusu itirazın, planda değişiklik yapılan kısımlara yönelik olmadığından dava açma süresini canlandırmayacağı gerekçesiyle davanın süre aşımı yönünden reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, dava konusu imar planına birinci askı süresi içinde üçüncü kişiler tarafından yapılan itirazlar doğrultusunda yeniden onaylanan planın ikinci defa askıda ilan edildiği, ikinci askı süresi içinde plana itiraz eden davacının, son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde dava açması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra açılan davanın süre aşımı nedeniyle incelenemeyeceği belirtilerek istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

Dairece, dava konusu imar planına birinci askı süresi içinde davacı tarafından itirazda bulunulmadığı, diğer taşınmaz malikleri tarafından ilk askı süresi içinde yapılan muhtelif itirazlardan kabul edilenler doğrultusunda yeniden onaylanan planın değişen kısımlarının ikinci defa askıda ilan edilmesi üzerine, davacı tarafından plan değişikliğine yönelik olmayan itirazlar ileri sürülerek 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulduğu, ancak planın tamamının yeniden askıya çıkarılmadığı, sadece diğer taşınmaz maliklerinin itiraz konularına yönelik değişikliklerin ilan edildiği ve davacının taşınmazı yönünden herhangi bir değişiklik yapılmadığı, askıda ikinci defa yapılan ilanın davacı açısından dava açma süresini canlandırmayacağı, imar planının ilk askı süresinin son gününü izleyen günden itibaren 60 günlük yasal süresi içinde açılması gereken davada süre aşımı bulunduğu gerekçesiyle temyize konu kararın onanmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3Y
/
/R
a
p
o
r

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacının maliki olduğu taşınmaza ilişkin 1/5000 ölçekli ilave ve revizyon nazım imar planına karşı yapılan itirazın reddine ilişkin Büyükşehir Belediye Başkanlığı işleminin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davaya konu taşınmazların bulunduğu alanı kapsayan 1/5000 ölçekli ilave ve revizyon nazım imar planının 01/04/2019-02/05/2019 tarihleri arasında askıya çıkarıldığı, davacı tarafından askı ilan süresi içerisinde plana itiraz edilmediği, askı süresinin son gününü izleyen 60 gün içerisinde dava da açılmadığı, plana yapılan bir takım itirazlar neticesinde kabul edilen itirazlara yönelik değişen kısımlara ait alanların 06/09/2019-07/10/2019 tarihleri arasında ilan edildiği, davacının bu süre içerisinde 24/09/2019 tarihinde imar planına itiraz ettiği, davacının itirazının değişen kısımlara ilişkin olmayıp 01/04/2019-02/05/2019 tarihleri arasında askıya çıkarılan plan değişikliğine ilişkin olması nedeniyle itirazının kabul edilmediği, davacı tarafından 09/12/2019 tarihinde itirazın reddi işleminin iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı, davacı tarafından askı süresi içinde plana itiraz edilmediği gözetildiğinde, davanın 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde 02/07/2019 tarihinde açılması gerektiği, bu süre geçirildikten sonra açılan davanın süresinde olmadığı, her ne kadar davacı tarafından, plana yapılan itirazlara yönelik değişen kısımlara ait alanların 06/09/2019-07/10/2019 tarihleri arasında ilan edilmesi üzerine 24/09/2019 tarihinde itiraz dilekçesi sunulmuş olsa da davacının 06/09/2019-07/10/2019 tarihleri arasında ilan edilen kısımları dava konusu etmediği, itirazının 1/5000 ölçekli ilave ve revizyon nazım imar planına yönelik olduğu, aslında iptali istenilen işlemin 01/04/2019-02/05/2019 tarihleri arasında askıya çıkarılan plan değişikliğine ilişkin olduğu anlaşılmalı ikinci askı sürecinde yapılan itirazın dava açma süresini canlandırmayacağı gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Belediye Meclisinin 31/07/2019 tarihli kararıyla itirazların bir kısmının kabul edildiği, bir kısmının ise reddedildiği, bu kararın işlendiği yeni imar planlarının 06/09/2019-07/10/2019 tarihleri arasında ilan edildiği, ikinci askı süresi içinde davacı tarafından 24/09/2019 tarihli dilekçe ile uyuşmazlığa konu parsel bakımından plana yapılan itirazın aynı belediye meclisi kararıyla reddedilerek durumun 18/11/2019 tarihli davalı idare işlemiyle davacıya bildirilmesi üzerine 09/12/2019 kayıt tarihli dilekçe ile bakılan davanın açıldığı, bu duruma göre, davanın ikinci askı süresinin bittiği 07/10/2019 tarihinden itibaren 60 günlük dava açma süresinde ve en geç 06/12/2019 tarihinde açılması gerekirken bu süre geçirildikten sonra 09/12/2019 kayıt tarihli dilekçe ile açılan davada süre aşımı bulunduğu, davanın esasının yukarıdaki gerekçeyle incelenmesine hukuken imkan bulunmadığı belirtilerek davacının istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İmar planlarına karşı bir aylık askı süresi içinde 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması ve bu başvuruya idari dava açma süresinin başlangıç tarihi olan son ilan tarihinden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi takip eden 60 günlük dava açma süresi içinde veya son ilan tarihini izleyen 60 gün içinde cevap verilmek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde bu cevap tarihinden itibaren 60 günlük dava açma süresi

içinde idari dava açılabilirliği; imar planlarına askı süresi içinde bir itirazda bulunulmuş ise, davanın, 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde açılması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, uyuşmazlık konusu 1/5.000 ölçekli ilave ve revizyon nazım imar planının, Büyükşehir Belediye Meclisinin 08/03/2019 tarihli kararı ile kabul edilerek 01/04/2019- 02/05/2019 tarihleri arasında askıya çıkarıldığı, davacı tarafından askı süresi içerisinde itirazda bulunulmadığı, davacı dışında başka şahıslar tarafından yapılan itirazların bir kısmının Büyükşehir Belediye Meclisinin 31/07/2019 tarihli kararı ile kabul edildiği, kabul edilen itirazlar doğrultusunda planda değişiklik yapılarak değişen kısımlara ait alanların 06/09/2019-07/10/2019 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edildiği, davacı tarafından da 30/09/2019 tarihinde itirazda bulunulduğu, itiraza cevaben Büyükşehir Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığının 18/11/2019 tarihli işlemi ile davacının başvurusunun kabul edilen itirazlar kapsamında değişiklik yapılan ve yeniden askıya çıkarılan kısımlara yönelik olmadığı ve anılan kısımlar yönünden süresinde yapılan başvuruların incelemeye alınabileceği belirtilerek reddedilmesi üzerine davacı tarafından 08/03/2019 tarihli meclis kararıyla onaylanan ilave revizyon nazım imar planında kendi taşınmazının imar yoluna dahil edildiği ve bu durumdan ikinci askı üzerine haberdar olduğu ileri sürülerek 09/12/2019 tarihinde anılan planın iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Uyuşmazlıkta; plan revizyonuna karşı askı süresi içerisinde itiraz edilmemesi nedeniyle dava açma süresinin askı süresinin bitiminden itibaren başlayacağı açık olup, davacı tarafından, kendi taşınmazının imar yoluna dahil edilmesine ilişkin 08/03/2019 tarihli belediye meclisi kararıyla kabul edilen ilave revizyon nazım imar planından 06/09/2019-07/10/2019 tarihleri arasında ikinci defa askıya çıkarılması üzerine haberdar olduğu belirtilerek bakılan dava açılmış ise de; dava konusu planın tamamının yeniden askıya çıkarılmadığı sadece üçüncü kişilerin itiraz konularına yönelik yapılan değişikliklerin yeniden askıya çıkarılarak ilan edildiği ve davacının taşınmazı yönünden herhangi bir değişiklik yapılmadığı anlaşıldığından, söz konusu ilan işleminin davacı açısından yeniden dava açma süresini başlatmayacağı dolayısıyla, imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde en son 01/07/2019 tarihine kadar davanın açılması gerektiği sonucuna ulaşıldığından; 09/12/2019 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunmaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın süre aşımı yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
I
K

R
a
p
o
r

7. Geçirilen ameliyat sonrası tedavi süreci sonlanmadan ve kesin sağlık kurulu raporu alınmadan zararın tüm unsurlarıyla öğrenilmesi mümkün olmayacağından, dava açma süresinin hesaplanmasında öğrenme tarihi olarak ameliyat tarihinin esas alınmayacağı hakkında.

İDDK

ISRAR KARARININ TEMYİZİ

Esas No:2023/165, Karar No:2023/1516

Uyuşmazlıkta, davacılar tarafından, velisi oldukları çocuklarının okul bahçesinde düşerek yaralanmasında davalı idarenin sorumluluğunun bulunduğu bahisle uğranıldığı ileri sürülen zarara karşılık maddi ve manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, idari eylemden doğan zararın ve bunun nedenlerinin davacılar tarafından en geç ameliyat tarihi itibarıyla öğrenildiği, söz konusu tarihten itibaren bir yıl içerisinde idareye başvurulması gerekmekte iken, bu süre geçirildikten sonra yapılan başvuru üzerine açılan davanın esasın incelenemeyeceği gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, tedavi süreci devam ettiği müddetçe uğranılan zararın tüm unsurları ile öğrenilemeyeceği, ancak gerekli tedavinin sonlanması üzerine alınacak kesin sağlık kurulu raporu ile zararın tüm unsurları ile öğrenilmesi mümkün olabileceğinden, davanın esasının incelenmesi gerektiği belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, ilk kararda ısrar edilmiştir.

Kurulca, idari eylem nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemiyle tam yargı davası açılabilmesi için, zarara sebep olan eylemin ve maddi olayın idariliğinin ve yol açtığı zararın kesin olarak ortaya çıkması gerektiği, uyuşmazlığa konu olay nedeniyle zarar gören küçüğün geçirdiği ameliyat ile dalağının alınmasını müteakip, operasyon sonrası muayenelerinin devam ettiği, devam eden tedavi süreci dikkate alındığında, davacılar tarafından okul bahçesinde düşerek yaralanan ve zarar gören çocuğun geçirdiği operasyon sonrası, vücudunda oluşan hasarın büyüklüğü, oranı, kalıcılığı, yan etkileri, iş gücü kaybı oluşturup oluşturmayacağı gibi değerlendirmeler yapılmadan, zararın tüm unsurları ile öğrenilemeyeceği, ancak gerekli tedavinin sonlanması ile alınacak kesin sağlık kurulu raporu ile davacıların zararı tüm unsurları ile öğrenmesinin mümkün olabileceği sonucuna varıldığından davanın esasının incelenmesi gerektiği belirtilerek ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacılar tarafından, velisi oldukları çocuklarının ilkökul bahçesinde bulunan oyun parkında ders saati içerisinde düşerek ciddi şekilde yaralandığından ve yapılan tedavisi sonucunda tamamen parçalanmış dalağının alındığından bahisle, uğranılan zarardan davalı idarenin sorumluluğunun bulunduğu ileri sürülerek küçük çocuk için maddi ve manevi, anne ve babası için ayrı ayrı manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacıların velisi olduğu çocuklarının 25/12/2017 tarihinde ilkökul bahçesinde bulunan oyun parkında düşerek ciddi şekilde yaralandığı ve tedavi sonucu 29/12/2017 tarihinde yapılan ameliyat ile tamamen parçalanmış dalağının alındığı, küçüğün dalağındaki sağlık probleminin ve nedenlerinin en geç 29/12/2017 tarihinde davacılar tarafından bilindiğinin kabulü gerektiği, bu nedenle en geç ameliyat tarihi olan 29/12/2017 tarihinden itibaren bir yıl içerisinde davalı idareye başvuru yapılması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra 28/03/2019 tarihli dilekçe ile yapılan başvurunun zimnen reddi üzerine açılan davanın esasının incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacılar tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

DAİRE KARARININ ÖZETİ: Anayasa'nın 125. maddesi ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesine atıfta bulunularak, idarenin eylemlerinden zarar görenlerin, uğranılan zararın tazmini talebiyle dava açabilmesi için Kanun'da öngörülen ve hak düşürücü niteliği haiz "bir ve beş yıllık sürenin" her durumda öğrenme ve/veya eylem tarihinden itibaren başlatılmasının mümkün olmadığı, somut olay bağlamında, öğrenmenin niteliği ve öğrenme tarihinin tespiti yolunda, zararın kaynağı ile zararın tüm unsurlarıyla tespit edilmesi gerektiği, özellikle eylem nedeniyle oluşan bedensel zararların bütün unsurları ile öğrenildiğinin kabul edilebilmesi için, eylemin doğurduğu zararın, tüm unsurları ile oluşması ve sonlanması gerektiği, uyumsuzlukta; çocuğun 25/12/2017 tarihinde yaşanan olay nedeniyle geçirdiği ameliyat ile dalağının alınmasını müteakip, operasyon sonrası muayenelerinin devam ettiği, devam eden tedavi süreci dikkate alındığında ise, çocuğun geçirdiği operasyon sonrası vücudunda oluşan hasarın büyüklüğü, oranı, kalıcılığı, yan etkileri, iş gücü kaybı oluşturup oluşturmayacağı gibi değerlendirmeler yapılmadan uğranılan zararın tüm unsurları ile öğrenilemeyeceği, ancak gerekli tedavinin sonlanması üzerine alınacak kesin sağlık kurulu raporu ile davacıların zararı tüm unsurları ile öğrenilebileceği, buna göre, 2577 sayılı Kanun'da öngörülen sürelerin, ameliyat tarihinden itibaren işlemeye başladığının kabulüne imkan bulunmadığı, davanın esasının incelenmesi gerektiği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ISRAR KARARININ ÖZETİ: Hastane kayıtları incelendiğinde, kazada zarar görenin ameliyat sonrası rutin takip muayenelerinin devam ettiği, bu süreçte eylemin idariliğini ortaya çıkaran yeni bir durumun oluşmadığı, dolayısıyla ameliyat olduğu 29/12/2017 tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde, davalı idare nezdinde başvuru yapması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra 28/03/2019 tarihli dilekçe ile yapılan başvurunun zimnen reddedil-

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

diği ileri sürülerek açılan davada süre aşımı bulunduğu gerekçesi eklenmek suretiyle ilk kararda ısrar edilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdare kural olarak, yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları ödemekle yükümlü olup; idari eylem ve işlemlerden doğan zararlar, idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

2577 sayılı Kanun'un 13. maddesinde, idari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gerektiği, bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılacakları düzenlenmiştir.

Anılan maddede yer alan, idari eylem nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemiyle tam yargı davası açılabilmesi için, zarara sebep olan eylemin ve maddi olayın idariliğinin ve yol açtığı zararın kesin olarak ortaya çıkması zorunludur.

Öte yandan idari eylem, idarenin işlevi sırasında bir hareketi, davranışı, tutumu veya reketsizliği; idari karar ve işlemle ilgisi olmayan, başka bir deyişle öncesinde, temelinde bir idari karar veya işlem olmayan salt maddi tasarrufları ifade etmektedir. Dolayısıyla zarara sebep olan eylemin ve maddi olayın idariliği ve yol açtığı zarar bazen eylemin yapılmasıyla veya olayın gerçekleşmesiyle birlikte ortaya çıkarken, bazen de çok sonra, değişik araştırma, inceleme ve kesin sağlık raporları sonucu da ortaya çıkabilmektedir.

2577 sayılı Kanun'un 13. maddesinde öngörülen, bir ve beş yıllık dava açma sürelerinin, idari eylemin tamamlandığı ve zararın tam olarak ortaya çıktığı, başka bir ifadeyle eylemin idariliğinin öğrenildiği tarih dikkate alınmadan hesaplanmasının, bazı durumlarda ilgililerce dava açma hakkının kullanılamaması sonucunu doğuracağı açık olduğundan, Anayasa ile güvence altına alınan hak arama özgürlüğüyle bağdaşmayan böyle bir yaklaşımın kabulüne hukuken imkan bulunmamaktadır.

Uyuşmazlıkta, 25/12/2017 tarihinde ilkokulda öğrenim gören küçük çocuğun okul bahçesinde bulunan oyun parkında, ders saati içerisinde düşerek ciddi şekilde yaralandığı, 29/12/2017 tarihinde ameliyat edilerek kaza nedeniyle tamamen parçalanan dalağının alındığı, süreçte sekiz günü yoğun bakımda olmak üzere toplam onbeş gün hastanede kaldığı, kaza neticesinde patlayan dalak nedeniyle ciğerlerine kan dolduğu, iç organların zarar gördüğü, İdare Mahkemesinin 24/02/2020 tarih ve E:2019/581 sayılı ara kararı üzerine, dava dosyasına eklenen bilgi ve belgelerden, küçüğün 13/03/2018 tarihinde, araştırma hastanesinde "cerrahi sonrası takip muayenesi için diğer durumlar" tanısıyla, 02/08/2018 tarihinde anılan hastanede muayene ile tahlil ve tetkik ve radyoloji işlemleri uygulanarak "dalak yaralanması; cerrahi sonrası takip muayenesi için diğer durumlar" tanısıyla, 07/08/2018 tarihinde yine aynı hastanede "cerrahi sonrası takip muayenesi için diğer durumlar" tanısıyla, son olarak, dava tarihinden sonra, 05/10/2020 tarihinde muayene olduğu görülmektedir.

Dosyada yer alan muayene raporlarından anlaşılacağı üzere; çocuğun 25/12/2017 tarihinde yaşanan olay nedeniyle geçirdiği ameliyat ile dalağının alınmasını müteakip, ope-

rasyon sonrası muayenelerinin devam ettiği, devam eden tedavi süreci dikkate alındığında, davacılar tarafından okul bahçesinde düşerek yaralanan ve zarar gören çocuğun geçirdiği operasyon sonrası, vücudunda oluşan hasarın büyüklüğü, oranı, kalıcılığı, yan etkileri, iş gücü kaybı oluşturup oluşturmayacağı gibi değerlendirmeler yapılmadan, zararın tüm unsurları ile öğrenilemeyeceği, ancak gerekli tedavinin sonlanması ile alınacak kesin sağlık kurulu raporu ile davacıların zararı tüm unsurları ile öğrenilebileceği kabul edilmelidir.

Dolayısıyla, görülmekte olan davada, dava açmadan önce zorunlu bir başvuru yolu olarak düzenlenen idari başvuru için; 2577 sayılı Kanun'da öngörülen, *"İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gerektiği"* kuralında yer alan sürelerin, ameliyat tarihinden itibaren işlemeye başladığını kabul etmek mümkün olmadığından davanın esasının incelenmesi gerekmektedir.

Bu itibarla; davacıların, çocuğun dalağındaki sağlık problemini ve bu problemin nedenlerini, en geç 29/12/2017 tarihinde bildiğinin kabulü ile davacılar tarafından, çocuğun ameliyat olduğu 29/12/2017 tarihten itibaren bir yıl içerisinde, davalı idare nezdinde başvuru yapılması gerekirken; bu süre geçirildikten sonra 28/03/2019 tarihli dilekçe ile yapılan başvurunun zimnen reddi üzerine açılan davanın, süre aşımı nedeniyle esasının incelenme imkanı bulunmadığından bahisle, davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge Mahkemesi ısrar kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Temyize konu ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

ADİL YARGILANMA HAKKI

8. İdarenin savunma dilekçesi ekinde dosyaya sunulan bilgi ve belgelerin dava dışı üçüncü şahsa ait olduğuna dair davacı tarafından ileri sürülen iddialar yargı mercince araştırılmadan ve varsa söz konusu eksikliğin giderilmesi suretiyle davacıya usulüne uygun cevap hakkı tanınmadan işin esası hakkında karar verilmesinin adil yargılanma hakkına aykırı olduğu hakkında.

BEŞİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/7325, Karar No:2023/11079

Uyuşmazlıkta, memur olarak görev yapmakta iken 692 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin eki listede ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılan davacı tarafından, kamu görevine iade edilmesi talebiyle OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonuna yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kalınan özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediğinden bahisle hakkında verilen hapis cezasının henüz kesinleşmediği görülmeyle birlikte, anılan ceza dosyasında yer alan bilgi ve belgelere göre, davacının FETÖ/PDY terör örgütüyle iltisakı ve irtibatının sabit olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, silahların eşitliği ilkesi gereğince davadaki tarafların dosyaya sunulan tüm bilgi ve belgeleri görme, inceleme ve buna göre savunmalarını oluşturabilme hakkına sahip olması gerektiği, bu kapsamda dava dosyasına savunma dilekçesi ekinde sunulan belgelerin davacıya tebliğ edilerek bu belgelere ilişkin cevap hakkı tanınması gerekirken, bakılan davada savunma ekinde dosyaya sunulan davacıya ait belgeler yerine dava dışı üçüncü şahsa ait belgelerin tebliğ edildiği yolunda davacı tarafından ileri sürülen iddiaların İdare Mahkemesince dikkate alınarak araştırılmaması ve dosyanın tekemmül ettiğinin kabulüyle hüküm kurulmasında adil yargılanma hakkına uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Memur olarak görev yapmakta iken 692 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin eki listede ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılan davacı tarafından, kamu görevine iade edilmesi talebiyle OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonuna yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kalınan özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının ağır ceza mahkemesinin kararı ile silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediğinden bahisle hapis cezası ile cezalandırıldığı, bu karara karşı yapılan istinaf başvurunun reddine dair karara yönelik temyiz başvurusunun sonuçlanmadığı, FETÖ/PDY terör örgütü ile irtibat ve iltisakin varlığı bakımından sözü geçen kararın kesinleşmesinin beklenilmesi gerekmeyeceği, davacının FETÖ/PDY terör örgütü ile irtibat ve iltisakına ilişkin delillerin idari yargı yerince değerlendirilerek karar verilebileceği, ceza davası dosyasının Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) ortamında incelenmesi neticesinde; davacının üniversite döneminde FETÖ/PDY terör örgütüne ait evde kaldığı ve aynı zamanda ev abiliği yaptığı, anılan örgütün talimatı üzerine Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı yurda çıkan davacıya örgüte üye kazandırma görevi verildiği, davacının mezun olduktan sonra örgütün talimatıyla Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ne giderek bu ülkedeki örgüt okulunda öğretmenlik yaptığı, nitekim ilgili ceza davası dosyasında etkin pişmanlık gösteren davacının bu hususları ikrar ettiği, buna göre davacının FETÖ/PDY terör örgütüyle irtibatlı ve iltisaklı olduğu sonucuna varıldığı, anılan Kanun Hükmünde Kararname'ye ekli listeye kamu görevinden çıkarılan davacının FETÖ/PDY terör örgütüyle iltisakı ve irtibatı sabit olduğundan, kamu görevine iade edilmesi talebiyle Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu'na yaptığı başvurunun reddine ilişkin dava konusu komisyon kararında hukuka aykırılık bulunmadığı, dava konusu işlem hukuka uygun bulunduğundan davacının bu işlem nedeniyle yoksun kaldığını ileri sürdüğü özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine karar verilmesi isteminin de reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılarak davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu kararın usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Hukuk devleti ilkesi gereğince, idarenin bütün eylem ve işlemleri yargısal denetime açık olup, idari işlemlerin hukuka uygunluğu "iptal davaları" ile denetlenmektedir.

İdare tarafından tesis edilen işlemin bir dayanağı, gerekçesi olması gerekir. İdareyi işlem yapmaya sevk eden gerekçeler anılan işlemin sebep unsurunu oluşturmaktadır. İptal davalarında da, sebep unsuru yönünden hukuki denetim yapılırken, idareyi o işlemi yapmaya sevk eden gerekçelerin ve dayanağı bilgi ve belgelerin hukuka uygunluğunun incelenmesi yapılmaktadır.

Bu inceleme yapılırken "Adil yargılanma ilkesi" ile bu ilkenin tamamlayıcısı olan "çelişmeli yargılama ilkesi" ve "silahların eşitliği" ilkesi bir arada sağlandığı takdirde ancak hak-

kaniyete uygun adil bir yargılamadan söz edilebilecek olup, nitekim bu husus Anayasa Mahkemesi kararlarında ve birçok Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararında da vurgulanmıştır.

Nitekim, Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesi ile Anayasal güvenceye bağlanan hak arama hürriyeti, temel hak kategorisinde yer almasının yanında, diğer temel hak ve hürriyetlerin korunması ve kullanılmasında üstlendiği görev nedeniyle de hukukun temel ilkelerinden birini teşkil etmektedir. Bu yönüyle, hak arama hürriyeti, niteliği itibarıyla bünyesinde birden fazla ilkeyi barındırmaktadır. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkı da bu ilkelerden biridir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında kişilerin davalarının hakkaniyete uygun olarak görülmesini isteme hakları güvence altına alınmıştır. Hakkaniyete uygun yargılanmanın temel unsuru, yargılamanın çelişmeli olması ve taraflar arasında silahların eşitliğinin sağlanmasıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Dulaurans/Fransa, 21/03/2000 tarihli ve B.No: 34553/97 sayılı kararında Sözleşme'de yer verilen hakların etkili bir biçimde korunması için davaya bakan mahkemelerin tarafların dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi bulunduğu belirtilmiş, bir mahkemenin davaya yaklaşımı, başvurucuların iddialarına yanıt vermekten ve başvurucuların temel şikayetlerini incelemekten kaçınmalarına neden olması halinde Sözleşme'nin 6. maddesi davanın düzgün bir biçimde incelenmesi hakkı bakımından ihlal edilmiş olur. (AİHM, Kuznetsou/ RUSYA, B.No:184/2, 11/04/2007)Yine Mahkemenin Dırama/Türkiye, 13/11/2018 tarih ve B. No: 20797/07 sayılı kararında da hükme esas alınan bilirkişi raporu dâhil yargılamaya esas olan tüm kanıt ve belgeler hakkında bilgi sahibi olma, bu unsurlara ilişkin yorumda/ itirazda bulunma imkânının taraflara sağlanması, ayrıca bu imkânın pratik ve etkili bir niteliği haiz olması adil bir yargılamanın gereği olduğu vurgulanmıştır.

Silahların eşitliği ilkesine göre; davanın taraflarının yargılama süreci boyunca aynı imkânlarla sahip olması, aynı koşullarda iddia ve savunmalarını dile getirmesi gerekmektedir. Uyuşmazlığın bir tarafını idarenin oluşturduğu iptal davalarında da idarenin kamu gücünü kullanarak diğer tarafa üstünlük kurmasının önüne geçilmesi gerekmektedir, zira yargı önünde herkes eşittir.

Silahların eşitliği ilkesinin tamamlayıcı unsuru olan "çelişmeli yargılama" ilkesine göre ise davadaki tarafların dosyaya sunulan tüm bilgi ve belgeleri görme, inceleme hakkının olması gerekmektedir; ayrıca, buna göre de savunmalarını oluşturabilme hakları vardır. Bu kapsamda, dava dosyasına davalı idare tarafından savunma dilekçesi ekinde sunulan belgelerin davacıya tebliğ edilerek bu belgelere ilişkin davacının savunmasının alınması gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, davalı idare vekili tarafından savunma dilekçesi ile birlikte davacı hakkındaki bilgileri ihtiva eden belgelerin 21/06/2019 tarihinde dosyaya sunulduğu, davalı idarenin ilk savunma dilekçesi ile adli yardım isteminin kabulüne ilişkin ara kararın davacıya 28/06/2019 tarihinde tebliğ edildiği, davacı tarafından gönderilen belgelerin kendisine ait olmadığı belirtilerek Mahkemenin diğer bir dosyasında davacı olan üçüncü şahsa ait belgelerin mahkemeye iade edildiği, kendisine ait belgelerin gönderilmesinin 01/07/2019 kayıt tarihli dilekçe ile talep edildiği, buna karşılık İdare Mahkemesince davacının iddiası araştırılmaksızın ve söz konusu talebi değerlendirilmeksizin dava dosyasının tekemmül ettiğinin kabulüyle 30/09/2020 tarihinde davanın reddine karar verildiği görülmüştür.

Yukarıda yer verilen yasal mevzuat ve ilkeler doğrultusunda taraflarca ileri sürülen iddialar ve bu iddiaları destekleyici bilgi ve belgelerin taraflara tebliğ edilerek cevap hakkının tanınması gerektiğinden, İdare Mahkemesince idare vekili tarafından dosyaya savunma ekinde sunulan belgeler yerine başka birine ait belgelerin kendisine tebliğ edildiği yolundaki davacı iddiasının dikkate alınıp, gerekli araştırmanın yapılması üzerine eğer dosyanın tekemmülü açısından bir eksiklik var ise söz konusu belgelerin davacıya tebliğinin sağlanması ve bunlara karşı davacıya savunma hakkının kullanması için tanınan sürenin ardından dosyanın tekemmülü sağlanmak suretiyle yeniden bir karar verilmesi gerekmektedir.

Bu durumda, İdare Mahkemesince davalı idare vekili tarafından dosyaya sunulan bilgi ve belgelerin davacıya tebliğ edilip edilmediği araştırılmaksızın, dosyanın tekemmül ettiğinin kabulüyle hüküm kurulmasında adil yargılanma hakkına uyarlık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

USULSÜZ TEBLİGAT

9. **Muhatabın tebligat adresinin, içeriye serbestçe girelemeyen veya arananın kolayca bulunmasının mümkün olmadığı yerlerden olması halinde, bizzat muhatabına yapılamayan tebligatın söz konusu yeri idare edene veya muhatabın kısım amirine yapılması gerektiği hakkında.**

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/123, Karar No:2023/1705

Uyuşmazlıkta, polis memuru olan davacının, görev yerini izinsiz terk etmek fiilini işlediğinden bahisle Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 11. maddesi uyarınca 24 ay uzun süreli durdurma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararının davacıya tebliğ edildiği tarihten itibaren 30 günlük yasal süresi geçirdikten sonra yapılan temyiz isteminin süre aşımı yönünden reddine karar verilmiştir.

Dairece, ilk derece mahkemesi kararının davacıya tebliğe çıkarıldığı iş yeri adresinin, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 18. maddesi ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 27. maddesi gereğince içeriye serbestçe girilmesinin veya arananın kolayca bulunmasının mümkün olmadığı yerlerden olması nedeniyle, adreste bulunamayan davacı adına tebligatın o yeri idare edene veya davacının kısım amirine yapılması gerekirken, anılan usule uygun şekilde tebliğ edilmediği anlaşılan İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan temyiz isteminin süre aşımı yönünden reddi yolunda verilen kararda isabet bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Polis memuru olarak görev yapan davacının, hakkında yürütülen disiplin soruşturması sonucunda görev yerini izinsiz terk etmek fiilini işlediğinden bahisle Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 11. maddesi uyarınca 24 ay uzun süreli durdurma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Anılan karara karşı davacı tarafından temyiz isteminde bulunması üzerine İlk Derece Mahkemesince, davacıya 28/11/2011 tarihinde tebliğ edilen karara karşı 2577 sayılı Yasa'da öngörülen 30 günlük sürenin son günü olan 28/12/2011 tarihine kadar temyiz isteminde bulunulması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra 30/09/2022 tarihinde kayda giren dilekçe ile yapılan temyiz başvurusunun süresinde olmadığı gerekçesiyle istemin süre aşımı yönünden reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdare Mahkemesi kararının davacının dava dilekçesinde belirttiği "Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü-İSTANBUL" adresine tebliğe çıkarıldığı, söz konusu adreste yapılan tebligat üzerine düzenlenen mazbatada "Gelen evrak memuru imzasına tebliğ edildi" kaşesinin yer aldığı ve herhangi bir ünvan belirtilmeksizin bir isim-soyisime yer verildiği, 7201 sayılı Kanun'un 18. maddesi ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 27. maddesinde sayılan yerlerden olan söz konusu adreste yapılan tebliğin davacının bulunmaması halinde o yeri idare eden veya davacının kısım amirine yapılması gerektiği, bu haliyle anılan Mahkeme kararına ilişkin tebligatın usulüne uygun bir tebligat olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu durumda; davacının temyiz başvurusu üzerine, 2577 sayılı Kanun'un 48. maddesinde öngörülen şekilde dosyanın tekemmül ettirilerek temyiz isteminin esası hakkında karar verilmesi için dosyanın Daireye gönderilmesi gerekirken, temyiz isteminin süre aşımı yönünden reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddi yolundaki karara karşı yapılan temyiz isteminin süre aşımı nedeniyle reddine dair İdare Mahkemesince verilen temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

YARGILAMANIN YENİLENMESİ

- 10. Kaldırılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin tarafsız ve bağımsız olmadığı iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle verilen kabul edilemezlik kararının ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren yasal süresi içinde 2577 sayılı Kanun'un Geçici 9. maddesi uyarınca idare mahkemelerinden yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunulabileceği hakkında.**

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2020/5294, Karar No:2023/2573

Uyuşmazlıkta, Jandarma Genel Komutanlığında uzman erbaş olarak görev yapan davacının, hizmet sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işleme karşı açtığı davanın reddi yolunda Askeri Yüksek İdare Mahkemesince (AYİM) verilen kararın bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından verilmediği iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı başvurusu hakkında kabul edilemezlik kararı verilmesi üzerine, AYİM'in anılan kararının yargılamanın yenilenmesi suretiyle kaldırılması ve sözleşmesinin feshine ilişkin işlemin iptali ile özlük haklarının yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı tarafından yargılamanın yenilenmesine yönelik ileri sürülen sebeplerin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 53. maddesinin birinci fıkrasında tahdidi olarak sayılan sebeplerden olmadığı gerekçesiyle yargılamanın yenilenmesi isteminin reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, 2577 sayılı Kanun'un Geçici 8. maddesi uyarınca istinaf yoluyla incelenmesine hukuken olanak bulunmayan karara karşı yapılan istinaf başvurusunun görev yönünden reddine, dosyanın, kararı temyizden incelemekle görevli Danıştay'a gönderilmesine karar verilmiştir.

Dairece, 2577 sayılı Kanun'un Geçici 9. maddesinde, kaldırılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin tarafsız ve bağımsız olmadığı iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı başvurusu derdest olanların, bu tarihten itibaren üç ay içinde Ankara idare mahkemelerinden yargılamanın yenilenmesini isteyebileceği, bu süre içinde istemde bulunmayanların, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince münhasıran iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle verilen kabul edilemezlik kararının kendilerine tebliğinden itibaren üç ay içinde de istemde bulunabileceği, süresinde istemde bulunulması halinde yargılamanın yeniden yapılacağı düzenlemesine yer verildiğinden, anılan yasal düzenleme kapsamında yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunan davacının söz konusu isteminin reddi yolunda verilen kararda isabet bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Jandarma Genel Komutanlığında uzman erbaş olarak görev yapan davacının, aşırı borçlanmayı alışkanlık haline getirdiğinden bahisle sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davanın reddi yolunda Askeri Yüksek İdare Mahkemesince verilen kararın, yargılamanın yenilenmesi suretiyle kaldırılması ve sözleşmesinin feshine ilişkin işlemin iptali ile özlük haklarının yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Kamu görevlilerinin vazifelerini icra ederken ve yetkilerini kullanırken kanun, tüzük, yönetmelik ve sair düzenlemeler ile önceden konulmuş esas, usul ve kaideler çerçevesinde hareket etmek mecburiyetinde olup, bu görevliler tarafından yapılan işlemlerin kendileri adına değil kamu idareleri adına yapıldığı ve idarelerce geri alınmadığı, kaldırılmadığı, değiştirilmediği ya da yargı kararı ile iptal edilmediği müddetçe idari istikrarın zorunlu bir neticesi olarak hukuka uygunluk karinesinden yararlandığı, dolayısıyla idari işlemlerle ilgili olarak; yargılama sürecinde rol alan bir kısım kamu görevlisinin bu görevinden çıkarılmış olması ya da haklarında adli işlem yapılmış olmasının tek başına bu görevliler tarafından usulünce ifa edilmiş idari ve yargısal işlemlerin sıhhatine tesir etmeyeceği, bu işlemlerin ya da kararların hükümsüz, geçersiz sayılması ya da kaldırılmasına sebebiyet vermeyeceği, bu durumda, davacı tarafından ileri sürülen hususların hiç birinin 2577 sayılı Kanun'un 53. maddesinin birinci fıkrasında tahdidi olarak sayılan yargılamanın yenilenmesi sebeplerinden olmadığı gerekçesiyle yargılanmanın yenilenmesi isteminin reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin kaldırılması nedeniyle kanun yolu incelemesi yapılacak olan dosyalar hakkında 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanmasının gerektiği, anılan Kanun'un Geçici 8. maddesinde, bu Kanunla idari yargıda kanun yollarına ilişkin getirilen hükümlerin, 2576 sayılı Kanun'un, bu Kanun'la değişik 3. maddesine göre kurulan bölge idare mahkemelerinin tüm yurttta göreve başlayacakları tarihten sonra verilen kararlar hakkında uygulanacağı, bu tarihten önce verilmiş kararlar hakkında kararın verildiği tarihte yürürlükte bulunan kanun yollarına ilişkin hükümlerin uygulanacağına kurala bağlandığı, uyuşmazlıkta ilk kararın verildiği tarihte yürürlükte olan kanun yollarına ilişkin hükümlere göre temyiz yoluna başvurulmasının öngörülmüş olması karşısında, bakılan davada verilen mahkeme kararının temyizen Danıştayca incelenmesi gerektiğinden, Bölge İdare Mahkemesince istinaf yoluyla incelenmesine hukuken olanak bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun görev yönünden reddine, dosyanın, kararı temyizen incelemekle görevli Danıştaya gönderilmesine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Dosyada bulunan belgelerin incelenmesinden, davacı tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan 41440/17 sayılı başvuru hakkında verilen 27/09/2018 tarihli karardan, başvurunun kabul edilemez olduğuna kesin olarak karar verildiği anlaşılmaktadır.

27/03/2018 tarih ve 30373 (2. mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7103 sayılı Vergi Kanunları ile Birlikte Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 23. maddesi ile 2577 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 9. maddede yer alan, "Bu süre içinde istemde bulunmayanlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince münhasıran iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle verilen kabul edilemezlik ka-

rarının kendilerine tebliğinden itibaren üç ay içinde de istemde bulunabilirler.” düzenlemesi ve davacının AİHM’e yaptığı 20/11/2016 tarih ve 41440/17 sayılı başvurusu hakkında verilen 27/09/2018 tarihli “kabul edilemezlik kararı” karşısında, davacının Geçici madde 9. kapsamında yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunduğu kabulü gerekmektedir.

Bu durumda, İdare Mahkemesinin davanın reddine ilişkin kararının verildiği tarih itibarıyla yürürlükte olan 2577 sayılı Kanun’un Geçici 9. maddesinin, davacının yargılamanın yenilenmesi başvurusu hakkında da uygulanması gerektiği sonucuna ulaşıldığından, yargılamanın yenilenmesi isteminin reddi yönündeki kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Yargılamanın yenilenmesi isteminin reddine ilişkin temyize konu kararının bozulmasına karar verilmiştir.

B. VERGİYE İLİŞKİN KARARLAR

SORUMLULUK

1. **Limited şirket ortağının, ortaklık sıfatı sona erdikten sonraki tarihte şirkete ait defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle re'sen tarh edilen vergi ve cezalardan, sırf söz konusu kamu alacağına ilişkin vergilendirme döneminde ortaklık sıfatı bulunduğu bahisle sorumlu tutulamayacağı hakkında.**

ÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/2916, Karar No:2023/2574

Uyuşmazlıkta, davacının ortaklık sıfatının sona erdiği tarihten sonra şirkete ait defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle tarh edilen ve asıl borçlu şirketten tahsil edilemeyen muhtelif dönemlere ait katma değer vergisi ile kesilen vergi ziyai cezası ve fer'ilerinin tahsili amacıyla ortak sıfatıyla davacı adına düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu ödeme emrine konu kamu alacağının sebep unsuru olan defter ve belge ibraz etmeme fiilinin işlendiği tarihte şirket ortağı olmayan davacının, asıl borçlu şirketin daha sonra görev yapan yöneticilerinin eyleminden sorumlu tutulamayacağı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, asıl borçlu şirkete karşı usulüne uygun şekilde yasal takip yapıldığı, ödeme emrine konu kamu alacağının ait olduğu dönemde davacının şirket ortağı olduğu anlaşıldığından, hakkında yasal takibe başlanılmasında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, anılan kararın kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, asıl borçlu şirketteki hisselerini devrederek ortaklıktan ayrılan ve şirketle hukuki ve fiili bağlantısının kalmaması nedeniyle ortaklık sıfatının kazandırdığı ibraz etmeme fiiline yönelik olarak bilgi alma ve inceleme hakkı olmayan, dolayısıyla herhangi bir müdahale imkanı bulunmayan davacının, takip edilen kamu alacağına ilişkin vergilendirme döneminde ortaklık sıfatının bulunmasına karşılık, pay devrinden sonra gerçekleşen ibraz ödevinin yerine getirilmemesi sebebiyle salınan vergi ve kesilen cezalardan sorumlu tutulmasının, ortaklık sıfatından kaynaklanan kusursuz sorumluluğu aşan mahiyette ölçüsüz bir müdahale olduğu ve kendisine orantısız bir külfet yüklediği belirtilerek davacı adına düzenlenen ödeme emrinde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3Y
/
/R
a
p
o
r

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Asıl borçlu şirketten alınamayan 2014 ila 2016 yıllarının muhtelif dönemlerine ait katma değer vergisi, vergi ziyai cezası ve fer'ilerinden oluşan kamu alacağının tahsili amacıyla ortak sıfatıyla davacı adına düzenlenen ödeme emrinin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının asıl borçlu şirketteki hisselelerini 27/01/2016 tarihinde devrettiği, asıl borçlu şirketin 2014 ila 2016 yıllarına ait defter ve belgelerin ibrazına dair yazının, şirket müdürü olan dava dışı üçüncü şahsa 07/11/2018 tarihinde tebliğ edildiği, defter ve belgelerin ibraz edilmemesi üzerine düzenlenen vergi inceleme raporları uyarınca indirim konusu yapılan katma değer vergilerinin indirimlerinin reddi suretiyle vergi ziyai cezalı katma değer vergilerinin salındığı ve tebliğ edildiği, ödenmemesi üzerine gerçekleştirilen mal varlığı araştırması sonuçsuz kaldığından söz konusu kamu alacağının davacıdan ortak sıfatıyla tahsili amacıyla dava konusu ödeme emrinin düzenlendiği, limited şirketin önceki dönem pay sahiplerinin, şirketteki hisselelerini devrettiği tarihten sonra kanuni temsilcilik görevi üstlenmiş olan kişilerin vergi ve diğer mali ödev ve sorumluluklarını zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirmemesi nedeniyle ortaya çıkan eylemden müteselsilen sorumlu tutulmaları hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine aykırılık teşkil ettiği gibi bu durumun hakkaniyete de uygun düşmeyeceği sonucuna varıldığından, ödeme emri içeriği kamu alacağının sebep unsuru olan defter ve belge ibraz etmeme fiilinin işlendiği tarihte şirket ortağı olmayan davacının, asıl borçlu şirketin daha sonra görev yapan yöneticilerinin ibraz etmeme eyleminden sorumlu tutulamayacağı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Asıl amme borçlusu şirket nezdinde takip aşamalarının usulüne uygun olarak gerçekleştirildiği anlaşıldığından, ödeme emri içeriği kamu alacağının ait olduğu dönemde şirket ortağı olan davacının takibinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davalı idarenin istinaf başvurusunun kabulüne, anılan kararın kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde gerekli kaynağın elde edilmesi amacıyla vergi ve diğer kamu alacaklarının takip ve tahsili için hukuki düzenlemeler ve ayrıcalıklı yetkilerle kolaylık ve hızlilik sağlanmasının doğal olduğu kabul edilmekle birlikte bu konuda bireylerin hakları ve hukukun genel ilkelerinin de göz önünde bulundurulması hukuk devletinin bir gereğidir. Kamu hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli düzenlemeler yapılırken elde edilmek istenen kamu yararıyla bireysel haklar arasında bir dengenin kurulması gerekir. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni olması ve kamu yararına dayalı meşru bir amacının bulunması yeterli olmayıp ayrıca müdahalenin ölçülü olması da şarttır. Hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ölçülülük ilkesi uyarınca mülkiyet hakkının sınırlandırılması suretiyle elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin sağlanması zorunludur.

Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

Limited şirket ortaklarını, şirketten tahsiline olanak bulunmayan kamu alacaklarının ödenmesinden doğrudan doğruya ve payları oranında sorumlu tutan 6183 sayılı Kanun'un 35. maddesi karşısında, tahsili gereken kamu alacağını yaratan vergilendirmenin ait olduğu dönemde şirketin paylarına sahip ortakların, ortaklık sıfatının sürdüğü dönemlere ilişkin ortaklık sıfatından doğan ve bu dönemlere dair yapılacak bir inceleme sonrası salınacak vergi ve kesilecek cezalardan sorumlu tutulabilecekleri açıktır.

Ancak, ortakların takibi aşamasında, kusursuz sorumlu olduklarından bahisle kendilerine orantısız bir külfet yüklenmemesi gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 614. maddesinin 1. fıkrası kapsamında, limited şirketin bütün hesap ve işlemlerine yönelik olarak denetim ve gözetim yetkisi bulunan ortakların, şirket faaliyetlerini ve temsile yetkili kişilerin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetleme, inceleme ve bu konularda bilgi alma hakları bulunmaktadır.

Buna göre, sadece ortaklık sıfatının devam ettiği dönemlerde şirket işlemleri hakkındaki her türlü bilgiye erişme imkanı olan ortakların, paylarını devrettikten, başka bir ifadeyle şirketle bağlarının ortadan kalkmasından sonra ortaklıkları döneminde gerçekleşmeyen fiiller sonucunda ortaya çıkan kamu alacağından, salt vergilendirme dönemlerinde payları bulunduğundan bahisle sorumlu tutulmaları düşünülemez.

Uyuşmazlık konusu olayda, ödeme emri içeriği kamu alacağının oluşturan vergi ve cezalara ilişkin re'sen tarh nedenini, davacının ortaklık sıfatının sona erdiği tarihten sonra şirkete ait defter ve belgelerin ibraz edilememesi oluşturmaktadır.

Söz konusu eylem, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesi gereğince gizleme olarak nitelendirilmekte ve tüm katma değer vergisi indirimlerinin reddi üzerine tarhiyat yapılması ve üç kat vergi ziyai cezası kesilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Bu durumda, 27/01/2016 tarihinde hisselerini devrederek ortaklıktan ayrılan ve şirketle hukuki ve fiili bağlantısının kalmaması nedeniyle ortaklık sıfatının kazandırdığı ibraz etmeme fiiline yönelik olarak bilgi alma ve inceleme hakkı olmayan dolayısıyla herhangi bir müdahale imkanı bulunmayan davacının, takip edilen kamu alacağına ilişkin vergilendirme dönemi ortaklık sıfatının bulunduğu döneme ilişkin olmakla birlikte yukarıda belirtildiği üzere pay devrinden sonra gerçekleşen ibraz ödevinin yerine getirilmemesi sebebiyle salınan vergi ve kesilen cezalardan sorumlu tutulması, ortaklık sıfatından kaynaklanan kusursuz sorumluluğu aşan mahiyette ölçüsüz bir müdahale olduğundan ve kendisine orantısız bir külfet yüklediğinden adına düzenlenen ödeme emrinde hukuka uygunluk görülmemiş olup yazılı gerekçeyle davanın reddi yolunda verilen kararın bozulması gerekmiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

VERGİ İNDİRİMİ

2. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 121. maddesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayan damga vergisinin kanuni süresinde ödenmediğinden bahisle, vergiye uyumlu mükelleflerin vergi indiriminden faydalandırılmaması yolunda işlem tesis edilemeyeceği hakkında.

ÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/3650, Karar No:2023/3169

Uyuşmazlıkta, davacı şirketin, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 121. maddesinde düzenlenen vergiye uyumlu mükelleflere uygulanan vergi indirimi gereğince, 2017 yılına ait kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan verginin %5'inin ödenmesi gereken kurumlar vergisi indiriminin vergi borçlarına mahsubu talebiyle yaptığı başvurunun reddine yönelik işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, 193 sayılı Kanun'un mükerrer 121. maddesi kapsamında vergi indiriminin uygulanabilmesi için süresi içinde ödenmesi gereken vergilerin, mükelleflerin kendi beyanı üzerine tahakkuk eden vergiler olduğu, damga vergisi beyana dayalı bir vergi olarak değerlendirilemeyeceğinden, davacının kurumlar vergisine bağlı damga vergisini kanuni süresinden sonra ödediğinden bahisle tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, davacı tarafından kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesiyle doğan damga vergisinin kanuni süresi içinde ödenmemesi nedeniyle 193 sayılı Kanun'un mükerrer 121. maddesinde öngörülen koşulların oluşmadığı gerekçesiyle davalı idarenin istinaf başvurusunun kabulüne, anılan kararın kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, Gelir Vergisi Kanunu'nun 121. maddesi kapsamında mükelleflerin vergi indiriminden faydalanabilmeleri için kanuni süresinde verilen beyanname üzerine tahakkuk eden vergilerin süresinde ödenmesi gerektiği, bir hususu kanıtlayan ve belli etme özelliği taşıyan kağıt ya da elektronik belgeler üzerinden alınan mali yükümlülük niteliğinde olan damga vergisinin bu kapsamda değerlendirilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı şirketin, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 121. maddesinde düzenlenen vergiye uyumlu mükelleflere uygulanan vergi indirimini gereğince, 2017 yılına ait kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan verginin %5'inin ödenmesi gereken kurumlar vergisi indiriminin vergi borçlarına mahsubu talebiyle yaptığı başvurunun reddine yönelik işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı adına 193 sayılı Kanun'un mükerrer 121. maddesinde yer alan "vergiye uyumlu mükelleflere vergi indirimini" düzenlemesi gereğince %5 oranında vergi indirimini hesaplandığı, 24/07/2018 tarihinde yapılan mahsup talebinin, beyannamelerin süresinde verildiği, ancak 2017 yılı kurumlar vergisine bağlı damga vergisinin vadesinin 30/04/2018 tarihi olduğu halde 02/05/2018 tarihinde ödendiği tespit edildiğinden bahisle reddedildiğinin anlaşıldığı olayda, sözü edilen yasal düzenlemede, vergi indiriminin uygulanabilmesi için süresi içinde ödenmesi gereken vergilerin, mükelleflerin kendi beyanı üzerine tahakkuk eden vergiler olduğu, damga vergisi beyana dayalı bir vergi olarak değerlendirilemeyeceğinden dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı tarafından 2017 yılı kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesiyle doğan damga vergisinin kanuni süresi içinde ödenmediği, dolayısıyla 193 sayılı Kanun'un mükerrer 121. maddesinde yer alan beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin kanuni süresinde ödenmiş olması şartının ihlal edildiği anlaşıldığından, dava konu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davalı idarenin istinaf başvurusunun kabulüne, anılan kararın kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 121. maddesi kapsamında mükelleflerin vergi indiriminden faydalanabilmeleri için kanuni süresinde verilen beyanname üzerine tahakkuk eden vergilerin süresinde ödenmesi gerektiği, bir hususu kanıtlayan ve belli etme özelliği taşıyan kağıt ya da elektronik belgeler üzerinden alınan mali yükümlülük niteliğinde olan damga vergisinin bu kapsamda değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, bu nedenle damga vergisinin kanuni süresinde ödenmediğinden bahisle vergiye uyumlu mükelleflere uygulanan vergi indiriminden davacı şirketin yararlandırılmamasında hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varıldığından yazılı gerekçeyle davanın reddi yolundaki Vergi Dava Dairesi kararının bozulması gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

İTİRAZ

3. Gümrük vergileri, cezalar ve idari kararlara karşı muhatapları tarafından süresinde yapılan itiraz başvurularını 30 gün içinde karara bağlama yükümlülüğü bulunan idarelerin, çok uzun süre geçtikten sonra itirazın reddi yolunda işlem tesis etmesinin hukuki belirlilik ilkesine aykırılık oluşturduğu hakkında.

YEDİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2019/5357, Karar No:2023/163

Uyuşmazlıkta, davacı adına ek olarak tahakkuk ettirilen özel tüketim ve katma değer vergileri ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca karara bağlanan para cezasına yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu ek tahakkuk ve para cezası kararlarına karşı davacı tarafından süresi içinde yapılan itirazın zımnen reddine ilişkin işleme karşı dava açılmamış ise de, anılan vergi ve cezaların tahakkuk ve tahsil zamanaşımına uğramasından sonra davalı idarece ret cevabı verilmek suretiyle itiraz prosedürünün yeniden canlandırılmasında hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, ek tahakkuk ve para cezası kararlarına karşı süresi içerisinde yapılan itiraz başvurusunu, 4458 sayılı Kanun'un 242. maddesi gereğince 30 gün içinde karara bağlayarak ilgisine tebliğ etme görevi olan idarece, itiraz tarihinden yaklaşık 8 yıl sonra itirazın reddedilmesinin "hukuki belirlilik" ilkesine aykırılık oluşturduğu belirtilerek temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı adına tescilli, serbest dolaşıma giriş beyannamesi muhteviyatı "kamera" ticari tanımlı, 8525.80.91.00.00 gümrük tarife istatistik pozisyonunda beyan ve ithal edilen eşyanın, 8525.80.30.00.00 pozisyonunda yer aldığından bahisle ek

olarak tahakkuk ettirilen özel tüketim ve katma değer vergileri ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca karara bağlanan para cezasına yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davanın süresinde olmadığına dair usule ilişkin itirazın reddiyle, ek tahakkuk ve para cezası kararlarının 24/09/2010 tarihinde tebliği üzerine süresi içerisinde 30/09/2010 tarihinde itiraz edildiği, her ne kadar zımnen ret kararına karşı davacı tarafından dava açılmamış ise de, kesinleşen tahakkuklara karşı zamanaşımı süresi içerisinde ödeme emri ile davacının takibi gerekirken, süresinden sonra verilen ret cevabı ile idari itiraz prosedürünün yeniden canlandırılması karşısında, tahakkuk ve tahsil zamanaşımına uğramış vergi ve cezalar yönünden tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davaya konu işlemin iptaline karar verilmiştir. Karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesinde, yükümlülerin kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri, cezalar ve idari kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde bir üst makama, üst makam yoksa aynı makama verecekleri bir dilekçe ile itiraz edebileceği; idareye intikal eden itirazların otuz gün içinde karara bağlanarak ilgili kişiye tebliğ edileceği; itiraz dilekçelerinin süresi içinde yanlış makama verilmesi halinde, itirazın süresinde yapılmış sayılacağı ve idarece yetkili makama ulaştırılacağı; itirazın reddi kararlarına karşı işlemin yapıldığı yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabileceği hükme bağlanmıştır.

Bu hükme göre, gümrük vergileri ve para cezalarında, idari davaya konu edilebilecek işlemin, tahakkuk ve para cezasına karşı, öngörülen usule göre yapılan itiraz üzerine, ilgili makamca tesis edilen olumsuz işlem olduğu açıktır. Dolayısıyla, öngörülen idari itiraz prosedürü tamamlanmadan idari yargı yoluna başvurulması olanaklı olmadığından, yükümlülerin itirazlarının, otuz gün içinde karara bağlanarak ilgisine tebliği zorunlu olup, bu süre içerisinde cevap verilmemesi halinde, idari itirazın zımnen reddedildiğinin kabulü gerekmektedir.

Öte yandan zımni ret müessesesi ile, idari makamların kanunen belirlenen süreler içerisinde cevap vermemeleri durumunda; istemin reddedildiğinin kabulü suretiyle, bireylerin hak arama hürriyetlerinin sürüncemede bırakılmayarak bir an önce kullanılmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu müessese, idari makamlarca, idari başvuruları sürüncemede bırakma ve bireyleri yargısal korumadan caydırma sonucu doğurmamalıdır.

Dosyanın incelenmesinden, ek tahakkuk ve para cezası kararlarının 24/09/2010 tarihinde davacıya tebliğ edildiği, süresi içerisinde 30/09/2010 tarihinde yapılan itiraz hakkında yaklaşık 8 yıl sonra 06/03/2018 tarihli kararlar, itirazın reddine karar verildiği ve bu işlemin iptali istemiyle davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesinin ve temel hak ve hürriyetlerin hangi koşullar altında sınırlanacağını gösteren Anayasa'nın 13. maddesindeki kanunilik koşulunun en önemli gerekliliklerinden biri olan hukuk güvenliği, hukuki belirliliği zo-

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
K

R
A
P
O
R

runlu kılar. Hukuki belirlilik ilkesinin vergilendirme ilişkisindeki görünümü olan vergilemede belirlilik ilkesi, vergisel yükümlülüğün hem kişiler hem de idare yönünden belli ve kesin olmasını, vergilendirmeye ilişkin kanun kuralının, ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesini gerektirir.

Olayda; ek tahakkuk ve para cezası kararlarına karşı süresi içerisinde yapılan itiraz başvurusunu, 4458 sayılı Kanun'un 242. maddesi gereğince 30 gün içinde karara bağlayarak ilgisine tebliğ etme görevi olan idarece, itiraz tarihinden çok uzun bir süre sonra itirazın reddedilmesi "hukuki belirlilik" ilkesine aykırılık oluşturduğundan, dava konusu işlemi yazılı gerekçeyle iptal eden temyize konu kararda sonucu itibarıyla isabetsizlik bulunmamıştır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

GÖZETİM KIYMETİ

4. İhtirazi kayıt ileri sürülmeksizin beyan edilen gözetim kıymetinin hukukiliğinin denetlenmesine olanak bulunmadığı hakkında.

YEDİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/2175, Karar No:2023/3482

Uyuşmazlıkta, davacı adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannamesi ekinde yer alan "Form-A" menşei belgesinin sahte olduğundan bahisle davacı tarafından beyan edilen kıymet üzerinden ek olarak tahakkuk ettirilen gümrük ve katma değer vergileri ile bu vergiler üzerinden 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca hesaplanarak karara bağlanan para cezalarına vaki itirazın reddi yolunda tesis edilen işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu ek tahakkuk ve para cezalarının, eşyanın satış faturası üzerinden hesaplanan kısmında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle bu kısımlar yönünden davanın reddine; fatura kıymeti ile gözetim kıymeti arasındaki farka isabet eden kısmının ise iptaline karar verilmiştir.

Dairece, dava konusu ek tahakkukun eşyanın satış faturası üzerinden hesaplanan kısmı yönünden temyize konu kararın hukuka ve usule uygun olduğu; ek tahakkukun fatura kıymeti ile gözetim kıymeti arasındaki farka isabet eden kısmı yönünden ise, gümrük vergisi tahakkukları dolayısıyla dava açılabilmesi için öncelikle idarece resen veya ihtirazi kayıtlarla verilen gümrük beyannamesine dayalı şekilde yapılan ek tahakkuk işleminin bulunması ve söz konusu tahakkuklara karşı yükümlüsü tarafından Gümrük Kanunu'nun 242. maddesi uyarınca yapılan idari itirazın açıkça veya zimnen reddedilmesi gerektiğinden ve ihtirazi kaydın, beyanın bağlayıcılığını etkisiz kılmak ve hak arama yollarına başvuru hakkını saklı tutmak amacıyla beyannameye konulan ve beyanın serbest irade ürünü olmadığını gösteren bir açıklama olmasından dolayı davacı tarafından ihtirazi kayıt ileri sürülmeksizin beyan edilen gözetim kıymetinin hukukiliğinin denetlenmesine olanak bulunmadığı; dava konusu işlemin para cezasına ilişkin kısmı yönünden, 4458 sayılı Kanun'un 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, eşyanın kıymetinin noksan beyan edilmesi halinde uygulanacak cezai yaptırım düzenlendiğinden ve somut uyuşmazlıkta, eşyanın kıymetini etkileyen bir husus bulunmadığından, dava konusu para cezasının hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3Y
/
/
/
/
/R
a
p
o
r

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannamesi ekinde yer alan "Form-A" menşei belgesinin sahte olduğundan bahisle davacı tarafından beyan edilen kıymet üzerinden ek olarak tahakkuk ettirilen gümrük ve katma değer vergileri ile bu vergiler üzerinden 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca hesaplanarak karara bağlanan para cezalarına vaki itirazın reddi yolunda tesis edilen işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile sınır ticareti kapsamında ithal edilen ve İran menşeli olarak beyanda bulunulan eşyaya ait Form A menşe belgesinin, davalı idarece yapılan yurt dışı araştırması sonucunda sahte ve geçersiz olduğu tespit edildiğinden, davacının, 2008/14451 sayılı Sınır Ticareti Düzenlenmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararının 9. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen gümrük vergisi istisnasından yararlanma hakkının olmadığı, diğer yandan ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde, öncelikle satış bedelinin esas alınması, satış bedelinin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığı tespit edilmesi halinde sırasıyla diğer yöntemlere başvurulmasının gerektiği, gözetim önlemi uygulanmasına karar verilen eşyanın, belirlenen bir kıymetin altında ithal edilmek istenilmesi halinde, sadece, belge ibrazı zorunluluğu getirildiğinden, dava konusu ek tahakkuk ve para cezalarının, eşyanın satış faturası üzerinden hesaplanan kısmında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle bu kısımlar yönünden davanın reddine; fatura kıymeti ile gözetim kıymeti arasındaki farka isabet eden kısmının ise iptaline karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Dava konusu işlemin, ek tahakkukun eşyanın fatura kıymetine isabet eden kısmı yönünden davanın reddine ilişkin hüküm fıkrası aynı hukuksal gerekçe ve nedenlerle Dairemizce de uygun görülmüş olup, davacı tarafından temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddialar, sözü geçen hüküm fıkrasının bozulmasını sağlayacak durumda bulunmamıştır.

Mahkeme kararının, dava konusu işlemin ek tahakkukun fatura kıymeti ile gözetim kıymeti arasındaki farka isabet eden kısmının iptaline ilişkin hüküm fıkrasına yönelik davalı idarenin temyiz istemine gelince;

Gümrük vergileri tahakkukları dolayısıyla vergi mahkemesinde idari dava açılabilmesi için, söz konusu tahakkuklara karşı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesinde öngörülen idari itiraz yoluna başvurulmuş ve bu başvurunun zimnen ya da açık olarak reddedilmiş olması; itiraz yoluna başvurulabilmesi için de, idarece kendiliğinden yapılmış bir ek tahakkuk işleminin veya ihtirazi kayıtla verilen gümrük beyannamesine dayalı tahakkukun bulunması gerekmektedir. İhtirazi kayıt, uygulamada, beyanın bağlayıcılığını etkisiz kılmak ve hak arama yollarına başvuru hakkını saklı tutmak amacıyla beyannameye konulan ve beyanın serbest irade ürünü olmadığını gösteren açıklama olarak nitelendirilmektedir. İhtirazi kaydın bu etkisini gösterebilmesi, yasalarda beyanda bulunulması için belli edilen süre veya zamanda konulmuş olmasına bağlıdır. Gümrük vergileri yönünden bu süre veya zaman da, gümrük yükümlülüğünün başladığı; başka bir deyişle, beyannamenin tescil edildiği tarihtir.

Dosyanın incelenmesinden, davacı adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannamesinin ekinde Form A menşe belgesinin davalı idareye sunulduğu ve beyannamenin "yurt dışı

giderler” bölümüne gözetim bedelinin dahil edilmesi suretiyle oluşan kıymet üzerinden ihtirazi kayıt konulmaksızın gümrük idaresine beyanda bulunulduğu ve davacının bu beyanı doğrultusunda gümrük vergilerinin tahakkuk ettirildiği, akabinde, Ticaret Bakanlığı Gümrük ve Ticaret Müfettişliğince yürütülen soruşturma kapsamında, Form A menşe belgesinin İran İslam Cumhuriyeti yetkili makamları tarafından düzenlenip düzenlenmediği ile ilgili olarak Tebriz ve Urumiye Ticaret Odası nezdinde yapılan incelemede, söz konusu belgenin yetkili makamlarca düzenlenmediğinin tespiti üzerine, Form A menşe belgesinin sahte olduğunun anlaşıldığından bahisle diğer ülkelere uygulanan gümrük vergisi oranına istinaden eksik alınan vergiler için ek tahakkuk kararının alındığı ve ek olarak tahakkuk ettirilen vergiler üzerinden 4458 sayılı Kanun’un 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca para cezalarının karara bağlandığı, bu ek tahakkuk ve para cezası kararlarına vaki itirazın reddi üzerine de, anılan ret işleminin iptali istemiyle işbu davanın açıldığı görülmektedir.

Olayda, davacının ihtirazi kayıt iradesini göstermeden (yani uyuşmazlık konusu beyanamenin tescili aşamasında gözetim kıymeti ile ilgili herhangi bir ihtirazi kayıta bulunulmadan) ithale konu eşyaya ilişkin faturalardaki düşük birim fiyatları gözetim bedeline yükselterek yaptığı taahhüt niteliğindeki bu beyanın, davacıyı bağladığı açık olup; yürütülen soruşturma kapsamında Form A menşe belgesinin sahte olduğundan bahisle, davacının anılan nitelikteki beyanı üzerinden davalı idarece tesis edilen ek tahakkuk işlemine karşı açılan işbu davada, ihtirazi kayıtsız olarak beyan edilen gözetim kıymetinin hukukiliğinin denetlenmesine olanak bulunmamaktadır.

Öte yandan, gözetim kıymeti hakkındaki hukuksal değerlendirme, bu kıymete ilişkin olarak ihtirazi kayıtla beyanda bulunulması veya 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 211. maddesi kapsamında yapılacak başvuru hakkında davalı idarece olumsuz işlemler tesis edilmesi üzerine açılacak davalarda yapılabilecektir.

Bu durumda, dava konusu işlemin ek tahakkukun fatura kıymeti ile gözetim kıymeti arasındaki farka isabet eden kısmı yönünden de davanın reddedilmesi gerekirken, yukarıda yazılı gerekçeyle dava konusu işlemin bu kısmının iptali yolundaki hüküm fıkrasında hukuki isabet bulunmamaktadır.

Mahkeme kararının, dava konusu işlemin ek tahakkuk üzerinden karara bağlanan para cezasına isabet eden kısmına ilişkin hüküm fıkralarına yönelik tarafların temyiz istemlerine gelince;

4458 sayılı Kanun’un 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, eşyanın kıymetinin noksan beyan edilmesi halinde uygulanacak cezai yaptırımın düzenlendiğinin görüldüğü, olayda ise, eşyanın kıymetini etkileyen bir husus bulunmadığından, dava konusu para cezası, hukuka uygun düşmemiş olup; mahkeme kararının dava konusu işlemin para cezasının; eşyanın fatura kıymetine isabet eden kısmı yönünden davanın reddine ilişkin hüküm fıkrasında hukuka uyarlık, fatura kıymeti ile gözetim kıymeti arasında farka isabet eden kısmının iptaline ilişkin hüküm fıkrasında ise belirtilen gerekçeyle sonucu itibarıyla isabetsizlik görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3Y
/
/

/

K
R
σ
P
o
r

SÖZLEŞME DAMGA VERGİSİ

5. Sözleşme düzenlendikten sonra ihalenin iptal edilmesi halinde sözleşme nedeniyle ödenen damga vergisinin iadesi istemlerinin, sözleşmenin hükmünden yararlanan ve yararlanılmayan kısımları yönünden ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği hakkında.

DOKUZUNCU DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2019/7327, Karar No:2023/874

Uyuşmazlıkta, ihale uhdesinde kalan davacı ile imzalanan sözleşme nedeniyle ödenen ihale damga vergisi ile sözleşme damga vergisinin 2018 yılında tahakkuk ettirilecek vergilere mahsubu suretiyle iadesi talebiyle yapılan düzeltme şikayet başvurusunun zimnen reddine ilişkin işlemin sözleşmeden doğan damga vergisine ilişkin kısmının iptali ile ödenen damga vergisinin işletilecek yasal faizi ile birlikte iadesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, sözleşmeye ilişkin damga vergisinde vergiyi doğuran olayın kanunda sayılan sözleşmelerin imzalanması olduğu, sözleşme imzalandıktan sonra sözleşmenin uygulanıp uygulanmaması veya kısmen uygulanmasının sözleşmeye ilişkin damga vergisinin hukuki geçerliğini etkilemeyeceği, nitekim 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na ekli (I) sayılı tabloda da sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda, sözleşmeye ilişkin damga vergisinin ret ve iade edilmeyeceğinin açıkça düzenlendiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na ekli (I) sayılı tablonun "II.Kararlar ve Mazbatalar" başlıklı bölümünün 2. maddesine eklenen parantez içi hükümde yer alan "Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez." cümlesinin Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla temyiz aşamasında Dairece yapılan başvuru sonucunda Anayasa Mahkemesinin 13/12/2022 tarih ve E:2022/125, K:2022/162 sayılı kararı ile, sözleşmenin hükmünden faydalanılmayan dönemlere yönelik damga vergisinin ret ve iade edilmemesinin kişilere aşırı külfet yüklediği ve kuralın orantılı olmadığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle iptaline karar verildiğinden ve itiraz yoluyla yapılan başvuru üzerine verilen Anayasa Mahkemesi kararının, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelmesi halinde davaya bakan mahkemenin iptal kararına uyması zorunlu olduğundan, sözleşmenin hükmünden yararlanan ve yararlanılmayan kısmı yönünden değerlendirme yapılmak suretiyle yeniden bir karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: İhale uhdesinde kalan davacı ile imzalanan sözleşme nedeniyle ödenen ihale damga vergisi ile sözleşme damga vergisinin 2018 yılında tahakkuk ettirilecek vergilere mahsubu suretiyle iadesi talebiyle yapılan düzeltme şikayet başvurusunun zimnen reddine ilişkin işlemin sözleşmeden doğan damga vergisine ilişkin kısmının iptali ile ödenen damga vergisinin ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İhale kararı üzerine imzalanan sözleşmeye ilişkin damga vergisinin, ihalenin iptal edilmesi halinde davacıya iade edilip edilmeyeceği hususunun uyuşmazlığın esasını oluşturduğu, davacı tarafından ödenen sözleşmeye ilişkin damga vergisinin ihalenin iptali sebebiyle hükümsüz kaldığı, sözleşmenin uygulanmadığı ileri sürülmekte ise de; sözleşmeye ilişkin damga vergisinde vergiyi doğuran olayın kanunda sayılan sözleşmelerin imzalanması olduğu, davacı tarafından ihale kararı kapsamında sözleşme imzalanması ile vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği, sözleşme imzalandıktan sonra sözleşmenin uygulanıp uygulanmaması veya kısmen uygulanmasının sözleşmeye ilişkin damga vergisinin hukuki geçerliliğini etkilemeyeceği, nitekim 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na ekli (I) sayılı tabloda da Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisinin ret ve iade olunacağı, sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda ise sözleşmeye ilişkin damga vergisinin ret ve iade edilmeyeceği açıkça belirtildiğinden, davacıdan tahsil edilen sözleşmeye ilişkin damga vergisi ile buna ilişkin olarak yapılan şikayet başvurusunun reddine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Dairemizce, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na ekli, (I) sayılı tablonun "II.Kararlar ve Mazbatalar" başlıklı bölümünün 2. maddesine eklenen parantez içi hükümde yer alan "*Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.*" cümlesinin Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulması sonucu Anayasa Mahkemesinin 13/12/2022 tarih ve E:2022/125, K:2022/162 sayılı kararı ile "*Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.*" cümlesi, ihale sonucu imzalanan sözleşmenin ihalenin iptali veya ihale üzerine bırakılan isteklinin değişmesi nedeniyle uygulanamaz hâle gelmesi durumunda sözleşmenin hükmünden faydalanılmayan dönemlere yönelik damga vergisinin ret ve iade edilmemesinin kişilere aşırı külfet yüklediği ve kuralın orantılı olmadığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

İtiraz yoluyla yapılan başvuru üzerine verilen Anayasa Mahkemesi kararının itiraz başvurusuna konu yargılamaya etkisi Anayasa'nın 152. maddesinin üçüncü fıkrasında özel olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre itiraz başvurusuna konu yargılamada verilen esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar Anayasa Mahkemesi kararının gelmesi halinde davaya bakan mahkemenin iptal kararına uyması zorunludur. Dolayısıyla anılan

Anayasa Mahkemesi iptal kararının bu Anayasa kuralı doğrultusunda uyumsuzlukta uygulanması gerektiği noktasında tereddüt bulunmamaktadır.

Temyizen incelenen uyumsuzlukta, dava konusu işlemin dayanağını oluşturan ihalenin iptal edilmesi halinde sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmeyeceğine ilişkin kuralın Anayasa Mahkemesinin anılan kararıyla iptal edildiği ve bu kararın da Resmi Gazete’de yayımlandığı; yukarıda gerekçesine yer verilen Anayasa Mahkemesi kararıyla; ihale kararı damga vergisi ile sözleşme damga vergisi arasındaki, çelişkili uygulamaya değinilmek suretiyle sözleşmenin hükmünden faydalanılmayan dönemlerine ilişkin damga vergisinin ret ve iade edilmemesinde orantılılık ilkesine aykırılık bulunduğu suretiyle iptal kararı verildiğinden, sözleşmenin hükmünden yararlanan ve yararlanılmayan kısmı yönünden değerlendirme yapılmak suretiyle davayı reddeden Vergi Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunu reddeden Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulması gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

TÜZEL KİŞİ TACİRİN KİRALAMA FAALİYETİ

6. **Adi ortaklığın aktifine kayıtlı olmamakla birlikte iktisadi işletmesine dahil olan taşınmazın üçüncü bir kişiye kiraya verilmesi işleminin istisna kapsamında olmadığı hakkında.**

VDDK

ISRAR KARARININ TEMYİZİ

Esas No:2021/20, Karar No:2023/118

Uyuşmazlıkta, davacı adi ortaklık tarafından, tarihi sarnıcın Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Belediyeden kiralanarak restore edildikten sonra üçüncü şahsa kiraya verilmesi nedeniyle beyanname verme süresi içinde ihtirazi kayıtla verilen katma değer vergisi düzeltme beyanamesi üzerine tahakkuk eden katma değer vergisinin kaldırılması istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, uyuşmazlık konusu gayrimenkulün davacı tarafından kiralanarak restore edildikten sonra başka bir şirkete kiralanması işleminin, Katma Değer Vergisi Kanunu'nda istisna olduğu belirtilen işlemler kapsamında değerlendirilemeyeceği ve işletmeye dahil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinde katma değer vergisi ve sorumluluk uygulamasının söz konusu olmayacağı gerekçesiyle davanın kabulüne, dava konusu verginin kaldırılmasına karar verilmiştir.

Dairece, işletilmek amacıyla kiralanın sarnıcın davacı tarafından restore edildikten sonra ticari amaçlı işletilmek üzere bir firmaya kiraya verilmesinin, işletme hakkının kiralanması niteliğinde olduğu belirtilerek, dava konusu vergide hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Mahkemece, ilk kararda ısrar edilmiştir.

Kurulca, davacı adi ortaklığı oluşturanlardan birinin tüzel kişi tacir olması ve tüzel kişi tacirin bütün işlemlerinin ticari iş kapsamında bulunması karşısında, gayrimenkul niteliğindeki sarnıcın üçüncü bir şirkete kiraya verilmesi işleminin, ticari faaliyet kapsamında yapıldığının, dolayısıyla da sarnıcın, adi ortaklık bünyesinde oluşan iktisadi işletmeye dahil olduğunun kabul edilmesi gerektiği, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrasının (1) numaralı bendine göre, ticari faaliyet çerçevesinde yapılan teslimlerin katma değer vergisine tabi olduğu ve davacı adi ortaklığın aktifine kayıtlı olmamakla birlikte iktisadi işletmesine dahil olan sarnıcın üçüncü bir kişiye kiralanması işleminin Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan istisna kapsamında olmadığı gerekçesiyle ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından, 2014 yılının Aralık dönemine ilişkin olarak beyanname verme süresi içinde ihtirazi kayıtla verilen katma değer vergisi düzeltme beyannamesi üzerine tahakkuk eden katma değer vergisinin kaldırılması istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı tarafından uyuşmazlık konusu gayrimenkul kiralanan restore edilmiş, daha sonra başka bir şirkete kiralanmıştır. Söz konusu kiralama faaliyetine ilişkin olarak 2014 yılının Aralık dönemi için ihtirazi kayıtla verilen katma değer vergisi düzeltme beyannamesine istinaden tahakkuk eden katma değer vergisinin kaldırılması istemiyle dava açılmıştır.

Ticari faaliyetin en önemli özelliği gelir sağlama amacına yönelik olması, ticari bir organizasyona dayalı bulunması ve devamlılık arz etmesidir. Davacı tarafından, uyuşmazlık konusu kiralama faaliyeti dışında herhangi bir faaliyetinin olmadığı, gayrimenkulün ortaklığın aktifine kayıtlı olmadığı yönünde iddiada bulunulmasına rağmen davalı idarece bunun aksine herhangi bir delil ortaya konmamıştır. Bu nedenle kiralama işleminin, Katma Değer Vergisi Kanunu'nda istisna olduğu belirtilen işlemler kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmadığından ve işletmeye dahil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinde katma değer vergisi ve sorumluluk uygulaması söz konusu olmayacağından dava konusu vergide hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne, tahakkuk eden verginin kaldırılmasına karar verilmiştir.

DAİRE KARARININ ÖZETİ: Mevzuat hükümleri uyarınca, kural olarak, tüm gayrimenkul ve gayrimenkul yerine geçen mal ve hakların kiralanması işlemleri katma değer vergisine tabi olup kiralama işlemlerinin ticari, sınai, zirai veya serbest meslek faaliyeti kapsamında olması ya da şahsi kiralama niteliğinde bulunması durumu değiştiremeyecektir. Bununla birlikte, 3065 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (d) bendinde, iktisadi işletmelere dahil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemleri katma değer vergisinden istisna tutulmuştur.

Şu halde, 3065 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (d) bendinde belirtilen istisna haricinde Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde sayılan diğer mal ve hakların kiralanması işlemlerinin -mal ve haklar işletmeye dahil olsun veya olmasın- katma değer vergisinin konusuna girdiğinde tereddüt bulunmamaktadır.

Davacı, uyuşmazlığa konu taşınmaz Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Belediyeden kiralarak restore etmiş ve daha sonra dava dışı limited şirkete kiraya vermiştir.

Davacı tarafından, gayrimenkul sermaye iradı elde etmek dışında herhangi bir ticari faaliyetinin olmadığı ve gayrimenkulün ortaklığın aktifinde yer almadığı iddia edilmektedir.

İhtilafın çözümlenebilmesi için davacı tarafından Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Belediyeden kiralandıktan sonra restore edilen ve başka bir şirkete kiraya verilen sarnıcın kiralanması işleminin gayrimenkul kiralaması işlemi mi yoksa işletme hakkının kiralanması işlemi mi olduğu hususunun netleştirilmesi gerekir.

Bu bakımdan işletme hakkının devrinin niteliği önem taşımaktadır. Uygulamada işletme hakkının devri, bir ticari işletmeyi işletme hakkına sahip olan kişinin bu hakkını genel

olarak bir sözleşme ile bir başkasına devretmesi yahut bir kişinin ekonomik değeri olan bir şeyin işletme hakkını bir başkasına genel olarak bir sözleşme ile devretmesi şeklinde gerçekleşmektedir. İşletme hakkının devrinde kamuya ait olan tesisler kamuya ait olmaya devam etmekte fakat bakım ve onarım işleri devralana ait olmaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Belediyeden işletilmek amacıyla kiralanan sarnıç davacı tarafından restore edildikten sonra ticari amaçlı işletilmek üzere bir firmaya kiraya verilmiştir. Bu husus dikkate alındığında, kiralama işlemi, doğrudan Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Belediyeden gayrimenkul kiralınması işlemi olmayıp kiralanan sarnıcın işletilmesinin bir başka ifadeyle işletme hakkının kiralınması işlemi olduğundan ihtilaf konusu kiralamanın gayrimenkul kiralınması olarak değerlendirilmesi hayatın olağan akışına uygun olmayacaktır.

Dolayısıyla söz konusu kiralama işleminin, işletme hakkının kiralınması niteliğinde olduğu, gayrimenkul kiralınması niteliğinde olmadığı sonucuna ulaşıldığından dava konusu vergide hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ISRAR KARARININ ÖZETİ: Uyuşmazlığın çözümü, davacının Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Belediyeden kiraladığı sarnıcı restore ettikten sonra başka bir firmaya kiralınması işleminin gayrimenkulün kiralınması işlemi mi yoksa işletme hakkının kiralınması işlemi mi olduğunun netleştirilmesine bağlıdır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "F. Malvarlığının veya işletmenin devralınması" başlıklı 202. maddesinin birinci fıkrası ile kira sözleşmesine ilişkin düzenlemelerin yer aldığı 299, 321, 322 ve 323. maddelerinde yer alan kuralların birlikte değerlendirilmesinden, işletme hakkının kiralınmasının, bir mal varlığı veya işletmenin tüm aktif ve pasifiyle birlikte bir bedel karşılığında belli bir süre için devralınması olduğu; kira sözleşmesinin, bir bedel karşılığında belirli bir menkul veya gayrimenkulün kullanma, yararlanma hakkının belli bir süre için devredilmesi olduğu anlaşılmıştır. Alt kira sözleşmesi ise, bir menkul veya gayrimenkulün kullanılmasının veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasının bir bedel karşılığında devir edilmesidir. İşletme hakkının kiralınması ile bir menkul veya gayrimenkulün kiralınması arasındaki fark, işletme hakkı belirli bir menkul veya gayrimenkule bağlı olmamasına karşın menkul veya gayrimenkulün kiralınması, kiralanan şeye bağlı olan bir haktır. Örneğin, okullarda kantin işletme hakkının okul aile birliğine verilmesi ve okul aile birliğinin işletme hakkını bir başkasına devretmesi durumunda, kantinin işletme hakkını kiralayan kişi, bu hakkını okulun bahçesi veya binasının herhangi bir yerinde kullanabilmesine karşın bir gayrimenkulü kiralayan kişi bu hakkını başka bir gayrimenkulde kullanamaz.

Davacının Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Belediyeden kiralarak restore ettiği ve üçüncü bir firmaya devrettiği sarnıcın kiralınması işleminin, salt işletmeyi oluşturan aktif ve pasiflerin bir bedel karşılığında kiralınması işlemi olarak kabul edilmesi halinde, kiralama işleminin üçüncü firmanın sarnıçta faaliyet göstermesi amacıyla yapıldığı göz ardı edilmiş olacaktır. Üçüncü firma işletme hakkını başka bir yerde değil bilakis sarnıç üzerinde faaliyet göstermek suretiyle kullanmak istemektedir. Bunun gerçekleşmesi ise davacının kiracılık haklarını devretmeksizin mümkün değildir.

Bu durumda, davacının kiracı sıfatına sahip olduğu sarnıca ilişkin hakkını üçüncü bir firmaya devretmesi işleminin alt kira sözleşmesi olduğu sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, davacının uyuşmazlık konusu kiralama faaliyeti dışında herhangi bir ticari faaliyetinin bulunmadığı, gayrimenkulün ortaklığın aktifine kayıtlı olmadığı, alt kiraya verme işleminin Katma Değer Vergisi Kanunu'nda istisna olduğu belirtilen işlemler kapsamında değerlendirilemeyeceği ve işletmeye dahil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinde katma değer vergisi ve sorumluluk uygulamasının söz konusu olmayacağı dikkate alındığında dava konusu vergide hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle ilk kararda ısrar edilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinin 2. fıkrasında, ticari faaliyetin kapsamı ve niteliğinin Gelir Vergisi Kanunu'nda açıklık bulunmadığı hallerde Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre tayin ve tespit edileceği belirtilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca, tacir olan gerçek kişilerin bir kısım işleri ticari iş kapsamında olmamakla birlikte tüzel kişi olan tacirin her türlü işleri ticari iş kapsamında bulunmaktadır. Buna göre, Kanun tüzel kişi olan tacirin her türlü işlerinin ticari işletmesiyle ilgili olduğunu karine olarak kabul etmiştir.

Davacı adi ortaklığı oluşturanlardan birinin tacir olan anonim şirket olması ve tüzel kişi olan tacirin bütün işlemlerinin ticari iş kapsamında bulunması karşısında davacı adi ortaklığın gayrimenkul niteliğindeki sarnıcı üçüncü bir şirkete kiraya vermesi işleminin, ticari faaliyet kapsamında yapıldığı kabul edilmelidir. Dolayısıyla da sarnıcın davacı adi ortaklık bünyesinde oluşan iktisadi işletmeye dahil olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendine göre, ticari faaliyet çerçevesinde yapılan teslimler katma değer vergisine tabi olup davacı adi ortaklığın aktifine kayıtlı olmamakla birlikte iktisadi işletmesine dahil olan sarnıcın üçüncü bir kişiye kiralanması işlemi Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan istisna kapsamında bulunmaktadır.

Uyuşmazlıkta, sarnıcın, davacı adi ortaklığın iktisadi işletmesine dahil olduğu sonucuna varıldığından davacının sarnıcı üçüncü bir kişiye kiralaması işleminin gayrimenkul kiralaması niteliğinde mi olduğu yoksa işletme hakkının kiralanması niteliğinde mi olduğu hususunun ayrıca değerlendirilmesine gerek bulunmamaktadır.

Bu durumda ihtirazi kayıtla verilen düzeltme beyannamesi üzerine tahakkuk eden katma değer vergisinde hukuka aykırılık bulunmadığından ısrar kararının bozulması gerekmiştir.

KARAR SONUCU: Temyize konu ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR

7. Düzenlediği tasdik raporlarından dolayı sorumluluğu bulunan yeminli mali müşavir hakkında takibat yapmaya yetkili vergi dairesinin, yeminli mali müşavirin bağlı olduğu vergi dairesi olduğu hakkında.

VDDK

ISRAR KARARININ TEMYİZİ

Esas No:2023/953, Karar No:2023/1525

Uyuşmazlıkta, yeminli mali müşavir olan davacı hakkında, düzenlediği tasdik raporuna istinaden vergi ziyasına sebebiyet verdiği bahisle müteselsil sorumluluğuyla düzenlenen ödeme emirlerinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının bağlı olduğu vergi dairesince düzenlenen ödeme emirlerinde yetki yönünden hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, yeminli mali müşavirin bağlı bulunduğu vergi dairesince düzenlenen ödeme emirlerinin yetki yönünden hukuka uygun olduğu gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, meslek mensupları hakkında müşterek ve müteselsil sorumluluktan kaynaklanan takibatı yapmaya yetkili vergi dairesinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un konuya ilişkin genel esasları uyarınca belirlenmesi gerektiği gerekçesi eklenmek suretiyle ilk kararda ısrar edilmiştir.

Kurulca, 3568 sayılı Kanun'un 12. maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanan 02/01/1990 tarih ve 20390 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 7. maddesinin son fıkrasıyla verilen yetkiye dayanılarak çıkarılan ve 30/07/1995 tarih ve 22359 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 18 Sıra No'lu Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği'nin müşterek ve müteselsil sorumluluğun tespitine ilişkin bölümünde, sorumluluğu tespit edilen yeminli mali müşavirle ilgili takibatın yeminli mali müşavirin bağlı bulunduğu vergi dairesince yerine getirileceği kurala bağlandığından, dava konusu ödeme emirlerinde yetki unsuru yönünden hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Yeminli mali müşavir olan davacı hakkında, düzenlemiş olduğu katma değer vergisi iadesi tasdik raporuna istinaden vergi ziyasına sebebiyet verdiğiinden bahisle müteselsil sorumlu sıfatıyla düzenlenen ödeme emirlerinin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu ödeme emirleri ile tahsil edilmek istenen amme alacaklarının müteselsil sorumlu sıfatıyla yeminli mali müşavir olan davacıdan takip ve tahsilinde asıl borçlu olan mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesi yetkili olduğundan, davacının bağlı olduğu vergi dairesince düzenlenen dava konusu ödeme emirlerinde yetki yönünden hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

DAİRE KARARININ ÖZETİ: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 227. maddesinde yeminli mali müşavirlerin tasdikten doğan sorumluluğuna ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, bu hususa ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığının yetkili olduğu belirtilmiştir.

Vergi Beyannamelerinin Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerce İmzalanması Hakkında 4 Sıra No'lu Genel Tebliğ'de, sorumluluğu tespit edilen meslek mensupları ile ilgili takibatın bu meslek mensuplarının bağlı bulunduğu vergi dairelerince yerine getirileceği düzenlemesine yer verilmiştir.

Dava konusu ödeme emirlerinin davacı yeminli mali müşavirin bağlı bulunduğu vergi dairesince düzenlenmesinde hukuka ve kanuna aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ISRAR KARARININ ÖZETİ: 18 Sıra No'lu Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği'nin müşterek ve müteselsil sorumluluğun tespitine ilişkin bölümünde sorumluluğu tespit edilen yeminli mali müşavirle ilgili takibatın yeminli mali müşavirin bağlı bulunduğu vergi dairesince yerine getirileceği kurala bağlanmıştır. Bununla birlikte, 213 sayılı Kanun'un mükerrer 227. maddesi ile 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nda meslek mensupları hakkındaki takibatın hangi vergi dairesi tarafından yürütüleceği konusunda bir düzenleme mevcut olmayıp bu hususta Maliye Bakanlığı da yetkili kılınmamıştır.

Bu nedenle meslek mensupları hakkında müşterek ve müteselsil sorumluluktan kaynaklanan takibatı yapmaya yetkili vergi dairesinin, 213 sayılı Kanun ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un konuya ilişkin genel esasları uyarınca belirlenmesi gerektiği belirtilerek, ilk kararda yer alan hukuksal nedenler ve gerekçeye ek olarak bu gerekçeyle ısrar edilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde iptal davaları, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden

biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre her idari işlemin beş unsuru bulunmaktadır ve unsurlardan birindeki hukuka aykırılık işlemin iptalini gerektirmektedir.

3568 sayılı Kanun'un yeminli mali müşavirlere vermiş olduğu yetkiye ilişkin mali sorumluluğu düzenleyen 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 227. maddesinde, yeminli mali müşavirlerin tasdikten doğan sorumluluğuna ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, tasdik uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığının yetkili olduğu belirtilmiştir. Aynı maddede yeminli mali müşavirlerin düzenledikleri tasdik raporlarında yer alan bilgilerin defter kayıtlarına ve bu kayıtların dayanağını teşkil eden belgelere uygun olmamasından dolayı ortaya çıkan vergi ziyasına bağlı olarak salınacak vergi, ceza ve gecikme faizlerinden mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulacağı da ifade edilmiştir.

3568 sayılı Kanun'un 12. maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanan 02/01/1990 tarih ve 20390 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 20. maddesinin ikinci fıkrasında, inceledikleri ve sonucunda tasdik raporu düzenledikleri konu ve belgelerin gerçeği yansıtmaması ve doğru olmaması halinde, ziyaa uğratılan vergilerden ve kesilecek cezalardan 213 sayılı Kanun ve 3568 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yeminli mali müşavirlerin mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacakları, bu sorumluluğun yerine getirilmesinde Borçlar Kanunu'nun "Tam teselsül" hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Anılan Yönetmeliğin 7. maddesinin son fıkrasıyla verilen yetkiye dayanılarak çıkarılan ve 30/07/1995 tarih ve 22359 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 18 Sıra No'lu Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği'nin müşterek ve müteselsil sorumluluğun tespitine ilişkin bölümünde ise sorumluluğu tespit edilen yeminli mali müşavirle ilgili takibatın yeminli mali müşavirin bağlı bulunduğu vergi dairesince yerine getirileceği kurala bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat uyarınca dava konusu ödeme emirlerinin, davacının bağlı bulunduğu vergi dairesi tarafından düzenlenmesinde yetki yönünden hukuka aykırılık; aksi yöndeki gerekçeye dayanan ısrar kararında ise hukuka uygunluk bulunmadığından Vergi Dava Dairesince, uyuşmazlığın esasının incelenmesi suretiyle yeniden karar verilmesi gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Temyize konu ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

C. KAMU GÖREVLİLERİNE İLİŞKİN KARARLAR

A D A Y L I K

- Adaylık devresi içinde göreve son verme koşullarını düzenleyen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 56. maddesinde sayılan sebepler arasında yer almayan adli soruşturma yürütülmesi nedeniyle aday memur hakkında ilişik kesilemeyeceği hakkında.**

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2022/875, Karar No:2023/2493

Uyuşmazlıkta, aday polis memuru olarak görev yapan davacı hakkında FETÖ/PYD silahlı terör örgütü kapsamında yürütülen adli soruşturmanın devam ettiğinden bahisle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 56. maddesi uyarınca memuriyetten ilişikinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının FETÖ/PDY silahlı terör örgütüyle irtibatı, iltisakı veya bu örgüte mensubiyeti olduğuna dair kanaat oluşmasına yeterli bilgi ve belge bulunduğundan, görevinin önemi de göz önünde tutulduğunda memuriyetten ilişikinin kesilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, davacı hakkında yürütülen adli soruşturmanın devam ettiğinden bahisle 657 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca memuriyetten ilişikinin kesilmesine ilişkin dava konusu işlem tesis edilmişse de, anılan maddede yer alan göreve son verme sebeplerinin davacı yönünden gerçekleşmediği, yanı sıra silahlı terör örgütüne üye olma suçundan açılan kamu davasında davacının beraatine karar verildiği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Aday polis memuru olan davacının, hakkında FETÖ/PDY silahlı terör örgütü kapsamında yapılan soruşturmanın devam ettiğinden bahisle 657 sayılı

Kanun'un 56. maddesi uyarınca memuriyetten ilişinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dosyada yer alan bilgi ve belgelerin davacının FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne irtibat, iltisak veya mensubiyetinin bulunduğunu değerlendirmeye yetecek nitelikte olduğu, davacı hakkında "silahlı terör örgütüne üye olma" suçundan ceza davası açıldığı, Emniyet Teşkilatının ifa ettiği görevin önemi de göz önünde tutulduğunda davalı idare açısından kamu görevlisinde aranan sadakat ve güven ilişkisinin ortadan kalktığı ve davacının hizmetinden gerektiği şekilde istifade edilemeyeceği değerlendirilerek davacının memuriyetten ilişinin kesilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEğERLENDİRME: Aday polis memuru olarak görev yapan davacı hakkında "silahlı terör örgütüne üye olma" suçunu işlediğinden bahisle kamu davası açıldığı, FETÖ/PDY kapsamında yürütölen adli soruşturmanın devam etmesi nedeniyle asli memurluğa atanması uygun görülmediğinden, 657 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca memuriyetten ilişinin kesildiği anlaşılmıştır. Ancak, 56. madde uyarınca aday memurların memuriyetten ilişiklerinin kesilebilmesi için; adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olma, adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak durumların olması ya da göreve devamsızlıklarının tespit edilmesi gerekmekte olup, sadece davacı hakkında devam etmekte olan adli soruşturma hususu esas alınarak dava konusu işlem tesis edilmiş ise de; madde metninde yer alan durumların davacı yönünden gerçekleştiğinden söz edilmesine olanak bulunmamaktadır.

Kaldı ki davacı hakkında "silahlı terör örgütüne üye olma" suçundan açılan kamu davasında beraatine karar verildiği, bu kararın istinaf edilmeden kesinleştiği görölmüştür.

Bu durumda, davacının 657 sayılı Kanun'un 56. maddesi kapsamında ilişinin kesilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
k

R
a
p
o
r

SORUŞTURMA ONAYI

- 2. Memur hakkında disiplin soruşturması başlatılması için yetkili makamca verilen soruşturma onayında yer almayan, disiplin cezasını gerektirir başka bir fiilin soruşturma esnasında tespit edilmesi halinde, soruşturmacının bu fiille ilgili olarak soruşturma onayı verecek makamı bilgilendirmesi ve ek soruşturma onayı alması gerektiği hakkında.**

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/9125, Karar No:2023/3964

Uyuşmazlıkta, polis memuru olarak görev yapan davacının, hizmet içinde resmi sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak fiilini işlediğinden bahisle Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 7/B-1. maddesi uyarınca 16 ay uzun süreli durdurma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin disiplin kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince; davacıyla aynı birimde görev yapan bir polis memuru hakkında başlatılan disiplin soruşturmasına sonradan dahil edilen davacının adının ve işlediği iddia edilen fiilin soruşturma oluru yazısında yer almadığı, davacı hakkında ayrıca bir soruşturma onayı da düzenlenmediği, aynı soruşturma kapsamında dava dışı diğer polis memuru hakkında şikayetçinin ifadesi dışında bir delilin bulunmadığı gerekçesiyle ceza tayinine yer olmadığına karar verilirken, aynı koşullara sahip olan davacı hakkında eşit işlem uygulanmadığı, disiplin soruşturmasına konu olay hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşılan kişilerin tamamının tanıklığına başvurulmadığı, soruşturma raporunda yer verilen tüm iddialara yönelik davacının savunmasının alınmadığı, bu haliyle eksik incelemeye dayalı şekilde tesis edildiği anlaşılan dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar verilmiştir.

Dairece; memurun disiplin cezasını gerektiren bir fiilin tespit edilmesi halinde disiplin soruşturmasına başlanabilmesi için yetkili makamca soruşturma onayı verilmesi, yürütülen soruşturma kapsamında memurun disiplin cezasını gerektiren bir başka fiilin tespit edilmesi halinde ise söz konusu fiili için ayrıca soruşturma onayı verilmesi gerektiği, soruşturma görev emrinde yer almayan ve soruşturma esnasında soruşturmacı tarafından tespit edilen disiplin hukukuna aykırı başka bir fiille ilgili olarak yetkili makamın bilgilendirilmesi ve düzenlenecek ek soruşturma oluru üzerine soruşturmanın söz konusu fiili kapsar şekilde yürütülmesi gerekirken, disiplin soruşturması sırasında tespit edilen hususlarla ilgili olarak ek soruşturma oluru alınmaksızın, görev sınırları dışına çıkılmak suretiyle konunun incelenmesinde ve bu doğrultuda tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Konya ili, Karatay İlçe Emniyet Amirliği emrinde polis memuru olarak görev yapan davacının, hizmet içinde resmi sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak fiilini işlediğinden bahisle Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 7/B-1. maddesi uyarınca 16 ay uzun süreli durdurma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Konya Valiliği İl Polis Disiplin Kurulu kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu uyuşmazlıkta ilk olarak, davacıyla aynı birimde görev yapan bir polis memuru ile ilgili olarak başlatılan soruşturmaya davacının sonradan dahil edildiği, ancak soruşturmanın genişletilmesine ilişkin "olur" yazısında davacının adının ve işlediği iddia edilen fiilin yer almadığı, davacı hakkında ayrıca bir soruşturma onayı da düzenlenmediği, ikinci olarak, ifadesine başvurulmuş bayanın iki polis memurunun kendisine arkadaşlık teklif ettiğini beyan etmesi nedeniyle aynı soruşturma kapsamında F.Y. isimli polis memuru hakkında da inceleme başlatıldığı ancak adı geçen polis memuru hakkında sadece ilgili bayanın ifadesinin yer aldığı, başka bir delil bulunmadığı gerekçesiyle ceza tayinine yer olmadığına karar verildiği, oysa davacı hakkında da bu konuda ilgili bayanın ifadesinden başka bir delilin bulunmadığı, öte yandan davacı hakkında bir diğer iddia olan ekip otosuyla bayanın evine bırakılması konusu ile ilgili olarak, olay sırasında ekip otosunda bulunduğu belirtilen kişilere bu konuda hiç soru sorulmadığı ve bu konuya ilişkin tanık beyanına başvurulmadığı, üçüncü olarak ise, davacıdan son savunmasının istenmesine ilişkin yazı incelendiğinde, davacının anılan bayana arkadaşlık teklif ettiği, telefon numarasını bayana verdiği, bayanın hastanede gözlem altında tutulduğu sırada onunla ilgilendiği ve ona sigara götürdüğü iddialarıyla ilgili olarak davacıdan savunma istendiği, ancak soruşturma raporunda buna ek olarak davacının bayanı görevde iken ekip otosuna aldığı hususuna da yer verildiği, dolayısıyla bayanı görevde iken ekip otosuna aldığı yönündeki iddiaya ilişkin olarak davacıdan savunma alınmadığı, bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde eksik incelemeye dayanan ve usulüne uygun yapılmadığı anlaşılan soruşturmaya dayalı olarak tesis edilen dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Disiplin cezaları, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülebilmesi bakımından kamu görevlilerinin mevzuat uyarınca yerine getirmek zorunda oldukları ödev ve sorumlulukları ifa etmemeleri veya mevzuatta yasaklanan fiillerde bulunmaları durumunda uygulanan yaptırımlar olup, memurların özlük hakları üzerinde doğrudan ve önemli sonuçlar doğurmaları sebebiyle subjektif ve bireysel etkileri bulunduğu gibi kamu görevinin gereği gibi sürdürülmesi ve kamu düzeninin sağlanması bakımından objektif ve kamusal öneme sahiptirler.

Bu bakımdan disiplin soruşturmalarının yapılmasında izlenecek yöntem, ceza verilecek fiiller ve ceza vermeye yetkili makam ve kurullar pozitif olarak mevzuatla belirlenmekte, doktrin ve yargısal içtihatlarla da konu ile ilgili disiplin hukuku ilkeleri oluşturulmaktadır. Buna göre, disiplin cezası verilebilmesi için kusurlu halin tespitinden sonra belli süreler içinde ilgili memur hakkında tarafsız bir soruşturmacı görevlendirilerek disiplin soruşturması açılması, söz konusu soruşturmada memurun lehine ve aleyhine olan tüm delillerin toplanarak ekleriyle birlikte bir soruşturma raporunun oluşturulması ve bu şekilde memurun hangi fiili, nerede, ne zaman, nasıl, ne şekilde işlediğinin somut, hukuken ka-

2
0
2
3Y
/
/
/
/
kR
a
p
o
r

bul edilebilir delillerle şüpheye yer vermeyecek açıklıkta ortaya konularak yetkili disiplin amiri veya disiplin kurulu tarafından bir disiplin cezası verilmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda, disiplin suçu teşkil eden fiillerle ilgili olarak soruşturma yapılması zorunlu olduğu gibi soruşturmanın belirli usuller çerçevesinde yapılması da isnada maruz kalanların hukuki güvencesidir.

Soruşturma emri verilmesi; bağımsız ve üst veya denk görevde olan bir soruşturmacı atanması, olayla ilgili tanık ve soruşturulanın ifadelerinin alınması, ifade alınmadan kişiye haklarının ve soruşturma konusunun bildirilmesi, isnat olunan fiille ilgili lehe ve aleyhe başkaca delillerin araştırılması, soruşturma sonucunda bir rapor hazırlanması ve bu raporda; olayın değerlendirilmesi, soruşturmacının kanaat ve teklifini belirtmesi ve raporun ilgili makama sunulması, soruşturmayı yapan kişi ile soruşturmada elde edilen delilleri değerlendirecek kişi veya kurulların ayrı olması, yasal süre içerisinde isnat olunan fiiller bildirilerek sanığın savunmasının alınması gerekliliği disiplin hukukunun temel ilkelerinden olduğu gibi hukuki güvenlik ilkesinin de gereğidir.

Bu bağlamda, memurun disiplin suçunu gerektiren bir fiilin tespit edilmesi halinde soruşturmaya başlanabilmesi için soruşturma onayı alınması, yürütülen soruşturma kapsamında memurun disiplin cezasını gerektiren bir başka fiilin tespit edilmesi halinde de yine tespit edilen bu fiili için ayrıca soruşturma onayı alınması gerekmektedir. Bu durumda, soruşturmacı tarafından soruşturma görev emrinde bulunmayan ve soruşturma esnasında disipline aykırı olduğu tespit edilen fiille ilgili olarak soruşturma onayı verecek makamın bilgilendirilmesi, sözü edilen makamca verilecek ek soruşturma oluru üzerine soruşturmanın davacının bu fiilini kapsar şekilde yürütülmesi ve bu şekilde yapılacak soruşturma sonucunda elde edilen bilgi, belge ve delil durumuna göre öneride bulunulması gerekirken, soruşturma sırasında tespit edilen hususlarla ilgili olarak ek disiplin soruşturma oluru alınmaksızın görev sınırları dışına çıkılarak konunun incelenmesinde ve disiplin yönünden getirilen teklif doğrultusunda tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk görülmemiştir. Söz konusu soruşturmada ilgilinin lehine ve aleyhine olan tüm delillerin toplanarak soruşturma raporunun oluşturulması ve bu şekilde hangi fiili, nerede, ne zaman, nasıl, ne şekilde işlediğinin somut, hukuken kabul edilebilir ve delillerle şüpheye yer vermeyecek açıklıkta ortaya konularak yetkili disiplin amiri veya disiplin kurulu tarafından bir disiplin cezası verilmesi gerekmektedir.

Bu bakımdan temyiz konu İdare Mahkemesi kararında yer alan "ifadesine başvuru olan bayanın iki polis memurunun kendisine arkadaşlık teklif ettiğini beyan etmesi nedeniyle aynı soruşturma kapsamında dava dışı F.Y. isimli polis memuru hakkında da inceleme başlatıldığı, ancak adı geçen polis memuru hakkında sadece ilgili bayanın ifadesinin bulunduğu, başka bir delil bulunmadığı gerekçesiyle ceza tayinine yer olmadığı belirtiltiği, oysa davacı hakkında da bu konuda ilgili bayanın ifadesinden başka bir delilin bulunmadığı, öte yandan davacı hakkında bir diğer iddia olan ekip otosuyla bayanın evine bırakılması konusu ile ilgili olarak; olay sırasında ekip otosunda bulunduğu belirtilen kişilere bu konuda hiç soru sorulmadığı ve bu konuya ilişkin tanık beyanına başvurulmadığı, davacıdan son savunmasının istenmesine ilişkin yazı incelendiğinde, davacının anılan bayana arkadaşlık teklif ettiği, telefon numarasını bayana verdiği, bayanın hastanede müşahede altında tutulduğu sırada onunla ilgilendiği ve ona sigara götürdüğü iddialarıyla ilgili olarak davacıdan savunma istendiği, ancak soruşturma raporunda ise buna ek olarak davacının bayanı görevde iken ekip otosuna aldığı hususuna da yer verildiği,

dolayısıyla bayanı görevde iken ekip otosuna aldığı yönündeki iddiaya ilişkin olarak davacıdan savunma alınmadığı yolundaki gerekçede hukuki isabet görülmemiştir.

Diğer taraftan söz konusu Mahkeme kararında yer alan “davacıyla aynı birimde görev yapan bir polis memuru ile ilgili olarak başlatılan soruşturmaya davacının sonradan dahil edildiği, ancak soruşturmanın genişletilmesine ilişkin olurda davacının adının ve işlediği iddia edilen fiilin yer almadığı, davacı hakkında ayrıca bir soruşturma onayı da düzenlenmediği” yolundaki gerekçe yerinde görüldüğünden, temyize konu İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla hukuka aykırılık görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

DİSİPLİN KURULU

3. **Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan devlet memurlarının, Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliği hükümlerine tabi olduğu ve haklarında yürütülen disiplin soruşturmasında üyesi oldukları sendikanın temsilcisinin disiplin ve yüksek disiplin kurullarında bulundurulması gerektiği hakkında.**

İKİNCİ DAİRE

KARAR DÜZELTME

Esas No:2021/13924, Karar No:2023/2600

Uyuşmazlıkta, Sahil Güvenlik Komutanlığı İkmal Merkezi Komutanlığı emrinde devlet memuru olarak görev yapan davacının, üyesi olduğu sendikanın temsilcilerini kışla içerisinde karşılamak amacıyla görev mahallini özürsüz ve izinsiz olarak terk ettiğinden bahisle, kınama cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

(Kapatılan) Askeri Yüksek İdare Mahkemesince; davacının kınama cezası ile tecziye edilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece; askeri yargının kapatılması nedeniyle İdare Mahkemesinin esasına kaydedilerek Danıştay'a gönderilen dosyada, Türk Silahlı Kuvvetlerinde Görevli Devlet Memurları Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliği'nin işlem tarihinde yürürlükte olan halinde, memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinin disiplin kurulunda yer alması gerekliliğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş ise de, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan devlet memurlarının, disiplin ve özlük hakları yönünden esas olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabi olduğu, disiplin kurulları ve disiplin amirlerine ilişkin genel yönetmelik statüsünde olan ve 17/09/1982 tarih ve 8/5336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesine 08/04/2005 tarihinde eklenen ek fıkra ile, hakkındaki disiplin soruşturması yürütülen devlet memurunun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinin de disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alması kuralı getirildiğinden, genel yönetmelik hükmüne aykırı şekilde sendika temsilcisi bulundurulmadan oluşturulan disiplin kurulunun kararında hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Sahil Güvenlik Komutanlığı İkmal Merkezi Komutanlığında devlet memuru olarak görev yapan davacının “özürsüz veya izinsiz olarak görev mahallini terk etmek” disiplinsizliğini işlediğinden bahisle, daha önceden de aynı disiplinsizlik nedeniyle cezası bulunması nedeniyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 125/A-b maddesi uyarınca kınama cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

(KAPATILAN) ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu disiplin cezasının, davacıya usulüne uygun bir biçimde savunma hakkı tanınmak suretiyle verildiği, disiplin cezası verilirken mevzuatta yazılı sürelerle riayet edildiği, öte yandan; davacı tarafından, cezayı veren amirin de soruşturmacı heyetinde bulunması ve davacıyı cezalandırmasının hukuka aykırı olduğu iddia edilmişse de, kınama disiplin cezası yönünden böyle bir zorunluluk olmadığı gibi disiplin amiri soruşturmayı tek başına yapabileceksen heyette bulunmasının hukuka aykırı olmadığı, “çoğun içinde azın da olduğu”, savunma ekinde gönderilen belgeler çerçevesinde gerek cezalandırma gerek itirazın incelenmesi sürecinde cezalandırmaya yeterli bilgi ve belgelerin elde edildiğinin tespit edildiği, davacı vekili tarafından, disiplin kurulunda sendika temsilcisinin bulunmamasının usuli eksiklik olduğu öne sürülmüş ise de Türk Silahlı Kuvvetlerinde Görevli Devlet Memurları Disiplin Kurulları Ve Disiplin Amirleri Yönetmeliğinin 6. maddesinde ve Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında Görevli Sivil Devlet Memurları Disiplin Kurulları Ve Disiplin Amirleri Yönetmeliğinin 3. maddesinin 1. bendinde, disiplin kurullarında bulunacak üyeler arasında sendika temsilcisinin sayılmadığının görüldüğü, yine davacı vekili tarafından, olaya ilişkin soruşturmacı tayin edilmeksizin cezalandırılmasının hukuka aykırı olduğu ileri sürülmüşse de kınama disiplin cezasına ilişkin olarak soruşturmacı tayin edileceğine dair bir zorunluluk bulunmadığı, tüm bu nedenlerle davacının kınama disiplin cezası ile tecziye edilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Sahil Güvenlik Komutanlığı İkmal Merkezi Komutanlığı bünyesinde devlet memuru (şoför) olarak görev yapan davacının, Sivil Memurlar Sendikası (Simesen) üyesi olduğu, 06/01/2014 tarihinde anılan Sendikanın işyeri temsilcisi olarak seçildiği, olay tarihi olan 26/11/2014 günü, üyesi olduğu sendikanın İstanbul şubesi temsilcilerinin birliğe geldiğini öğrenen davacının, sendika temsilcilerini karşılayarak, aynı kışla içerisinde olan subay orduevine götürdüğü, bu sırada ikmal merkezi komutanının, malzeme grup amiri ve şube müdürü ile birlikte orduevine geldiği ve davacıyı görev mahalli olan garaj amirliğine gitmesi konusunda sözlü olarak uyardığı, konuya ilişkin olarak disiplin amiri tarafından davacının savunmasının alındığı ve akabinde daha önce de benzer konuda uyarma cezası verildiği dikkate alınarak, “görev mahallini özürsüz veya izinsiz olarak terk etmek” fiili nedeniyle kınama cezası verildiği, davacının süresi içerisinde verilen cezaya itiraz etmesi üzerine, Sahil Güvenlik Komutanlığı Disiplin Kurulu kararıyla davacının itirazının reddine karar verildiği, itirazın görüldüğü disiplin kurulunda davacının üyesi olduğu sendika temsilcisinin yer almadığı görülmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan devlet memurlarının, disiplin ve özlük hakları yönünden esas olarak 657 sayılı Kanun hükümlerine tabi olduğu, disiplin kurulları ve disiplin amirlerine ilişkin genel yönetmelik statüsünde olan ve 17/9/1982 tarih ve 8/5336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin

2
0
2
3Y
/
/
/
/
kR
a
p
o
r

Amirleri Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesine 08/04/2005 tarihinde eklenen ek fıkra ile, hakkında disiplin soruşturması yürütülen devlet memurunun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinin de disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alması şartının getirildiği, aynı yöndeki hükmün, Türk Silahlı Kuvvetlerinde Görevli Devlet Memurları Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 4. fıkrasına eklenen 08/04/2015 tarihli düzenlemede de yer aldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, kınama cezasına itirazın görüşüldüğü tarihte, Türk Silahlı Kuvvetlerinde Görevli Devlet Memurları Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliği'nde, sendika temsilcisinin bulunması gerekliliğine ilişkin düzenleme yer almamakta ise de, sözü edilen tarihte; bu Yönetmeliğin dayanağı olan 17/09/1982 tarih ve 8/5336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik'te, disiplin kurullarında sendika temsilcisi bulundurma zorunluluğu gerektiren düzenleme yürürlükte olduğundan, genel yönetmelikle getirilen hükme uygun olarak, disiplin kurullarında sendika temsilcisi bulundurulması gerektiğinden, anılan düzenlemeye uygun olarak oluşturulmayan disiplin kurulu kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

DİSİPLİN CEZASI

4. **Özürsüz ve kesintisiz yirmi günden fazla göreve gelmeyen memur hakkında, görevinden çekilmiş sayılma işlemi tesis edilebileceği gibi aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarının da uygulanması mümkün olduğundan, sonuçları daha ağır olan devlet memurluğundan çıkarma cezası uygulanamayacağı hakkında.**

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2019/3877, Karar No:2023/3778

Uyuşmazlıkta, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında şef olarak görev yapan davacının, izinsiz ve mazeretsiz 20 günden fazla göreve gelmediğinden bahisle hakkında yürütülen disiplin soruşturması sonucunda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasının (E) bendinin (d) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin Yüksek Disiplin Kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, izinsiz ve mazeretsiz 20 günden fazla göreve gelmediği sabit olan davacının göreve gelmediği onuncu günün sonunda görevinden çekilmiş sayılması gerekirken, idarece daha uzun bir süre beklenerek sonuçları daha ağır olan memuriyetten çıkarma cezası ile cezalandırılmasında hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, izinsiz ve mazeretsiz olarak 20 günden fazla göreve gelmeyen davacı hakkında, kesintisiz şekilde göreve gelmediği 10. gün sonunda 657 sayılı Kanun'un 94. maddesi uyarınca görevinden çekilmiş sayılma işlemi tesis edilebileceği gibi aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarının da uygulanması mümkün olduğundan, sonuçları daha ağır olan devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasında kamu personeli ile ilgili genel ilkelere ve hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilerek temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında şef olarak görev yapan davacının, hakkında yürütülen soruşturma nedeniyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanu-

nu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasının (E) bendinin (d) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin Yüksek Disiplin Kurulu kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının izinsiz ve mazeretsiz 20 günden fazla göreve gelmediğinin sabit olduğu ve bu eylemi nedeniyle 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin 1. fıkrasının (E) bendinin (d) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırıldığı görülmüş ise de; anılan Kanun'un 94. maddesi uyarınca davacının izinsiz, mazeretsiz ve kesintisiz olarak göreve gelmediği tarihin başlangıcından itibaren hesaplanacak onuncu günün sonunda görevinden çekilmiş sayılması gerekirken, idarece daha uzun bir süre beklenerek sonuçları daha ağır olan 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (d) alt bendi uyarınca işlem tesis edilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Uyuşmazlık konusu olayda, izinsiz ve mazeretsiz 20 günden fazla göreve gelmediği belirtilen davacı hakkında idarece; izinsiz, mazeretsiz ve kesintisiz olarak göreve gelmediği 10. gün sonunda 657 sayılı Kanun'un 94. maddesi uyarınca görevinden çekilmiş sayılma işlemi tesis edilebileceği gibi anılan Kanun'un 125. maddesinin 1. fıkrasının (C) bendinin (b) alt bendi veya (D) bendinin (b) alt bendi uyarınca disiplin cezası uygulanması da mümkün olduğundan, sonuçları daha ağır olan 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (d) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasında kamu personeli ile ilgili genel ilkelere ve hukuka uyarlık bulunmadığı açıktır.

Bu durumda; dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddi yolundaki Bölge İdare Mahkemesi kararının gerekçesi yerinde bulunmamakta ise de, sözü edilen husus sonucu itibarıyla hukuka uygun bulunan kararın bozulmasını gerektirir nitelikte görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

DİSİPLİN CEZASI

5. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 126. maddesinin 2. fıkrası gereğince devlet memurluğundan çıkarma cezası verilmesini istemeye yetkili olan amirin, disiplin amiri olduğu hakkında.

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2022/3466, Karar No:2023/2488

Uyuşmazlıkta, kapalı ceza infaz kurumu müdürlüğünde infaz koruma memuru olarak görev yapan davacının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasının (E) bendinin (g) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin yüksek disiplin kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı nitelikte olan ve sübut bulan eylemine uygun olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, devlet memurluğundan çıkarma cezası verilebilmesi için 657 sayılı Kanun'un 126. maddesinin 2. fıkrası uyarınca atama amirinin bu doğrultuda teklifte bulunması gerekirken, atama amiri olmadığı anlaşılan kurum 2. müdürünün yazısı doğrultusunda tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle davacının istinaf başvurusunun kabulü ile İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Dairece, 657 sayılı Kanun'un 126. maddesinin 2. fıkrası uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezası verilmesini istemeye yetkili olan amirin disiplin amiri olduğu, bu doğrultuda davacının devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırılması yolundaki teklifin, Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği'nin eki cetvelde 1. disiplin amiri olarak belirlenen cezaevi 2. müdürü tarafından yapıldığı anlaşıldığından, dava konusu işlemin yetki unsuru yönünden hukuka uygun olduğu, işin esası hakkında bir karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Kapalı ceza infaz kurumu müdürlüğünde infaz koruma memuru olarak görev yapan davacının, sayman olarak görevlendirildiği dönem aralığında cezaevi kantininden almış olduğu hasılatı bankaya eksik yatırdığı, demirbaş ve toner

alımına ilişkin gerçekte olmayan iki fatura ile ticari mal alımına ilişkin gerçek olmayan bir gideri muhasebe sistemine girmek suretiyle zimmetine para geçirdiği iddialarıyla hakkında yürütülen soruşturma sonucunda, disiplin amirinin teklifi doğrultusunda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (g) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin yüksek disiplin kurulu kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Disiplin soruşturması ve mevzuat hükümleri ile davacı hakkında kovuşturma sonucunda verilen mahkumiyet kararı birlikte incelendiğinde; davacının kendisine teslim edilen parayı çalıştığı kurumun banka hesabına yatırması gerekirken yatırmayarak zimmetine geçirdiği hususunun sabit olduğu, davacının disiplin soruşturması kapsamında ve ceza mahkemesindeki savunmasında da bu hususu ikrar ettiği ve bu eyleminin yüz kızartıcı olduğu ve eyleminin sabit olduğu anlaşıldığından, davacının sübut bulan fiili nedeniyle eylemine uygun madde tatbiki suretiyle devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Devlet memurluğundan çıkarma cezası verilebilmesi için 657 sayılı Kanun'un 126. maddesinin 2. fıkrası doğrultusunda "amir" isteğinin/teklifinin bulunması gerektiği, burada kastedilenin "atamaya yetkili amir" olduğu, olayda, kurum 2. müdürü tarafından davacının devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırılması yönünde teklifte bulunulduğu, bu teklif doğrultusunda Yüksek Disiplin Kurulunun dava konusu kararının tesis edildiği; ancak, gerek 10/07/2003 tarih ve 25164 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Adalet Bakanlığı Memur Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği'nde, gerekse anılan Yönetmelik'in 3. maddesinde belirtilen diğer mevzuatta kurum 2. müdürlerinin bir kimseyi devlet memuru olarak atamaya yetkili olduklarına, yani atamaya yetkili amir olduklarına dair herhangi bir düzenleme bulunmadığı, bu itibarla davacının devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılması teklifini içeren kurum 2. müdürünün yazısının atamaya yetkili amir isteği/teklifi olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığından, davacı hakkında atamaya yetkili amirin herhangi bir isteği/teklifi bulunmaksızın tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davacının istinaf başvurusunun kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 657 sayılı Kanun'un 126. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "amirlerin bu yoldaki isteği üzerine" ibaresindeki "amir"den, "disiplin amiri"nin anlaşılması gerektiği açık olup; Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri uyarınca, infaz ve koruma memuru olarak görev yapan davacının devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırılması yolundaki teklifin, Yönetmelik eki cetvelde davacının disiplin amiri olarak belirlenen Cezaevi 2. Müdürü, Cezaevi 1. Müdürü ve ilgili Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılabileceği ve bu nedenle söz konusu teklifte yetki kuralına aykırılık bulunmadığı açıktır.

Dosyanın incelenmesinden; olay tarihinde Ceza İnfaz Kurumunda infaz ve koruma memuru olarak görev yapan davacı hakkında, Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Amirliği tarafından, davacının devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırılması yönünde teklifte bulunulduğu ve nihayetinde Yüksek Disiplin Kurulu tarafından bu teklif doğrultusunda karar verildiği anlaşılınca, dava konusu işlemde yetki yönünden hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, uyuşmazlığın esası hakkında bir karar verilmesi gerekirken, davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına ve dava konusu işlemin yetki yönünden iptaline dair temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

SÖZLEŞME FESHİ CEZASI

6. Sözleşme ile çalıştırılan aile hekimleri ile aile sağlığı çalışanlarına verilen sözleşme feshi cezalarının disiplin yaptırımı niteliğinde işlemler olması nedeniyle, disiplin cezaları için mevzuatta öngörülen ilke ve usullere uygun olarak zamanaşımı süresi içinde tesis edilmesi gerektiği hakkında.

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2022/4603, Karar No:2023/2996

Uyuşmazlıkta, aile sağlığı çalışanı olarak görev yapan davacının hizmet sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının ikrarı ile sabit olan özel hayatın gizliliğinin ihlaline yönelik fiilinin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin (E) fıkrasının (g) bendinde düzenlenen memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak fiilini oluşturduğu, bu nedenle hizmet sözleşmesinin sona erdirilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, aile hekimlerine ve aile sağlığı çalışanlarına verilen sözleşme feshi cezalarının disiplin yaptırımı niteliğinde işlemler olduğu, bu işlemlerin disiplin yaptırımları için belirlenen ilke ve usullere uygun olarak zamanaşımı süresi içerisinde tesis edilmesi gerektiği, uyuşmazlıkta, davacının ceza yargılamasına da konu olan eylemi işlediği tarihten itibaren en geç iki yıl içerisinde sözleşmesinin feshedilmesi gerekmekte iken, mevzuatta öngörülen zamanaşımı süresi geçirildikten sonra tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Aile Sağlığı Merkezinde aile sağlığı çalışanı olarak görev yapan davacının aile sağlığı çalışanı sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının ikrarı ile sabit olan soyunma odasında giyinip soyunanları kayıt edecek şekilde kamerası açık olarak cep telefonunu bırakmak fiilinin; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin (E) fıkrasının (g) bendinde yer alan *"Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak"* fiilini oluşturduğu, davacının bu fiili nedeni ile işlem tarihinde yürürlükte olan Aile Hekimliği Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliği'nin *"Sözleşmenin Yetkili Mercî Tarafından Sona Erdirilmesi"* başlıklı 13. maddesinin 1. fıkrasının (h) bendi gereğince sözleşmesinin sona erdirilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu kararın usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 30/12/2010 tarih ve 27801 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren (mülga) Aile Hekimliği Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliği'nin dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olduğu haliyle 13. maddesinin son fıkrasında, sözleşmeyle çalıştırılan aile hekimi ve aile sağlığı çalışanının sözleşmesinin feshini gerektiren fiillerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde gerekli işlem başlatılarak takip eden altı ay içerisinde sonuçlandırılması gerektiği, belirtilen fiillerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde sözleşme feshedilmediği takdirde fesih yetkisinin zamanaşımına uğrayacağı kuralına yer verilmiştir.

Aile hekimlerine ve aile sağlığı çalışanlarına verilen sözleşme feshi cezaları, disiplin yaptırımını niteliğinde işlemler olup, bu işlemlerin Anayasal ve yasal düzenlemelerde disiplin yaptırımları için belirlenen ilke ve usullere uygun olarak zaman aşımı süresi içerisinde tesis edilmesi gerekmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının ceza yargılamasına da konu olan eylemi 18/10/2018 tarihinde işlediği, dava konusu aile sağlığı çalışanı hizmet sözleşmesinin ise yukarıda belirtilen Aile Hekimliği Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliğinin 13. maddesinin son fıkrasında sözleşmenin feshi için öngörülen iki yıllık zaman aşımı süresi dolduktan sonra 10/11/2020 tarihinde feshedildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacının 18/10/2018 tarihi işlediği eylem ile ilgili olarak sözleşme feshi işleminin en geç iki yıl içerisinde tesis edilmesi gerekmekte iken; mevzuatta öngörülen zamanaşımı süresi geçirildikten sonra 10/11/2020 tarihinde tesis edilen işlemde sözleşmeyi fesih yetkisinin zamanaşımına uğraması sebebiyle hukuka uyarlık görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

AİLE HEKİMLİĞİ

7. Mülga Aile Hekimliği Sözleşme ve Ödeme Yönetmeliği'nin 6. ve 13. maddeleri uyarınca aile hekimleri ile aile sağlığı çalışanlarının sözleşmelerinin sona erdirilmesi konusunda valilere verilen yetkinin başka bir kişi veya makama devredilmesinin mümkün olmadığı hakkında.

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/18118, Karar No:2023/2997

Uyuşmazlıkta, aile sağlığı çalışanı (ebe) olarak görev yapan davacının sözleşmesinin feshedilmesi ve eski görev yerine iadesine ilişkin il sağlık müdürü adına halk sağlığı hizmetlerinden sorumlu başkan tarafından tesis edilen işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu işlemin sebep ve konu unsuru bakımından hukuka aykırı olduğu, öte yandan, il sağlık müdürünün imzasıyla tesis edilen hizmet sözleşmesi, yetki ve usulde paralellik ilkesi gereğince işlemi yapan merci tarafından geri alınabileceğinden, davacının hizmet sözleşmesinde imzası bulunmayan, yanı sıra sözleşmenin feshi konusunda ilgili mevzuatta kendisine yetki verilmeyen, bu nedenle yetki devri yapılmasına da imkan bulunmayan daire başkanı tarafından il sağlık müdürü adına verilen olur ile davacının sözleşmesinin sonlandırılmasına ilişkin işlemin yetki unsuru yönünden de hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, 30/12/2010 tarih ve 27801 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan (mülga) Aile Hekimliği Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliği'nin 13. maddesi uyarınca aile hekimleri ile aile sağlığı çalışanlarının sözleşmelerinin feshedilmesi konusunda valilere verilen yetkinin devrinin mümkün olmadığı, aynı Yönetmeliğin 6. maddesinde sadece sözleşme yapma yetkisinin devrine izin verildiği, sözleşmenin feshedilmesi konusunda yetki devrine olanak tanıyan yasal bir düzenleme bulunmadığı, aile sağlığı çalışanı olarak görev yapan davacının hizmet sözleşmesinin il sağlık müdürü adına halk sağlığı hizmetlerinden sorumlu başkan tarafından sona erdirilmesine ilişkin dava konusu işlemin yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile temyize konu kararın onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Aile Sağlığı Merkezinde aile sağlığı çalışanı (ebe) olarak görev yapan davacı tarafından, aile sağlığı çalışanı sözleşmesinin feshedilmesi ve eski görev yerine iadesine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının sözleşmesinin feshine dair dava konusu işlemin (Mülga) Aile Hekimliği Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliği'nin 15. maddesi hükmüne istinaden tesis edildiği belirtilmekte ise de anılan Yönetmelik maddesinde sözleşmenin askerlik, doğum, emeklilik gibi sair sebepler ile çalışan tarafından sonlandırılmasının düzenlendiği, bu maddede çalışanın kendi iradesiyle sözleşmesini sonlandırmasının usul ve şartlarının hüküm altına alındığı; yetkili merci tarafından sözleşmenin sonlandırılmasının söz konusu Yönetmeliğin 13. maddesinde düzenlendiği, davacının sözleşmesini sonlandırmak yönünde bir talebinin olmadığı, aksine davalı idarece daha önce anılan birimde çalışıp kamu görevinden ihraç olan ve OHAL Komisyonu kararı ile görevine iade edilen şahsın talebi üzerine bu işlemin tesis edildiği, dava konusu işleme dayanak alınan ve davacıya uygulanan mevzuat hükmü ile davacının sözleşmesinin feshedilmesi yönünde bir talebi olmadığı hususları birlikte ele alındığında dava konusu işlemin sebep ve konu unsuru bakımından hukuka uyarlık taşımadığı sonucuna varıldığı, öte yandan, davacının 01/01/2019-31/12/2020 tarihleri arasında geçerli olan aile sağlığı çalışanı hizmet sözleşmesinin il sağlık müdürü imzasıyla tesis edildiği, ilgili mevzuatta bu konuda yetki devrine cevaz verildiği görülmekle birlikte, yetki ve usulde paralellik ilkesi gereği işlemi yapan mercinin aynı usul çerçevesinde işlemi geri alabileceği konusunda tereddüt bulunmadığı, dava konusu işlemde mevzuatla kendisine sözleşme feshi konusunda yetki verilmeyen, mevzuatta belirtilmediği için kendisine yetki devri yapılması imkanı olmayan ve anılan sözleşmenin yapılması aşamasında imzası bulunmayan il müdürlüğünde daire başkanı statüsünde birinin il müdürü adına verdiği olur işlemi ile davacının sözleşmesinin sonlandırıldığı dikkate alındığında, dava konusu işlemde yetki ve usulde paralellik ilkesine uyulmadığı ve yetki yönünden de hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu kararın usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Kamu hukukunda bir makama verilen yetkinin, aksine bir hüküm bulunmadıkça o makam tarafından kullanılacağı açık olup, bir makamın yetkinin başka bir kişiye devredilmesi için mevzuatla yetkili kılınması gerekeceği tartışmasızdır.

30/12/2010 tarih ve 27801 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren (mülga) Aile Hekimliği Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliği'nin 13. maddesi ile sözleşmeyle çalıştırılan aile hekimi ve aile sağlığı elemanının sözleşmesinin feshi konusunda valilere verilen yetkinin devrinin mümkün olmadığı, valiye tanınan bu yetkinin, vali yardımcısı tarafından, ancak valiye vekalet ettiği dönemlerde kullanılabilmesi tartışmasız olup, bunun dışında vali yardımcısı, halk sağlığı müdürü veya başka bir yetkili tarafından sözleşme fesih yetkisinin kullanılabilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, yukarıda adı geçen Yönetmelik'in 6. maddesindeki "Sözleşmeli olarak çalıştırılan aile hekimleri ve aile sağlığı elemanları ile yapılacak sözleşmeler, Ek (1-A) ve Ek (1-B)'ye göre düzenlenir. Ek (1-A) ve Ek (1-B)'deki sözleşmeleri Bakanlık adına imzalamaya ve sözleşmeleri sona erdirmeye vali yetkilidir. Vali, sözleşme yapma yetkisini, vali yardımcılarında birine veya halk sağlığı müdürüne devredebilir." hükmü ile sadece "sözleşme yapma yetkisinin" devrine izin verildiği, sözleşmenin feshi konusunda yetki devrine olanak tanıyan bir hükme Yönetmelik'te yer verilmediği açıktır.

Bakılan uyuşmazlıkta; aile sağlığı çalışanı olarak görev yapan davacının hizmet sözleşmesinin sona erdirilmesine ilişkin dava konusu işlemin yetkisiz makam olan il sağlık müdürü adına halk sağlığı hizmetlerinden sorumlu başkan tarafından tesis edilmesi nedeniyle hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, aile sağlığı çalışanının hizmet sözleşmesinin sona erdirilmesine ilişkin işlemde yetki unsuru yönünden hukuka uyarlık, dava konusu işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine dair Bölge İdare Mahkemesi kararında da sonucu itibarıyla hukuki isabetsizlik görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

TIP HİZMET SÖZLEŞMESİ

8. Üst hukuk normlarında yer almayan, ilk defa tip hizmet sözleşmesi ile düzenlenen bir sebebe dayanılarak personelin hizmet sözleşmesinin feshedilemeyeceği hakkında.

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2019/5623, Karar No:2023/3454

Uyuşmazlıkta, Başkonsoloslukta 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesine göre sözleşmeli personel statüsünde şoför olarak görev yapan davacının, "vize odasına girmeme" emrini ihlal ettiğinden bahisle Tip Hizmet Sözleşmesinin 13. maddesinin (a) bendinin (8). ve (10). alt bentleri uyarınca sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlemin iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, Başkonsolosluğun vize işlemlerinin yapıldığı odaya vize konusunda görevlendirilenler haricindeki personelin girmemesi emrini ihlal ettiği kamera kayıtlarıyla sabit olan davacının sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, davacının imzaladığı tip hizmet sözleşmesinde belirtilen ve dava konusu işleme esas alınan sözleşme fesih hallerinin, dayanak 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesinde ve 06/06/1978 tarihli Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın Ek 6. maddesinde düzenlenmediği, üst hukuk normlarında tek tek belirlenen fesih halleri dışında yeni fesih sebepleri getiren tip hizmet sözleşmesine dayanılarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Başkonsoloslukta 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesine göre sözleşmeli personel statüsünde şoför olarak görev yapan davacının, Tip Hizmet Sözleşmesinin 13. maddesinin (a) bendinin (8). ve (10). alt bentleri uyarınca sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlemin iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının yetkisiz olarak vize odasına giriş yapmak ve vize odasında masa üzerinde bulunan başvuru evrakının fotoğrafını cep telefonu ile çekmek suretiyle, Başkonsolosluğun vize işlemlerinin yapıldığı odaya vize konusunda görevlendirilenler haricindeki personelin girmemesi emrini ihlal ettiğinin kamera kayıtlarıyla sabit olduğu anlaşıldığından, sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Davacının imzaladığı Tip Hizmet Sözleşmesinin 21. maddesinde, imzalanan sözleşmenin, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ve 06/06/1978 tarih ve 07/15754 sayılı Kararnamenin değişik 14. maddesi uyarınca akdedildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla davacının imzaladığı Tip Hizmet Sözleşmesinin, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ve 06/06/1978 tarihli Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'a aykırılık taşımaması gerekmektedir.

Davacının sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlemde belirtilen Tip Hizmet Sözleşmesinin 13. maddesinin (a) bendinin (8). ve (10). alt bentlerinde yer alan sözleşme fesih hallerinin, Tip Hizmet Sözleşmesinin dayanağı olan gerek 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesinde, gerekse de 6/6/1978 tarihli Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın Ek 6. maddesinde düzenlenmediği görüldüğünden; üst hukuk normlarında tek tek belirlenen fesih halleri dışında yeni fesih sebepleri getiren Tip Hizmet Sözleşmesine dayanılarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

D. DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUL İŞLEMLERİNE İLİŞKİN KARARLAR

İ D A R İ Y A P T I R I M

- İdari yaptırım kararının, usule ilişkin bir eksiklik gerekçesiyle yargı kararıyla iptaline karar verilmesi üzerine, yeniden işlem tesis edilme sürecinde fiilin hukuki nitelendirmesi değiştirilmek veya düzeltilmek suretiyle sonuçları daha ağır olan idari yaptırım kararı tesis edilemeyeceği hakkında.**

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2019/2749, Karar No:2023/3242

Uyuşmazlıkta, davacı şirket hakkında idari para cezası uygulanmasına ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararının, ön araştırma ve soruşturma yapılmadığı gerekçesiyle yargı kararıyla iptal edilmesi üzerine aynı konuda yapılan soruşturma sonrasında, hukuki nitelendirmesi değiştirilmek suretiyle aynı fiil nedeniyle, daha yüksek tutarda idari para cezası uygulanmasına ilişkin Kurul kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, yaptırım (müeyyide) uygulanmasını içeren idari işlemlerin maddi anlamda hak yaratıcı değil, yükümlendirici nitelikte işlemler oldukları açık olmakla birlikte, bu nitelikteki işlemlerin dava açma süresi içinde idarece geri alınmaması ve dava konusu edilmesi halinde, tesis edilmiş olan işlemdeki cezanın türü ve miktarının, bu işleme karşı yargı yoluna başvuran ve işlemin tesis edilmesi sürecinde herhangi bir hilesi veya yanıltıcı beyanı bulunmayan muhatabı için kendisi aleyhine daha ağır bir ceza uygulanmasını engelleyen, usuli anlamda bir kazanılmış hak teşkil ettiğinin kabulü gerektiği, bu itibarla, davacı tarafından hakkında tesis edilen idari para cezası yaptırımının iptali için açılan davada, eylemin hukuki nitelendirmesinin değişmesine sebep olacak bir gerekçe ile değil, ön araştırma ve soruşturma yapılmaması gibi usule ilişkin bir eksiklik gerekçesiyle iptali yolunda verilen kararın uygulanması kapsamında tesis edilen, ancak daha ağır bir yaptırım uygulanması suretiyle davacının hukuki durumunu öncekine göre kötüleştiren dava konusu işlemin, "aleyhe hüküm verme yasağı" veya "yaptırım (ceza) ve sonuçlarını ağırlaştıramama kuralı" olarak adlandırılan hukuk ilkesine uygun olmadığı, davacının dava açmakla elde etmeyi hedeflediği amacı gerçekleştirmediği, bu durumun hak arama hürriyetine de aykırılık teşkil ettiği ve mahkemeye erişim hakkının ihlaline yol açtığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
K

R
A
P
O
R

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı şirket hakkında Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararıyla uygulanan idari para cezasının ön araştırma ve soruşturma yapılmadığı gerekçesiyle yargı kararıyla iptal edilmesi üzerine aynı konuda yapılan soruşturma sonrasında, dağıtıcı lisansı sahibi davacı şirketin bayisi olan akaryakıt istasyonunda yapılan denetimde, otomasyon sisteminin çalışmadığının, dağıtıcı lisansı sahibi olarak otomasyon sistemindeki arızayı mevzuatta öngörülen süre içerisinde gidermediğinin ve Kuruma aykırılıkları bildirmediğinin tespit edildiğinden bahisle, davacı şirket hakkında 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 19. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca idari para cezası uygulanmasına ilişkin kısmı yönünden Kurul kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dağıtıcı lisansı sahibi davacı şirket tarafından bayisi olan akaryakıt istasyonundan bayideki elektrik arızası nedeniyle merkezlerine veri akışı olmadığı ve bayiye elektrik arızasını düzeltmesi gerektiği yönünde ihtar yapılmasına rağmen 72 gündür bayinin herhangi bir işleme başlamadığının 23/05/2012 tarihinde davalı idareye bildirilmesi üzerine anılan istasyonda 27/09/2012 tarihinde yapılan denetimde, otomasyonun internet bağlantısının olmadığı, 15/09/2012'de otomasyon teknik firmasının arıza için geldiği, dağıtıcı firma ve EPDK ile yapılan görüşmede otomasyonun çalışmadığının tespit edildiği, 11/12/2012 tarihinde yapılan denetimde ise, istasyonda 4 adet pompa ve 5 adet tank olduğu, ancak pompaların ve tankların otomasyon sistemine bağlı olmadığı tespit edildiği, bunun üzerine davacı şirkete idari para cezası uygulanmasına ilişkin 12/03/2015 tarihli Kurul kararına karşı açılan diğer bir davada, ön araştırma ve soruşturma yapılmadığı gerekçesiyle söz konusu işlemin iptaline karar verildiği, iptal kararının ardından düzenlenen soruşturma raporunun davacıya tebliğ edilerek savunmasının istenildiği, davacı tarafından savunma verilmemesi üzerine, dağıtıcı lisans sahibi davacı şirketin bayisi olan akaryakıt istasyonunda denetim tarihi olan 27/09/2012 tarihi itibarıyla, otomasyon sisteminin sağlıklı çalışmaması, otomasyon sistemindeki arızanın giderilmemesi ve Kuruma aykırılıkların bildirilmemesi nedeniyle 15/06/2017 tarihli Kurul kararı ile davacı şirket hakkında idari para cezası uygulanması üzerine bakılan davanın açıldığı, davacı tarafından, bayinin elektrik altyapısından kaynaklı olarak otomasyon sistemine veri akışı sağlanamadığının Kuruma bizzat kendisi tarafından bildirildiği halde ceza uygulanmasının hukuka aykırı olduğu iddia edilmekteyse de, davacı tarafından yapılan bildirim tarihinde dahi 72 gündür otomasyon sisteminin çalışmadığı, bu halde davacı tarafından eksikliği düzeltmek için yapılan bir girişim olmadığı, bu yönde bir girişim varsa bile davalı idare tarafından elektrik arızasına ilişkin belge istenilmesine rağmen bu yöndeki bilgi ve belgelerin idareye ya da dava dosyasına sunulmadığı, davacının idareye yaptığı 23/05/2012 tarihli bildirimden sonra 11/12/2012 tarihinde yapılan denetime kadar geçen sürede otomasyon sisteminin çalışmadığı hususu sabit olduğu gibi, bu süreçte dağıtıcı lisansı sahibi davacı şirketin tarafı olduğu bayilik sözleşmesinden kaynaklı yükümlülüklerin devam ettiği ve dağıtıcı olarak denetim tarihi olan 27/09/2012 tarihi itibarıyla da otomasyon sisteminin çalışması, otomasyon sistemindeki arızanın giderilmesi ve Kuruma aykırılıkların bildirilmesi yükümlülüğü altında bulunduğu gözetildiğinde, davacıya idari para cezası uygulanmasına ilişkin Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bazı hallerde ve kanunların açıkça yetki verdiği veya yasaklamadığı durumlarda, araya yargısal bir karar girmeden idarenin doğrudan doğruya bir işlemi ile ve idare hukukuna özgü usûllerle uygulamış olduğu yaptırımlar “idari yaptırım” olarak adlandırılmaktadır (ÖZAY İl Han, *İdari Yaptırımlar (Kuramsal Bir Deneme)*, 1985, İstanbul, s. 35).

Bu itibarla, “aleyhe hüküm verme yasağı” veya “yaptırım (cezayı) ve sonuçlarını ağırlaştırılmama kuralı” olarak adlandırılan söz konusu ilke, idari yargı mercilerince verilen iptal kararları üzerine, iptale neden olan hukuka aykırılıklar giderildikten sonra aynı konuda idarece yeniden yaptırım içeren bir idari işlem tesis edilirken, ilk işlemde daha ağır bir yaptırım uygulanamamasını da zorunlu kılar.

Mahkemeye erişim hakkı, kişinin yargı merciine başvurabilmesi için önünde herhangi bir engel olmamasını ifade eder. Bu hak aynı zamanda kişinin aleyhine bir sonuç elde edebileceği yönünde bir kaygı duymadan yargı merciine başvurabilmesini de gerektirir. Kişinin kendi lehine bir sonuç elde etmek için mahkemeye başvurması neticesinde aleyhine bir sonuç elde etme ihtimali, hakkını aramakta kaygı duymasına ve çekinmesine sebep olacaktır. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkının teorik olarak tanınmış olması yeterli görülmemekte, aynı zamanda pratikte kişinin bu hakkı kullanmasına imkân tanınması gerektiği kabul edilmektedir. İşte kişinin yargı merciine başvurduğunda aleyhine bir sonuç elde etme imkânının var olması onun mahkemeye erişim hakkının pratikte kısıtlanması sonucunu doğuracaktır (GÜNDÜZ Fatma Ebru, “İdari Yargılama Hukukunda Aleyhe Hüküm Verme ve Aleyhe Bozma Yasağı”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:24, Sayı: 2, 2020, s.s. 333-360).

İdarelerin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğunu, mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremeyeceğini ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceğini kurala bağlayan Anayasa'nın 138. maddesindeki hükmün, idarelere göre zayıf konumda bulunan kişilerin lehlerine verilmiş bir mahkeme kararının idareler tarafından uygulanması hususunda güvence sağlayan ve hak arama hürriyetinin tamamlayıcısı niteliğinde bir düzenleme olduğu açıktır. 2577 sayılı Kanun'un 28. maddesinde, idari yargı açısından özel düzenlenerek somutlaşan bu anayasal ilkenin yorumlanmasında, niteliği gereği Anayasa'nın “Temel Haklar ve Ödevler Başlıklı” İkinci Kısmının “Kişinin Hakları ve Ödevleri” başlıklı İkinci Bölümünde düzenlenen “hak arama hürriyeti”ne dair 36. maddenin esas alınması gerekmektedir. Başka bir anlatımla, mahkeme kararlarının uygulanması zorunluluğu şekli bir uygulama olarak yorumlanmamalı, mahkeme kararları, hak arama hürriyetinin özü ve amacına uygun yorumlanarak uygulanmalıdır. Bu anlamda, şekilci bir yaklaşımla, mahkeme kararlarının uygulandığından bahisle, hak arama hürriyetinin icaplarına aykırı olarak uygulanan mahkeme kararına konu davanın açıldığı zamanki duruma göre aleyhe sonuç doğuran daha ağır bir ceza verilmesi, Anayasa'nın amacına uygun bir uygulama olarak değerlendirilemez.

Hiç kimsenin dava açmakla, dava açmadan önceki durumdan daha kötü bir duruma düşürülmemesi ve mahkeme kararlarının, adaletin tecelli etmesine hizmet etmek yerine, kişilerin sırf hak arama özgürlüğünü kullandığından dolayı cezalandırma aracı hâline dönüşmemesi gerekir. Davacı tarafından hakkında tesis edilen idari para cezası yaptırımının iptali için açılan davada verilen iptal kararının uygulanması kapsamında tesis edilen dava konusu işlemin, davacının dava açmakla elde etmeyi hedeflediği amacı gerçekleştirmediği, aksine anılan iptal kararı nedeniyle davacının daha ağır bir yaptırımla karşılaşmasına sebebiyet verildiği, bu durumun ise hukuka ve hak arama

hürriyetine aykırılık teşkil ettiği ve mahkemeye erişim hakkının ihlâlüne yol açtığı kuşkusuzdur.

Öte yandan, idarenin iyi yönetim ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğünün olduğu Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında ifade edilmiştir. İyi yönetim ilkesi, kamu yararı kapsamında bir konu bahis mevzusu olduğunda kamu otoritelerinin uygun zamanda, uygun yöntemle ve her şeyden önce tutarlı olarak hareket etmelerini gerektirir [bkz. Krstic / Sırbistan, B. No: 45394/06, 10/12/2013, § 78] (AYM kararları, Nurullah Kıratlı, B. No: 2019/372, 03/05/2023, § 32; Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım, B. No: 2013/711, 03/04/2014, § 68).

Hukuk devleti ilkesinin en önemli unsurlarından bir tanesi olarak kabul edilen hukuki güvenlik ilkesi, bireyin devlete güven duyduğu ve hukuki güvenliğinin sağlandığı devlet düzeni olarak anlaşılmaktadır. Hukuki güvenlik ilkesinin bir gereği olarak da bireylerin kazanılmış haklarının korunması gerekir. Aleyhe bozma yasağı ve özellikle de kanun veya yargı yolu başvurusundan sonra aleyhe hüküm verme veya işlem tesis etme yasağı da kazanılmış hakların korunması ilkesinin birer uzantısıdır. Şöyle ki, kişi lehine verilmiş olan ilk kararın veya tesis edilen ilk işlemin, dava açma veya kanun yollarına başvurma hakkını kullanan taraf için bir kazanılmış hak olduğu ve daha sonra kişinin daha aleyhine sonuç doğuracak bir karar verilemeyeceği kabul edilir. Kazanılmış haklar ile ve hukuki güvenlik ilkesi ile olan yakın ilişkisi sebebiyle aleyhe hüküm verme yasağı, hukuk devleti ve iyi yönetim ilkelerinin de bir gereğidir. Nitekim ceza muhakemesi hukuku doktrini ve uygulamasına göre de, sanık lehine başvuru bir temyiz incelemesinde suçun vasfının saptanmasında hataya düşüldüğü tespit edilirse, bu tespitin bir bozma gereğesi sayılabileceği, fakat bozulan hükümde tesis edilmiş olan cezanın türü ve miktarının sanık için bir "kazanılmış hak" kabul edileceği benimsenmektedir. Aleyhe hüküm verme yasağı, hukuka aykırılığı tespit edilen bir idari işlemin hukuki âlemde varlığını devam ettirmesine imkân tanıyan bir ilke gibi gözükse de, idarenin işlemlerinin daha fazla yargısal denetime tâbi olmasını mümkün kılacak ve hukuk devleti ilkesi ile çelişmek yerine hukuk devleti ilkesine hizmet eden bir görev yerine getirmiş olacaktır.

Hukuka aykırı bir işlemin kazanılmış hak doğurabileceğini söylemek kolay olmamakla beraber, ilgili lehine yarattığı hukukî durumların ilelebet tartışma konusu yapılması da mümkün değildir. Dolayısıyla belirli sürenin geçmesi sonucu bu hukukî durumların korunmasında meşrû yararları olan ilgililerin korunması, yani bu hukukî durumların dokunulmazlığını kabul etmek gerekir. İşte bu durumda kişisel işlemlerin sonuçlarının dokunulmazlığı belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır (TAN Turgut, *İdari İşlemin Geri Alınması*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1970, s. 60). Bu bağlamda, hukuka aykırı bir işleme karşı iptal davası için gerekli sürenin geçirilmesinin söz konusu işleme yapay bir sıhhat kazandırdığı doğrudur. Bu süre boyunca işlemin kazandırıcı sonuçlarını henüz tamamlamadığı kabul edilmektedir. Belirli bir zaman süresinin geçmesinin hukuka aykırılıkları ortadan kaldırdığı söylenemez. Ancak lehlerine belirli hukukî durumlar yaratılmış olan kişilerin bunların korunmasında olan meşrû yararlarının sınırsız bir şekilde tartışma konusu yapılması da hukukun başlıca amacı olan ilişkilerde güven ve istikrar esasları ile bağdaşmaz. Dolayısıyla idarî işlemin kişisel sonuçlarının dokunulmazlığı prensibi, hukuka aykırı da olsalar aleyhlerine yargısal başvurma süresi geçirilmiş olan işlemlerin ilgililer aleyhine yarattıkları durumların korunmasını gerektirir (TAN, a.g.e., s. 73).

Esasen bir kişiye müeyyide uygulanmasına dair idari işlemlerin hak yaratıcı nitelikte olmadığı açıktır. Örneğin, Fransız Danıştay Montaya kararında kamu görevlisine verilen disiplin cezasının ne ilgisi, ne idare, ne de üçüncü kişiler lehine hak yaratmadığına ve dolayısıyla idare tarafından ilga edilebileceğine veya geri alınabileceğine karar vermiştir. Ancak bu gibi durumlarda dahi, hâliyle, disiplin cezası geri alınıp daha ağır bir disiplin cezasının verilemeyeceği; keza idare disiplin cezasının verilmesine gerek olmadığına karar vermişse, daha sonra bu kararını geri alıp disiplin cezası veremeyeceği vurgulanmaktadır (GÖZLER, Kemal, *İdare Hukuku*, Ekin Yayınevi, Cilt:1, 2019, s. 1250).

Bu bağlamda, kural olarak, yaptırım (müeyyide) uygulanmasını içeren idarî işlemlerin maddi anlamda hak yaratıcı değil, yükümlendirici nitelikte işlemler oldukları açık olmakla birlikte, bu nitelikteki işlemlerin dava açma süresi içinde idarece geri alınmaması hâlinde ve muhatabı tarafından dava konusu edilmesi hâlinde, tesis edilmiş olan işlemdeki cezanın türü ve miktarının, bu işleme karşı yargı yoluna başvuran ve işlemin tesis edilmesi sürecinde herhangi bir hilesi veya yanıltıcı beyanı bulunmayan muhatabı için kendisi aleyhine daha ağır bir ceza uygulanmasını engelleyen, usuli anlamda bir kazanılmış hak teşkil ettiğinin söylenmesi mümkündür.

Bu itibarla, davacı hakkında uygulanan idari para cezasının iptali istemiyle açılan dava sonucunda, idari para cezası uygulanmasına ilişkin işlemin -ön araştırma ve soruşturma yapılmaması gibi- usule ilişkin bir eksiklik gerekçesiyle iptaline karar verilmesi durumunda, söz konusu mahkeme kararında yanlış Kanun maddesi tatbik edildiğine ilişkin bir hukuka aykırılık gerekçesine yer verilmediği ve söz konusu eylemin hukuki nitelendirilmesinin değişmesine sebep olacak yeni bir tespit bulunmadığı hususları da göz önüne alındığında, yargı kararının uygulanması kapsamında yeniden işlem tesis eden idarenin, davacının menfaatinin daha önce iptal edilen işlem ile belirlenen hukukî durumdan daha ağır bir biçimde ihlâlüne yol açacak şekilde, iptal edilen yaptırıma göre aleyhe ve daha ağır bir yaptırım uygulamasının “aleyhe hüküm verme yasağı” veya “yaptırımı (ceza) ve sonuçlarını ağırlaştıramama kuralı” olarak adlandırılan hukuk ilkesi uyarınca mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, davacı şirket hakkında daha düşük tutarda idari para cezası uygulanmasına ilişkin 12/03/2015 tarihli Kurul kararının ön araştırma ve soruşturma yapılmadığı gerekçesiyle yargı kararıyla iptal edilmesi üzerine, aynı konuda yapılan soruşturma sonrasında hukuki nitelendirmesi değiştirilmek suretiyle aynı fiil nedeniyle, davacı şirket hakkında 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 19. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca daha yüksek tutarda idari para cezası uygulanmasına ilişkin 15/06/2017 tarihli Kurul kararının dava konusu kısmında hukuka uygunluk; davanın reddi yönündeki İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf isteminin reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

İDARİ YAPTIRIM

2. Bağımsız denetçiler veya bağımsız denetim şirketlerinin, bağımsız denetim mevzuatına aykırı fiillerinden, düzeltilmesi imkân dâhilinde olmayanlar bakımından idarî yaptırım uygulanabilmesi için muhatabına mâkûl bir süre verilmesine gerek bulunmadığı hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/725, Karar No:2023/1784

Uyuşmazlıkta, davacının sorumlu denetçi olarak imzaladığı bağımsız denetim raporunda tespit edilen mevzuata aykırılıklara istinaden davacıya “kararın kendisine tebliğinden itibaren 01/01/2022 tarihine kadar faaliyet izninin askıya alınması” yaptırımı uygulanmasına ilişkin Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı tarafından gerçekleştirilen bağımsız denetim faaliyetinin Türkiye Denetim Standartlarına (TDS) aykırı olarak yürütüldüğü, meslekî yeterlik ve özen ilkeleri kapsamında kaliteli ve güvenilir bir denetim yapılmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, bağımsız denetçiler veya bağımsız denetim şirketlerinin, bağımsız denetim mevzuatına aykırı fiillerinden düzeltilmesi imkan dahilinde olanlar hakkında idari yaptırım uygulanabilmesi için muhatabına makul bir süre verilmesi 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesinin 5. fıkrası uyarınca zorunlu ise de, düzeltilmesi imkan dahilinde olmayan fiiller bakımından, idare tarafından makul bir süre verilmesine gerek bulunmadığı, davacının, dava dışı şirketin 2018 yılı finansal tablolarının bağımsız denetimi çalışmalarında sorumlu denetçi olarak yer aldığı, denetim çalışmalarında birçok eksikliğin ve yanlışlığın bulunduğu, bu durumun Kurum uzmanlarınca tespiti üzerine Bağımsız Denetim Yönetmeliği uyarınca idarî yaptırım kararı uygulandığı, bağımsız denetim raporu sorumlu denetçi tarafından imzalanmadan önce, bağımsız denetim çalışmalarında eksikliklerin giderilmesi ve hataların düzeltilmesi mümkünse de, anılan raporun sorumlu denetçi tarafından imzalanmasından sonra hukuk aleminde varlık kazanması ve kesinleşmesi nedeniyle bu tarihten sonra bağımsız denetim çalışmalarındaki eksikliklerin giderilemeyeceği ve hataların düzeltilmeyeceği, bu itibarla, davacının fiillerinin düzeltilmesi imkan dahilinde olmadığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilerek temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Bağımsız denetim şirketi tarafından, denetlediği şirketin 01/01/2018-31/12/2018 hesap dönemine ait finansal tablolarına yönelik yürütülen bağımsız denetim çalışmalarının 2019 yılı inceleme planı çerçevesinde Kurum uzmanınca incelenmesi sonucunda düzenlenen inceleme raporunda tespit edilen mevzuata aykırılıklara istinaden anılan bağımsız denetim kuruluşu adına bağımsız denetim raporunu imzalayan sorumlu denetçi davacıya “kararın kendisine tebliğinden itibaren 01/01/2022 tarihine kadar faaliyet izninin askıya alınması” yaptırımını uygulanmasına ilişkin Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu kararının iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İnceleme raporunda tespit edilerek dava konusu yaptırıma dayanak alınan fiillerin sübut bulunduğu, dava dışı şirketin 2018 yılı hesap dönemine ilişkin finansal tabloları üzerinde davacı tarafından gerçekleştirilen bağımsız denetim faaliyetinin Türkiye Denetim Standartlarına (TDS) aykırı olarak yürütüldüğü, meslekî yeterlik ve özen ilkeleri kapsamında kaliteli ve güvenilir bir denetim yapılmadığı anlaşıldığından, davacı hakkında uygulanan idarî yaptırımda hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin “Âdil Yargılanma hakkı” başlıklı 6. maddesinde, herkesin, gerek medenî hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizamlar, gerek cezaî alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının mâkûl bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilmiş olup, âdil yargılanma hakkının düzenlendiği bu maddede, kanun ile kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davanın görülmesi, davanın mâkûl bir süre içinde sonuçlandırılması, hakkaniyete uygun yargılama ve alenî yargılama ilkelerine açıkça yer verildiği görülmektedir. Hakkaniyete uygun yargılama ilkesi, silahların eşitliği, çekişmeli dava, gerekçeli karar hakkı unsurlarının bir arada mevcut olmasını gerektirmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları çerçevesinde, gerekçeli karar hakkı denetiminin, gerekçenin hukukî olup olmadığı, yeterli ve mâkûl olup olmadığı, gerekçenin öğrenilip öğrenilmediği, tarafların iddialarının karşılanıp karşılanmadığı, gerekçenin mâkûl sürede yazılıp yazılmadığı ilkeleri açısından yapıldığı görülmektedir.

Bu bağlamda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına göre, bir uyuşmazlık ayrıntılı ve yeterli gerekçeye yer verilmeden karara bağlanıyorsa âdil ve hakkaniyete uygun yargılama açısından ihlâl gerçekleşebilmektedir. (Dr. Zühal Aysun Sunay, “Gerekçeli Karar Hakkı ve Temel İlkeleri”, Danıştay Dergisi, 2016, sayı 143, s.24-26)

Anayasa Mahkemesinin 13/06/2013 tarih ve Başvuru No: 2013/1235 sayılı kararında ilke olarak mahkeme kararlarının gerekçeli olmasının, âdil yargılanma hakkının bir gereği olduğu; mahkemelerin dava konusu maddî olay ve olguların kanıtlanmasını, delillerin

değerlendirilmesini, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasını, uyuşmazlıkla ilgili vardığı sonucu, bu sonuca varılmasında kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini mâkûl bir şekilde gerekçelendirmek zorunda olduğu; bu gerekçelerin oluşturulmasında açıkça bir keyfilik görüntüsünün olmaması ve mâkûl bir biçimde gerekçe gösterilmesi hâlinde âdil yargılanma hakkının ihlâlinden söz edilemeyeceği; mâkûl gerekçenin, dava veya konu olay ve olguların mahkemece nasıl nitelendirildiğini, kurulan hükmün hangi nedenlere ve hukukî düzenlemelere dayandırıldığını ortaya koyacak, olay ve olgular ile hüküm arasındaki bağlantıyı gösterecek nitelikte olması gerektiği; zira tarafların o dava yönünden, hukuk düzenince hangi nedenle haklı veya haksız görüldüklerini anlayıp değerlendirebilmeleri için ortada usûlüne uygun şekilde oluşturulmuş, hükmün hangi nedenle o içerik ve kapsamda verildiğini gösteren, ifadeleri özenle seçilmiş ve kuşkuya yer vermeyecek açıklıktaki bir gerekçe bölümünün ve buna uyumlu hüküm fıkralarının bulunmasının zorunlu olduğu; bununla birlikte, *derece mahkemelerinin, taraflarca ileri sürülen tüm iddialara cevap verme zorunluluğunun bulunmadığı, hükme esas teşkil eden gerekçelerin nelerden ibaret olduğunu ortaya koymasının yeterli olduğu belirtilmiştir.*

Davacı tarafından ileri sürülen, “660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesinin 5. fıkrası uyarınca yanlışlıkların düzeltilebilmesi için idare tarafından mâkûl bir süre verilmeden idarî yaptırım kararı uygulanamayacağı” yönündeki iddiasının İdare Mahkemesi ve temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında yeterince karşılanmadığı anlaşılmaktadır.

Bağımsız Denetim Yönetmeliği'nin 43. maddesinin 1. fıkrasının, Dairemizin 14/12/2017 tarih ve E:2013/1248, K:2017/3775 sayılı kararıyla iptal edilmesi üzerine, temyiz incelemesini gerçekleştiren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca verilen 30/01/2020 tarih ve E:2018/1909, K:2020/144 sayılı kararda, *“Bağımsız denetçiler ve denetim kuruluşları tarafından gerçekleştirilen denetim faaliyetinin, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesi uyarınca yapılan kalite güvence sistemi kapsamında Kurum'ca incelenmesi neticesinde, bağımsız denetim mevzuatına aykırılık ve dolayısıyla yanlış ya da eksik verilen bir bağımsız denetim görüşünün etkilerinin giderilemez olması hâlinde Kurumca idarî yaptırım uygulanmadan önce ilgisine süre vermesi beklenemez.*

Bu nedenle, temyize konu kararda yer alan, idarî yaptırım uygulanmadan önce ilgililere her koşulda süre verilmesi gerektiği yolundaki gerekçede hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Ancak, uyuşmazlık konusu düzenlemede, düzeltilmesi imkân dâhilinde olan hâllerde de yaptırım kararı verilmeden önce ilgililere süre verme konusunun Kurumun takdirine bırakıldığı görülmektedir.

Halbuki; 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de, bağımsız denetçiler ve denetim kuruluşlarının yapılan incelemeler sonucunda tespit edilen görüş ve öneriler doğrultusunda gerekli tedbirleri almakla yükümlü oldukları, Kurum'ca belirlenen sürede gerekli tedbirleri almayanlar hakkında uyarı, lisansın askıya alınması ve iptali de dâhil olmak üzere uygun yaptırımların uygulanacağı kurala bağlanmış olup, düzeltilmesi imkân dâhilinde olan hâllerde ilgililer süre verme konusunda Kuruma takdir hakkı bırakılmamıştır.

2
0
2
3Y
I
I
I
I
kR
a
P
o
r

Dava konusu Yönetmeliğin 43. maddesinin 1. fıkrasında bu nedenle hukuka uyarlık olmadığından düzenlemenin iptali yolundaki Daire kararında sonucu itibarıyla hukuka aykırılık bulunmamaktadır.” gerekçelerine yer verilmiş ve Dairemizin temyize konu kararının bu kısmı sonucu itibarıyla hukuka uygun bulunarak onanmıştır.

Yukarıda atıf yapılan karar ve Dairemiz yerleşik içtihatları uyarınca, bağımsız denetçiler veya bağımsız denetim şirketlerinin, bağımsız denetim mevzuatına aykırı fiillerinden, düzeltilmesi imkân dâhilinde olanlar için idarî yaptırım uygulanabilmesi için muhatabına mâkûl bir süre verilmesi, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesinin 5. fıkrası uyarınca zorunlu ise de, düzeltilmesi imkân dâhilinde olmayan fiiller bakımından, idare tarafından mâkûl bir süre verilmesine gerek bulunmamaktadır.

Bu noktada, davacının fiilinin “düzeltilmesi imkân dâhilinde” olup olmadığının tartışılması gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, davacının, dava dışı şirketin 2018 yılı finansal tablolarının bağımsız denetimi çalışmalarında sorumlu denetçi olarak yer aldığı, denetim çalışmalarında birçok eksikliğin ve yanlışlığın bulunduğu, bu durumun Kurum uzmanlarınca tespiti üzerine Bağımsız Denetim Yönetmeliği'nin 41. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca dava konusu idarî yaptırım kararının uygulandığı anlaşılmaktadır.

Dava dışı şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 397. maddesi kapsamında bağımsız denetime tâbi bir şirket olup, gerçekleştirilen bağımsız denetim çalışmaları sonucunda, bağımsız denetçinin görüşünü de içeren bir bağımsız denetim raporunun düzenlenmesi mevzuat gereğidir. Bağımsız Denetim Raporu sorumlu denetçi tarafından imzalanmadan önce, bağımsız denetim çalışmalarında eksikliklerin giderilmesi ve hataların düzeltilmesi mümkünse de, Bağımsız Denetim Raporunun sorumlu denetçi tarafından imzalanmasından sonra raporun hukuk alanında varlık kazanması ve kesinleşmesi nedeniyle bu tarihten sonra bağımsız denetim çalışmalarındaki eksikliklerin giderilemeyeceği ve hataların düzeltilmeyeceği sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla, davacının fiillerinin düzeltilmesi imkân dâhilinde olmadığı dikkate alındığında, dava konusu işlemde hukuka aykırılık, davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında ise sonucu itibarıyla hukukî isabetsiz bulunmadığından, gerekçeli karar hakkı çerçevesinde temyize konu kararın yukarıda belirtilen gerekçeler eklenerek onanması gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

İTİRAZEN ŞİKAYET

3. İki aşamalı idari başvuru yolunda şikâyet yoluna başvurulmadan itirazen şikâyet yoluna başvurulamayacağı ve şikâyet başvurusunda ileri sürülmeyen iddiaların itirazen şikâyet başvurusunda ileri sürülemeyeceği hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/1747, Karar No:2023/3466

Uyuşmazlıkta, açık ihale usulü ile gerçekleştirilen araç ve iş makinesi kiralama hizmeti alım işi ihalesi için belirlenen sınır değer altında teklif veren davacı şirket tarafından sunulan aşırı düşük teklif açıklamasının ihale komisyonunca uygun görülmemesi üzerine, idareye yapılan şikâyet başvurusunun uygun bulunmaması sonrasında yapılan itirazen şikâyet başvurusunun reddine ilişkin Kamu İhale Kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu işlemin kısmen iptaline, kısmen davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, ihale sürecindeki hukuka aykırı olduğu iddia edilen işlem ve eylemlerin farkına varıldığı tarihin, ihalenin bütün hüküm ve sonuçlarının yer aldığı kesinleşen ihale kararının ilgililere tebliğ edildiği tarih olarak kabul edilmesi gerektiği, uyuşmazlıkta, 15/12/2022 tarihinde gerçekleşen ihaleye ilişkin komisyon kararının 29/12/2022 tarihinde davacıya tebliğ edildiği, hukuka aykırı olduğu iddia edilen işlemin 29/12/2022 tarihinde öğrenildiğinin kabulü gerektiğinden, şikâyet süresinin bu tarihten itibaren hesaplanması gerekmekte olup bu tarih esas alındığında yasal süresi içinde şikâyet başvurusu yapıldığı, davacının idareye şikâyet başvurusunun yaklaşık maliyete ilişkin kısmı yönünden sürenin ihale tarihi olan 15/12/2022 tarihi esas alınarak reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı; Dairenin tüm üyelerinin katılımıyla yapılan toplantıda, iki aşamalı idarî başvuru yolunda şikâyet yoluna başvurulmadan itirazen şikâyet yoluna başvurulamayacağı, şikâyet başvurusunda ileri sürülmeyen iddiaların itirazen şikâyet başvurusunda ileri sürülemeyeceği, aksi durumun merci tescavüzü oluşturacağı gibi, Kanun'un emredici bir hükmünün uygulanamamasına neden olacağı sonucuna varılarak içtihat değişikliğine gidildiği, bu doğrultuda davacının itirazen şikâyet başvurusunun süre yönünden reddine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3Y
/
/
/
/
/R
a
p
o
r

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı şirket tarafından, açık ihale usulü ile gerçekleştirilen araç ve iş makinesi kiralama hizmeti alım işi ihalesine ilişkin olarak yapılan itirazın şikâyet başvurusunun reddine ilişkin Kamu İhale Kurulu kararının iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının esasında yaklaşık maliyetin hatalı hesaplandığına yönelik birinci iddiasına konu hususa ilişkin ihale tarihinde bilgi sahibi olduğu, İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru süreleri" başlıklı 6. maddesi uyarınca idarenin işlem veya eylemlerine karşı yapılacak başvurularda şikâyete konu işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gerektiği tarihi izleyen günden itibaren on gün içinde başvurunun yapılması gerektiği, dolayısıyla anılan hususa ilişkin şikâyet başvurusunun idareye en geç 26/12/2022 tarihi mesai bitimine kadar yapılmasının zorunlu olduğu, ancak söz konusu iddialara ilişkin başvurunun idareye 04/01/2023 tarihinde yapıldığı, dolayısıyla anılan iddiaya ilişkin süresinde şikâyet başvurusu yapılmadığı anlaşıldığından, dava konusu Kurul kararının bahse konu iddianın süre yönünden reddine yönelik kısmında hukuka aykırılık bulunmadığı; **davacının, ihale dökümanının ihale ilanına yansıyan düzenlemelerine yönelik 2. iddiası yönünden;** Kurul kararının bu kısmında, iddianın şikâyet başvurusunda ileri sürülmediği, idareye şikâyet başvurusunda dile getirilmeyen hususların itirazın şikâyet başvurusuna konu edilemeyeceği, ancak idareye sunulan şikâyet dilekçesinde bulunmamasına rağmen itirazın şikâyet dilekçesinde yer alan iddiaların incelenmesinin Kamu İhale Kurumunun yetkisi dâhilinde olduğu ileri sürülse dâhi, söz konusu iddiaların, farkına varıldığı veya varılmış olması gerektiği tarihi izleyen günden itibaren 10 gün içerisinde ileri sürülme zorunluluğu bulunduğu, davacının iddiasının 16/11/2022 tarihli ihale ilanına yansıyan düzenleme olduğu, söz konusu iddianın ihale dökümanının ihale ilanına yansıyan düzenlemelerine yönelik olması sebebiyle başvuru sahibi tarafından şikâyet konusu işlemi fark etmesi veya öğrenmesi gereken tarih olan 16/11/2022 tarihini izleyen 10 (on) gün içinde 28/11/2022 tarihi mesai bitimine kadar idareye şikâyet başvurusunda bulunması gerekirken bu hususun bu süre geçtikten sonra ilk kez 16/01/2023 tarihinde itirazın şikâyet başvurusunda dile getirildiği, anılan iddianın süre aşımı sebebiyle Kurum tarafından incelenmesinin mümkün bulunmadığından bahisle anılan iddianın esasının incelenmediği, davacının, şikâyet başvurusunun reddi üzerine 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen şekil ve usûl kurallarına uygun olarak itirazın şikâyet başvurusunda bulunduğu görüldüğünden, davacının itirazın şikâyet dilekçesinde yer verilen anılan iddialarının incelenmesi gerektiği, süre aşımı sebebiyle Kurum tarafından incelenmesinin mümkün bulunmadığı gerekçesiyle itirazın şikâyet başvurusunun reddine ilişkin dava konusu Kurul kararının bu kısmında hukuka uygunluk bulunmadığı; **davacının aşırı düşük teklif açıklamasının uygun görülmemesine ilişkin 3. iddiasının (a) kısmı yönünden;** 15/12/2022 tarihinde e-ihale yöntemiyle gerçekleştirilen ihaleye ilişkin olarak 16 istekli tarafından teklif verildiği, 10 isteklinin teklifinin yeterlik bilgileri tablosunda geçici teminat ve diğer bilgilere ilişkin herhangi bir beyanın bulunmadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakıldığı, davacının teklifinin iş deneyim belgesinin benzer iş tanımına uygun olmadığı ve aşırı düşük teklif açıklamasının mevzuata uygun olmadığı gerekçesiyle, dava dışı diğer bir şirketin teklifinin aşırı düşük teklif açıklaması sunulmadığı gerekçesiyle reddedildiği, davacı şirket tarafından sunulan aşırı düşük teklif açıklama dosyasının incelenmesinden, önemli teklif bileşenlerinin herhangi

bir belgeye dayanmadan açıkladığı, Kamu İhale Genel Tebliği'nin 79.2.2'nci maddesinde yer alan hiçbir açıklama yönteminin kullanılmadığı, bahse konu açıklamanın mevzuata uygun olmadığı anlaşıldığından, dava konusu Kurul kararının bu kısmında hukuka aykırılık görülmediği; **davacının, aşırı düşük teklif açıklama talebi yazısında istenilen belgelerin araçların ithal olması nedeniyle süresinde temin edilmesinin mümkün olmayacağına ilişkin 3. iddiasının (b) kısmı yönünden;** söz konusu iddianın anılan istekliye 16/12/2022 tarihinde EKAP üzerinden gönderilen aşırı düşük teklif açıklama talebi yazısına ilişkin olduğu, İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru süreleri" başlıklı 6. maddesi uyarınca idarenin işlem veya eylemlerine karşı yapılacak başvurularda şikâyete konu işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gerektiği tarihi izleyen günden itibaren on gün içinde yapılması gerektiği, dolayısıyla anılan hususa ilişkin şikâyet başvurusunun idareye en geç 26/12/2022 Pazartesi günü mesai bitimine kadar yapılmasının zorunlu olduğu, ancak söz konusu iddiaya ilişkin başvurunun bu süre geçtikten sonra 16/01/2023 tarihinde ilk kez itirazın şikâyet başvurusunda yapıldığı anlaşıldığından, şikâyete konu iddianın süre yönünden reddine karar verildiği görülmekte ise de, 4734 sayılı Kanun'un 56. maddesi gereğince Kurul tarafından başvuru sahibinin itirazın şikâyet başvurusundaki iddialarının, şikâyet aşamasında öne sürülüp sürülmediğine bakılmaksızın incelenmesi gerekirken, söz konusu iddianın şikâyet başvurusunda ileri sürülmediği ve anılan iddianın süre aşımı sebebiyle Kurum tarafından incelenmesinin mümkün bulunmadığı gerekçesiyle süre yönünden reddedilmesinde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle 2. ve 3(b)'de yer alan iddialara ilişkin kısmı yönünden dava konusu işlemin iptaline, diğer iddialara ilişkin kısmı yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Temyize konu Mahkeme kararının davacının itirazın şikâyet başvurusunda yer alan 3(a) iddiası yönünden davanın reddine ilişkin kısmında hukukî isabetsizlik bulunmamaktadır.

Dava konusu işlemin; davacı şirketin 1. iddiasına ilişkin kısmı yönünden;

Aktarılan kanunî düzenlemelere göre kamu ihalelerine yönelik şikâyet başvurusu süresi, ihale sürecindeki işlem veya eylemlerin hukuka aykırılığı iddiasıyla bu işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gereken tarihi izleyen günden itibaren işlemeye başlayacak olup, ihale sürecindeki hukuka aykırı olduğu iddia edilen işlem ve eylemlerin "farkına varıldığı tarihin" ise ihalenin bütün hüküm ve sonuçlarının yer aldığı kesinleşen ihale kararının ilgililere tebliğ edildiği tarih olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden; dava konusu ihalenin 15/12/2022 tarihinde gerçekleştirildiği, ihale komisyonu kararının 29/12/2022 tarihinde tebliğ edildiği, yaklaşık maliyetin yanlış hesaplandığına yönelik davacı şirket tarafından 04/01/2023 tarihinde şikâyet başvurusunda bulunulduğu, hukuka aykırı olduğu iddia edilen işlemin 29/12/2022 tarihinde öğrenildiğinin kabulü gerektiğinden, şikâyet süresinin bu tarihten itibaren hesaplanması gerekmekte olup bu tarih esas alındığında yasal süresi içinde şikâyet başvurusu yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla davacının idareye şikâyet başvurusunun yaklaşık maliyete ilişkin kısmı yönünden sürenin ihale tarihi olan 15/12/2022 tarihi esas alınarak reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk görülmemiştir.

2
0
2
3Y
/
/
/
/
kR
a
p
o
r

Dava konusu işlemin; davacı şirketin 2 ve 3(b) iddialarına ilişkin kısmı yönünden;

Dairemizin tüm üyelerinin katılımıyla 12/07/2023 tarihinde yapılan toplantıda içtihat değişikliğine gidilmiş olup, aktarılan kurallardan şikâyet başvurusunda belirtilmeyen hususların itirazın şikâyet başvurusuna konu edilemeyeceği, öncelikle idareye şikâyet başvurusunda bulunulması gerektiği, bu iki aşamalı idarî başvuru yolunda şikâyet yoluna başvurulmadan itirazın şikâyet yoluna başvurulamayacağı, şikâyet başvurusunda ileri sürülmeyen iddiaların itirazın şikâyet başvurusunda ileri sürülemediği, şikâyet başvurusunun Kurul kararının alınmasından önceki süreçte uyuşmazlık konusu hususlarla ilgili idarî usûlün bir parçası olduğu, ihale dokümanına yönelik iddia konusu hususların farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gerektiği tarihi izleyen on gün içerisinde ve her durumda ihale gününden üç iş günü öncesine kadar ileri sürülmesi gerektiği, süresinde ileri sürülmeyen iddiaların süre aşımı sebebiyle Kurul tarafından incelenemeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, Kamu İhale Kurumunun itirazın şikâyet başvurularını şikâyet dilekçesinde ileri sürülen iddialar ve idarenin şikâyet üzerine aldığı kararda belirlenen hususlarla sınırlı olarak incelemesi gerekmektedir. Aksi hâlde, şikâyet aşamasında ileri sürülmeyen hususlar yönünden Kanun'un aradığı "şikâyet" aşaması atlanarak doğrudan itirazın şikâyet yolu açılmış olacaktır ki, bu durum merci tecavüzü oluşturacağı gibi, Kanun'un emredici bir hükmünün uygulanmaması sonucunu doğuracaktır.

Belirtilen gerekçelerle, şikâyet dilekçesinde ileri sürülmeyen bir iddianın itirazın şikâyet dilekçesinde ileri sürülmesi durumunda bu iddianın doğrudan Kurulca incelenmesi mümkün olmadığından, temyize konu Mahkeme kararının incelenen kısmında hukuka uygunluk, itirazın şikâyet başvurusunun süre yönünden reddine ilişkin Kurul kararında ise hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

KARAR SONUCU: Temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
I
I
I
I
k

R
a
p
o
r

M U H A M M E N B E D E L

4. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre yapılan kiralama ihalelerinde tahmin edilen bedelin bir yıllık kira bedeli üzerinden belirlenmesi gerektiği hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/1469, Karar No:2023/3425

Uyuşmazlıkta, davacı tarafından, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 35/a maddesine göre kapalı teklif usulüyle gerçekleştirilen "Yapım veya Onarım Karşılığı Kiralama" ihalesinin iptali istemiyle yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, tahmin edilen bedel belirlenirken, toplam kiralama süresi olan 15 yıl boyunca idareye ödenecek asgari kira bedeli toplamının dikkate alınması ve bu bedel esas alınarak ihalenin bir defa da Resmi Gazete'de ilan edilmesi gerekirken, ihale ilanının, ilk iki yıllık kira bedeli toplamı ve tahmini inşaat maliyeti dikkate alınarak belirlenen muhammen bedele göre yapıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Dairece, 2886 sayılı Kanun'da kiralama ihalelerinde tahmin edilen bedelinin hangi süre esas alınarak belirlenmesi gerektiğine ilişkin açık bir düzenleme bulunmadığı, tahmin edilen bedelin yıllık kira bedeli üzerinden belirlenmesinin, geçici teminat ve kesin teminatın da bu bedel üzerinden belirleneceği dikkate alındığında ihalelere katılımı ve rekabeti artırabileceği, bu konuda Dairenin kararlarının yeniden değerlendirilmesi amacıyla tüm üyelerinin katılımıyla yapılan toplantıda oybirliğiyle "içtihat değişikliği"ne gidildiği ve kiralama ihalelerinde tahmin edilen (muhammen) bedelin 1 yıllık bedel üzerinden değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varıldığı, bu çerçevede, tahmin edilen bedele göre dava konusu ihale ilanının 2886 sayılı Kanun'un 17. maddesine uygun olarak yapıldığı ve ihalede diğer hususlar yönünden de herhangi bir mevzuata aykırılık bulunmadığı sonucuna varılarak dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından, Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Vakıflar 1. Bölge Müdürlüğüne arsa vasıflı taşınmaza ilişkin olarak 2886 sayılı Devlet İhale Kanu-

2
0
2
3Y
/
/R
a
p
o
r

nu'nun 35/a maddesine göre kapalı teklif usulüyle gerçekleştirilen "Yapım veya Onarım Karşılığı Kiralama" ihalesinin iptali istemiyle yapılan başvurunun zimnen reddine ilişkin işlemin iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İhaleye 6 istekli tarafından teklif verildiği, ihalede evraklara ilişkin dış zarfların kontrolü aşamasında, davacı şirket tarafından sunulan ihale dosyasında ihale dokümanının satın alındığını gösterir ödeme makbuzunun bulunmaması sebebiyle davacı şirkete ait teklifi içerir iç zarfın açılmaksızın diğer belgelerle birlikte iade edilerek, davacı şirketin ihale yerinden çıkarılmasına karar verildiği, davacı tarafından ihalenin iptali istemiyle davalı idareye başvuruda bulunulduğu, başvurunun zimnen reddi üzerine bakılan davanın açıldığı, 2886 sayılı Kanun'a tâbi olarak gerçekleştirilen ihalelerde ilan usulünün tahmin edilen (muhammen) bedele göre tespit edileceği, buna göre, satım ihalelerinde ihale konusu taşınır veya taşınmaz malın tahmin edilen satış tutarına göre ilan usulünün belirleneceği, kira ve irtifak hakkı tesisine yönelik ihalelerdeki ilan usulünün ise kira veya irtifak hakkı süresi boyunca idareye ödenecek asgari tutarın toplamının esas alınarak belirlenmesi gerektiği, aksi takdirde bir aylık, bir yıllık veya on yıllık kiralama ihalelerine yönelik ilan usulünün belirlenmesinde belirsizlik oluşacağı, kısa süreli bir kiralama ihalesi ile on yıla kadar varabilen uzun süreli kiralama, hatta kırk dokuz yıla kadar sürebilen irtifak hakkı verilmesine ilişkin ihalelerde toplam muhammen bedel artmasına rağmen aynı ilan usulünün uygulanması gibi Kanun'un lafzına ve amacına uygun olmayan bir sonucun ortaya çıkacağı, dolayısıyla tahmin edilen bedel belirlenirken on beş yıl boyunca idareye ödenecek asgari kira bedeli toplamının dikkate alınması ve bu bedel esas alınarak ihalenin ilan edilmesi gerekirken, ihale ilanının, ilk iki yıllık kira bedeli toplamı ve tahmini inşaat maliyeti dikkate alınarak belirlenen muhammen bedele göre yapıldığı anlaşıldığından, 2886 sayılı Kanun'a uygun olarak ilan edilmeden gerçekleştirilen dava konusu ihalede hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 2886 sayılı Kanun'a göre gerçekleştirilen kiralama ihalelerinde tahmin edilen (muhammen) bedelin hangi süre esas alınarak belirlenmesi gerektiğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Tahmin edilen bedel 2886 sayılı Kanun'da tanımlandığı hâliyle, ihale konusu olan işlerin tahmin edilen bedelini ve yapım işlerinde keşif bedelini ifade etmekte olup, tahmin edilen bedel ihaleye çıkılmadan önce ihaleyi gerçekleştiren idarelerce tespit edilir veya ettirilir, tespit işlemi yapılırken de işin özelliğine göre gerektiğinde bu bedel veya bu bedelin hesabında kullanılacak fiyatlar belediye, ticaret odası, sanayi odası, borsa gibi kuruluşlardan veya bilirkişilerden soruşturulur. Belirlenen tahmin edilen bedele, ihale konusu işlerin her türlü özelliğini belirtmek üzere hazırlanan şartnamelerde ve ihalelere ilişkin olarak yayınlanan ilanlarda yer verilir.

İdareler 2886 sayılı Kanun'da yer alan ihalede açıklık, rekabetin sağlanması ve kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ilkeleri uyarınca, ihale usul ve esaslarına göre ihaleyi gerçekleştirmek zorunda olup, ihalede açıklık ve yeterli rekabet ortamının sağlanamaması durumunda, ihalenin 2886 sayılı Kanun'da öngörülen ilke ve kurallara aykırı olacağı kuşkusuzdur.

Tahmin edilen (muhammen) bedel, ihale konusu işin ihale usulünün (açık teklif, kapalı teklif ve pazarlık usulü) ve ihale ilanının yayınlanması usulünün (ihalenin yapılacağı yer-

de yapılan ilanlar dışında diğer şehirlerde ve/veya Resmî Gazete'de de ilan yapılıp yapılmayacağı) tespiti yanında, ihalelerde geçici teminat ile kesin teminat tutarının belirlenmesine de etki etmektedir.

2886 sayılı Kanun'da kiralama ihalelerinde tahmin edilen bedelinin hangi süre esas alınarak yani yıllık kira bedeli mi (somut olayda idarece belirlenen bedel) yoksa toplam kira süresi üzerinden mi belirlenmesi gerektiğine ilişkin Kanun'da açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Tahmin edilen bedelin yıllık kira bedeli üzerinden belirlenmesi, geçici teminat ve kesin teminatın da bu bedel üzerinden belirleneceği dikkate alındığında ihalelere katılımı ve rekabeti artırabilecektir.

Açıklandığı üzere, 2886 sayılı Kanun'da tahmin edilen bedelin tanımında ve yıllık kira bedeli üzerinden mi yoksa toplam kira bedeli üzerinden mi hesaplanacağı hususunda bir açıklık bulunamamakta olup, bu konularda açıklık olmaması sebebiyle uygulamada ihaleyi gerçekleştiren idarelerce, tahmin edilen bedel, yıllık bedel üzerinden belirlenerek ihaleye çıkılmakta ve ihaleye katılan isteklilerce dava konusu edilmesi durumunda ise Dairemiz kararlarıyla bu ihalelerin iptaline karar verilmektedir.

Yapılan bu değerlendirmelere göre, tahmin edilen (muhammen) bedelin 2886 sayılı Kanun'a göre gerçekleştirilen kiralama ihalelerinde hangi süre esas alınarak belirlenmesi gerektiğine ilişkin olarak toplam süre üzerinden belirlenmesi gerektiğine yönelik Dairemiz kararlarının yeniden değerlendirilmesi amacıyla Dairemizin tüm üyelerinin katılımıyla 05/07/2023 tarihinde yapılan toplantıda oybirliğiyle "içtihat değişikliği"ne gidilmiş olup; söz konusu toplantıda, kiralama ihalelerinde tahmin edilen (muhammen) bedelin 1 yıllık bedel (*somut olayda idarece belirlenen bedel*) üzerinden değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, 2886 sayılı Kanun'un 17. maddesi uyarınca, günlük gazete çıkan yerlerdeki ihalelerin, ihalenin yapılacağı yerde çıkan gazetelerde en az bir gün aralıkla yayımlanmak suretiyle iki defa duyurulacağı, gazete ile yapılacak ilk ilan ile ihale günü arası 10 günden, son ilan ile ihale günü arası 5 günden az olamayacağı; tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler numaralı (1) fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edileceği; tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkra uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işlerin, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa da Resmî Gazete'de ilan edileceği hususları dikkate alındığında; dava konusu 06/07/2022 tarihli ihalenin tahmin edilen bedelinin 3.446.742,00-TL olarak belirlendiği, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun ekinde yer alan Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal ve Diğer Sınırlara Ait Cetvel'de (İ-Cetveli) 2886 sayılı Kanun'un 17. maddesinin 2. fıkrasında yer alan diğer şehirlerde yapılacak ilana ilişkin sınırın 1.188.000,00-TL; 17. maddesinin 3. fıkrasında yer alan Resmî Gazete'de yapılacak ilana ilişkin sınırın ise 3.564.000,00-TL olarak belirlenmiş olması dolayısıyla, dava konusu ihalenin, ihalenin yapılacağı yerde çıkan gazetelerde en az bir gün aralıkla yayımlanmak suretiyle iki defa duyurulması, ilk ilan ile ihale günü arası 10 günden, son ilan ile ihale günü arası 5 günden az olmaması ve traşi göz önüne alınarak ili Basın İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Bu itibarla, dava konusu ihalenin, yerel gazetede bir kez, Türkiye genelinde yayımlanan gazetede iki kez ilan edildiği, ayrıca davalı idarenin internet sitesinde de ihale tarihine kadar ilan metninin yayımlandığı, dolayısıyla ihale ilanının 2886 sayılı Kanun'un 17. maddesine uygun olarak yapıldığı ve ihalede diğer hususlar yönünden de herhangi bir mevzuata aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından, dava konusu ihalede hukuka aykırılık, dava konusu işlemin iptaline dair İdare Mahkemesi kararında ise hukukî isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin temyize konu kararın bozulmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

E. İMARA İLİŞKİN KARARLAR

TAŞINMAZIN DEĞER KAYBININ TESPİTİ

1. Taşınmazda oluşan değer kaybının tespiti için; taşınmazın dava tarihindeki kıymetini etkileyecek tüm objektif ölçütlerin dikkate alınması suretiyle, olaydan önceki ve sonraki değerinin ayrı ayrı belirlenmesi gerektiği hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2019/15147, Karar No:2023/8023

Uyuşmazlıkta, davacının kat maliki olduğu taşınmaza komşu taşınmaz için verilen yapı ruhsatının iptali yolundaki yargı kararının uygulanmadığından bahisle uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, yapı ruhsatının yargı kararı ile iptaline karar verilmesi sonucunda ruhsatsız hale gelen ve davacının bağımsız bölümünün önünü kapatan yapının yıktırılması suretiyle yargı kararının gereklerini yerine getirmeyen davalı idarenin hizmet kusurunun bulunduğu belirtilerek maddi tazminat isteminin kabulüne, manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurularının gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

Dairece, taşınmazın değer kaybının belirlenebilmesi için aralarında gayrimenkul değerlendirme uzmanının da bulunduğu bilirkişi heyetince, Kamulaştırma Kanunu'nun 11. maddesinde yer alan kriterler de dikkate alınarak, taşınmazın değerine etki edecek tüm objektif ölçütlerin belirlenmesi suretiyle olaydan önceki ve sonraki değerinin tespit edilmesi gerektiği, taşınmazın çevresinin imar durum özellikleri dikkate alınarak, yakın mesafede, eş değer özellikleri olan ve satışı gerçekleşmiş somut emsallere göre değer tespitinin yapılmadığı, satışı henüz gerçekleşmemiş satış ilanları esas alınarak hesaplama yapıldığı, dava tarihi itibarıyla belirlenmesi gereken değer kaybının keşif tarihi itibarıyla belirlendiği, taşınmazın deniz manzaralıyken değeri ile deniz manzarası kapandıktan sonraki değerinin ayrı ayrı belirlenmediği, bu nedenlerle taşınmazda oluşan değer kaybına yönelik bilirkişi kurulundan ek rapor alınması suretiyle maddi tazminat istemine ilişkin kısmı yönünden yeniden bir karar verilmesi gerektiği belirtilerek temyize konu kararın manevi tazminata ilişkin kısmının onanmasına, maddi tazminata ilişkin kısmının bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacının bağımsız bölümünün maliki olduğu taşınmazın hemen önünde bulunan taşınmaz için verilen yapı ruhsatının hukuka aykırı bulunarak yargı kararı ile iptal edilmesine rağmen anılan taşınmazın, davalı idare tarafından yargı kararlarına uyulmayarak evlendirme dairesi olarak kullanılmaya devam edildiğinden bahisle oluşturduğu ileri sürülen maddi ve manevi zararın işletilecek yasal faizi ile birlikte tazminine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Maddi tazminat istemi yönünden; yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen rapor ile dosyadaki bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden; yapı ruhsatının yargı kararı ile iptaline karar verilmesi sonucunda ruhsatsız hale gelen ve davacının dairesinin önünü kapatan binanın davalı idare tarafından yıkılmaması suretiyle hizmet kusurunun bulunduğu ve yargı kararı gereklerinin eksiksiz bir şekilde yerine getirilmediği, yargı kararı ile ruhsatsız hale gelen ve davalı idare tarafından gerekli işlemler yapılmayarak yıkılmayan bina nedeniyle davacıya ait taşınmazın değer kaybına uğradığı, davacının oluşan maddi zararının karşılığının davalı idare tarafından dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi gerektiği, manevi tazminat istemi yönünden; manevi tazminatın kişinin malvarlığında meydana gelen eksilmeyi gidermeye yönelik bir tazmin aracı değil, manevi değerlerinde bir eksilme meydana gelen ve yaşama sevinci ve zevki azalan kişinin manen tatminini sağlamaya yönelik bir tazmin aracı olduğu, manevi tazminatın, zenginleşmeye yol açmayacak şekilde belirlenmesi gerektiği, aynı zamanda tam yargı davalarının niteliği gereği takdir edilecek manevi tazminat miktarının, olayın ağırlığını ortaya koyacak, hukuka aykırılığı özendirmeyecek, bir başka ifade ile benzeri olayların bir daha yaşanmaması için caydırıcı ve aynı zamanda cezalandırıcı bir miktarda olması gerektiği, davacının bağımsız bölümünün maliki olduğu taşınmazın hemen önünde bulunan taşınmaz için verilen yapı ruhsatının hukuka aykırı bulunarak yargı kararı ile iptal edilmesine rağmen kararının gereğinin yerine getirilmediği, bu durumun Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrası ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28. maddesi hükümlerine aykırı olduğu göz önüne alındığında manevi tazminatın yargı kararı gereğince işlem tesis etmeyen davalı idare tarafından davacıya ödenmesi gerektiği gerekçesiyle davacının maddi tazminat isteminin kabulüne, manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf dilekçelerinde ileri sürülen iddiaların mahkeme kararının kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği, öte yandan, dava dilekçesinde talep edilen maddi tazminat miktarının ıslah edildiği ve bu miktar üzerinden yeniden karar verilmesinin istenildiği, İdare Mahkemesince miktar artırımı talebini içeren dilekçe tarihinin, artırılan tazminat miktarı bakımından faiz başlangıç tarihi olarak belirlenmesi gerektiği, bu durumda faize hükmedilirken, dava dilekçesinde talep edilen ilk tazminat miktarı yönünden dava tarihinin esas alınması, ıslah dilekçesi sonucu artırılan tutara yönelik ise ıslah dilekçesi tarihinin esas alınması gerektiği belirtilerek istinaf başvurularının gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Temyize konu kararın manevi tazminata ilişkin kısmının incelenmesinden;

Temyizen incelenen Bölge İdare Mahkemesi kararının manevi tazminata ilişkin kısmı usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

Temyize konu kararın maddi tazminata ilişkin kısmının incelenmesinden;

İdare kural olarak, yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar, idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda hizmet kusuru, özel hukuktaki anlamından uzaklaşarak nesnelleşen, anonim bir niteliğe sahip, bağımsız karakteri olan bir kusurdur. Hizmet kusurundan dolayı sorumluluk, idarenin sorumluluğunun doğrudan ve asli nedenini oluşturmaktadır.

Yasal düzenlemeler karşısında, idarenin maddi ve hukuki koşullara göre uygulanabilir nitelikte olan bir yargı kararını “aynen” ve “gecikmeksizin” uygulamaktan başka bir seçeneği bulunmamaktadır.

Anayasamızda yer alan hükümlere göre yargı kararlarının yerine getirilmesi zorunlu olup, 2577 sayılı Kanun’un 28. maddesinde, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen hallerde idare aleyhine maddi ve manevi tazminat davası açılacağına ilişkin kural da bu zorunluluğa dayanmaktadır.

Olayda, yargı kararıyla hukuka aykırı olduğu tespit edilen ve iptal edilen yapı ruhsatına rağmen, davacının dairesinin önünü kapatan ve ruhsatsız hale gelen binanın yıkılmadığı yaşanan olayda hizmet kusurunun bulunduğu ve yargı kararı gereklerinin eksiksiz bir şekilde yerine getirilmediği, yargı kararı ile ruhsatsız hale gelen ve davalı idare tarafından gerekli işlemler yapılmayarak yıkılmayan bina nedeniyle davacıya ait taşınmazda değer kaybı meydana gelmiş ve bunun tazmini gerekmekte ise de, taşınmazın objektif ve denetime elverişli şekilde değer kaybının belirlenebilmesi için aralarında gayrimenkul değerlendirme uzmanının da bulunduğu bilirkişi heyetince kamulaştırılan taşınmazlar için Kamulaştırma Kanunu 11. maddede yer alan kriterler de dikkate alınarak dava tarihi itibarıyla taşınmazın cins ve nevi, yüzölçümü, kıymetini etkileyecek bütün nitelik ve unsurları, her unsurun ayrı ayrı değeri, varsa vergi beyanı, varsa resmi makamlarca yapılmış kıymet takdirleri, taşınmazın mevkii ve şartlarına göre ve olduğu gibi kullanılması halinde getireceği net geliri, özel amacı olmayan emsal (uyuşmazlığa konu taşınmazın çevresinin imar planındaki kullanım biçimi, yapılaşma koşulları ve konumları açısından benzer özellikleri olan taşınmazlar arasından seçilmeli, davaya konu taşınmaz kadastro parseli ise; emsal alınacak taşınmaz da kadastro parseli olmalı ya da emsal parsel imar parseli ise, emsal taşınmazda kesilen düzenleme ortaklık payı oranı ölçüsünde davaya konu taşınmaz bedeli düşülerek taşınmazın gerçek bedeli belirlenmeli) satışlara göre

satış değeri, bedele etki eden tüm kanuni veriler, imar verileri, taşınmazın özgün nitelik ve kullanım şekli, değeri etkileyen hak ve yükümlülükleri, gayrimenkul üzerinde aynı ve şahsi irtifak hakları ve gayrimenkul mükellefiyetleri vb. bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçülerin belirlenmesi suretiyle taşınmazın değer kaybına neden olan olaydan önceki ve sonraki bedeli tespit edilerek oluşan değer kaybı bulunarak karar verilmesi gerekmektedir.

Uyuşmazlıkta, her ne kadar aralarında gayrimenkul değerlendirme uzmanı olan bilirkişi kurulu tarafından değer tespiti yapılmış ise de; bilirkişiler tarafından dava konusu taşınmazın çevresinin imar durum özellikleri dikkate alınarak, uyuşmazlığa konu taşınmaza yakın mesafede, eş değer özellikleri olan ve satışı gerçekleşmiş somut bir emsale göre değer tespitinin yapılmadığı, satışı henüz gerçekleşmemiş satış ilanları esas alınarak hesaplama yapıldığı, meydana gelen değer kaybının dava tarihi itibarıyla belirlenmesi gerekirken keşif tarihi itibarıyla belirlendiği, ancak faizin dava tarihinden itibaren işletildiği, davacının taşınmazının deniz manzaralı iken değeri ile deniz manzarası kapandıktan sonraki değeri dava tarihi itibarıyla ayrı ayrı değerlendirilmeden değer farkının belirlendiği görülmüştür.

Bu durumda aralarında gayrimenkul değerlendirme uzmanının da bulunduğu bilirkişi kurulundan ek rapor alınarak yukarıda açıklanan taşınmazın **dava tarihindeki** kıymetini etkileyecek bütün nitelik ve unsurlarının dikkate alınarak bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçülerin belirlenmesi suretiyle taşınmazın deniz manzaralı olarak ve deniz manzarası kapandıktan sonraki değeri ayrı ayrı belirlendikten sonra oluşan değer kaybı tespit edilerek hüküm kurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, dava konusu tazminatın kısmen kabulü kısmen davanın reddine ilişkin idare mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun kararın faize ilişkin kısmı yönünden değişik gerekçe ile reddi, diğer kısımlar yönünden reddine dair temyize konu Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi kararında isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurularının gerekçeli olarak reddi yolundaki temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verilmiştir.

TARIM ARAZİLERİNİN KAMULAŞTIRILMASI

2. Tarım arazilerinin, tarımsal üretim amacı dışında bir amaçla kullanılmalara yönelik kamulaştırma kararı alınmadan önce 5403 sayılı Kanun'da öngörülen izin prosedürünün tamamlanmış olması gerektiği hakkında.

İDDK

TEMYİZ

Esas No:2023/737, Karar No:2023/832

Uyuşmazlıkta, enerji nakil hattı projesi güzergahında kalan taşınmazların acele kamulaştırılmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararının, davacının maliki olduğu tarım arazilerine ilişkin kısmının iptali istemiyle dava açılmıştır.

Dairece, uyuşmazlığa konu taşınmazların acele kamulaştırılmasında kamu yararının ve davaya konu projenin bir an önce tamamlanmasında acelelik halinin bulunduğu sonucuna varılarak davanın reddine karar verilmiştir.

Kurulca, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu uyarınca tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı, ancak alternatif alan bulunmaması ve sayma suretiyle belirtilen şartların bulunması durumunda; Toprak Koruma Kurulunun uygun görüşü üzerine, Tarım ve Orman Bakanlığınca veya Valiliklerce tarım dışı kullanılmasına izin verilebileceği, bu itibarla, kuru tarım arazisi niteliğinde olduğu anlaşılan uyuşmazlığa konu taşınmazlara ilişkin olarak gerekli izin işlemleri sonrasında kamulaştırma kararının alınması gerekirken, tarım dışı amaçla kullanım izni başvurusu sonuçlanmadan alınan acele kamulaştırma kararında hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Enerji nakil hattının yapımı amacıyla, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürlüğü tarafından hat güzergahına isabet eden taşınmazlarda pilon ve trafo binası yerlerinin mülkiyet şeklinde, hat emniyet sahalarının ise irtifak kurulmak suretiyle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca acele kamulaştırılmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararının davacının maliki olduğu taşınmazlara ilişkin kısmının iptali istenilmiştir.

DAİRE KARARININ ÖZETİ: Dava konusu taşınmazın da yer aldığı bölgede planlanan ENH kurulumunun; bölgede yer alan eğitim tesisi ile askeri kurumun ENH'lerinin yetersiz olması, şebeke güvenliğinin sağlanamaması ve mevcut ENH'lerinin artan enerji taleplerini karşılamaması, bölgede yeni bir ENH'nin tesis edilmesinin zorunlu hale gelmesi nedeniyle öngörülmesi ve bölgedeki enerji ihtiyaçlarının kaliteli bir şekilde karşılanabilmesinin amaçlanması, öte yandan uyuşmazlık konusu taşınmazlara isabet eden güzergahın tespitine ve kamu yararı kararına karşı anılan işlemlerin iptali istemiyle herhangi bir davanın açılmaması karşısında, niteliği gereği enerji nakil hatlarının mümkün olan en kısa mesafeden ve en uygun hattan geçirilmesinde kamu yararı bulunması; her taşınmazın mülkiyet durumuna göre güzergah belirlenmesinin olanaksızlığı ve alternatif çözümlerin kamuya yükleyeceği mali külfet göz önünde bulundurulduğunda, enerji nakil hattı projesi güzergahında kalan uyuşmazlığa konu taşınmazların bir kısmının mülkiyet şeklinde, bir kısmının da irtifak hakkı tesisi suretiyle acele kamulaştırılmasında 2942 sayılı Kanun'un 27. maddesinin uygulanabilmesi için gerekli olan olağanüstü durumun, bu yönetime başvurulması ile amaçlanan kamu yararının bulunduğu ve davaya konu projenin bir an önce tamamlanmasında acelelik halinin bulunduğu sonucuna varıldığından, taşınmaza el konulmasına imkan veren dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın davacıların taşınmazına ilişkin kısmında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Anayasa'nın 35. maddesinin 2. fıkrasında mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin kanunda öngörülmesi gereği ifade edilmiştir.

Özel mülkiyet hakkı korunması gereken temel insan hakları arasında sayılmış, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerde mülkiyet hakkını korumaya yönelik düzenlemelerde mülkiyet hakkına müdahaleler olabileceği öngörülmüş, ancak bu müdahalelerde kamu yararı gerekçesi, kanuni düzenleme gereği ve ölçülülük ya da orantılılık gibi uluslararası hukukun genel ilkelerinin varlığının dikkate alınması gerektiği, aksi durumda müdahalenin mülkiyet hakkı ihlaline neden olacağı kabul edilmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi kararları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla da bu hususların açık bir şekilde ortaya konulduğu görülmektedir.

Anayasa ve 2942 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, idarelerin, kanunlarla yapmak yükümlülüğünde buldukları kamu hizmetlerinin veya teşebbüslerinin yürütülmesi için gerekli olan taşınmaz malları, yetkili mercilerce alınacak kamu yararı kararı çerçevesinde ya da onaylı imar planına veya ilgili bakanlıklarca onaylı özel plan ve projesine dayanılarak, bedellerini ödemek suretiyle kamulaştırmaları; hatta 2942 sayılı Kanun'un 27. maddesinde öngörülen şartların varlığı halinde, anılan Kanun'da ayrı bir usul olarak öngörülen acele kamulaştırma yöntemine de başvurabilmeleri mümkündür.

Acele kamulaştırma usulü idareye kamulaştırma işlemlerinin neticelenmesini beklemeden kamulaştırılan taşınmaza el koyma imkânı tanıyan olağanüstü bir kamulaştırma usulüdür. Acele kamulaştırmada, kıymet takdiri dışındaki işlemler sonradan tamamlanmak üzere ilgili idarenin istemi ile Mahkemece yedi gün içinde o taşınmaz malın kanunda belirtilen usule göre bilirkişilerce tespit edilecek değeri idare tarafından mal sahibi adına bankaya yatırılarak o taşınmaz mala el konulabilir.

Acele kamulaştırma usulü, olağan kamulaştırmada malik lehine getirilen usule ilişkin güvenceleri bertaraf etmemekte; yalnızca bu usullerin işletilmesinden önce idareye, kamulaştırılacak taşınmaza el koyma imkânı tanımaktadır. Taşınmaza el konulduktan sonra idare tarafından öncelikle satın alma yolunun işletilmesi, bunun mümkün olamaması durumunda ise Asliye Hukuk Mahkemesinde bedel tespiti ve tescil davası açılması gerekmektedir. Kamulaştırılmasına karar verilen taşınmaza acele olarak ihtiyaç duyulması halinde, 2942 sayılı Kanununun 27. maddesi uyarınca kamulaştırma acele usulle yapılmaktadır.

Bu çerçevede, 2942 sayılı Kanununun 27. maddesi incelendiğinde, kamulaştırma işlemlerinde öngörülen yöntemlerin bir kısmının uygulanmayarak taşınmaza acele el konulabilmesi yolu istisnai olarak başvurulabilecek bir yöntem olarak düzenlendiğinden, madde hükmü ile acele kamulaştırmada olağan kamulaştırmaya oranla özel koşulların varlığı aranmış ve üç durumda acele kamulaştırma yolu ile taşınmaza el konulmasına olanak tanınmıştır. Anılan hüküm uyarınca taşınmazların bir an önce kullanılmasına ihtiyaç duyulan, kamu düzenine ilişkin olarak acelik halinin bulunduğu durumlarda Cumhurbaşkanınca, taşınmazların acele kamulaştırılmasına karar verilebilmektedir.

Anayasa'nın 35. maddesinin mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilirliğine ilişkin hükmü çerçevesinde, 2942 sayılı Kanun'la, kamulaştırma ve aynı zamanda acele kamulaştırma işleminin kurucu unsuru olan kamu yararının, yetkili mercilerce alınacak kamu yararı kararı ile ya da onaylı imar planı veya ilgili bakanlıklarca onaylı özel plan ve proje ile ortaya konulması gerekliliği düzenlenmiştir.

Öte yandan, 5403 sayılı Kanun; toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımının sağlanması amacıyla yürürlüğe konulmuş, arazi ve toprak kaynaklarının kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. 5403 sayılı Kanun ile tarım arazileri koruma altına alınmış ve tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilerek tarım arazilerinin ancak 13. maddede sayılan koşulların varlığı halinde tarım dışı kullanımına olanak sağlanmıştır. Bu kapsamda tarım arazisinin amaç dışı kullanımı, ancak arazinin, tarım dışı kullanımının sosyal veya ekonomik açıdan daha fazla kamusal yarar sağlayacağına yapılacak değerlendirme sonucunda belirlenerek Toprak Koruma Kurulunun uygun görüşü üzerine, Tarım ve Orman Bakanlığınca veya Valiliklerce tarım dışı kullanım izni verilmesi halinde mümkündür.

Uyuşmazlıkta, TEDAŞ Genel Müdürlüğü tarafından onaylanan kamulaştırma planlarına göre belirlenen enerji nakil hattı güzergahına rastlayan taşınmazların kamulaştırılabilmesi amacıyla Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun kararıyla kamu yararı kararı ve TEDAŞ Yönetim Kurulunun kararıyla kamulaştırma kararı alınarak, enerji nakil hattının askeri ve eğitim amaçlı tesislerin enerji ihtiyacını karşılaması ile birlikte ilerleyen yıllarda bölgenin imara açılması durumunda yeni yerleşim yerlerinin de ihtiyacının karşılanması gerekeceğinden proje kapsamında kalan taşınmazlarda ihtiyaç duyulan pilon ve trafo binası yerlerinin mülkiyet şeklinde, hat emniyet sahalarının ise irtifak hakkı kurulmak

suretiyle Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürlüğüne acele kamulaştırılmasına ilişkin dava konusu Cumhurbaşkanı kararının alındığı, Kastamonu Asliye Hukuk Mahkemesinin kararlarıyla uyuşmazlığa konu taşınmazların bir kısmına acele el konulmasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Asliye hukuk mahkemesinde açılan acele kamulaştırma nedeniyle el koyma davasında mahkemece yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporun incelenmesinden, uyuşmazlığa konu taşınmazların kuru tarım arazisi niteliğinde olduğu görülmektedir. Aynı işleme ilişkin, aynı alandaki komşu parsel maliki tarafından açılan Danıştay Altıncı Dairesinin dosyasında, davalı idarelerden taşınmaza ilişkin olarak 5403 sayılı Kanun hükümleri gereğince tarım dışı amaçla kullanım izni alınıp alınmadığının sorulması üzerine gelen cevabi yazıda, proje kapsamında gerekli olan taşınmazların kamulaştırılabilmesi amacıyla tarım dışı amaçla kullanım izni başvurusunun (başvuruda davacıya ait parseller de bulunmaktadır) yazıda belirtilen bilgi ve belgelerin ulaştırılmasından sonra değerlendirilebileceği, mevcut durum itibarıyla söz konusu taşınmazların istenilen amaçla kullanılmasının uygun olmadığı belirtilerek, sürecin yürütülmekte olduğunun bildirildiği anlaşılmaktadır.

5403 sayılı Kanun ile ülkemiz açısından kıt bir kaynak olan tarım arazilerinin verimli, dengeli ve ekonomik olarak değerlendirilmesi amaçlanarak, tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı için birden çok koşulun bir arada bulunması öngörülmüş, bu bağlamda; tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı, ancak alternatif alan bulunmaması ve sayma suretiyle belirtilen şartların bulunması durumunda; Toprak Koruma Kurulunun uygun görüşü üzerine, Tarım ve Orman Bakanlığınca veya Valiliklerce tarım dışı kullanım izni verileceği düzenlenmiştir.

Acele kamulaştırma işleminin iptali istemiyle açılan davada, acele kamulaştırma kararının kurucu unsuru olan kamu yararı kararının da değerlendirmesinin yapılacağı açık olup, bu kapsamda, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun kamu yararı kararı, enerji nakil hattı güzergahına rastlayan taşınmazların kamulaştırılabilmesine yani enerji yatırımına ilişkin olup, tarım dışı kullanım izni/tahsisi sürecinin tamamlanabilmesi için de alınması gereken bir karardır.

Dava konusu taşınmazların da yer aldığı bölgede planlanan enerji nakil hattı kurulmasının; bölgede yer alan eğitim tesisi ile askeri kurumun hatlarının yetersiz olması, şebeke güvenliğinin sağlanamaması ve mevcut hatların artan enerji taleplerini karşılamaması, bölgede yeni bir hattın tesis edilmesinin zorunlu hale gelmesi nedeniyle öngörülmesi ve bölgedeki enerji ihtiyaçlarının kaliteli bir şekilde karşılanmasında kamu yararı bulunduğu açık olmakla birlikte, uyuşmazlık konusu parselin tarım arazisi niteliği dikkate alındığında, tarım arazisinin amaç dışı kullanımına izin verilebilmesi için, Devlete yüklenen tarım arazilerinin korunması ödevi ile sosyal veya ekonomik bazı zorunlu ihtiyaçlar arasında makul bir denge kurulması ve arazinin, tarım arazisi olarak mı amaç dışı kullanımının mı sosyal veya ekonomik açıdan daha fazla kamusal yarar sağlayacağına ortaya konulması suretiyle tarım dışı kullanım izin prosedürünün tamamlanmış olması gerekmektedir.

Öte yandan, Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla Anayasa'ya uygun olarak kanunla sınırlandırılabilmesi mümkündür. Ancak buna ilişkin düzenlemelerin öncelikle kamu yararına dayanması gerekmekte, bir taşın-

maz üzerindeki mülkiyet hakkının kamulaştırma yolu ile kaldırılması, kamu yararının karşılanması zorunluluğunun özel mülkiyet hakkının korunmasından üstün tutulması şartına bağlıdır. Bu nedenle de taşınmazın tarım arazisi niteliğinde bulunması halinde, tarım dışı kullanımı gerektiren bir amaç için yapılan kamulaştırmalarda, 5403 sayılı Kanun uyarınca alınması gereken tarım dışı kullanım izninin alınmamış olması, mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla Anayasa'ya uygun olarak kanunla sınırlandırılacağı yolundaki anayasal hükme de aykırı olacaktır.

Bu durumda, enerji nakil hattı bölgesindeki tarım arazilerinin enerji nakil hattı tesisi için tarım dışı amaçla kullanılabilmesi, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na göre tarım dışı amaçla kullanım izni alınmasına yani bu arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasında kamu yararının bulunduğu hususunun tespitine bağlı olup, gerekli izin işlemleri sonrasında kamulaştırma kararı alınması gerekirken, tarım dışı amaçla kullanım izni başvurusu sonuçlanmadan alınan acele kamulaştırma kararında davacının uyumsuzluğu konu taşınmazlarına ilişkin kısmı yönünden hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddi yolundaki temyize konu kararının bozulmasına, dava konusu acele kamulaştırma kararının davacının taşınmazlarına ilişkin kısmının iptaline karar verilmiştir.

F. DİĞER KONULARA İLİŞKİN KARARLAR

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI

1. İnsan sağlığına zarar verecek nitelikte ve toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olan işyerinin faaliyetinin derhal durdurulabileceği hakkında.

DÖRDÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/6800, Karar No:2023/6085

Uyuşmazlıkta, un ve unlu mamüller imalat ve satış ruhsatı ile faaliyet gösteren işletmenin, üretimde insan sağlığı yönünden içilemez nitelikte su kullandığı ve ruhsata aykırı olarak ekmeğin üretimi yaptığı hususlarının tespit edilmesi üzerine, işyerinin faaliyetinin derhal durdurulmasının, aksi halde ruhsatının iptal edileceğinin bildirilmesine ilişkin Belediye Başkanlığı işlemi ile devamında yapılan mühürleme işleminin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, her ne kadar iş yerinde ekmeğin üretimi yapılması ruhsata aykırı ise de söz konusu aykırılığın giderilmesi için davacıya bir defaya mahsus onbeş gün süre verilmesi, bu süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde ruhsatın yetkili idarece iptal edilerek, işyerinin kapatılması gerektiğinden, işyerinin faaliyetlerinin derhal durdurulmasına dair dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, işletmenin faaliyeti kapsamında yer alan unlu mamüller imalatında insan sağlığı yönünden içilemez nitelikte su kullanıldığının belediye yetkililerince mahallinde yapılan denetimde tespit edilmesi üzerine, 3572 sayılı Kanun ve bu Kanun'a göre çıkartılan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik uyarınca "insan sağlığına zarar verecek nitelikte" ve "toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olan" işyerinin faaliyetinin derhal durdurulmasına ve sonrasında işyerinin mühürlenerek kapatılmasına yönelik tesis edildiği anlaşılan işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesi ile temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Un ve unlu mamüller imalat ve satış ruhsatı ile faaliyet gösteren işletmenin faaliyetinin derhal durdurulmasının, aksi halde ruhsatının iptal edileceğinin bildirilmesine ilişkin Belediye Başkanlığının işlemi ile mühürleme işleminin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İşyerinin bulunduğu toptancılar sitesindeki işyerlerinin hiçbirinde şehir şebeke suyu bulunmadığı, site yönetimi tarafından yer altından çıkarılan suyun sisteme verildiği ve bu suyun düzenli olarak halk sağlığı laboratuvarlarında kimyasal ve bakteriyolojik kontrollerinin yapıldığı iddiasına davalı idare tarafından bir savunmada bulunulmadığı, davacı tarafından dosyaya sunulan Halk Sağlığı Müdürlüğü Laboratuvarı analiz raporunda da, dava konusu işyerinin bulunduğu bölgede kullanılan suyun, İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'e uygun olduğunun belirtildiği, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te, işyerlerinde kullanılacak suyun kontrollerinin nerede yapılacağına ilişkin özel bir düzenleme bulunmaması ve işyerinde kullanılan suyun Yönetmelik'e uygun olduğu yönündeki iddianın davalı idare tarafından aksinin ispatlanamadığı birlikte düşünüldüğünde, işyerinin faaliyetlerinin derhal durdurulmasına ilişkin işlemde hukuka uygunluk görülmediği, işyerinin un ve unlu mamüller imalat ve satış ruhsatının bulunduğu, 3. sınıf gayrisihhi müessese niteliğinde olduğu, ekmek fırını niteliğinde olmadığından, ekmek üretiminde bulunulmaması gerekmekte ise de, bu kurala aykırılığın tespiti halinde uygulanacak olan yaptırımı düzenleyen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 23. maddesinin 6. fıkrası gereğince, mevzuata aykırılığın giderilmesi için bir defaya mahsus işyerine onbeş gün süre tanınması ve verilen süre içinde noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde verilmiş olan ruhsatın yetkili idare tarafından iptal edilerek, işyerinin kapatılması gerekirken, bu usule uyulmayarak doğrudan işyerinin faaliyetlerinin durdurulduğu anlaşıldığından, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu kararın usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Davacıya ait gayrisihhi müessese sınıfına dahil işyeri için un ve unlu mamüller imalat ve satış ruhsatının düzenlendiği, daha sonra işyerinde yapılan denetimde şebeke suyu kullanılmadığı, yeraltı suyu kullanıldığı, alınan numunenin analizi sonucunda laboratuvar raporlarına göre suyun nitrat parametresinin uygun olmadığı ve içilemez olduğu, ayrıca ekmek üretimi yapıldığının tespiti üzerine, işyerinin faaliyetinin derhal durdurulmasına ve sonrasında düzenlenen mühürleme tutanağı ile işyerinin kapatılmasına ilişkin dava konusu işlemlerin tesis edildiği anlaşılmıştır.

Uyuşmazlıkta, davalı idare tarafından işyerinde yapılan denetimde unlu mamüller imalatında insan sağlığı yönünden içilemez nitelikteki su kullanıldığının tespit edilmesi üzerine, 3572 sayılı Kanun ve bu Kanun'a göre çıkartılan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik uyarınca "insan sağlığına zarar verecek nitelikte" ve "toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olan" işyerinin faaliyetinin derhal durdurulması ve sonrasında işyerinin mühürlenerek kapatılmasına yönelik tesis edildiği anlaşılan işlemlerde hukuka aykırılık görülmemiştir.

2
0
2
3Y
/
/
/
/
/
kR
a
p
o
r

Unlu mamüller imalatında kullanılan suyun şebeke suyu olmayıp yeraltı suyu olduğu göz önüne alındığında, davalı idarece yapılan tespit aksinin davacı tarafından belirtilen suyun insan sağlığı açısından zararlı olmadığı ve içilebilir olduğunun yetkililere faaliyete konu kuyu suyundan yerinde numune aldirtmak suretiyle ortaya konulması gerekmektedir.

Bu bağlamda, dosyaya davacı tarafından sunulduğu anlaşılan Halk Sağlığı Müdürlüğü Laboratuvarı Analiz Raporlarının, davalı idarenin tespit tarihi dışındaki muhtelif tarihlerde talep sahibinin dilekçesi ekinde bizzat verdiği numune üzerine düzenlendiği, söz konusu numunelerin Halk Sağlığı yetkililerince alınmadığının raporlarda ayrıca belirtildiği dikkate alındığında, söz konusu raporlara itibar edilememiştir.

Öte yandan dava konusu işlemde, davacıya ait un ve unlu mamüller imalat ve satış ruhsatına aykırı olarak ekmek üretimi yapıldığından faaliyetin durdurulması, aksi halde ruhsatın iptal edileceğinin belirtildiği, ancak idarece ruhsat iptali yolunda herhangi bir işlemin tesis edilmediği anlaşılmakla, bu aşamada ruhsat iptaline ilişkin bir değerlendirme yapılamayacağı da açıktır.

Bu durumda, işyerinin faaliyetinin derhal durdurulmasına ve sonrasında mühürlenerek kapatılmasına ilişkin dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığından, dava konusu işlemin iptali yolunda verilen İdare Mahkemesi ile istinaf isteminin reddine ilişkin Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

GÜRÜLTÜLÜ FAALİYET

2. Gürültüye sebebiyet veren faaliyetin 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca sonlandırılması mümkün olduğu halde, daha ağır yaptırım olarak İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik uyarınca ruhsatın iptali yoluna gidilemeyeceği hakkında.

DÖRDÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/6658, Karar No:2023/6484

Uyuşmazlıkta, form tutma ve vücut geliştirme salonu ruhsatı bulunan işyerindeki gürültü seviyesinin yasal standartlara uygun hale getirilmesi için idarece verilen süre içerisinde gerekli önlemlerin alındığına dair herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmediğinden bahisle işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptaline ilişkin Belediye Başkanlığı işleminin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, işyerinde yapılan ölçümlerde yasal sınırın üzerinde olduğu tespit edilen gürültü seviyesinin standartlara uygun hale getirilmesine yönelik önlemlerin alınması için idarece verilen sürenin sonunda yerinde yeniden denetim yapılmadan işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilmesinin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, işyerinin ana faaliyet konusundan kaynaklanmayan gürültünün 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca işlem tesis edilerek sonlandırılması mümkün olduğu halde, uyuşmazlığın İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında değerlendirilmesi suretiyle ruhsatın iptal edilmesinde mevzuata uygunluk bulunmadığı belirtilerek istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

Dairece, işyerindeki gürültünün müzik yayınından kaynaklandığı, gürültüye sebebiyet veren faaliyetin 2872 sayılı Kanun uyarınca işlem tesis edilmesi suretiyle sonlandırılması olanağı bulunduğu halde, anılan yaptırımları aşacak şekilde ruhsat iptaline ilişkin olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Form tutma ve vücut geliştirme salonu ruhsatı bulunan işyerindeki gürültünün yasal sınırlar içerisinde olduğuna ilişkin önlemlerin alındığına dair herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmediğinden bahisle işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptaline ilişkin Belediye Başkanlığı işleminin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İşyerinde 24/10/2018 tarihinde yapılan ses seviyesi desibel ölçümlerinde işyerinden kaynaklı gürültü seviyesinin yasal sınırlar üzerinde olduğu sabit ise de İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 13. maddesinin 2. fıkrası gereğince bu hususa ilişkin gerekli önlemlerin alınması amacıyla davacıya tanınan onbeş günlük süre sonunda yeniden denetim yapılarak işyerinden kaynaklı gürültü seviyesinin yasal sınırlar üzerinde olup olmadığının tespit edilmesi gerekirken, bu yönde herhangi bir tespit yapılmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilmesine yönelik olarak tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İşyerindeki gürültünün müzik yayınından kaynaklandığı, işyerinin faaliyet konusu dikkate alındığında müzik yayının, faaliyetin zorunlu ve bütünleyici bir parçası olmadığı, gürültüye sebebiyet veren müzik yayınının 2872 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca işlem tesis edilerek sonlandırılması olanağı bulunduğu halde, uyuşmazlığın İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 13. maddesi kapsamında değerlendirilmesi suretiyle işyerinin ruhsatının iptal edilmesinde mevzuata uygunluk bulunmadığı belirtilerek davalı idarenin istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Davacıya ait işyeri için 15/05/2018 tarihinde "form tutma ve vücut geliştirme salonu" ruhsatı düzenlendiği, işyerinin faaliyeti nedeniyle gürültüye sebebiyet verdiği yönünde aynı binada oturan kişi tarafından davalı idareye yapılan başvuru üzerine, işyerinde 24/10/2018 tarihinde gürültü ölçümü yapıldığı, ölçüm sonucunda düzenlenen 26/10/2018 tarihli raporda gürültünün işletmenin müzik faaliyetinden kaynaklandığı belirtilerek hesaplanan kaynak gürültü düzeyi ile ölçülen arka plan gürültü düzeyi arasındaki farkın mevzuatta öngörülen sınırın üzerinde olduğunun belirlendiği, davalı idarenin 05/12/2018 tarih ve 2872 sayılı yazısı ile işyerindeki gürültü düzeyinin mevzuatta öngörülen sınır içerisinde kalması hususunda gerekli önlemlerin alınması için davacıya onbeş gün süre verildiği, söz konusu yazının 07/12/2018 tarihinde davacıya tebliğ edildiği, süre sonunda düzenlenen 24/12/2018 tarihli tutanak ile şikayete konu gürültü düzeyinin yasal sınırları içerisinde olduğuna dair herhangi bir bilgi ve belge veya Büyükşehir Belediye Başkanlığından uygunluk yazısı getirilmediğinden bahisle 24/12/2018 tarihli işlem ile davacıya ait işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edildiği anlaşılmıştır.

Buna göre, davacıya ait işyerindeki gürültünün müzik yayınından kaynaklandığı, gürültüye sebebiyet veren faaliyetin, 2872 sayılı Kanun uyarınca işlem tesis edilmesi suretiyle sonlandırılması olanağı bulunduğu halde, anılan yaptırımları aşacak şekilde ruhsat iptaline ilişkin olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk, dava konusu işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararına yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi İdare Dava Dairesince verilen kararda ise sonucu itibarıyla hukuki isabetsizlik görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇALIŞMA İZNI

3. Özel öğretim kurumunda çalışmak isteyen kişilere verilen iznin kişinin çalışmak istediği kuruma münhasıran verilmesi nedeniyle ilgilinin aynı izne dayanarak başka bir özel öğretim kurumunda çalışmasının mümkün olmadığı hakkında.

SEKİZİNCİ DAİRE

İLK DERECE

Esas No:2017/5751, Karar No:2023/3510

Uyuşmazlıkta, özel öğretim kurumunda öğretmen olarak görev yapmakta olan davacının çalıştığı kurumun kapatıldığından bahisle çalışma izninin iptal edilmesine ilişkin işlem ile bu işlemin dayanağı olan Genelge'nin ilgili maddesinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Dairece, dava konusu işlemin dayanağı olan 5580 sayılı Kanun'da ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'de, anılan kurumlarda görev yapan personele bir daha çalışma izni verilmeyeceği yolunda herhangi bir düzenleme bulunmadığından Genelge'nin 3. maddesinde yer alan "... bu personele başka bir özel öğretim kurumunda çalışma izin onayı düzenlenmeyecek ve MEBBİS üzerinde gerekli bilgiler işlenecektir." ibaresinin iptali gerektiği; anılan maddede yer alan "... görev yapan, yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin MEBBİS üzerinden tespitleri yapılarak çalışma izinleri valiliklerce iptal edilmesi..." ibaresi yönünden; özel öğretim kurumunda çalışmak isteyen kişilere verilen iznin kişinin çalışmak istediği kuruma münhasıran verilmesi nedeniyle ilgilinin aynı izne dayanarak başka bir özel öğretim kurumunda çalışması mümkün olmadığından ve çalışma iznine konu kurumun kapatılması halinde çalışma izninin bir fonksiyonu kalmayacağından, personelin çalışma izninin iptalinin sadece fiili durumun tespitini sağladığı, bu itibarla, Genelge kapsamındaki kurumlarda görev yapan personelin çalışma izninin iptal edilmesine ilişkin hüküm, sadece o kurumla sınırlı düzenlenen çalışma izninin iptali sonucunu doğuracağından dava konusu düzenlemenin bu kısmı yönünden hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Öğretmen olarak görev yapmakta iken çalıştığı kurumu kapattığından bahisle çalışma izninin iptaline ilişkin işlem ile anılan işlemin dayanağı olan Milli Eğitim Bakanlığının 21/07/2016 tarih ve 7783529 sayılı “FETÖ/PDY Terör Örgütü ile Bağlantılı Olduğu Tespit Edilen Kurumlar” konulu Genelgesi’nin 3. maddesinin iptali karar verilmesi istenilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: 15/07/2016 tarihinde yaşanan darbe girişimi neticesinde kabul edilen olağanüstü hal rejimi kapsamında, davalı Milli Eğitim Bakanlığının 21/07/2016 tarih ve 7783529 sayılı “FETÖ/PDY Terör Örgütü ile Bağlantılı Olduğu Tespit Edilen Kurumlar” konulu Genelgesi’ nin 1. maddesinde; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı İşlenen Suçlar” başlıklı bölümünde yer alan maddelerde düzenlenen suçlar kapsamında FETÖ/PDY terör örgütü bağlantılı olduğu tespit edilerek Cumhuriyet Savcılıklarınca haklarında işlem başlatılan özel öğretim kurumlarının çalışma izinlerinin iptal edileceği; 2. maddesinde; kurum açma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatları iptal edilen kurumların mühür ve evrakı teslim etmeleri gerektiği; 3. maddesinde kapatılan kurumlarda çalışan personelin çalışma izninin iptal edileceği ve bu personele bir daha çalışma izni düzenlenmeyeceği; 4. maddesinde ise; “Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı İşlenen Suçlar” başlıklı bölümünde yer alan maddelerde düzenlenen suçlar kapsamında FETÖ/PDY terör örgütü bağlantılı olduğu düşünülen ancak Cumhuriyet Savcılıklarınca haklarında henüz işlem başlatılmamış özel öğretim kurumları ile özel öğrenci yurtlarının bilgileri herhangi bir gecikmeye meydan verilmeksizin Cumhuriyet Savcılıklarının ve Genel Müdürlüğün bildirileceği belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere; dava konusu Genelge’de dört madde yer almakta olup; Genelge’nin 1., 2. ve 4. maddelerinin 5580 sayılı Kanun kapsamındaki kurumlara ilişkin olduğu, 3. maddesinin ise, 5580 sayılı Kanun kapsamında olup kapatılan (tesis edildiği tarih itibarıyla haklarında Cumhuriyet savcılıklarınca işlem başlatılan) kurumlarda görev yapan personele ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla; her ne kadar davacı tarafından, dava dilekçesinin konu ve sonuç bölümünde; Genelge’nin sadece 3. maddesinin iptali istenilmekle birlikte dilekçe içeriğinde Genelge’nin diğer maddeleri yönünden de hukuka aykırılık iddiaları ileri sürülmekte ise de; dava konusu istemin, 21/07/2016 tarih ve 7783529 sayılı “FETÖ/PDY Terör Örgütü ile Bağlantılı Olduğu Tespit Edilen Kurumlar” konulu Genelgesi’nin 3. maddesine hasren incelenmesine karar verilmiştir.

Öte yandan; dava konusu Genelge’nin 3. maddesinin; kapsamda bulunan kurumlarda görev yapan, yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin MEBBİS üzerinden tespitleri yapılarak çalışma izinlerinin valiliklerce iptal edilmesi ve bu personele başka bir özel öğretim kurumunda çalışma izni düzenlenmemesi ve bu duruma ilişkin verinin MEBBİS’e işlenmesi şeklinde iki yönü bulunmaktadır.

Bu itibarla; düzenleyici işlemin yukarıda ifade edilen bu iki yönü ve doğurduğu hukuki sonuçların farklı olması hasebiyle, “personelin çalışma izninin iptal edilmesi” ile “personelle bir daha çalışma izni düzenlenmemesi” durumlarının ayrı ayrı hukuki incelemeye tabi tutulmasına karar verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığının 21/07/2016 tarih ve 7783529 sayılı “FETÖ/PDY Terör Örgütü ile Bağlantılı Olduğu Tespit Edilen Kurumlar” konulu Genelgesi’ nin 3. maddesinde yer alan; “... bu personele başka bir özel öğretim kurumunda çalışma izin onayı düzenlenmeyecek ve MEBBİS üzerinde gerekli bilgiler işlenecektir.” ibaresi yönünden yapılan inceleme:

Anayasa, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin olarak olağan ve olağanüstü dönemler için iki ayrı hukuki rejim öngörmektedir. Olağan dönemde temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması rejimi Anayasa’nın 13. maddesinde düzenlenmişken olağanüstü dönemde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ya da kullanılmasının durdurulması rejimi Anayasa’nın 15. maddesinde yer almaktadır.

Anayasa’nın 15. maddesine göre savaş, seferberlik hâllerinde veya olağanüstü durumlarda temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının kısmen veya tamamen durdurulması ve bunlar için Anayasa’nın diğer maddelerinde öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınması mümkündür.

Ancak; bir tedbirin OHAL tedbiri olarak nitelendirilebilmesi ve incelemenin Anayasa’nın OHAL dönemi için öngördüğü denetim rejimi kapsamında yapılabilmesi için olağanüstü durumun var olması ve ilan edilmesi, tedbirin olağanüstü hâlin ilanına sebep olan tehdit veya tehlikelerin bertaraf edilmesine yönelik olması ve olağanüstü hâl süresiyle sınırlı uygulanması şeklindeki koşullar da bulunmalıdır. (Aydın Yavuz ve diğerleri, §§ 188-191; AYM, E.2018/89, K.2019/84, 14/11/2019, § 11; Tamer Mahmutoğlu [GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 71-75)

Uyuşmazlığa konu düzenleyici işleminin ilgili hükmü uyarınca, kapsamda bulunan personel hakkında bir daha çalışma izni düzenlenmemesi sonucu doğduğu görülmekte olup; Genelge’nin hukuki sonuçlarının, OHAL’in süresini aştığı, dolayısıyla; denetimin olağan dönemde hak ve özgürlükleri sınırlama ve güvence rejimi bakımından temel öneme sahip olan Anayasa’nın 13. maddesi bağlamında yapılması gerektiğine karar verilmiştir.

Anayasa’nın “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması” başlıklı 13. maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların, Anayasa’nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı; “Çalışma ve sözleşme hürriyeti” başlıklı 48. maddesinde; herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahip olduğu ve “Çalışma hakkı ve ödevi” başlıklı 49. maddesinde de; çalışmanın, herkesin hakkı ve ödevi olduğu, Devletin, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alacağı hükümlerine yer verilmiştir.

Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkelerin düzenlendiği Anayasa’nın 13. maddesinde hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak benimsenmiştir.

Uyuşmazlığın çözüme kavuşturulabilmesi için, Anayasa’nın 48. ve 49. maddeleri çerçevesinde, “çalışma özgürlüğü” bağlamında yapılacak sınırlamalara yönelik kuralın ikincil mevzuat hükümleri ile belirlenip belirlenemeyeceğinin ortaya konulması gerekmektedir.

Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamele-
rinin ilgili hükümlerinde öngörülen meslekten veya kamu görevinden çıkarma veya bu
hükümlere dayanılarak idari işlem ile kamu hizmetindeki görevine son verme işlemleri;
adli suç veya disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak
terör örgütleri ile milli güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen diğer yapıların
kamu kurum ve kuruluşlarındaki varlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan, geçici olma-
yan ve nihai sonuç doğuran “olağanüstü tedbir” niteliğinde olup yargı içtihatları da bu
yöndedir. (Danıştay Beşinci Dairesi E:2016/8196, K:2016/4066, 04/10/2016)

Kanunilik ilkesi, ilgililerin hangi davranış ya da eylemleri neticesinde ne tür bir yaptırıma
muhatap olacakları hususunda öngörülebilirlik ve hukukî güvenlik sağlar. İdarî yaptırı-
mıların kanuniliği, idarenin keyfi olarak davranmasını engellediği gibi, hukuk devletinin
gereklerinin de yerine getirilmesine hizmet eder. Çünkü, idarî yaptırımların bireylerin
hak ve özgürlüklerine getirebileceği sınırlandırmalar kanunlarla belirlenebilir. Kanuni bir
dayanağı olmaksızın idarî işlemle yapılacak bir müdahale ise, bireylerin hak ve özgürlük-
lerinin kısıtlanmasına neden olur.

Anayasa Mahkemesi de bireysel başvuru incelemesi yaparken, temel hak ve özgürlükle-
re ilişkin ihlal iddialarının değerlendirilmesinde, başlıca ölçüt olarak “kanunilik” kriterini
benimsemekte olup; “kanunilik” kriterini sağlamayan müdahaleleri, diğer güvence öl-
çütleri olan; meşru amaç, ölçülülük ve demokratik toplum düzeni için gereklilik açısın-
dan incelememektedir.

Belirtmek gerekir ki; Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca, hak ve özgürlüklere müdahale
edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde
müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından
çıkartılan şekli anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi
anayasal temelden yoksun bırakır. (AYM kararları; Ali Hıdır Akyol ve diğerleri [GK], B. No:
2015/17510, 18/10/2017, § 56; Sanasaryan Vakfı, B. No: 2019/6264, 03/11/2022, § 73).

Bununla birlikte; temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen
var olması yeterli değildir. Kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerek-
tirmekte olup; bu noktada kanunun niteliği önem kazanmaktadır. Kanunla sınırlama
ölçütü sınırlamanın erişilebilirliğini, öngörülebilirliğini ve kesinliğini ifade etmekte; böy-
lece uygulayıcının keyfi davranışlarının önüne geçtiği gibi kişinin hukuku bilmesine de
yardımcı olmakta; bu yönüyle hukuk güvenliği teminatı sağlamaktadır. (AYM kararları;
Halime Sare Aysal [GK], B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 62; Fatih Saraman, § 66; Turgut Du-
man, § 67; Tamer Mahmutoglu, § 104).

Bu açıklamalar ışığında; 5580 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen hükümleri dikkate
alındığında; koşulların oluşması halinde, 5580 sayılı Kanun'a tabi kurumlarda görev ya-
pan personelin çalışma izninin iptalinin mümkün olduğu, ancak; “bir daha özel öğretim
kurumlarında çalışma izni verilmemesi” sonucunu doğuracak veya buna imkan verecek
bir kuralın bulunmadığı görüldüğünden; dava konusu Genelge'nin 3. maddesinde, kap-
samda bulunan kurumlarda görev yapan, yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici,
usta öğretici ve diğer personele bir daha çalışma izni verilmemesi yolunda getirilen ku-
ralın kanuni dayanağının bulunmadığı görülmektedir.

Ayrıca; 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararıda de "5580 sayılı Kanun'a tabi kapatılan kurumlarda görev yapan personele bir daha çalışma izni verilmeyeceği" yolunda herhangi hüküm bulunmamaktadır.

Nitekim; konuya ilişkin olarak; 06/04/2022 tarih ve 31801 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 06/01/2022 tarihli Ayşe Ortak (Başvuru Numarası: 2018/25011) başvurusunda da benzer değerlendirmeler yer almaktadır.

Bu itibarla; Milli Eğitim Bakanlığının 21/07/2016 tarih ve 7783529 sayılı "FETÖ/PDY Terör Örgütü ile Bağlantılı Olduğu Tespit Edilen Kurumlar" konulu Genelgesi' nin 3. maddesinde yer alan; "... bu personele başka bir özel öğretim kurumunda çalışma izin onayı düzenlenmeyecek ve MEBBİS üzerinde gerekli bilgiler işlenecektir." ibaresinin kanuni dayanağı bulunmadığından iptali gerekmektedir.

Öte yandan; dava konusu düzenlemede yer alan; "...personele başka bir özel öğretim kurumunda çalışma izin onayı düzenlenmeyecek ve MEBBİS üzerinde gerekli bilgiler işlenecektir." ibaresinin iptaline ilişkin bu karar, olağanüstü hal kapsamında kurumu kapatıldığından bahisle çalışma izni iptal edilen yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin her biri için doğrudan çalışma izni düzenlenmesi anlamına gelmemekte olup; anılan karar, kapsamda bulunan ve MEBBİS üzerinde aktif şerhi bulunan çalışma izni iptal edilmiş personel açısından, sadece MEBBİS ekranında bulunan; "Kurumu 667 sayılı KHK ile kapatıldı." şerhlerin kaldırılması sonucunu doğuracağı açıktır.

Dolayısıyla; özel öğretim kurumlarında çalışmak isteyen kişilerin çalışma izni talepleri değerlendirilirken, yukarıda ayrıntılı olarak yer verilen 5580 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca şartları sağlayıp sağlamadığı, idarece ayrıca değerlendirilecek olup; çalışma izni başvuru şartlarını sağlayan ilgililere idarece çalışma izni onayı düzenlenebilecektir.

Milli Eğitim Bakanlığının 21/07/2016 tarih ve 7783529 sayılı "FETÖ/PDY Terör Örgütü ile Bağlantılı Olduğu Tespit Edilen Kurumlar" konulu Genelgesi' nin 3. maddesinde yer alan; "... görev yapan, yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin MEBBİS üzerinden tespitleri yapılarak çalışma izinleri valiliklerce iptal edilmesi..." ibaresi yönünden yapılan inceleme:

5580 sayılı Kanun kapsamında görevlendirilen personelin çalışma rejiminin hukuki niteliğinin ortaya konulması, uyuşmazlığın bu kısmının çözümü yönünden önem arz etmektedir.

5580 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurumlarda görev yapabilmek için; özel öğretim kurumu ile kurumda görev yapmak isteyen kişi arasında İş Kanunu kapsamında iş sözleşmesinin imzalanması üzerine, kurum müdürlüğüne, çalışma izni verilmesi istenen eğitim personelinin ve diğer personelin bu izne esas olan belgelerini eksiksiz olarak tamamlamak suretiyle evrakı kurumun doğrudan bağlı bulunduğu millî eğitim müdürlüğüne teslim edeceği, Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan şartları sağladığı yapılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucuna ilişkin yetkili makamlardan alınmış belge ile tespit edilen ve diğer nitelik ve şartları uygun bulunanlara müracaattan itibaren 10 gün içinde çalışma izni valilikçe düzenleneceği, Valilikten çalışma izni alınmadan personelin işe başlatılamayacağı açıktır.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

Görüldüğü üzere; özel öğretim kurumlarında görev yapan personel için, doğrudan hangi kurumda hangi kadro ve/veya pozisyonda görev verilmek isteniyorsa, o çerçevede çalışma izni onayı düzenlenmekte olup; anılan kurumlarda çalışmak kişilere, istedikleri kurumda çalışabilmelerine imkan verecek genel bir çalışma izni onayı bulunmamaktadır.

Bir başka ifadeyle; özel öğretim kurumunda çalışmak isteyen kişilere verilen iznin kişinin çalışmak istediği kuruma münhasıran verilmesi nedeniyle aynı izne dayanılarak başka bir özel öğretim kurumunda çalışmanın mümkün olmadığı, bu halde çalışma iznine konu kurumun kapatılması halinde çalışma izninin bir fonksiyonunun kalmayacağı tartışmasızdır.

Dava konusu Genelge'nin 3. maddesi uyarınca, Cumhuriyet Savcılıklarınca haklarında işlem başlatılan özel öğretim kurumları ile özel öğrenci yurtlarından yönetimine kayyum atanmayan kurumlar ile kayyum atanan kurumlarda (667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bu kurumlar kapatıldığı için süreç içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nün "667 Sayılı KHK İle İlgili Uygulamalar" konulu 01/08/2016 tarih ve E.8136328 sayılı yazısı uyarınca kapatılan kurumlar olarak ifade edilmektedir.) kayyum ataması yapılmadan önce görev yapan, yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin MEBBİS üzerinden tespitleri yapılarak çalışma izinleri valiliklerce iptal edilmiştir.

Dava konusu Genelge kapsamında bulunan personellerin çalıştığı kurumların, olağanüstü hal kapsamında, gerek; 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin ekli listesinde yer verilmek suretiyle doğrudan Kanun Hükmünde Kararname ile gerekse anılan Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin 3. fıkrası uyarınca Bakan Olur'u ile kapatıldığı görülmekte olup; çalışma izni iptal edilen personelin kapatma nedeniyle halihazırda kendilerine çalışma onayı düzenlenen kurumlarda fiilen ve hukuken çalışma imkanları bulunmamakta olup; anılan personelin çalışma izninin iptali, sadece fiili durumun tespitini sağlamaktadır.

Bir başka deyişle; davalı idarece kapatılan kurumlarda görev yapan personellerin çalışma izinlerinin iptal edileceği yolunda herhangi bir düzenleme yapılmıyaydı dahi, yukarıda açıklanan personel çalıştırma rejiminin niteliği gereği, ilgili kişilerin çalışabileceği bir kurum bulunmadığından fiilen çalışamayacakları tartışmasızdır.

Bu itibarla; dava konusu Genelge'nin 3. maddesinde, Genelge kapsamındaki kurumlarda görev yapan personelin çalışma izninin iptal edilmesine ilişkin hükmün, sadece o kurumla sınırlı düzenlenen çalışma izninin iptali sonucunu doğuracağından dava konusu düzenlemenin bu kısmı yönünden hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Dava konusu bireysel işlemin hukuki denetimi:

Uyuşmazlığa konu somut olayda, dava konusu Genelge'nin 3. maddesinin "kapsamda bulunan kurumlarda görev yapan, yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin MEBBİS üzerinden tespitleri yapılarak çalışma izinleri valiliklerce iptal edilmesi" yolundaki kural doğrultusunda davacının çalışma izninin iptal edildiği görülmektedir.

Yukarıda yer alan açıklamalar ışığında; bireysel işlem ile dayanağı düzenleyici işlem bir bütün olarak irdelendiğinde; dava konusu bireysel işlemin, Genelge'de yer alan çalış-

ma izinlerinin iptaline ilişkin düzenleme uyarınca tesis edildiği anlaşılmakta olup; işlem tarihinde davacının çalışabileceği kurum da bulunmadığı dikkate alındığında işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu Genelge'nin 3. maddesinde yer alan "... bu personele başka bir özel öğretim kurumunda çalışma izin onayı düzenlenmeyecek ve MEBBİS üzerinde gerekli bilgiler işlenecektir." ibaresinin iptaline, anılan maddede yer alan "... görev yapan, yönetici, eğitimci, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin MEBBİS üzerinden tespitleri yapılarak çalışma izinleri valiliklerce iptal edilmesi..." ibaresi ile dava konusu bireysel işlem yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

HİZMET SÖZLEŞMESİNİN YENİLENMEMESİ

4. **Belirli süreli hizmet sözleşmelerinin yenilenmemesine ilişkin işlemlerin yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmesi halinde sözleşmenin yenileneceği varsayımından hareketle yoksun kalınan özlük ve parasal hakların ödenmesine karar verilemeyeceği hakkında.**

SEKİZİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/7464, Karar No:2023/5167

Uyuşmazlıkta, üniversitede belirli süreli hizmet sözleşmesi ile araştırma görevlisi olarak görev yapan davacının sözleşmesinin yenilenmemesine ilişkin işlemin iptali ile yoksun kalınan özlük ve parasal haklarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, doktora eğitimi süresi devam ederken tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, davacının yoksun kaldığı özlük ve parasal haklarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, dava konusu işlemin yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu belirtilerek istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

Dairece, belirli süreli hizmet sözleşmelerinin yenilenmemesine ilişkin işlemlerin yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle idari yargı mercilerince iptaline karar verilmesi halinde, idare ile ilgili arasındaki belirli süreli hizmet sözleşmesinin sona ermiş olması nedeniyle ortada bir sözleşme ilişkisi bulunmadığından ve yargı kararı gereğince yetkili idari makam ya da organ tarafından sözleşmenin yenilenmesi veya yenilenmemesi yönünde bir karar alınması gerektiğinden, bu aşamada sözleşmenin yenilendiği varsayımıyla, kesin ve net şekilde belirli olmayan parasal ve özlük hak kayıpları hakkında doğrudan kabul kararı verilmesine hukuken imkan bulunmadığı belirtilerek temyize konu kararın dava konusu işlemin iptaline ilişkin kısmı yönünden onanmasına, davacının yoksun kaldığı özlük ve parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine ilişkin kısmı yönünden bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Üniversitede belirli süreli hizmet sözleşmesi ile araştırma görevlisi olarak görev yapan davacının sözleşmesinin yenilenmemesine ilişkin işlemin iptali ile yoksun kalınan tüm özlük ve parasal haklarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: 2547 sayılı Kanun'un geçici 67. maddesi uyarınca, araştırma görevlisi olarak görev yapsın veya yapmasın, maddenin yürürlüğe girdiği tarihte yükseköğretim kurumlarında kayıtlı olan tüm lisansüstü öğrencilerin azami eğitim sürelerinin hesaplanmasında daha önceki öğrenim sürelerinin dikkate alınmaması gerektiği, doktora eğitim süresinin başlangıcının geçici 67. maddenin yürürlüğe girdiği 26.11.2014 tarihi olarak kabul edilmesi gereken davacının 6 yıllık eğitim süresinin 19.08.2020 tarihli işlem sırasında henüz bitmediği anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı, Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca hukuka aykırılığı yargı kararı ile saptanan işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı özlük ve parasal kayıplarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, dava konusu işlem nedeniyle yoksun kalınan parasal ve özlük haklarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Doktora eğitimini azami sürede tamamlayamaması ve sözleşme süresinin kendiliğinden sona ermesine bağlı olarak davacının sözleşmesinin sona erdirilmesinin rektörlük makamının imzasıyla müteveli heyet başkanlığının olurlu sunulduğu ve müteveli heyetin herhangi bir kararı olmaksızın, yalnızca üniversite rektörü ve müteveli heyet başkanının imzasıyla tesis edilen işlemin bu haliyle, rektörlük işlemi olduğu, müteveli heyetin işlemi olmadığı; Mahkemece yapılan ara kararına verilen cevabın incelenmesinden, müteveli heyetince kullanılabilecek yetkinin rektöre devredildiğine ilişkin müteveli heyet kararı bulunmadığından, dava konusu işlemin yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu belirtilerek davalı idarenin istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Temyizen incelenen kararın, işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı özlük ve parasal kayıplarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine ilişkin kısmı dışında kalan kısımları usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

İstinaf Mahkemesi kararının, işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı özlük ve parasal kayıplarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine ilişkin kısmı bakımından; idari yargılama hukukunun temel ilkeleri ve yerleşik yargı içtihatları gereği, idari yargı mercilerince verilen iptal kararları, geriye yürür ve idari işlemi tesis edildiği andan itibaren hiç tesis edilmemiş gibi ortadan kaldırır. İptal edilen işlem hiç yapılmamış sayıldığı için ilgilinin, işlem nedeniyle uğradığı parasal ve özlük hak kayıplarının karşılanması gerekmektedir.

Buna karşılık, belirli süreli hizmet sözleşmelerinin yenilenmemesine ilişkin işlemlerin, yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle idari yargı mercilerince iptal edilmesi durumunda, yetkili idari makam ya da organ tarafından, sözleşmenin yenilen-

mesi veya yenilenmemesi yönünde bir karar alınması gerekmektedir. Bu aşamada, iptal kararının hukuksal sonucu olarak yetki yönünden hukuka aykırı bulunan sözleşmenin yenilenmemesi işlemi ortadan kalmış olmakla birlikte, idare ile ilgili arasındaki belirli süreli hizmet sözleşmesinin sona ermiş olması nedeniyle ortada bir sözleşme ilişkisi de bulunmamaktadır. İdari yargı merci tarafından, sözleşmenin yenilenmemesi işleminin esasına ilişkin bir değerlendirme yapılmadığından ve belirli süreli hizmet sözleşmesinin süresinin sona ermiş olması nedeniyle ortada bir sözleşme ilişkisi bulunmadığından, bu aşamada, ilgili bakımından, kesin ve net olarak belirli olmayan parasal ve özlük hak kayıpları hakkında; sözleşmenin yenilendiği varsayımı ile doğrudan bir kabul kararı verilmesi mümkün olmadığından, karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekmektedir.

Bu durumda; sözleşmenin yenilenmemesine ilişkin dava konusu işlemin, yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiş olması nedeniyle yoksun kalınan parasal ve özlük haklarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiğinden, aksi yönde değerlendirme ile verilen Bölge İdare Mahkemesi kararının bu kısmında hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptali ile davacının yoksun kaldığı özlük ve parasal haklarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddi yolundaki temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verilmiştir.

BARO LEVHASINA YAZILMA

5. Baro levhasına yazılma talebinin değerlendirilmesinde, aylıksız izinde geçen sürelerin stajdan muafiyet için öngörülen 4 yıllık hizmet süresinin hesabında dikkate alınması gerektiği hakkında.

SEKİZİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/6203, Karar No:2023/4692

Uyuşmazlıkta, hakim olarak görev yapmaktayken Hakimler ve Savcılar Kurulunca meslekten çıkarılmasına karar verilen davacının baro levhasına kaydedilme talebinin kabulüne dair baro yönetim kurulu kararının uygun bulunmasına ilişkin Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca verilen kararın, yeniden görüşülmek üzere Adalet Bakanlığınca iade edilmesi üzerine ilk kararda ısrar edilmesine ilişkin Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, kamu görevinden ihraç edilmenin avukatlık mesleğinin serbest şekilde icra edilmesine engel teşkil etmeyeceği ve Avukatlık Kanunu'nda aranan koşulların sağlandığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, aylıksız izin kullanılan sürenin hakimlikte hizmet etme olarak değerlendirilmesine olanak bulunmadığı, avukatlık stajından muafiyet için 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 4/1. maddesinde öngörülen dört yıllık süre koşulunun sağlanmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulü ile dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Dairece, Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda serbest avukatlık faaliyeti kamu hizmetinde istihdam edilme yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceğinden davalı yanında müdahilin hakimlik mesleğinden çıkarılmış olmasının tek başına baro levhasına yazılmasını engelleyen bir husus olmadığı, öte yandan 1136 sayılı Kanun'un 4/1. maddesinde stajdan muafiyet için öngörülen 4 yıllık sürenin fiilen hizmette geçirilmesi gerektiğine dair açık bir düzenleme bulunmadığı ve yorum yoluyla aleyhe değerlendirme yapılamayacağından, aylıksız izinde geçen sürelerin de stajdan muafiyet için öngörülen 4 yıllık hizmet süresinin hesabına dahil edilmesi gerektiği belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Hakim olarak görev yapmaktayken Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından meslekten çıkarılan davacının baro levhasına avukat olarak yazılmasına dair baro yönetim kurulu kararının uygun bulunduğuna ilişkin Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca verilen kararın bir daha görüşülmek üzere Adalet Bakanlığınca geri gönderilmesi üzerine ilk kararda ısrar edilmesine ilişkin Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Hakimlik mesleğinden çıkarılan davalı yanında müdahil hakkında FETÖ/PDY terör örgütüne üyelik suçlaması ile yapılan soruşturma sonucunda kovuşturmayaya yer olmadığına karar verildiği, müdahil ile aynı hukuki durumda olanlar tarafından yapılan bireysel başvurular üzerine Anayasa Mahkemesince verilen 2018/37392 başvuru numaralı, 23/7/2020 tarihli ve 2017/38953 başvuru numaralı, 23/7/2020 tarihli Genel Kurul kararlarında, kamu görevinden çıkarılan kişilerin bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemeyeceğine dair yasaklamanın avukat olarak baro levhasına yazılmaya ve avukatlık mesleğinin serbest olarak icra edilmesine engel teşkil etmeyeceği belirtilerek, ihlal kararları verildiği göz önünde bulundurulduğunda, anılan kararlarda yer verilen gerekçeler doğrultusunda dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı, öte yandan davacı Bakanlık tarafından, müdahilin hakimlik mesleğine başladığı tarihten, meslekten çıkarıldığı tarihe kadar geçen süre içerisinde 645 gün aylıksız izin kullandığı ve 1ay 23 gün tedbiren görevden uzaklaştırıldığı, dolayısıyla 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun aradığı 4 yıllık hizmet süresini icra etmediğinden avukatlık stajından muafiyet şartlarını taşımadığı şeklinde iddialar ileri sürülmekte ise de müdahilin 19/08/2011 tarihinden 13/02/2017 tarihine kadar hakimlik yaptığı ve Kanunun aradığı şartları sağladığı anlaşıldığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: FETÖ/PDY terör örgütüne üyelik suçundan dolayı davalı yanında müdahil hakkında açılan soruşturma neticesinde kovuşturmayaya yer olmadığına karar verildiği, Anayasa Mahkemesinin 2018/37392 başvuru numaralı ve 23/07/2020 tarihli Genel Kurul kararının gerekçesi doğrultusunda KHK ile ihraç edilmiş olmasının adı geçen baro levhasına yazılmasına engel teşkil etmediği, öte yandan ilgili hakkında Hakimler ve Savcılar Kurulunda şikayet dosyasının bulunmasının da avukat olunmasına engel teşkil eden haller arasında sayılmadığı açık olduğundan, davacı Adalet Bakanlığı tarafından, dava konusu işlemin iptali isteminin ve ilgilinin baro levhasına yazılmasının uygun bulunmasına ilişkin işlemin bir kez daha görüşülmek üzere geri gönderilmesinin sebep unsuru olarak gösterilen anılan hususların, dava konusu ısrar işlemini hukuken sakatlar nitelikte görülmediği, öte yandan; diğer bir sebep unsuru olan müdahilin hakim olarak göreve başladığı 19/08/2011 tarihinden, Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından meslekten çıkarıldığı 13/02/2017 tarihine kadar geçen süre içerisinde 645 gün aylıksız izin kullandığı ve 1ay 23 gün tedbiren görevden uzaklaştırıldığından 1136 sayılı Kanun'un 4/1. maddesi uyarınca avukatlık stajından muafiyet şartlarını taşımadığı ve bu nedenle de baro levhasına yazılamayacağı yönündeki iddianın ayrıca değerlendirilmesi gerektiği, mevzuat hükümleri incelendiğinde; avukatlığa kabul edilebilmek için avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış olmanın zorunlu olduğu, ancak, adli, idari ve askeri yargı hakimlik ve savcılıklarında, Anayasa Mahkemesi raportörlüklerinde, Danıştay üyeliklerinde, üniversiteye bağlı fakültelerin hukuk bilimi

dersleri dalında profesörlük, doçentlik, yardımcı doçentlik görevlerinde dört yıl, kamu kurum ve kuruluşlarının hukuk müşavirliği görevinde on yıl süre ile hizmet etmiş olanların diğer koşulları taşıması kaydıyla staj yapmaksızın baro levhasına kayıt olabileceklerinin açık olduğu, uyuşmazlıkta, müdahilin hakim olarak göreve başladığı 19/08/2011 tarihinden, meslekten çıkarıldığı 13/02/2017 tarihine kadar geçen süre içerisinde 645 gün aylıksız izin kullandığı ihtilafsız olup; aylıksız izin kullanılan sürenin hakimlikte hizmet etme olarak değerlendirilemeyeceği sonuç ve kanaatine varıldığından, 1136 sayılı Kanun'un 4/1. maddesinde yer alan dört yıl hakimlikte hizmet etme şartını taşımadığı açık olan müdahilin staj bitimi belgesi almaksızın baro levhasına avukat olarak yazılması yönündeki ısrar kararında hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davacının istinaf başvurusunun kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Davacı Adalet Bakanlığının geri gönderme yazısı incelendiğinde; davalı yanında müdahilin iki gerekçe ile baro levhasına yazılmasının uygun bulunmadığı görülmektedir.

Bu gerekçelerden ilki; müdahilin meslekten çıkarılması nedeniyle 667 sayılı KHK'nın 4/2. maddesi gereği kamu hizmeti niteliğindeki avukatlık mesleğini icra etmesinin mümkün bulunmadığına ilişkin olup, baro levhasına yazılma işlemine ilişkin iptal davasında hukuk kurallarının öngörülemez biçimde yorumlanması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası ile yapılan bireysel başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 2018/37392 başvuru numaralı ve 23.07.2020 tarihli Genel Kurul kararı ile *avukatlığın maddi anlamda bir kamu hizmeti olup olmadığına dair tartışmadan bağımsız olarak 6749 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasında belirtilen kamu hizmetlerinde istihdam yasağının bir serbest meslek faaliyeti olan avukatlık yapmayı da kapsadığı şeklindeki yorumun oldukça zorlama ve öngörülemez olduğu, dolayısıyla usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirdiği kanaatine varıldığı, başvuruçunun avukatlık mesleğine kabul edilme şartlarını taşımadığı yolunda ulaşılan kanaatin, kanun hükmünün öngörülebilir olmayan genişletici yorumuna dayandığı, bu yorumun başvuruçunun medeni hakkıyla ilgili olarak açılan davada usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirdiği ve başvuruçuyu aleyhine karar verilmesinde belirleyici olduğu değerlendirilerek bunların bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği kanaatine varıldığı gerekçesiyle hak ihlali kararı verildiği, öte yandan özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenen Tamer Mahmutoğlu başvurusunda (Başvuru No:2017/38953) da benzer değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir.*

Bu itibarla, yukarıda yer verilen Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda serbest avukatlık faaliyeti kamu hizmetinde istihdam edilme yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceğinden müdahilin hakimlik mesleğinden çıkarılmış olmasının tek başına baro levhasına yazılmasını engelleyen bir husus olmadığı yönündeki temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararındaki değerlendirmelerde hukuki isabetsizlik görülmemiştir.

Öte yandan; müdahilin hakimlik mesleğine başladığı 19.08.2011 tarihi ile meslekten çıkarıldığı 13.02.2017 tarihleri arasında geçen süre içerisinde 645 gün (1 yıl 9 ay 4 gün) aylıksız izin kullanmış olmasının 1136 sayılı Kanun'un "İstisnalar" başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen 4 yıllık süre açısından ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

2
0
2
3Y
I
I
I
I
KR
a
p
o
r

1136 sayılı Kanun'un 3. maddesinde, avukatlığa kabul şartları düzenlenmiş olup kural olarak bir kişinin baro levhasına yazılabilmesi için avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış olması gerekmektedir.

Aynı Kanun'un 4. maddesinde ise kurala bir istisna getirilerek adli, idari ve askeri yargı hakimlik ve savcılıklarında, Anayasa Mahkemesi raportörlüklerinde, Danıştay üyeliklerinde, üniversiteye bağlı fakültelerin hukuk bilimi dersleri dalında profesörlük, doçentlik, yardımcı doçentlik görevlerinde 4 yıl; kamu kurum ve kuruluşlarının hukuk müşavirliği görevinde on yıl süre ile hizmet etmiş olanlarda avukatlık stajını tamamlama şartının aranmayacağı düzenlenmiştir.

Buna göre; düzenleme, avukatlık stajına muafiyet düzenlemesi getirerek tahdidi olarak sayılan belirli birtakım görevlerde geçen sürelerin kişilerin avukatlık stajı yapması sebebiyle elde edecekleri fayda ve kazanımların elde edildiği yönünde bir kabule dayanmaktadır.

Diğer taraftan, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 56. maddesinde hakim ve savcıların aylıksız izinleri yönünden 657 sayılı Kanun'a atıf yapıldığından aylıksız izin kurumunun devlet memurunun hukuki statüsüne etkilerinin incelenmesi gerekmektedir. Aylıksız izin, 657 sayılı Kanun'un 108. maddesinde düzenlenmiş olup izin süresince devlet memurunun memuriyetle olan bağı kesilmemekte, sadece izin süresince memurun göreve gitmemesi ve mali haklar ile bazı sosyal haklardan yararlanamaması sonucu doğmaktadır. Bununla beraber izin süresince memurun Devlet memuriyetine ilişkin yükümlülükleri ise devam etmektedir.

Yapılan açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; müdahilin hakimlik mesleğine başladığı 19.08.2011 tarihinden meslekten çıkarılmasına karar verildiği 13.02.2017 tarihine kadar geçen süre zarfında toplamda 645 gün (1 yıl 9 ay 4 gün) ücretsiz izin kullandığı, bu nedenle müdahilin 1136 sayılı Kanun'un 4/1. maddesinde belirtilen 4 yıllık süreyi doldurmadığı gerekçesiyle baro levhasına yazılmasının yerinde görülmediği belirtilmiş ise de; madde metninde stajdan muafiyet için "*adli, idari ve askeri yargı hakimlik ve savcılıklarında 4 yıl süre ile hizmet etmiş olmak*" şartı aranmakla birlikte söz konusu 4 yıllık sürenin "fiilen hizmette geçirilmesi gereken süre" olduğuna ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmediği, düzenleme olmayan bir hususta yorum yolu ile aleyhe değerlendirme yapılamayacağı şüphesizdir.

Bu itibarla, müdahilin aylıksız izinde geçirdiği sürelerin de hesaba katılarak 1136 sayılı Kanun'un 4/1. maddesi kapsamında öngörülen stajdan muafiyete ilişkin düzenlemeden yararlandırılması gerekmekte olup aksi yönde yapılan değerlendirme ile verilen Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacılar tarafından, Ankara ili, Çankaya ilçesi, Kızılay semti, Me-rasim Sokakta gerçekleştirilen terör saldırısı sonucunda, kızının yaralanmasında idare-nin sorumluluğunun bulunduğu bahisle, uğranıldığı ileri sürülen zararlara karşılık küçük kız için maddi ve manevi, anne ve babası için ayrı ayrı manevi tazminatın olay tari-hinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İşgücü kaybından ve bakıcı giderlerin-den oluşan maddi tazminat isteminin kısmen kabulüne, fazlaya ilişkin kısmının reddine, davacıların manevi tazminat istemlerinin kısmen kabulüne, kısmen reddine karar veril-miştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İdare Mahkemesi kararının, manevi tazminat istemlerinin kısmen kabulüne, kısmen reddine ilişkin kısmına yönelik taraflar-ın istinaf istemlerinin reddine, maddi tazminat isteminin kabulüne ilişkin kısmına yö-nelik davalıların istinaf istemlerinin kabulü ile kararın bu kısmının kaldırılmasına, bakıcı giderleri ile işgücü kaybından doğan maddi zararın hesaplanması için yeniden yaptır-ılan bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen rapor ile Danıştayın yerleşik içtihatları doğrultusunda, bakıcı giderine ilişkin tazminatın küçüğün bakiye ömrü nazara alınarak bir defada ödenmesine karar verilmesi yoluna gidilmediği belirtilerek olay tarihinden bilirkişi raporunun ait olduğu takvim yılının sonuna kadar olan döneme ilişkin bakıcı gi-derleri ile işgücü kaybından doğan maddi tazminat isteminin kısmen kabulüne, fazlaya ilişkin kısmının reddine, daha sonraki yıllar için yapılacak bakıcı gideri tazminatı hesap-lamasının ilgili yıldaki brüt asgari ücret üzerinden ve ağır engelli kişinin yaşadığı belge-lendirilmek kaydıyla her takvim yılının başında peşin olarak davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Anayasa'nın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlan-mıştır.

İdare, kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar, idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

Kusursuz sorumluluk, kamu hizmetinin görülmesi sırasında kişilerin uğradıkları özel ve olağan dışı zararların idarece tazmini esasına dayanmakta olup; kusur sorumluluğuna oranla ikincil derecede bir sorumluluk türüdür. Başka bir anlatımla idare, yürüttüğü hiz-metin doğrudan sonucu olan, idari faaliyet ile nedensellik bağı kurulabilen, özel ve ola-ğan dışı zararları kusursuz sorumluluk ilkesi gereği tazminle yükümlüdür. Bu bağlamda, kamu görevlilerinin görevini yaparken, görevi nedeniyle uğramış olduğu zararların da kusursuz sorumluluk (risk) ilkesi uyarınca tazmini gerektiği kuşkusuzdur.

Bunun yanında, kamu görevlilerinin yakınlarının, kamu görevinin neden ve tesiriyle uğ-ramış oldukları zararların da kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca karşılanması hakka-niyet ve nesafet ilkelerinin bir gereğidir. Örnek vermek gerekirse, bir hemşireye görevi sırasında bulaşan AIDS virüsünün ondan eşine geçmesi, hamile bir doktorun görevi sıra-

sında kapıldığı bulaşıcı hastalığın bebeğine de geçerek bebekte kalıcı sakatlığa neden olması gibi hallerde, kamu görevlisi olmayan, ancak kamu görevlisine yakınlığı nedeniyle ve kamu görevinin etkisiyle zarar gören kişilerin uğradıkları bu zararların da idarece risk sorumluluğu çerçevesinde tazmini gerekmektedir.

A. Temyize konu kararın, İdare Mahkemesi kararının davacıların manevi tazminat istemlerinin kabulüne ilişkin kısmı ile davacı küçük kızın bakıcı giderine yönelik maddi tazminat isteminin kısmen kabulüne ilişkin kısmına yönelik davalı idarelerce yapılan istinaf başvurularının reddine ilişkin kısmının incelenmesi:

Uyuşmazlıkta, terör eyleminin, kamu görevlilerini taşıyan personel servis aracına yönelildiği, davacı küçüğün de annesinin ifa ettiği kamu görevi vesilesiyle gittiği askeri kreş çıkışı, yine annesinin görevi sayesinde kullandığı personel servisine annesiyle birlikte bindiği sırada bahse konu terör eylemine maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla davacı küçüğün, kamu görevlilerine yönelik gerçekleştirilen terör saldırısında, annesinin ifa ettiği kamu görevinin neden ve tesiriyle zarara uğradığı, bir başka ifadeyle sadece kamu görevlisinin yakını olması nedeniyle terör eyleminin hedefi haline gelerek zarar gördüğü açık olup, bu zararının kusursuz sorumluluk ilkesi gereği tazmini gerektiğinde kuşku bulunmamaktadır.

Bu nedenle, temyizen incelenen kararın belirtilen kısımları usul ve hukuka uygun olup, davalı idarelerin dilekçelerinde ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

B. Temyize konu kararın, İdare Mahkemesi kararının davacıların manevi tazminat istemlerinin reddine ilişkin kısmına yönelik davacılar tarafından yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin kısmının incelenmesi:

Manevi zarar; kişinin fizik yapısının ve iç huzurunun bozulmasını, yaşama gücünün ve sevincinin azalmasını, kişilik haklarının zedelenmesini, şeref ve haysiyetinin rencide edilmesini, ölüm veya uğranılan diğer cismani zarar nedeniyle duyulan acı ve ızdırabı, kişinin günlük yaşamını zorlaştıran belli ağırlıktaki her türlü üzüntü ve sıkıntıyı ifade etmektedir. Kendisinin veya yakınlarının uğradığı tecavüz, saldırı veya meydana gelen bir ölüm olayı sonucunda; fiziki veya manevi acılar duyan, ruhsal dengesi bozulan, yaşama zevci azalan kişinin manevi yönden zarara uğramış olduğu kabul edilmektedir.

Manevi tazminat, kişinin mal varlığında meydana gelen eksilmeyi gidermeye yönelik bir tazmin aracı değil, manevi değerlerinde bir eksilme meydana gelen ve yaşama zevci ve zevki azalan kişinin manen tatminini sağlamaya yönelik bir tazmin aracıdır. Manevi zararın başka türlü giderim yollarının bulunmayışı veya yetersiz kalışı manevi tazminatın parasal olarak belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Manevi tazminat, olay nedeniyle duyulan elem ve ızdırabı kısmen de olsa hafifletmeyi amaçlar. Belirtilen niteliği gereği manevi tazminatın ve tam yargı davalarında takdir edilecek manevi tazminat miktarının, olayın ağırlığını ortaya koyacak, hukuka aykırılığı özendirmeyecek, bir başka ifade ile benzeri olayların bir daha yaşanmaması için caydırıcı ve aynı zamanda cezalandırıcı bir miktarda olması gerekmektedir.

Bakılan uyuşmazlıkta, küçük kızın olay nedeniyle %100 oranında engelli hale geldiği ve ömür boyu başkasının bakımına muhtaç olduğu dikkate alındığında, küçük için hükmedilen 20.000,00 TL ile anne ve babası için hükmedilen 5.000,00 TL'lik manevi taz-

minat tutarlarının, yukarıda izah edilen nedenlerle Dairemiz içtihatlarına göre yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, Bölge İdare Mahkemesince, manevi tazminatın amaç ve niteliği de dikkate alınarak davacıların manevi tazminat istemleri hakkında yeniden belirleme yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

C. Temyize konu kararın, davacıların maddi tazminat istemlerinin efor kaybı zararına ilişkin kısmının incelenmesi:

Tazminat hukukunda, çağın gereklerine uygun olarak geliştirilen içtihatlarla, kişinin kalıcı sakatlığı nedeniyle uğramış olduğu beden gücü kaybına bağlı olarak gelirinde ve dolayısıyla mal varlığında bir eksilme meydana gelmemiş olsa dahi "güç (efor) kaybı tazminatı" olarak adlandırılan tazminatın ödenmesi gerektiği kabul edilmiştir. Beden gücü kaybına uğrayan kişinin günlük yaşamını ve/veya çalışma hayatını sürdürebilmesi için zarardan önceki durumuna ve diğer kişilere göre daha fazla bir güç (efor) sarf ettiği gerçeğinden hareket edilerek zararı, bir anlamda, bu "fazladan sarf edilen gücün" oluşturduğu esas benimsenmiştir. Bu doğrultuda, idari faaliyetlerin neden ve etkisiyle kamu görevlilerinin veya diğer kişilerin güç (efor) kaybına dayanan maddi zararının idare hukukunun ilke ve kuralları uyarınca idarece tazmin edilmesi gerektiği hususunda bir duraksama bulunmamaktadır.

İdare hukuku ilkelerine göre maddi zarar; idari işlem veya eylem nedeniyle kişinin mal varlığının (patrimuanın) aktifinde meydana gelen azalma nedeniyle uğranılan zarar ile elde edilmesi kesin olan gelirden yoksun kalma sonucu uğranılan toplam zarar olup; bedensel nitelikteki maddi zarar ise, kişinin sağlığına kavuşmak için yaptığı tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalması ya da yok olması nedeniyle elde edeceği gelirden ve gücünde meydana gelen azalmayı ifade etmektedir.

Hükme esas alınan 14/09/2020 tarihli bilirkişi raporunda; (davacı küçük olay tarihinde 5 yaşındadır.) 5-18 yaş aralığındaki dönem için davacı lehine henüz küçük olması nedeniyle gelir getirici bir işte çalışmadığından bahisle "efor kaybı zararı" hesabı yapılmadığı, yasal emeklilik yaşı olarak Yargıtay tarafından içtihaden belirlenen 60 yaş yerine 65 yaşın esas alındığı, öte yandan 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılama Hakkında Kanun'un Ek 1. maddesi hükmü uyarınca bağlanan aylıkların peşin sermaye değerinin tamamının değil, rücuca tabi olamaması nedeniyle yarısının hesaplanan tazminattan yarar olarak düşüldüğü görülmektedir.

Efor kaybı zararı, kişinin gelirinde herhangi bir azalma olmaksızın bedensel gücünde oluşan kalıcı kayba bağlı olarak, günlük aktivitelerini ve/veya çalışma hayatını eskisine ve emsallerine nazaran daha fazla efor sarf ederek sürdürmesinden kaynaklanmaktadır. Bu haliyle gelir kaybından bağımsız oluşan bir maddi zarar kalemi olduğundan, kalıcı/sürekli sakatlığa uğrayan 0-18 yaş arasındaki küçüklere, zarara uğradıkları tarihten itibaren muhtemel ömürlerinin sonuna kadar efor kaybı tazminatı ödenmesi gerektiği Dairemiz içtihatlarıyla kabul edilmiştir.

Buna göre, zararın doğduğu tarihten davacı küçüğün 18 yaşını dolduracağı tarihe kadar olan dönem bakımından, o tarihlerde yürürlükte olan asgari geçim indirimi hariç net asgari ücretler dikkate alınmalı, bu şekilde belirlenecek miktara, 5-12 yaş arası işlemiş dönem için iskontoya tabi tutulmaksızın, 12-18 yaş arası işleyecek dönem için ise progresif

rant yöntemi (%10 artırma, %10 iskonto) tatbik edilerek kalıcı iş gücü kaybı oranı (%100) uygulanmalıdır. Bu dönem (5-18 yaş dönemi) için esas alınan asgari ücret, bir çalışmanın karşılığı değil, ekonomik bir değer taşıyan yaşamsal faaliyetlerin sürdürülmesinin karşılığı olduğundan, ücretle fiilen çalışanlara uygulanmak için getirilen asgari geçim indiriminin ücretli bir çalışmanın söz konusu olmadığı bu döneme ilişkin zararın hesaplanmasında dikkate alınamayacağı açıktır.

Yine davacı küçüğün ileride asgari ücretle bir işte çalışacağı kabul edildiğinden, aktif dönem sonu - pasif dönem başlangıcına, Yargıtay tarafından 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na istinaden belirlenen 60 yaşın ikmalinin esas alınması gerekmekte olup, 65 yaş esas alan bilirkişi raporunda bu yönden de hesaplama ilke ve kurallarına uygunluk görülmemektedir.

Bu durumda, zararın doğduğu tarih ile 18 yaşını doldurduğu tarih arasındaki dönem için yukarıda belirtilen temel ilkelere uygun şekilde ve aktif dönem sonu-pasif dönem başlangıcı olarak 60 yaşın esas alınması suretiyle davacı küçüğün iş gücü kaybı (efor) nedeniyle uğradığı zarara karşılık maddi tazminatının hesaplanarak ödenmesine karar verilmesi gerekirken, hükme esas alınamayacak nitelikteki bilirkişi raporu doğrultusunda bu dönem için iş gücü (efor) kaybı tazminatına hükmedilmemesi yönünden temyize konu kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

Ayrıca, 5233 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi hükmü uyarınca davacıya bağlanan aylıkların rücuya tabi olup olmamasına bakılmaksızın ifa (zararın giderimi) amacı taşıdığı dikkate alınarak aylıkların peşin sermaye değerinin tamamının olay sebebiyle sağlanan "yarar" olarak kabul edilip hesaplanan zarar tutarından düşülmesi gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verilmiştir.

KUSURSUZ SORUMLULUK

7. 5233 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra meydana gelen ve idarenin hizmet kusuru ile kusursuz sorumluluğunun bulunmadığı terör eylemleri sonucunda uğranılan maddi zararların anılan Kanun hükümleri uyarınca tazmin edilmesi gerektiği hakkında.

ONUNCU DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2019/11273, Karar No:2023/504

Uyuşmazlıkta, Ankara ili, Çankaya ilçesi, Kızılay semti, Güvenpark'ta meydana gelen terör saldırısı sonucunda davacıların yakınının vefat etmesi nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların genel hükümler çerçevesinde tazmini istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun, kararın esasına ilişkin kısmı yönünden reddine, nispi karar harcına ilişkin kısmı yönünden kabulüne karar verilmiştir.

Dairece, temyize konu kararın manevi tazminata ilişkin kısmının usul ve hukuka uygun olduğu, maddi tazminata ilişkin kısmı yönünden ise, 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra meydana gelen ve idarenin kusur ya da kusursuz sorumluluğunun bulunmadığı terör olaylarında davacıların uğradığı maddi zararların genel tazminat hukuku ilkeleri kapsamında sosyal risk ilkesine dayanılarak değil, 5233 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak karşılanması ve zarar miktarının anılan Kanun'un 9. maddesi ile Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Yönetmelik'in 21. maddesine göre hesaplanması gerektiği belirtilerek, objektif sorumluluk anlayışına dayalı sosyal risk ilkesi esas alınarak destekten yoksun kalma tazminatı ödenmesine karar verilmesinde isabet bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın manevi tazminata ilişkin kısmının açıklama eklenmek suretiyle onanmasına, maddi tazminata ilişkin kısmının bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacılar tarafından, yakınlarının Ankara ili, Çankaya ilçesi, Kızılay semti, Güvenpark'ta meydana gelen patlamada vefat etmesi nedeniyle uğradıklarını iddia ettikleri zararlarının genel hükümler çerçevesinde tazmini gerektiğinden bahisle müteveffanın eşi, kızı ve oğlu için ayrı ayrı maddi ve manevi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu olay sebebiyle meydana gelen zararların sosyal risk ilkesi kapsamında karşılanması gerektiği belirtilerek davacıardan müteveffanın eşi ve kızının maddi tazminat istemlerinin kabulüne, oğlunun maddi tazminat isteminin reddine, davacıların manevi tazminat istemlerinin kısmen kabulüne, fazlaya ilişkin manevi tazminat istemlerinin reddine, hükmedilen tazminat miktarı üzerinden hesaplanan ve davalı idarelere yükletilmesi gereken nispi karar harcının, davacılar tarafından yatırılan kısmı mahsup edildikten sonra kalan tutarın davalı idarelerin harçtan muaf olması nedeniyle tahsiline yer olmadığına karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinafa konu kararın esasına ilişkin kısmı yönünden davalı idarelerce yapılan istinaf başvurularının reddine, nispi karar harcına ilişkin kısmı yönünden davacılar tarafından yapılan istinaf başvurusunun kabulü ile kararın bu kısmının kaldırılmasına, nispi karar harcının, dava açılırken davacılar tarafından peşin olarak yatırılan kısmının mahsubu sonucu geriye kalan tutarın davacılar tarafından tamamlanmasından sonra davalı idarelerce davacılar ödenmesine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Temyize konu kararın, manevi tazminata ilişkin kısmının incelenmesi:

Temyizen incelenen kararın manevi tazminata ilişkin kısmı usul ve hukuka uygun olup, dilekçelerde ileri sürülen temyiz nedenleri kararın anılan kısmının bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

Her ne kadar, İdare Mahkemesince hükmedilen manevi tazminatın başvuru tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmiş ise de, başvuru tarihi açıkça belirtilmediğinden ve uyuşmazlıkta davacılar tarafından maddi ve manevi tazminat istemiyle iki ayrı başvuru yapıldığından, karışıklığa mahal vermemek amacıyla manevi tazminat yönünden İçişleri Bakanlığına 22/08/2016 tarihinde başvuru yapıldığı dikkate alınarak hükmedilen manevi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faizi ile birlikte davacılar ödenmesi gerektiği açıktır.

Temyize konu kararın, maddi tazminata ilişkin kısmının incelenmesi:

Davacılar tarafından, yakınlarının terör örgütünce gerçekleştirilen bombalı saldırı sonucu vefat ettiğinden bahisle zararlarının genel hükümlere göre tazmininin istenilmesi karşısında, olayda öncelikle idarenin hizmet kusurunun ya da kusursuz sorumluluk halinin bulunup bulunmadığının tespiti gerekmektedir.

Nitekim, Dairemizin yerleşik içtihadı da; terör eylemi sonucu bir zarar ortaya çıkması durumunda, öncelikle söz konusu olayın meydana gelmesinde idareye atf-ı kabıl bir hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk halinin bulunup bulunmadığının ortaya ko-

nulması, idarenin gerek hizmet kusuru gerekse kusursuz sorumluluk hallerinin olayda bulunmaması durumunda 5233 sayılı Kanun kapsamında gerekli inceleme yapılarak karar verilmesi gerektiği yönündedir.

Bu nedenle idarenin olay öncesi genel güvenlik hizmetlerine ilişkin kusurlu / kusursuz sorumluluğunun tespiti için olay öncesinde olaya ilişkin ihbar veya istihbari bilgi ve belge olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. Olay öncesinde ve olaya ilişkin istihbari bilgi- belge var ise idarenin bu konuda özel bir önlem almaması neticesinde oluşan zarardan hizmet kusuru ilkesi uyarınca sorumlu tutulacağı açıktır.

Dava dosyası ile uyuşmazlık konusu olay ile ilgili olarak açılan diğer dava dosyalarında bulunan bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden; 01/11/2016-31/03/2016 tarihleri arasında Ankara ilinde alınan emniyet tedbirlerinin ve meydana gelen olayların liste halinde sunulduğu, 20/02/2016 tarihinde Başkent Güvenlik Eylem Planı'nın hazırlandığının ve 09/03/2016 tarihinde yürürlüğe girdiğinin belirtildiği, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yazısında; olay öncesinde istihbari bilgi elde edilemediği, olayla ilgili somut duyum bulunmadığı, yine İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yazısında; Ocak-Şubat-Mart aylarında emniyete ulaşan ve gerekli birimlerle paylaşılan genel nitelikteki muhtemel eylemlere ilişkin yazıların sunulduğu, Ankara Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü'nün yazısında; olaya ilişkin ihbarın bulunmadığının belirtildiği, ayrıca olay sonrası İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişi ve Polis Başmüfettişi tarafından hazırlanan Araştırma Raporunda; yaşanan terör olaylarının engellenmesinin sadece bir ilin sınırları içinde alınacak tedbirlerle sağlanamayacağı, ülke içinde ve sınırlarımız dışında alınması gereken önlemler olduğu, olaya ilişkin ön inceleme yapılmasına gerek olmadığı, disiplin soruşturmasına gerek olmadığı, idari ve mali yönden herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı yönünde tespitlerde bulunulduğu anlaşılmaktadır.

Davalı idarenin hizmet kusuru nedeniyle sorumlu tutulabilmesinin, olay öncesinde olaya ilişkin istihbari bilginin yer, zaman, kişi unsurlarından bir ya da bir kaçının belirli olacak şekilde idarece bilinmesi ve idarenin bu bilgiye rağmen gerekli önlemi almaması halinde söz konusu olacağı değerlendirildiğinde; dava konusu olayda emniyet birimlerinde olay öncesinde olaya ilişkin herhangi bir ihbarın bulunmadığına ilişkin yazılar da göz önünde tutularak idarenin bu yönden hizmet kusurunun bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Olaya sebebiyet veren canlı bomba olan şahsın, Balıkesir'de eğitim görürken Diyarbakır BDP Gençlik Şöleni'ne katıldıktan sonra Suriye'ye gidip PKK-KCK terör örgütüne katıldığı, ailesinin kayıp başvurusunda bulunduğu, terör örgütüne üye olma suçundan hakkında arama kararı bulunduğu, olayda kullanılan araçla ilgili istihbari bilgi-belge olmadığı, idarenin ilgili şahsa yönelik hukuki ve idari tüm işlemleri yaptığı, bir süre yurt dışında da bulunan şahsın yasa dışı yollarla ülkeye giriş yaptığı dikkate alındığında, bu yönden de idareye atfedilecek bir kusur bulunmamaktadır.

Ayrıca idari eylem ile davacının uğradığı zarar arasında illiyet bağı bulunmaması; bir başka ifadeyle zararın, idareye tümüyle yabancı üçüncü kişiler olan terör örgütü mensuplarınınca gerçekleştirilen canlı bomba eylemi sonucu meydana gelmesi karşısında; davalı idarenin kusursuz sorumluluğundan da söz edilemeyeceği görülmektedir.

Her ne kadar davacılar tarafından, dava konusu olay nedeniyle uğradığı maddi zararların genel tazminat hukuku ilkeleri kapsamında sosyal risk ilkesine dayanılarak karşılanması gerektiği ileri sürülmüşse de; 5233 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra meydana gelen ve idarenin kusur ya da kusursuz sorumluluğunun bulunmadığı terör olaylarında da anılan Kanun uygulanarak, zarar miktarının 5233 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansması Hakkında Yönetmeliğin 21. maddesine göre hesaplanması gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 25/06/2009 tarih ve E:2006/79, K:2009/97 sayılı kararında; "Gösterge ve katsayı rakamlarının her yıl artış göstermesi nedeniyle, son işlem tarihinde geçerli gösterge ve katsayı rakamlarının esas alınmasının, tazminat alacaklının lehine bir uygulama olduğu açıktır." tespit ve gerekçesine yer verilmiş olup, bu husus Dairemiz kararlarında da benimsendiğinden son işlem tarihi olarak uyuşmazlık tutanağı tarihinin esas alınması gerekmektedir.

Buna göre; Mahkemece yapılacak hesapta, uyuşmazlık tutanağı tarihindeki memur aylık kat sayısı ile (7000) gösterge rakamının çarpımı sonucunda bulunan miktarın, 50 ile çarpımı sonucu bulunacak maddi tazminatın davalı idarece ödenmesine karar verilmesi gerekirken, objektif sorumluluk anlayışına dayalı sosyal risk ilkesi esas alınarak destekten yoksun kalma tazminatı ödenmesine karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir.

Bu itibarla, İdare Mahkemesi kararının, maddi tazminat istemlerinin kısmen kabulü, kısmen reddi yolundaki kısmına yönelik istinaf istemlerinin kısmen kabulü, kısmen reddine ilişkin temyize konu kararın maddi tazminata ilişkin kısmında hukuki isabet bulunmamaktadır.

Öte yandan, Bölge İdare Mahkemesi kararında, nispi karar harcından dava açılırken davacılar tarafından peşin olarak tahsil edilen kısmının mahsubundan geriye kalan tutarın davacılar tarafından tamamlattırılmasına ve nispi karar harcının davalı idarelerden alınarak davacılar tarafından verilmesine karar verilmiş ise de; konusu belli bir miktarı içeren davalarda, yargılama gideri içinde yer alan kalemlerden nispi karar harcı dışındaki harç, keşif ve bilirkişi ücreti ile posta giderinin, haklılık oranına göre davanın taraflarına yükletilmesi; hüküm altına alınan anlaşmazlık konusu değer üzerinden hesaplanacak nispi karar harcının ise, hükmedilen miktar yönünden bütünüyle haksız çıkmış olan davalı idareye yükletilmesi gerekmektedir. Bu nedenle işbu davada davalı idarelerce ödenmesi gereken bakiye nispi karar harcının davacılar tarafından tamamlattırılmasında hukuka uygunluk bulunmamakta olup yeniden verilecek kararda bu hususa da dikkat edilmesi gerektiği açıktır.

KARAR SONUCU: Temyize konu kararın manevi tazminata ilişkin kısmının açıklama eklenmek suretiyle onanmasına, maddi tazminata ilişkin kısmının bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
k

R
a
p
o
r

TAZMİNAT HESAPLAMA İLKELERİ

8. Adli yargıda açılan tazminat davasında düzenlenen kusur raporu ile hesap bilirkişisi raporunun hükme esas alınabilecek nitelikte olmadığı durumlarda, yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılarak, tazminat hukukunun temel ilkeleri dikkate alınmak suretiyle rapor temin edilmesi gerektiği hakkında.

ONUNCU DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/159, Karar No:2023/3122

Uyuşmazlıkta, davacının, elektrik akımına kapılarak yaralanması olayında davalı idarenin hizmet kusurunun bulunduğundan bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararlara karşılık geçici ve sürekli iş gücü kaybı, bakıcı gideri ve protez bedelinin oluşan maddi tazminat ile manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu olay sebebiyle adli yargıda düzenlenen kusur raporu ile hesap bilirkişisi raporu doğrultusunda maddi tazminat isteminin kabulüne, manevi tazminat isteminin ise kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, İdare Mahkemesi kararının esasına ilişkin kısmi yönünden tarafların istinaf başvurularının reddine, maddi tazminat artırılan kısmına işletilecek yasal faizin başlangıç tarihi yönünden davacının istinaf başvurusunun kabulüne karar verilmiştir.

Dairece, dava konusu olay sebebiyle adli yargıda düzenlenen ve temyize konu karara dayanak alınan kusur raporu ile hesap bilirkişisi raporunun hükme esas alınabilecek nitelikte olmadığı, kusur oranlarının belirlenmesine ve maddi zarar hesabına ilişkin yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılması gerektiği, diğer taraftan, adli yargıda görülen davada tespit edilen kusur oranları dikkate alınarak manevi tazminata hükmedilmişse de, davacının ve davalı idarenin yeniden tespit edilecek kusur oranı göz önünde bulundurularak ve davacının günlük yaşamsal faaliyetlerini yerine getirememesi nedeniyle yaşadığı üzüntü, acı ve zorluklar da değerlendirilerek manevi tazminat istemi hakkında yeniden bir karar verilmesi gerektiği belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından, elektrik akımına kapılarak yaralanması olayında davalı idarenin hizmet kusurunun bulunduğundan bahisle, uğradığı iddia edilen zararlara karşılık geçici ve sürekli iş gücü kaybı, bakıcı gideri ve protez bedelinden oluşan maddi tazminat ile manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu olay sebebiyle adli yargıda açılan davada, Asliye Hukuk Mahkemesince alınan ve hükme esas alınabilecek nitelikte bulunan kusur raporunda, davalı idare %60 oranında asli kusurlu bulunduğundan dava konusu olay sebebiyle oluşan zararın hizmet kusuru ilkesi gereğince ve kusur oranında karşılanması gerektiği gerekçesiyle maddi tazminat isteminin kabulüne, manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne, fazlaya ilişkin manevi tazminat isteminin reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinafa konu kararın esasına ilişkin kısmı yönünden tarafların istinaf başvurularının reddine, maddi tazminatın artırılan kısmına işletilecek yasal faizin başlangıç tarihi yönünden davacının istinaf başvurusunun kabulü ile kararın bu kısmının kaldırılmasına, maddi tazminatın ıslah dilekçesi ile artırılan miktarı bakımından da idareye başvuru tarihinden itibaren yasal faiz işletilmesine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Uyuşmazlık konusu olayda, davalı idarenin hizmet kusurunun bulunduğu açık olmakla birlikte, davacı ve annesi tarafından aynı olay sebebiyle Vangölü Elektrik Dağıtım A.Ş.'ye (VEDAŞ) karşı Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan tazminat davasında Mahkemece yaptırılan iki ayrı bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporlardan birinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) % 45, VEDAŞ % 35, davacı ise % 20 oranında kusurlu bulunmuş iken, diğer raporda DSİ % 60, VEDAŞ % 30, davacı % 10 oranında kusurlu görülmüş; Bölge İdare Mahkemesi tarafından kararı hukuka uygun bulunan İdare Mahkemesince raporlar arasındaki söz konusu çelişki giderilmeksizin ikinci rapor hükme esas alınmış; ayrıca dava konusu olay sebebiyle Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturma kapsamında, olay anında davacının yanında bulunan arkadaşının verdiği ifadede; olay günü birlikte gezerlerken davacının sarkmış olan elektrik kablosunu gördüğünü, "kabloyu tutup oyun oynayalım" dediğini, kendisinin ise "çar-pılırız" diyerek davacıyı uyardığını, arkasından bir patlama sesi gelmesi üzerine davacıyı yerde yatar vaziyette gördüğünü beyan ettiği, dolayısıyla olay tarihinde 15 yaşında olan davacının, arkadaşının uyarısına ve elektrik çarpacığını öngörebilecek yaşta olmasına rağmen kabloyu tuttuğu anlaşılmıştır.

Buna göre, adli yargı yerine sunulan kusur raporları arasında çelişki bulunduğu gibi davacı için ikinci raporla belirlenen müterafik kusur oranının da -yukarıda yer verilen ifade dikkate alındığında- düşük kaldığı sonucuna varıldığından; Mahkemece, öncelikle, raporlar arasındaki çelişkiyi gidermek ve DSİ, VEDAŞ ile davacının kusur oranlarını maddi olaya uygun şekilde tespit etmek üzere yeniden (dosya üzerinde) bilirkişi incelemesi yaptırılması gerekmektedir.

Yine, İdare ve Bölge İdare Mahkemesince, davacının maddi zararının hesaplanması için de bilirkişi incelemesi yaptırılmadığı, Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından aktüerya bilirkişisine düzenlettirilen hesap raporu hükme esas alınarak tazminata hükmedildiği, Asliye Hukuk Mahkemesinin de aynı rapora dayanarak verdiği kararın, Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesinin kararı ile "gerekçeli karardan protez bedelinin ne şekilde belirlendiğinin, iş gücü kaybına dair maddi tazminatın nasıl belirlendiğinin, bakıcı giderinin ne şekilde tespit edildiğinin denetlemeye imkan verecek şekilde anlaşılmadığı" gerekçesiyle kaldırdığı ve yeniden karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. Öte yandan, hükme esas alınan bilirkişi raporunda hatalı hesaplamalar yapıldığı da tespit edilmiştir.

Bu itibarla, temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararıyla hukuka uygun bulunan İdare Mahkemesi kararına dayanak kabul edilen hesap bilirkişisi raporunun hükme esas alınabilecek nitelikte olmadığı sonucuna varılmış olup; Bölge İdare Mahkemesince, davacıya uygun protezin hangisi olduğunun, protezi ne zaman kullanmaya başlayacağını, değişim periyodunun ne olacağını, toplam kaç adet proteze ihtiyaç duyacağını tespit edilebilmesi için öncelikle Adli Tıp Kurumundan veya üniversite hastanelerinin adli tıp ana bilim dalı başkanlığından rapor alınması, bilahare davacının uğradığı zarar miktarının tespiti için aşağıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda maddi zarar hesabına ilişkin yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılması gerekmektedir.

Bakıcı gideri yönünden;

İdare Mahkemesince, Asliye Hukuk Mahkemesinde VEDAŞ'a karşı açılan davada alınan ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığı öğretim üyelerince davacının muayene bulgularına istinaden 30/03/2013 tarih ve 28603 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik uyarınca davacının çalışma gücünü % 59 oranında kaybettiği ve bakıma muhtaç olduğu yönünde düzenlenen bilirkişi raporunun esas alınması, (Yönetmeliğin olay tarihinde yürürlükte bulunması ve davacının olay tarihi itibarıyla 18 yaşından küçük, çalışan/ sigortalı olmaması, sağlık hizmetlerinden yararlanma bakımından yeşil kart sahibi olması karşısında) Dairemizce de uygun görülmektedir. Dolayısıyla, bakıma muhtaç olduğuna karar verilen davacıya bakıcı giderinin ödenmesi gerektiğinde kuşku bulunmamaktadır.

Ancak bakıcı gideri olarak ödenecek tazminatın toplu olarak ödenmesine karar verilen durumlarda, bakıma muhtaç kişinin hesaplanan muhtemel yaşam süresinden daha erken bir tarihte vefatı halinde, idare aleyhine bir sebepsiz zenginleşme ortaya çıkabilmekte ve ödenen tazminatlar geri istenebilmektedir.

Bu türden bir soruna yer verilmemesi açısından, bakıcı giderine ilişkin maddi tazminat hesabının, Bölge İdare Mahkemesince, aşağıda belirtilen ilkelere göre yapılması gerekmektedir. Buna göre;

- Bakımı üstlenilen kişinin hayatta olduğu belgelendirildiği sürece bakıcı giderlerinin ödenmesine karar verilmesi, tazminat hesabına esas bakiye ömrün belirlenmesinde ülkemize özgü ve güncel verileri içeren TRH 2010 Ulusal Mortalite Tablosunun esas alınması,

- Ödemenin her takvim yılı başında yıllık peşin olarak yapılması,

- Bakımı üstlenilen kişinin bakıcı giderine ilişkin maddi tazminat tutarının, aylık brüt asgari ücret üzerinden hesaplanması,

- Anılan kriterler dikkate alınarak, olay tarihi ile mahkemece verilecek karar tarihi arasında geçen süre için bakıcı gideri tazminat tutarının bir bütün olarak hesaplanması, bu tutarının yasal faiziyle birlikte tazminat olarak ödenmesine karar verilmesi ve bu kısım açısından nispi vekalet ücretine hükmedilmesi,

- Mahkemece verilecek karar tarihinden sonraki dönemler için yapılacak bakıcı gideri tazminatına ilişkin ödemelerin, davalı idarece re'sen kişinin yaşadığı tespit edilmek ve ilgili yıldaki brüt asgari ücret üzerinden hesaplanmak suretiyle her takvim yılının başında peşin olarak yapılmasına karar verilmesi ve bu kısım açısından maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda hesaplanacak tazminat tutarının, yeniden alınacak rapora göre davalı DSİ'nin kusur oranının dikkate alınması suretiyle belirlenmesi gerekmektedir.

2- Protez gideri yönünden;

Bölge İdare Mahkemesince, yukarıda belirtilen şekilde yaptırılacak bilirkşi incelemesi suretiyle davacıya uygun olduğu tespit edilen protezin Sosyal Güvenlik Kurumunca temin edilememesi halinde, protezin piyasa rayiç bedeli belirlenmeli, bu bedelin Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) hükümleri gereğince karşılanabilecek kısmı Sosyal Güvenlik Kurumundan sorulmalı ve gelecek cevaba göre varsa aradaki bedel farkının tazminine karar verilmelidir.

3- Geçici iş göremezlik tazminatı yönünden;

Geçici iş göremezlik tazminatı, çalışma gücünün kullanılmaması nedeniyle çalışma gücünün %100 oranında kaybedildiğinin kabul edildiği "tedavi ve iyileşme süresi" ile sınırlı bir tazminat olup, bu süreçte olay öncesinde çalışılan işe devam edilememesinden dolayı uğranılan kazanç kaybının giderilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, olay/zarar tarihinde gelir getirici bir işte çalışmayan kişinin kazanç kaybı söz konusu olmayacağından geçici iş göremezlik zararı da doğmayacaktır.

Uyuşmazlıkta, davacının olay tarihinde 18 yaşından küçük olduğu ve gelir getirici bir işte çalışmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle davacının geçici iş göremezlik zararının doğduğundan bahsedilemez.

4- Sürekli/kalıcı çalışma gücü kaybı ile efor (güç) kaybı yönünden;

Çalışma gücü, zarar görenin iş gücünün, yani beden ve fikir gücünün, gelir getirici şekilde kullanılması demektir. Burada asıl önem arz eden, kazanç kaybı veya azalması değil, kazanma gücünün kaybı veya azalmasıdır. Bu kayıp ve azalmadan doğan olumsuz ekonomik sonuçlar, zararı oluşturmaktadır (Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B. 9, İstanbul 2006, s. 713).

Bu aşamada, Türk Borçlar Kanunu'nun 54. maddesinde bedensel zarar kalemlerinden biri olarak sayılan "çalışma gücü kaybı" ile yargısal içtihatlarla geliştirilen, benimsenen ve uygulanan çalışma gücü kaybının özel bir türü olan "efor (güç) kaybı" kavramları

arasındaki farkı da ortaya koymak gerekmektedir. İki kavram arasındaki ayrımı netleştirmek için, efor kaybı tazminatının çıkış sebebine bakmakta fayda bulunmaktadır.

Buna göre, gelir getirici bir işte çalışma gücünden kısmen veya tamamen kalıcı olarak yoksun kalan kişilere çalışma gücü kaybı tazminatı ödenmesi gerektiği noktasında bir duraksama bulunmamaktadır. Ancak maddi bir zarar kalemi olan çalışma gücü kaybının, yalnızca “mal varlığında bir azalma ya da artış olanağında yoksun kalma” şartıyla tazmin edileceği anlayışının benimsenmesi sonucu kalıcı sakatlığa maruz kalmış olmalarına rağmen ev hanımları, emekliler, işsizler, yaşlılar ve 0-18 yaş arası küçüklerin, gelir getirici bir işte çalışmamalarına bağlı olarak mal varlığı zararına uğramadıkları gerekçeyle bedensel zararları tazmin edilmemiştir. Oysa bu kişilerin, kalıcı sakatlık nedeniyle -mal varlığı zararı oluşmamış olsa dahi- günlük yaşamsal faaliyetlerini (yeme, içme, alışveriş yapma, tuvalet vb. zaruri ve yaşamsal ihtiyaçlarını giderme yönünden) eskisine ve emsallerine nazaran daha zor, bir başka ifadeyle daha fazla efor (güç) harcayarak yerine getirdikleri hayatın olağan akışına uygun bir gerçektir. Yine, kalıcı çalışma gücü kaybına uğrayan kişinin, gelir getirici bir işte çalışmaya devam etmesi ve gelirinde herhangi bir azalma olmaması halinde de, kişinin mevcut işini yapabilmesi için zarardan önceki durumuna ve diğer kişilere/emsallerine göre bedensel güç kaybı oranında fazladan efor sarf etmek zorunda kalmasına rağmen, kişi, sırf mal varlığında -gelirinde- bir azalma olmaması nedeniyle çalışma gücü kaybı tazminatına müstehak kabul edilmemiştir. Aktarılan her iki durumda da, kalıcı sakatlığa uğrayan bu kişilerin, klasik anlamda bir “mal varlığı zararı” doğmamış olsa bile beden bütünlüğünün ihlalden kaynaklanan “beden varlığı zararı”na uğramış olmaları gerçeği görmezden gelinerek, çalışma gücü kaybı tazminatı ödenmemiş, bu durum bir yandan bedensel olarak zarara uğrayan kişinin zararın sonuçlarına bizzat katlanmasına (zararın kişinin üzerinde bırakılmasına), diğer yandan bedensel zararın doğmasına neden olan taraftan zararın tazmin edilememesine, dolayısıyla hakkaniyete aykırı bir sonuca yol açmıştır.

2
0
2
3
Y
I
I
I
I
k

Nitekim, sağlık kurulu raporuna göre %20 oranında çalışma gücü kaybına uğrayan bir kişinin güç (efor) tazminatı ödenmesi istemiyle açtığı davanın, olaydan sonra kişinin aynı yerde, aynı görev unvanıyla çalışmaya devam ettiği, maaş ve özlük haklarında herhangi bir değişiklik olmadığı gerekçesiyle İdare Mahkemesince reddi yolunda verilen karardan sonra yapılan bireysel başvuruyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, 23/03/2016 tarih ve Başvuru No:2013/5670 sayılı kararıyla, ilk derece mahkemesi tarafından ulaşılan sonucun başvuru sahibinin fiziksel bütünlüğünü korumak bakımından etkisiz kaldığı, başvurunun Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

R
a
P
o
r

İşte bu noktada ortaya çıkan “efor (güç) kaybı” kavramı, kalıcı iş gücü kaybına uğrayan kişinin, gelir getirici bir işte çalışmaya devam etmesine ve gelirinde herhangi bir azalma olmamasına rağmen mevcut işini yapabilmesi için zarardan önceki durumuna ve diğer kişilere göre, bedensel güç kaybı oranında fazladan efor sarf etmek zorunda kalmasından veya kişinin gelir getirici bir işte çalışmamakla birlikte günlük yaşamını emsallerine göre daha fazla efor sarf ederek sürdürmesinden kaynaklanan zarar olarak tanımlanmış ve zararı, bir anlamda, bu “fazladan sarf edilen gücün” oluşturduğu benimsenmiştir. Diğer bir anlatımla, kişinin mevcut zararını bizzat kendisinin “daha fazla güç” harcayarak gidermiş olması nedeniyle zarar verenin tazmin sorumluluğuna gidilmiştir.

sayesinde gelir kaybına uğramamasına rağmen gerçek geliri üzerinden hesaplama yapılmamasının nedeni, aynı orandaki kalıcı sakatlık sonucu aynı veya benzer işleri yapan kişilerin alacağı efor kaybı tazminatının, gelirleri arasındaki fark nedeniyle farklılaşmasını önlemek, benzer durumda bulunanların, alacakları tazminat miktarı yönünden aynı hukuki sonuçlara muhatap olmalarını sağlamaktır. Yine, kalıcı sakatlık oranları aynı olmasına karşın, işinin niteliği gereği daha fazla efor sarf ederek çalışan kişinin gelirinin, iş ve çalışma koşulları gereği daha az efor sarf ederek çalışan kişiye nazaran düşük olması halinde oluşan hakkaniyete aykırı durumun bertarafı da amaçlanmaktadır.

a) Sürekli/kalıcı çalışma gücü kaybı yönünden;

Sürekli/kalıcı çalışma gücü kaybı (sürekli iş göremezlik) tazminatı, tedavi ve iyileşme (geçici iş göremezlik) sürecinin tamamlanmasını müteakip kişide tedavi ile geçmeyen, bir başka ifadeyle yaşamı süresince kalıcı ve sürekli hale gelen çalışma gücü kaybının tazminini amaçlamaktadır. Dolayısıyla sürekli çalışma gücü kaybı tazminatının başlangıç tarihi, geçici iş göremezlik süresinin sona erdiği tarihtir.

Uyuşmazlıkta, davacının kalıcı çalışma gücü kaybı zararını, 18 yaşını ikmal ettiği tarihten 5510 sayılı Kanun'a göre içtihadi emeklilik yaşı olarak belirlenen 60 yaşını ikmal ettiği tarihe kadar geçen **aktif dönem** boyunca beden gücünde meydana gelen azalma oluşturmaktadır.

Bu itibarla, davacının aktif dönemdeki çalışma gücü kaybı tazminatı, (davacının gelecekteki gerçek geliri tespit edilemeyeceğinden asgari ücret esas alınmak suretiyle) davacının kalıcı sakatlık oranı ile asgari geçim indirimini (AGİ) dahil net asgari ücretin (2022 yılına kadar AGİ dahil, 2022 yılından sonra AGİ hariç olmak üzere) çarpımı sonucu hesaplanmalı, gelecek yılların asgari ücretleri, bilirkişi raporunun düzenlendiği tarihte bilinen net asgari ücret miktarı her yıl %10 artırılarak ve %10 iskontoya (progresif rant yöntemi-ne) tabi tutularak belirlenmeli ve bu şekilde hesaplanan toplam zarar miktarının, davalı DSİ'nin kusuru oranına isabet eden kısmı kadar tutarda tazminata hükmedilmelidir.

b) Efor (güç) kaybı yönünden;

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, kural olarak, 18 yaşından küçükken kalıcı sakatlığa uğrayan kişinin, gelir getirici herhangi bir faaliyette bulunmadığı **olay/zarar tarihi ile 18 yaş arası dönemde** ve 5510 sayılı Kanun'a göre içtihadi emeklilik yaşı olarak belirlenen 60 yaşını ikmal ettiği tarihten TRH 2010 Ulusal Mortalite Tablosuna göre belirlenen muhtemel yaşam süresinin sonuna kadar geçen **pasif dönemde** efor kaybı zararı doğmaktadır. Bu çerçevede kişinin efor kaybı tazminatının,

- olay/zarar tarihinden 18 yaşını ikmal ettiği tarihe kadar olan dönem için -bir çalışmanın karşılığı olmaması/günlük yaşamsal faaliyetlerin karşılığı olması nedeniyle- AGİ hariç net asgari ücrete sakatlık oranının uygulanması,

- 5510 sayılı Kanun'a göre içtihadi emeklilik yaşı olarak belirlenen 60 yaşını ikmal ettiği tarihten TRH 2010 Ulusal Mortalite Tablosuna göre belirlenen muhtemel yaşam süresinin sonuna kadar geçen pasif dönem için de -yine bir çalışmanın karşılığı olmaması/günlük yaşamsal faaliyetlerin karşılığı olması nedeniyle- AGİ hariç net asgari ücrete sakatlık oranının uygulanması,

suretiyle hesaplanması gerekmektedir.

Ancak kişinin bakıma muhtaç olması halinde bu genel ilkedен ayrılmak zorunludur. Şöyle ki, kalıcı sakatlığı "tam bağımlı engelli", "ağır özürlü" ya da "bakıma muhtaç" gibi kavramlarla ifade edilir hale gelen ve bu durumu sağlık kurulu/bilirkişi raporuyla tespit edilen kişiye (kalıcı) bakıcı giderinin ödenmesi gerektiği konusunda kuşku bulunmamaktadır. Bununla birlikte, günlük yaşamsal faaliyetlerini (yeme, içme, tuvalete gitme vb.) kendi başına yerine getiremeyen bakıcı bakımına muhtaç durumdaki bu kişilerin efor sarf etmediği açıktır. Zira bu kişinin efor sarf edecek bedeni gücü bulunmadığı gibi bu eforu onun yerine bakıcı sarf etmekte ve bu nedenle tarafına bakıcı gideri zararı ödenmektedir. Bu halde her iki zarar kalemini birlikte vermek mükerrer ödeme niteliğinde olacaktır. Pek tabiidir ki, bu kişinin günlük yaşamsal faaliyetlerini yerine getirememesi nedeniyle yaşadığı üzüntü, acı ve zorluklar manevi tazminatın takdirinde dikkate alınmalıdır.

Buna göre, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığı öğretim üyelerince düzenlenen 25/09/2019 tarihli bilirkişi raporu uyarınca "ağır özürlü" olduğu ve günlük yaşam aktivitelerini başkasının yardımı olmaksızın yerine getiremeyeceği saptanan davacıya bakıcı gideri ödenecek olması nedeniyle ayrıca efor kaybı tazminatı ödenmesine olanak bulunmamaktadır.

5- Manevi zarar yönünden;

Temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararıyla hukuka uygun bulunan İdare Mahkemesi kararında; adli yargıda görülen davada tespit edilen kusur oranları dikkate alınarak manevi tazminata hükmedilmişse de, davacının ve davalı idarenin yeniden tespit edilecek kusur oranı göz önünde bulundurularak ve davacının (efor kaybı tazminatına -maddi tazminata- konu olmayan) günlük yaşamsal faaliyetlerini yerine getirememesi nedeniyle yaşadığı üzüntü, acı ve zorluklar da değerlendirilerek manevi tazminat istemi hakkında yeniden bir karar verilmesi gerekmektedir.

Ayrıca; adli yargıda dava konusu olay sebebiyle davacı tarafından VEDAŞ'a karşı açılmış bir davanın da bulunduğu dikkate alınarak ödenecek tazminatta mükerrerliğe sebep olunmayacak şekilde karar verilmesi gerektiği de açıktır.

Bu itibarla; yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak davacının maddi ve manevi tazminat istemleri hakkında yeniden karar verilmesi gerektiğinden, temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2
0
2
3

Y
/
/
/
/
/

R
a
p
o
r